

آزمون

کارنامه رتبه‌های بهرتر

رتبه‌های ا تا ۳۰۰۰

جزوه

فیلم

مشاوره

www.
arefonline.ir

مرکز مشاوره عارف

گروه آزمایشی علوم انسانی

آزمون ماز | پایه دوازدهم

مرور و تثبیت مباحث پایه

ویژه کنکوری های ۱۴۰۵

دفترچه شماره ۱

پنجشنبه ۱۳ شهریور ماه ۱۴۰۴

ملاحظات	مدت زمان پاسخ گویی	شماره سؤال		تعداد سؤال	ماده امتحانی	ردیف
		تا	از			
۵۵ سؤال ۶۰ دقیقه	۲۳ دقیقه	۱۵	۱	۱۵	ریاضی	۱
	۲۰ دقیقه	۳۵	۱۶	۲۰	زبان و ادبیات فارسی	۲
	۹ دقیقه	۴۵	۳۶	۱۰	علوم اجتماعی	۳
	۸ دقیقه	۵۵	۴۶	۱۰	روان شناسی	۴

برای شباهت حداکثری به کنکور، صفحه آرای، فونت و حتی اندازه متن در تمامی آزمون های ماز، کاملاً یکسان با استاندارد دفترچه های کنکور در نظر گرفته می شود.

بودجه بندی دروس این آزمون

روان شناسی

تفکر (۱) حل مسئله
تفکر (۲) تصمیم گیری
صفحه های ۱۱۲ تا ۱۵۷

سهم در کنکور: ۲ سؤال

علوم اجتماعی ۱

هویت (تغییرات هویت اجتماعی،
تحولات هویتی جهان اجتماعی
«علل درونی»، تحولات هویتی جهان
اجتماعی «علل بیرونی»)
صفحه های ۸۶ تا ۱۰۷

سهم در کنکور: ۱-۲ سؤال

زبان و ادبیات فارسی ۱

فصل چهارم
(درس های ۱۰ تا ۱۲)
صفحه های ۷۹ تا ۱۰۱

سهم در کنکور: ۵ سؤال

ریاضی ۱

کار با داده های آماری
(گردآوری داده ها، معیارهای
گرایش به مرکز، معیارهای
پراکندگی)
صفحه های ۷۱ تا ۹۸

سهم در کنکور: ۲ سؤال

اقتصاد

اقتصاد رشد و پیشرفت
درس های ۱۰ و ۱۱
صفحه های ۱۰۵ تا ۱۲۸

سهم در کنکور: ۳ سؤال

فلسفه و منطق

منطق

قضیه شرطی و قیاس استثنایی
(قضیه شرطی و قیاس استثنایی)
صفحه های ۸۳ تا ۹۶

فلسفه ۱

معرفت و شناخت
(ابزارهای شناخت، نگاهی به
تاریخچه معرفت)
صفحه های ۵۰ تا ۶۸

سهم در کنکور: ۳ سؤال

تاریخ و جغرافیا

تاریخ ۱

فصل سوم:
ایران در عصر باستان
درس های ۱۰ تا ۱۲
صفحه های ۹۰ تا ۱۱۷

جغرافیای ۱

فصل سوم:
جغرافیای انسانی ایران
درس های ۷ و ۸
صفحه های ۶۳ تا ۸۲

سهم در کنکور: ۳ سؤال

زبان عربی ۱

المَعَالِمُ الخَلَابَةُ
صِنَاعَةُ النُّقْطِ
درس های ۶ و ۷
صفحه های ۸۱ تا ۱۰۴

سهم در کنکور: ۱ سؤال

استراتژی و هدف گذاری با ماز در تابستان ۱۴۰۴

مرور، جمع بندی و تثبیت مباحث پایه یازدهم و دهم

یک آزمون جمع بندی پایه یازدهم

پنج آزمون مرور / تثبیت مباحث پایه دهم و دو درس مهم یازدهم
(مطالعه عمیق، مرور / تثبیت: هر آزمون ۲۰ درصد از مطالب پایه دهم و دو درس مهم یازدهم)

یک آزمون جمع بندی و ارزیابی پیشرفت تابستانی

شما می توانید به صورت اختیاری به سؤالات دفترچه ۳ (بیش خوانی پایه دوازدهم) پاسخ دهید.

در صورت پاسخ دهی به دفترچه ۳، تراز و کارنامه جدا برای مباحث پایه دوازدهم دریافت می کنید.

ویژه دانش آموزان پیشنهاد

- ۱- «مراحل تحصیل» کدام متغیر تصادفی و با چه مقیاسی است؟
 (۱) کیفی اسمی (۲) کیفی ترتیبی (۳) کمی فاصله‌ای (۴) کمی نسبتی
- ۲- بهترین روش جمع‌آوری داده‌ها در موضوعات «بررسی نمرات ریاضی دانش‌آموزان یک کلاس» و «رژیم گرفتن باعث کاهش هوش می‌شود» و «نظرسنجی درباره رفتار کادر بیمارستان» به ترتیب از راست به چپ کدام موارد زیر هستند؟
 (۱) مشاهده - دادگان‌ها - پرسش‌نامه
 (۲) دادگان‌ها - پرسش‌نامه - مشاهده
 (۳) دادگان‌ها - مشاهده - پرسش‌نامه
 (۴) پرسش‌نامه - مشاهده - مصاحبه
- ۳- کدام گزینه، نادرست است؟
 (۱) مدت زمان امتحان نهایی ریاضی، متغیر کمی با مقیاس اندازه‌گیری نسبتی است.
 (۲) مقدار پارامتر در یک جامعه آماری، همواره از مقدار هر آماره‌ای بزرگ‌تر است.
 (۳) استفاده از روش دادگان‌ها برای جمع‌آوری داده‌ها به علت تولید خودکار داده‌ها در بسیاری از مؤسسات و سامانه‌ها رواج یافته‌است.
 (۴) در مقیاس اندازه‌گیری ترتیبی، با استفاده از الفاظ و کلمات، ضمن ایجاد تفکیک بین افراد و اشیاء ارجحیت نیز قائل می‌شویم.
- ۴- چه تعداد از موارد زیر درست است؟
 الف: آماره مشخصه‌ای عددی از جامعه و پارامتر مشخصه‌ای عددی از نمونه تصادفی است.
 ب: در جمع‌آوری داده‌ها اگر به دقت زیادی نیاز باشد، روش مشاهده مناسب نیست.
 ج: رتبه در مسابقات ورزشی، متغیر کمی فاصله‌ای است.
 د: اگر تعداد واحدهای نمونه زیاد باشند، روش پرسش‌نامه برای گردآوری داده‌ها زمان‌بر است.
 هـ: یکی از مزایای سرشماری، امکان استفاده از آن در بررسی‌های مخرب است.

(۱) ۴ (۲) ۳ (۳) ۲ (۴) ۱

- ۵- نمرات ۴ درس رضا در امتحان خرداد به صورت جدول زیر است. اگر بدانیم معدل این ۴ درس او برابر ۱۷ شده است، نمره ریاضی او کدام است؟

نام درس	ریاضی	عربی	فلسفه	ادبیات
نمره	x	۱۸	۱۶	۲۰
ضریب	۴	۲	۳	۶

(۱) ۱۲/۷۵ (۲) ۱۳ (۳) ۱۳/۲۵ (۴) ۱۴

محل انجام محاسبات

۶- در مورد مقیاس‌های اندازه‌گیری، کدام مورد نادرست است؟

- ۱) در مقیاس اسمی هیچ معیاری که با آن بتوان داده‌ها را از کوچک به بزرگ مرتب کرد وجود ندارد.
- ۲) مقیاس ترتیبی برای متغیرهایی است که قابل مرتب کردن هستند و در عین حال، محاسبهٔ اختلاف بین مقادیر داده‌ها یا امکان پذیر نیست یا بی‌معناست.
- ۳) در مقیاس فاصله‌ای، مقادیری که به دو نفر یا دو شیء نسبت داده می‌شود صرفاً بیان کنندهٔ فاصله بین آنهاست در نتیجه صفر در این مقیاس، واقعی (مطلق) است و قراردادی نیست.
- ۴) اغلب متغیرهای فیزیکی مثل وزن و قد و متغیرهایی که با واژهٔ تعداد شروع می‌شوند با مقیاس نسبتی اندازه‌گیری می‌شوند.

۷- روی یک بسته آدامس عبارت (2 ± 20) گرم نوشته شده است از این عبارت نتیجه می‌گیریم که از هر بسته آدامس، تقریباً وزن بسته بین دو عدد؛ و گرم قرار دارند. در جاهای خالی از راست به چپ کدام اعداد باید قرار بگیرند؟

- ۱) ۲۱، ۱۹، ۹۸، ۱۰۰ (۲) ۲۲، ۱۸، ۹۸، ۱۰۰ (۳) ۲۱ و ۱۹، ۹۶، ۱۰۰ (۴) ۲۲، ۱۸، ۹۶، ۱۰۰

۸- در داده‌های آماری ۴، ۱۶، ۱۰، ۳، ۱۲، ۹، ۶، ۱۴، ۱۴، ۱۴، انحراف معیار داده‌های کمتر از میانه و بیشتر از چارک اول کدام است؟

- ۱) $\frac{\sqrt{2}}{2}$ (۲) $\sqrt{2}$ (۳) ۱ (۴) ۲

۹- میانگین یک سری از داده‌های آماری (دارای منحنی نرمال) برابر ۱۲ و بیش از ۹۹/۹٪ داده‌ها در محدودهٔ $3 < x < 21$ قرار دارند، واریانس داده‌ها کدام است؟

- ۱) ۱ (۲) ۳ (۳) ۶ (۴) ۹

۱۰- در یک کلاس ۳۰ نفره می‌خواهیم میانگین وزن دانش‌آموزان را به دست آوریم. در این بررسی تنها وزن ۱۰ نفر را به طور تصادفی به دست می‌آوریم و میانگین وزن این ده نفر را محاسبه می‌کنیم. در این بررسی آماری، جامعه، نمونه و داده‌ها کدام است؟

- ۱) جامعه: ۳۰ دانش‌آموز کلاس، نمونه: ۱۰ دانش‌آموز انتخاب شده - داده‌ها: اندازهٔ وزن ۱۰ دانش‌آموز انتخاب شده
- ۲) جامعه: اندازهٔ وزن ۳۰ دانش‌آموز، نمونه: ۱۰ دانش‌آموز انتخاب شده - داده: اندازهٔ وزن ۱۰ دانش‌آموز
- ۳) جامعه: اندازهٔ وزن ۳۰ دانش‌آموز، نمونه: اندازهٔ وزن ۱۰ دانش‌آموز انتخاب شده - داده: ۱۰ دانش‌آموز انتخاب شده
- ۴) جامعه: ۳۰ دانش‌آموز، نمونه: وزن ۳۰ دانش‌آموز - داده‌ها: وزن ۱۰ دانش‌آموز انتخاب شده

محل انجام محاسبات

۱۱- میانگین ۷ داده آماری برابر ۱۸ است. اگر یکی از این داده‌ها برابر ۱۶ باشد و این داده ۱۶ را حذف کنیم، سپس به آن‌ها داده‌های جدید ۱۹ و ۱۴ و ۱۷ و ۲۰ را اضافه کنیم، میانگین داده‌های موجود چقدر است؟

- (۱) ۱۷/۷۵ (۲) ۱۷/۵ (۳) ۱۸ (۴) ۱۸/۵

۱۲- در داده‌های ۸۶، ۸۰، ۲۵، ۲۲، ۲۰، ۱۲، ۸، ۴، ۲، ۱، ۱، ۱، ۰ با حذف داده‌های قبل از چارک اول و داده‌های بیشتر از میانه، دامنه تغییرات داده‌های باقی‌مانده چند برابر دامنه میان چارکی داده‌های اولیه است؟

- (۱) $\frac{1}{3}$ (۲) $\frac{1}{4}$ (۳) $\frac{1}{7}$ (۴) $\frac{1}{5}$

۱۳- در یک جامعه آماری، اختلاف داده‌ها از میانگین عبارتند از ۹، ۱، ۰، ۱، -۱، -۵، -۷، -۶ واریانس داده‌ها تقریباً کدام است؟

- (۱) ۴۲ (۲) ۴۶ (۳) ۴۸ (۴) ۵۰

۱۴- اگر انحراف معیار داده‌های $2+5x, x+y, z-1, y, z, 4, \frac{z}{3}$ برابر صفر باشد، واریانس داده‌های $z, y, z, 1+y, 2x+4, \frac{z}{3}$ کدام است؟

- (۱) $\frac{3}{2}$ (۲) $\frac{2}{8}$ (۳) $\frac{1}{6}$ (۴) $\frac{1}{8}$

۱۵- انحراف از میانگین یک سری داده به صورت $1, a-2, a+1, 2a-3, 6, 5, 0, -2$ و میانگین داده‌ها برابر $17+2a$ است. دامنه میان چارکی داده‌ها کدام است؟

- (۱) ۸ (۲) ۵ (۳) ۴ (۴) ۶

محل انجام محاسبات

۱۶- کدام عبارت با توضیح مقابل آن مغایرت دارد؟

- ۱) خلیفه گفت: «این مرد را صد چوب بزیند؛ چرا بدین دردناکی سخن اندر روی من بگفت؟!...» (قابوس نامه - دوره غزنوی و سلجوقی)
- ۲) در تبریز، «قطران» نام، شاعری را دیدم؛ شعری نیک می گفت؛ اما زبان فارسی نیکو نمی دانست. (سفرنامه ناصر خسرو - دوره غزنوی و سلجوقی)
- ۳) از گئی نخستین که اندر جهان او بود که آیین مردی آورد و مردمان از جانوران پدید آورد، تا یزدگرد شهریار که آخر ملوک عجم بود (شاهنامه ابومنصوری - دوره سامانی)
- ۴) و بدان که نخستین چیزی که حق تعالی آفرید، قلم را آفرید؛ چنان که پیغامبر علیه السلام فرمود: اول ما خلق الله تعالی القلم (ترجمه تفسیر طبری - قرن چهارم و پنجم)

۱۷- کدام گزینه در ارتباط با نثر فارسی در سده های پنجم و ششم نادرست است؟

- ۱) در ابتدای قرن پنجم با دوره بلوغ نثر فارسی مواجه می شویم و در نیمه قرن پنجم و اوایل قرن ششم آن را در حال پختگی و کمال می یابیم.
- ۲) نثر موزون در این دوره به اوج رسید. ویژگی اصلی نثر موزون به کارگیری سجع است؛ بنابراین، نثر موزون یا آهنگین با بهره گیری از جمله های کوتاه، خود را به شعر نزدیک می کند.
- ۳) خواجه عبدالله انصاری، نثر موزون را به کمال رساند؛ چنان که می توان آثار وی را سرآمد همه نثرهای موزون فارسی شمرد.
- ۴) دوره رواج نثر فنی، قرن ششم هجری است و نخستین نمونه آن کتاب «کلیله و دمنه» از ابوالمعالی نصرالله منشی است که در اواسط نیمه اول قرن ششم تألیف شد.

۱۸- کدام عبارت از دیدگاه تاریخ ادبیات، درست است؟

- ۱) نثر دوره سامانی گرچه ساده بود؛ اما اصطلاحات علمی و اشعار و امثال در آن بسیار رواج داشت.
- ۲) شاهنامه ابومنصوری حدود سال ۳۴۶ قمری، به دست عده ای از دانشوران سیستان، نوشته شد.
- ۳) جمال الدین عبدالرزاق اصفهانی از شاعران مشهور عراق عجم در تجدید سبک بسیار تأثیرگذار بود.
- ۴) از نمونه های نثر فنی می توان به «کشف الاسرار و عده الابرار» اثر ابوالفضل میبیدی اشاره کرد.

۱۹- کدام گزینه از ویژگی های متن زیر نیست؟

«چنین آورده اند که نصر بن احمد که واسطه عقد آل سامان بود و اوج دولت آن خاندان، ایام ملک او بود، و اسباب تمنع و علل ترقع در غایت ساختگی بود؛ خزاین آراسته و لشکر جرار و بندگان فرمانبردار. زمستان به دارالملک بخارا مقام کردی و تابستان به سمرقند رفتی یا به شهرهای خراسان.»

- ۱) کاربرد لغات مهجور عربی
- ۲) استفاده از ترکیبات دشوار
- ۳) حذف فعل به قرینه
- ۴) استفاده از لغات کم کاربرد فارسی

۲۰- کدام موارد زیر، از ویژگی های عمده نثر در سده های «پنجم و ششم» است؟

- الف: کاربرد لغات مهجور عربی، ترکی و مغولی و اصطلاحات علمی و فنی
 ب: رواج نثر داستانی، تمثیلی و عرفانی
 ج: حذف افعال بدون قرینه
 د: افزایش کاربرد نشانه های جمع فارسی بر جمع عربی
 ه: استفاده از ترکیبات دشوار

- ۱) «الف» - «ب» - «ه» ۲) «ب» - «د» - «ه» ۳) «ب» - «ج» ۴) «الف» - «د»

۲۱- نوع جناس ذکر شده مقابل کدام بیت نادرست است؟

- ۱) ای یار به انکار سوی ما نگران
- ۲) قوت صبرم چو کوهی بود از آن گاهی نماند
- ۳) با تو اگر حسود دعوی کند چه سود
- ۴) بار غمت غیر من کس نتواند کشید

۲۲- در کدام گزینه جناس ناقص حرکتی به کار رفته است؟

- ۱) به کوی دوست که خاکش به آب دیده گل است
- ۲) بستر و بالین من تا نشود خاک و گل
- ۳) در جهانی که نه گل بود و نه باغ و نه بهار
- ۴) تو به خوبی و لطافت چو گل و آبی و من

۲۳- در کدام گزینه هم جناس همسان و هم جناس ناهمسان به کار رفته است؟

- ۱) گر چو شمعت بکشد یار از روی متاب
- ۲) گرچه یادم نکند یار، منش مشتاقم
- ۳) ما از در او دور و چنین بر در و بامش
- ۴) کردم گذری به میکده دوش

۲۴- در کدام گزینه «اشتقاق» یافت می‌شود؟

- ۱) آن سر که پاک گشت ز عشق تو پاک نیست
- ۲) با شمع رخت کان جا، پروانه جان سوزد
- ۳) باز آ که من افتاده‌ام و غیر خیالت
- ۴) هم علیم است یعنی اندر ذات خود

۲۵- آرایه‌های «واژه آرایبی، جناس ناقص اختلافی، تشبیه، تضاد» در کدام گزینه یافت می‌شود؟

- ۱) خورشید رخس کرد بر آفاق تجلی
- ۲) که شاها، حالت شهزاده دریاب
- ۳) رقیبان در حق ما بد همی گویند و کی هرگز
- ۴) شب یلدا است هر تازی ز مویت، وین عجب کاری

۲۶- قافیه در کدام گزینه نادرست است؟

- ۱) اگر گوهر فروش اینجا گذر داشت
- ۲) از آن کردند در کنجی نهان
- ۳) بیامد دمان تا بر آن سه ترک
- ۴) تو همچون نقطه درمانی در این کار

۲۷- در کدام گزینه قاعده قافیه متفاوت است؟

- ۱) بگفت این و جام عقیقی بخواست
- ۲) تو فرزندی و تاج و تخته تو راست
- ۳) اگر بر دلم رحمت آری نکوست
- ۴) بگفتا مپرس از من این ماجرا

زیرا که نخورده‌ای از آن رطل گران (جناس ناهمسان افزایشی)
بس که عشقش می‌دهد بر باد جو جو خرمنش (جناس ناهمسان اختلافی)
بی‌شعله کی کند انگشت اخگری (جناس ناهمسان افزایشی)
بر دل سلمان بنه آن همه تا می‌کشد (جناس ناهمسان افزایشی)

که برگذشت که پایش فرونرفت به گل
خاک و گل مصطبه بستر و بالین ماست
از گل روی توام باغ بهاری بوده‌ست
با گل و آب برآمیخته چون خار و خشم

ور چو چنگت بزند دوست ز دستش مخروش
یاد باد آنکه جهان‌یست چو من مشتاقش
باد سحری می‌گذرد، باد حرامش!
سبحه به کف و سجاده بر دوش

در سلک ما ملائکه گشتن ملاک نیست
خود هیچ که را باشد، پروای دل سلمان
کس بر سر من نیست ز بیگانه و از خویش
مطلق است از کل معلومات خود

ای دیده‌وران، طاقت دیدار که دارد؟
که نه روزش قرار است و نه شب خواب
توانند از نکورویان جدا کردن بدان ما را
که من روزی نمی‌بینم، خود این شب‌های یلدا را

نه بهر کیسه، از بهر گهر داشت
که بسپردند گنجی شایگان
نه ترک دلاور سه پیل سترگ
که چون می‌گردد این فیروزه پرگار

که بی‌باده کار طرب نیست راست
که جز با تو پیوند کردن خطاست
که برقی است امشب که بر بام اوست
پسندیدم آنچه او پسندد مرا

۲۸- کدام گزینه ذوقافیتین است؟

به نام ماست هر رمزی که این جاست
نه زیبا بود و می پنداشت زیباست
قرین ما شدی، ما را ندیدی
کمترین گردی ز کویت خون بهای چشم من

۱) به خود گفت این جهان افروزی از ماست
۲) نه تنها بود و می انگاشت تنهاست
۳) چه شد کاین چهر زیبا را ندیدی
۴) ای غبار خاک پایت توتیای چشم من

۲۹- قاعده قافیه در چند بیت بر اساس قاعده «۲» است؟

ور بلبلی عیشی کند، بی گل ندارد رنگ و بو
دوست می دارند طفلان رخسار نو
صانع پروردگار حیّ توانا
از بر یار آمده‌ای، مرحبا!
هنوز از چرخ بیم دستبرد است

الف: گر مطربی رودی زند، بی می ندارد آبرو
ب: جمله دل‌ها ماند پیش او گرو
ج: اول دفتر به نام ایزد دانا
د: ای نفس خرم باد صبا
ه: هنوزت دل ضعیف و جته خرد است

۱) یک ۲) دو ۳) سه ۴) چهار

۳۰- در کدام بیت قافیه درونی بر اساس قاعده «۱» و تبصره قافیه سروده شده است؟

خدمت کنم تا واروم گویی که ای ابله بیا
لعل لب‌ت حلوی من، از من چرا رنجیده‌ای؟
چشمانت می‌گویند «لا» ابروت می‌گوید «نعم»
ماهی که بر خشک افتد قیمت بداند آب را

۱) آیم کنم جان را گرو، گویی مده زحمت، برو
۲) ای سرو خوش‌بالای من، ای دلبر رعنا من
۳) چندان که می‌بینم جفا امید می‌دارم وفا
۴) مقدار یار هم نفس چون من نداند هیچ کس

۳۱- مفهوم کدام گزینه با بیت «طرفه می‌دارند یاران صبر من بر داغ و درد / داغ و دردی کز تو باشد خوشتر است از باغ و ورد» تناسب دارد؟

چو بیماری که گرداند ز تاب درد بالین را
از طیبیان می‌کند پرهیز از آن بیمار ما
از تهی کردن دل می‌شود افزون چه کنم
که دشنام از لب شیرین به جای آفرین باشد

۱) دلم هر لحظه از داغی به داغ دیگر آویزد
۲) هیچ ره ای جان به حق نزدیک‌تر از درد نیست
۳) دردها کم شود از گفتن و دردی که مراست
۴) حدیثش دوست میدارم اگر خود هست نفرینم

۳۲- مفهوم کدام گزینه با بیت «در پیش بی‌دردان چرا فریاد بی‌حاصل کنم / گر شکوه‌ای دارم ز دل با یار صاحب‌دل کنم» متناسب نیست؟

تخم قابل در زمین پاک می‌باید فشاند
یا چه غم داری از این درد که در جان من است
هر شکوه‌ای که هست مرا از وفای اوست
روم آنجا که مرا محرم اسرار آن جاست

۱) گریه کردن پیش بی‌دردان ندارد حاصلی
۲) تو کجا نالی از این خار که در پای من است
۳) بی‌درد نیستم که شکایت کنم ز جور
۴) درد دل پیش که گویم غم دل با که خورم

۳۳- کدام گزینه با بیت «چندان که گفتم غم با طیبیان / درمان نکردند مسکین غریبان» متناسب مفهومی دارد؟

که آخری بود آخر شبان یلدا را
درد مرا ای حکیم صبر نه درمان اوست
عاجز آمد که مرا چاره درمان تو نیست
دراز نیست بیابان که هست پایانش

۱) هنوز با همه دردم امید درمان است
۲) چند نصیحت کنند بی‌خبرانم به صبر
۳) دردی از حسرت دیدار تو دارم که طیب
۴) خوش است درد که باشد امید درمانش

۳۴- مفهوم کدام گزینه با بقیه متفاوت است؟

وگر می کنی می کنی بی کنی بیخ خویش
پای دیوار ملک خویش بکنند
که دست ظلم نماند چنین دراز که هست
ستمگر نیز روزی کشته تیغ ستم گردد

- ۱) مکن تا توانی دل خلق ریش
- ۲) پادشاهی که طرح ظلم افکنند
- ۳) جزای نیک و بد خلق با خدای انداز
- ۴) مبین کز ظلم جباری کم آزاری ستم بیند

۳۵- مفهوم کدام گزینه با بیت «نوبهار است در آن کوش که خوش دل باشی / که بسی گل بدمد باز و تو در گل باشی»

متناسب است؟

بی اختیار آمد و بی اختیار رفت
سر برون آورد و بر وضع جهان خندید و رفت
وقت آنان خوش که در زیر زمین خوابیده اند
با چهره خزانی از نوبهار بگذر

- ۱) خوش وقت رهروی که در این باغ چون نسیم
- ۲) وقت آن کس خوش که چون برق از گریبان وجود
- ۳) نیست در روی زمین یک کف زمین بی انقلاب
- ۴) هنگام بازگشت است نه وقت سیر و گشت است

۳۶- به ترتیب علت «تغییر در موقعیت اجتماعی افراد»، «منجر شدن تغییرات هویتی به تعارض فرهنگی» و «پیدا کردن اهمیت فزاینده امروزه مشاغل» به ترتیب چیست؟

- ۱) کسب هویت‌های اجتماعی جدید - رخ دادن تغییرات هویتی بیرون از مرزهای مقبول جهان اجتماعی - بودن مالکیت ثروت در جهان سرمایه‌داری به عنوان پایه اساسی هویت‌یابی
- ۲) تحرک اجتماعی - به دنبال آوردن شیوه‌هایی از زندگی توسط تغییرات هویتی که متناسب با عقاید و ارزش‌ها هستند - بودن شغل در جهان سرمایه‌داری به عنوان پایه اساسی هویت‌یابی
- ۳) کسب هویت‌های اجتماعی جدید - به دنبال آوردن شیوه‌هایی از زندگی توسط تغییرات هویتی که در تعارض با عقاید و ارزش‌ها هستند - تشویق و ترغیب افراد برای به عهده گرفتن مشاغل و حرفه‌ها
- ۴) تحرک اجتماعی - رخ دادن تغییرات هویتی درون مرزهای مقبول جهان اجتماعی - تأثیر مشاغل و حرفه‌ها بر تربیت و هویت انسان‌ها

۳۷- عبارت زیر با کدام گزینه، ارتباط مفهومی نزدیک‌تری دارد؟

«اکثریت مردم الجزایر در سال ۱۹۹۱ میلادی به حاکمیت اسلامی رأی دادند؛ اما کودتای نظامی مانع از اجرای نتایج انتخابات شد.»

- ۱) در جوامع سکولار امکان رأی دادن به قوانین الهی وجود ندارد.
- ۲) در جهان مادی، گاهی تحرک اجتماعی در محدوده ارزش‌های آن جهان، به رسمیت شناخته می‌شود.
- ۳) در یک جهان دینی، هویت‌هایی که ابعاد متعالی انسان را نفی می‌کنند، به رسمیت شناخته نمی‌شوند.
- ۴) هر جامعه‌ای به تناسب عقاید و ارزش‌هایش، برخی تغییرات هویتی را تشویق و برخی دیگر را منع می‌کند.

۳۸- هر یک از موارد زیر به ترتیب با کدام گزینه در ارتباط است؟

- الف - فرزند کارگری که پزشک شده است.
- ب - اضطراب و نگرانی‌های اجتماعی فراوان
- ج - امکان تحرک اجتماعی صعودی برای یک نژاد خاص

- ۱) تحرک اجتماعی صعودی میان نسلی - تغییرات هویتی در چارچوب عقاید و ارزش‌های جهان اجتماعی - شکل‌گیری جهان اجتماعی بر اساس یک نژاد خاص
- ۲) تحرک اجتماعی صعودی میان نسلی - تعارض فرهنگی - شکل‌گیری جامعه آپارتاید یا جدانژادی
- ۳) تحرک اجتماعی افقی درون نسلی - تغییرات هویتی فراتر از مرزهای مورد قبول جهان اجتماعی - شکل‌گیری جهان اجتماعی بر اساس یک نژاد خاص
- ۴) تحرک اجتماعی افقی درون نسلی - علل درونی تعارض فرهنگی - شکل‌گیری جامعه آپارتاید یا جدانژادی

۳۹- در ارتباط با «طبقه سوم در جوامع فئودالی غربی» موارد نادرست در بین عبارت‌های زیر کدام است؟

- الف - شامل صراف، بنا، کفاش و ... بود.
- ب - از نظر قانونی و اجتماعی از اهمیت کمی برخوردار بود.
- ج - هویت منفی و پست داشتند.
- د - به علت فواید و کارکردهایی که داشت، مورد پذیرش قرار گرفت.
- هـ - طبقه‌ای از مردم عادی بود که جزء رعیت محسوب می‌شد.

۱) «ج» - «الف» - «ب» ۲) «ب» - «ه» - «الف» ۳) «د» - «ه» - «ج» ۴) «ه» - «ب» - «د»

۴۰- دربارهٔ مواجههٔ ایران امروز با تعارض فرهنگی در نهاد خانواده، کدام گزینه نا درست است؟

(۱) تأخیر در ازدواج و افزایش طلاق نوعی تعارض فرهنگی است و در ایران امروز، نهاد خانواده با تعارض‌های فرهنگی مواجه است.

(۲) اگر جهان اجتماعی نتواند در برابر مسائلی همچون زندگی با حیوانات، ازدواج با هم‌جنس، زندگی مشترک بدون ازدواج، از کیان خانواده و ارزش‌ها و هنجارهای آن دفاع کند، نهاد خانواده دچار تحول فرهنگی شده است.

(۳) اگر نهاد خانواده و عقاید و ارزش‌های آن به‌گونه‌ای سست شوند که رقیب‌ها و بدیل‌های زندگی خانوادگی شیوع پیدا کنند، نهاد خانواده دچار بحران هویت می‌شود.

(۴) اگر تعارض تا جایی ادامه یابد که اعضای جامعه برای تشکیل خانواده یا حفظ آن انگیزهٔ لازم و کافی نداشته باشند و در عمل، بسیاری زندگی مجردی را بر زندگی خانوادگی ترجیح دهند، نوعی تزلزل فرهنگی بروز می‌کند.

۴۱- به ترتیب، گزینه مرتبط با هر یک از موارد زیر کدام است؟

الف - شیوهٔ زندگی ناسازگار با عقاید و ارزش‌های یک جهان اجتماعی

ب - ناتوانی جهان اجتماعی در سامان دادن کنش‌های اجتماعی بر اساس فرهنگ خود

ج - ناتوانی جهان اجتماعی در حفظ و دفاع از عقاید و ارزش‌های اجتماعی خود

(۱) تزلزل فرهنگی - تزلزل فرهنگی - تحول فرهنگی

(۲) تعارض فرهنگی - بحران هویت - تحول فرهنگی

(۳) تزلزل فرهنگی - تعارض فرهنگی - بحران هویت

(۴) تعارض فرهنگی - تزلزل فرهنگی - بحران هویت

۴۲- به ترتیب، گزینه مرتبط با هر یک از عبارات‌های زیر، کدام گزینه است؟

الف - بقا و تداوم جهان اجتماعی

ب - مشارکت فرد در جهان اجتماعی

ج - مورد تشویق و تأیید هویتی قرار گرفتن تغییرات

د - محقق شدن هویت فرهنگی جهان اجتماعی

(۱) آموزش اعتقادات، ارزش‌ها و شیوهٔ زندگی به افراد توسط جهان اجتماعی - آموختن شیوهٔ زندگی در جهان اجتماعی توسط فرد - سازگاری تغییرات هویتی افراد و گروه‌ها با هویت جهان اجتماعی - پدید آمدن عقاید و ارزش‌های مشترک میان افراد

(۲) ایجاد روندهای سالم جامعه‌پذیری و کنترل اجتماعی - آشنا شدن با جهان اجتماعی به وسیلهٔ آموزش‌های اساسی در خانواده - مطابقت تغییرات هویتی با عقاید و آرمان‌های جهان اجتماعی - پدید آمدن عقاید و ارزش‌های مشترک میان افراد

(۳) آموزش اعتقادات، ارزش‌ها و شیوهٔ زندگی به افراد توسط جهان اجتماعی - آموختن شیوهٔ زندگی در جهان اجتماعی توسط فرد - هویتی سازگار با عقاید و آرمان‌های جهان اجتماعی - باز کردن راه تحرک اجتماعی برای افراد محروم و کمتر برخوردار جامعه

(۴) ایجاد روندهای سالم جامعه‌پذیری و کنترل اجتماعی - آشنا شدن با جهان اجتماعی به وسیلهٔ آموزش‌های اساسی در خانواده - سازگاری تغییرات هویتی افراد و گروه‌ها با هویت جهان اجتماعی - باز کردن راه تحرک اجتماعی برای افراد محروم و کمتر برخوردار جامعه

۴۳- به ترتیب، موارد زیر، با کدام گزینه مرتبط است؟

الف - تغییرات عمیق و کلان اجتماعی را چه می‌گویند؟

ب - علل بیرونی به وجود آورنده تحولات فرهنگی به چه چیزی باز می‌گردد؟

(۱) تحول اجتماعی - مواجهات و ارتباطات بین فرهنگی

(۲) تعارض فرهنگی - ابداعات و نوآوری‌های مثبت و منفی افراد

(۳) تزلزل فرهنگی - ابداعات و نوآوری‌های مثبت و منفی افراد

(۴) بحران هویت - مواجهات و ارتباطات بین فرهنگی

۴۴- هر یک از عبارات زیر به ترتیب به کدام معنای «از خودبیگانگی فرهنگی» اشاره دارند؟

الف - عقاید و ارزش‌های یک جهان اجتماعی، مانع از آشنایی اعضای آن با حقیقت انسان و جهان شود.

ب - جهان اجتماعی فرهنگ تاریخی خود را فراموش کند.

ج - جوامع خودباخته‌ای که در مواجهه با فرهنگ دیگر، هویت خود را از یاد می‌برند.

(۱) از خودبیگانگی حقیقی - از خودبیگانگی تاریخی - از خودبیگانگی فطری

(۲) از خودبیگانگی تاریخی - از خودبیگانگی تاریخی - از خودبیگانگی فطری

(۳) از خودبیگانگی فطری - از خودبیگانگی تاریخی - از خودبیگانگی تاریخی

(۴) از خودبیگانگی تاریخی - از خودبیگانگی فطری - از خودبیگانگی حقیقی

۴۵- پاسخ پرسش‌های زیر به ترتیب کدام است؟

الف - کدام یک از جهان‌های اجتماعی، آدمی را نه تنها از حقیقت جهان، بلکه از حقیقت خود نیز بیگانه می‌کنند؟

ب - اگر اعضای یک جهان اجتماعی، واقعیت‌ها و آرمان‌های آن را فراموش نکنند و به آن تعلق خاطر داشته باشند،

آن جهان اجتماعی دارای چه هویتی است؟

ج - امروزه عرصه مهم‌ترین منازعه هویتی کدام است؟

د - جهان اسلام در مواجهه با فرهنگ یونان و روم، به تناسب جهان‌شناسی توحیدی خود چه کرد؟

(۱) مشرکانه و اساطیری - حقیقی - از خودبیگانگی فرهنگی جوامع - تنها عناصر عقلی این دو فرهنگ را اخذ کرد.

(۲) سکولار و دنیوی - حقیقی - تحولات هویتی - عناصر مشرکانه و اساطیری آن‌ها را نپذیرفت.

(۳) مشرکانه و اساطیری - تاریخی - رسانه‌ها - آثار تاریخی و ادبی آن‌ها را ترجمه کرد.

(۴) سکولار و دنیوی - تاریخی - فضای مجازی - در دانش‌های مختلف آن دخل و تصرف کرد.

۴۶- با توجه به گفت‌وگوهای زیر، درمانگر در هر عبارت در کدام گام حل مسئله قرار دارد؟
 - درمانگر به بیمار می‌گوید: «در این یک هفته تمرین‌های آرام‌سازی عضلات را انجام بدهید.»
 - درمانگر به بیمار می‌گوید: «با توجه به سطح اضطراب شما، بهتر است سلسله مراتب این تمرین را نسبت به گذشته بیشتر کنیم و تدریجی‌تر پیش برویم.»
 - بیمار می‌گوید: «آقای دکتر، راهکارهای شما را اجرا کردم اما چندان حس تغییری نکردم.» درمانگر می‌گوید: «بیا بید با هم ببینیم کجای کار ایراد داشته است.»
 - درمانگر با خود می‌گوید: «چند جلسه است که با این بیمار مصاحبه کرده‌ام اما هنوز نمی‌فهمم مشکل کجاست و او چه می‌خواهد.»

- (۱) به کارگیری راه‌حل - بازبینی راه‌حل - ارزیابی راه‌حل - راه‌حل جایگزین
- (۲) تشخیص مسئله - ارزیابی راه‌حل - بازبینی راه‌حل - راه‌حل جایگزین
- (۳) به کارگیری راه‌حل - بازبینی راه‌حل - ارزیابی راه‌حل - تشخیص مسئله
- (۴) به کارگیری راه‌حل - ارزیابی راه‌حل - بازبینی راه‌حل - تشخیص مسئله

۴۷- با توجه به عبارت‌های زیر در کدام دو عبارت از روش مشابهی برای حل مسئله استفاده شده است؟

- الف - یاسمن برای امتحان اول فصل‌های آسان را می‌خواند، سپس بقیه فصل‌ها را.
- ب - معلم برای اصلاح روش‌های تدریس و بهبود الگو امتحانات با دانش‌آموزان خود، مشورت می‌کند.
- ج - مژگان برای مطمئن شدن از انتخابش برای رشته دانشگاهی، با مشاور تحصیلی مشورت می‌کند.
- د - رضا برای ختم کل قرآن روزی ۱۵ صفحه از آن را می‌خواند.
- ه - کارگاهی برای حل کردن معمای قتل، سرنخ‌های به دست آمده را کنار هم می‌چیند.

- (۱) «الف» - «ه» (۲) «ب» - «ج» (۳) «د» - «ه» (۴) «د» - «الف»

۴۸- کدام گزینه درباره عبارت زیر، درست است؟

«پویا متوجه می‌شود که از زیر ماشینش مقداری روغن چکیده است. چراغ قوه گوشه خود را روشن می‌کند و سعی می‌کند به قطعات، از زیر نگاه بیندازد، اما چیز خاصی دستگیرش نمی‌شود. وی تصمیم می‌گیرد ماشین را سریع پیش مکانیک ببرد و عیب آن را شناسایی بکند.»

- (۱) او در شناخت موقعیت فعلی کاملاً ناتوان مانده از این رو یافتن راه حل، برایش ممکن نیست.
- (۲) وی هیچ آگاهی از این مسئله نداشته و در نهایت نمی‌تواند به راه حل دست بیابد.
- (۳) توانمندی محدود او در این مسئله، سبب شده که برای یافتن راه حل، به مکانیک مراجعه بکند.
- (۴) عدم آگاهی او از هدف موجود در این مسئله، باعث شده که وابسته به مکانیک بشود.

۴۹- با توجه به تقسیم مسائل به دو نوع خوب تعریف‌شده و خوب تعریف‌نشده، در کدام گزینه نوع هر دو مسئله، یکسان است؟

- (۱) راه‌اندازی یخچال از طریق دفترچه راهنما - بررسی علت افزایش بروز پرخاشگری در نوجوانان
- (۲) طریقه بارگذاری مدارک در یک سایت - تعریف مفهوم شانس در جامعه ایران
- (۳) علت انقراض گونه‌های گیاهی - تعمیر ساعت مچی توسط یک استاد
- (۴) علت تفاوت زمان نگارش یک مقاله توسط دانشجویان - یافتن بزرگ‌ترین عدد چهار رقمی فرد

- ۵۰- کدام گزینه درباره ناکامی و ناتوانی در حل مسئله درست است؟
- (۱) کسی که ناکام است، به دیگران احساس مثبت تری دارد.
 - (۲) رفتارهای پرخاشگرانه از جمله نتایج ناکامی هستند.
 - (۳) کسانی که ناکام هستند مشکلات عاطفی جدی دارند.
 - (۴) ناکامی باعث ایجاد تعارض در فرد می شود.
- ۵۱- عبارت زیر به کدام مانع تصمیم گیری اشاره دارد؟ این مانع به چه دلیلی مشکل ساز است؟
- «مهدی قرار است با دوستانش به مسافرت برود. او مسئولیت رانندگی را به عهده گرفته است. شب قبل از مسافرت را مقدار خیلی کمی می خوابد. دوستش به او می گوید که بهتر است بخوابد تا فردا با انرژی رانندگی کند. او می گوید که به قدر کافی مهارت دارد و با خستگی هم می تواند خوب رانندگی کند؛ اما فردا در نیمه راه خواب آلود می شود و نزدیک بود تصادف سنگینی بکند.»
- (۱) سوگیری تأیید - فرد اطلاعات مغایر با دیدگاه خود را نادیده می گیرد.
 - (۲) اعتماد افراطی - اعتماد بیش از حد و فراتر از توانایی موجب خطا در تصمیم گیری است.
 - (۳) کوچک شمردن خود - اعتماد به نفس کم، مانعی بر تصمیم گیری است.
 - (۴) کنترل نکردن هیجان - واکنش های عاطفی زودگذر ملاک تصمیم گیری نیستند.
- ۵۲- به ترتیب هریک از افراد زیر از کدام ملاک تصمیم گیری استفاده کرده اند؟
- دانشجویی با وجود این که می داند اگر به دیدن سریال موردعلاقه اش ادامه دهد، وقت برای اتمام پروژه اش کم می آورد؛ اما باز هم سریال می بیند.
- مهدی هنگام خرید یک کفش، کفشی را انتخاب می کند که علاوه بر قیمت مناسب، طبی نیز باشد.
- احمد به امید چند برابر شدن سرمایه اش ماشین خود را فروخته و بدون تخصص در بازار ارزهای دیجیتال سرمایه گذاری می کند.
- (۱) خطر - مزیت - هزینه (۲) هزینه - مزیت - خطر (۳) خطر - هزینه - مزیت (۴) هزینه - خطر - مزیت
- ۵۳- کدام گزینه تفاوت حل مسئله و تصمیم گیری را به درستی بیان نمی کند؟
- (۱) تعدد راه حل ها در برابر جواب گو بودن یک راه حل، از تمایزهای اساسی آنها است.
 - (۲) مهم ترین دغدغه در حل مسئله، انتخاب کارآمدترین روش از بین روش های موجود است.
 - (۳) کشف راه حل در برابر گزینش راه حل، از مهم ترین تفاوت هایی است که این دو با هم دارند.
 - (۴) اولویت های شخص برای حل مسئله امکان شمول همه موارد مطرح شده را ندارد.
- ۵۴- هر عبارت زیر به کدام نوع تصمیم گیری اشاره دارد؟
- تصمیم گیری کلان برای اختصاص بودجه محدود به آموزش یا بهداشت
- انتخاب شغل مد نظر برای آینده از میان چهار شغل با شرایط خوب و مناسب
- انتخاب دو مؤسسه زبان برای یادگیری زبان انگلیسی
- انتخاب کاپیتان تیم فوتبال مدرسه از میان ۱۰ بازیکن برتر مدرسه
- (۱) مهم ساده - مهم پیچیده - معمولی ساده - معمولی پیچیده
 - (۲) مهم پیچیده - مهم پیچیده - مهم ساده - معمولی پیچیده
 - (۳) مهم پیچیده - مهم ساده - مهم پیچیده - معمولی ساده
 - (۴) مهم ساده - مهم ساده - مهم پیچیده - معمولی ساده

۵۵- هر عبارت زیر به کدام سبک تصمیم‌گیری اشاره دارد؟

- مهرداد پس از آنکه راننده پشت سرش به سپر ماشین او برخورد می‌کند، از ماشین پیاده شده و شروع به داد و بیداد می‌کند.

- مهدیه شروع درس خواندن خود را برای کنکور هر روز به تعویق می‌اندازد و می‌گوید: «از فردا حتماً می‌خوانم.»
- پویا برای گزینش فرهنگ واژگان فارسی، به مرور کلی فرهنگ‌های مختلف پرداخته و از دبیر ادبیات فارسی خود نیز پرس‌وجو می‌کند.

- ریحانه با دیدن لباس مجلسی‌ای که بسیار در نظرش پر زرق و برق بود، تصمیم به خرید آن گرفت و بسیار هم خوشحال بود اما بعداً فهمید که همان را جای دیگری با قیمت مناسب‌تری می‌توانست تهیه کند.

(۱) احساسی - اجتنابی - منطقی - تکانشی

(۲) تکانشی - اجتنابی - وابسته - تکانشی

(۳) احساسی - اجتنابی - وابسته - احساسی

(۴) تکانشی - اجتنابی - منطقی - احساسی

گروه آزمایشی علوم انسانی

آزمون ماز | پایه دوازدهم

مرور و تثبیت مباحث پایه

ویژه کنکوری های ۱۴۰۵

دفترچه شماره ۲

پنجشنبه ۱۳ شهریور ماه ۱۴۰۴

ملاحظات	مدت زمان پاسخ گویی	شماره سؤال		تعداد سؤال	ماده امتحانی	ردیف
		تا	از			
۶۵ سؤال ۶۰ دقیقه	۱۵ دقیقه	۷۰	۵۶	۱۵	زبان عربی	۱
	۱۵ دقیقه	۸۰	۷۱	۱۰	تاریخ	۲
		۹۰	۸۱	۱۰	جغرافیا	۳
	۲۰ دقیقه	۱۱۰	۹۱	۲۰	فلسفه و منطق	۴
	۱۰ دقیقه	۱۲۰	۱۱۱	۱۰	اقتصاد	۵

برای شباهت حداکثری به کنکور، صفحه آرایبی، فونت و حتی اندازه متن در تمامی آزمون های ماز، کاملاً یکسان با استاندارد دفترچه های کنکور در نظر گرفته می شود.

بودجه بندی دروس این آزمون

روان شناسی

تفکر (۱) حل مسئله
تفکر (۲) تصمیم گیری
صفحه های ۱۱۲ تا ۱۵۷

سهم در کنکور: ۲ سؤال

علوم اجتماعی ۱

هویت (تغییرات هویت اجتماعی،
تحولات هویتی جهان اجتماعی
«علل درونی»، تحولات هویتی جهان
اجتماعی «علل بیرونی»)
صفحه های ۸۶ تا ۱۰۷

سهم در کنکور: ۱-۲ سؤال

زبان و ادبیات فارسی ۱

فصل چهارم
(درس های ۱۰ تا ۱۲)
صفحه های ۷۹ تا ۱۰۱

سهم در کنکور: ۵ سؤال

ریاضی ۱

کار با داده های آماری
(گردآوری داده ها، معیارهای
گرایش به مرکز، معیارهای
پراکندگی)
صفحه های ۷۱ تا ۹۸

سهم در کنکور: ۲ سؤال

اقتصاد

اقتصاد رشد و پیشرفت
درس های ۱۰ و ۱۱
صفحه های ۱۰۵ تا ۱۲۸

سهم در کنکور: ۳ سؤال

فلسفه و منطق

منطق

قضیه شرطی و قیاس استثنایی
(قضیه شرطی و قیاس استثنایی)
صفحه های ۸۳ تا ۹۶

فلسفه ۱

معرفت و شناخت
(ابزارهای شناخت، نگاهی به
تاریخچه معرفت)
صفحه های ۵۰ تا ۶۸

سهم در کنکور: ۳ سؤال

تاریخ و جغرافیا

تاریخ ۱

فصل سوم:
ایران در عصر باستان
درس های ۱۰ تا ۱۲
صفحه های ۹۰ تا ۱۱۷

جغرافیای ۱

فصل سوم:
جغرافیای انسانی ایران
درس های ۷ و ۸
صفحه های ۶۳ تا ۸۲

سهم در کنکور: ۳ سؤال

زبان عربی ۱

المَعَالِمُ الخَلَابَةُ
صِنَاعَةُ النِّقْطِ
درس های ۶ و ۷
صفحه های ۸۱ تا ۱۰۴

سهم در کنکور: ۱ سؤال

استراتژی و هدف گذاری با ماز در تابستان ۱۴۰۴

مرور، جمع بندی و تثبیت مباحث پایه یازدهم و دهم

یک آزمون جمع بندی پایه یازدهم

پنج آزمون مرور / تثبیت مباحث پایه دهم و دو درس مهم یازدهم
(مطالعه عمیق، مرور / تثبیت: هر آزمون ۲۰ درصد از مطالب پایه دهم و دو درس مهم یازدهم)

یک آزمون جمع بندی و ارزیابی پیشرفت تابستانی

- شما می توانید به صورت اختیاری به سؤالات دفترچه ۳ (بیش خوانی پایه دوازدهم) پاسخ دهید.
- در صورت پاسخ دهی به دفترچه ۳، تراز و کارنامه جدا برای مباحث پایه دوازدهم دریافت می کنید.

ویژه دانش آموزان پیشنهاد

■ ■ عَيْنُ الْأَنْسَبِ لِلْجَوَابِ عَنِ التَّرْجُمَةِ أَوْ الْمَفْهُومِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ (٥٦ - ٦٢)

٥٦- ﴿وَ إِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ﴾:

- (١) هرگاه قرآن خوانده شد، به آن گوش دهید!
 (٢) اگر قرآن خوانده می‌شود، آن را بشنوید!
 (٣) هرگاه قرآن خواندند، باید به آن گوش دهید!
 (٤) اگر قرآن می‌خوانند، باید آن را بشنوید!

٥٧- «كَانَ مَهْنَدِسُو النَّفْطِ يُوَكِّدُونَ أَنَّ نَقْلَ النَّفْطِ بِالنَّاقِلَاتِ أَكْثَرَ نَفَقَةً مِنْ نَقْلِهِ بِالْأَنْبِيِبِ!»:

- (١) مهندسان نفت تأکید می‌کردند که انتقال نفت با نفتکش‌ها هزینه‌ی بیشتری نسبت به انتقال آن با لوله‌ها دارد!
 (٢) مهندسان نفت تأکید دارند که انتقال نفت با نفتکش‌ها هزینه‌ی بیشتری نسبت به انتقالش با لوله‌ها دارد!
 (٣) مهندسان نفت تأکید می‌کردند که قطعاً انتقال نفت با نفتکش بیش‌ترین هزینه‌ها را نسبت به انتقال آن با لوله‌ها دارد!
 (٤) مهندسان نفت بر این تأکید کرده‌اند که انتقال نفت با نفتکش‌ها نسبت به انتقال آن با لوله‌ها هزینه‌ی بیشتری دارد!

٥٨- «حُذِّرْنَا فِي مَرْعَةٍ أَحَدِ جِيرَانِنَا مِنَ الْإِقْتِرَابِ مِنَ الْفَرَسِ الَّذِي كَانَ يَشْعُرُ فِي قَدَمِهِ بِالْوَجَعِ فَكَانَ صَاحِبُهُ بِالِانتِظَارِ الطَّيِّبِ!»:

- (١) یکی از همسایگانمان در مزرعه ما را از نزدیک شدن به اسبی که در پایش احساس درد می‌کرد برحذر داشت که صاحب آن به انتظار پزشک بود!
 (٢) در مزرعه‌ی یکی از همسایه‌های خود از این‌که به نزدیک شدن آن اسب که در پایش درد حس می‌کرد هشدار داده می‌شدیم و صاحب آن منتظر پزشک بود!
 (٣) در مزرعه‌ی یکی از همسایه‌های خویش هشدار داده شدیم تا به اسبی که در پایش احساس درد می‌کرد نزدیک نشویم و صاحب آن در انتظار پزشکش بود!
 (٤) در مزرعه‌ی یکی از همسایگانمان از نزدیک شدن به اسبی که در پایش احساس درد می‌کرد هشدار داده شدیم و صاحب آن در انتظار پزشک بود!

٥٩- عَيْنُ الصَّحِيحِ:

- (١) لَيْلِدْنَا تَجَارِبَ كَثِيرَةً فِي صِنَاعَةِ نَقْلِ النَّفْطِ وَ بَيْعِهِ!: برای کشور ما تجربه‌های بسیاری در صنعت انتقال نفت و خرید آن وجود دارد!
 (٢) يَسْتَعْرِقُ اسْتِخْرَاجُ الْمَاءِ مِنْ هَذِهِ الْأَبَارِ وَقْتًا كَثِيرًا!: خارج شدن آب از این چاه وقت زیادی می‌گیرد!
 (٣) يَأْكُلُ الْمَسَافِرُونَ الْجُبْنَ مَعَ الْخُبْزِ فِي مَوْعِدِ الْقَطْرِ!: مسافران در وعده صبحانه پنیر به همراه نان می‌خورند!
 (٤) يُسَمَّى الْمَكَانُ الَّذِي تُشَاهَدُ السُّفُنُ جَنْبَهُ الْمِينَاءُ!: مکانی را که کنار آن کشتی‌ها دیده می‌شوند بندر می‌نامند!

٦٠- عَيْنُ الْخَطَا:

- (١) رُبَّمَا يَسْتَطِيعُ الْإِنْسَانُ أَنْ يَسْتَفِيدَ مِنْ تِلْكَ الْمَعْجَزَةِ الْبَحْرِيَّةِ فِي أُمُورِهِ!: چه‌بسا انسان بتواند از آن معجزه دریایی در کارهای خود استفاده کند!
 (٢) كَانَتْ عِنْدِي وَصْفَةُ الطَّيِّبِ وَ كُنْتُ أُرِيدُ الْأَدْوِيَةَ الْمَكْتُوبَةَ عَلَى الْوَرَقَةِ!: نسخه‌ی پزشک را دارم و داروهای نوشته شده روی برگه را می‌خواهم!
 (٣) الْعَوَاصِنُ الَّذِينَ ذَهَبُوا إِلَى أَعْمَاقِ الْمُحِيطِ شَاهَدُوا مِائَاتَ الْمَصَابِيحِ!: غواص‌هایی که به اعماق اقیانوس رفتند، صدها چراغ را دیدند!
 (٤) وَ قَفَّ هَذَانِ الشَّرْطِيَّانِ الْإِثْنَانِ فِي بَدَايَةِ السَّاحَةِ الْأُولَى مَعَ الْكَلَابِ!: این دو پلیس در ابتدای میدان اول به همراه سگ‌ها ایستادند!

۶۱- «آیا می دانی که قرآن در ماه رمضان نازل گردیده است!»: هل ...

- (۱) تُعَلِّمُ أَنْ هَذَا الْقُرْآنُ أَنْزَلَ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ!
 (۲) تعلم أن القرآن يُنزلُ في شهر رمضان!
 (۳) تُعَلِّمُ أَنْ هَذَا الْقُرْآنُ يَنْزَلُ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ!
 (۴) تعلمين أن القرآن أنزلَ في شهر رمضان!

۶۲- عَيْنُ الْخَطَأِ فِي الْمَفْهُومِ: «يُعْرِفُ الْمَجْرِمُونَ بِسِيْمَاهُمْ»

- (۱) رنگ رخساره خبر می دهد از سر درون!
 (۲) از کوزه همان برون تراود که در اوست!
 (۳) که را جامه پاک است و سیرت پلید
 (۴) برگ خزان رسیده بود ترجمان باغ
 در دوزخش را نباید کلید!
 از رنگ چهره حال مرا می توان شنید!

■ ■ اِقْرَأِ النَّصَّ التَّالِيَّ بَدَقَّةٍ ثُمَّ أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ (۶۳ - ۶۶) بِمَا يَنْسَبُ النَّصَّ:

يُرَوَّى أَنَّ عَجُوزًا مَزَارِعًا كَانَ لَدَيْهِ أَرْبَعَةُ أَبْنَاءَ لَكُنْهُمْ غَيْرَ مُجِدِّينَ لَا يَقُومُونَ بِأَيِّ عَمَلٍ وَيَعْتَمِدُونَ عَلَى وَالِدِهِمْ فِي كَسْبِ الْعَيْشِ. مَعَ مَرُورِ الْأَيَّامِ ضَعُفَ الرَّجُلُ وَعَلَى الرَّغْمِ مِنَ الْمَرَضِ وَالْأَلَمِ لَمْ يَفَكِّرْ إِلَّا فِي مُسْتَقْبَلِ أَوْلَادِهِ وَكَانَ قَلْقًا لَهُمْ لِأَنَّهُمْ لَمْ يَكُونُوا يَعْرِفُونَ أَيَّ عَمَلٍ مَعَ مَرُورِ الْأَيَّامِ شَعَرَ الْعَجُوزُ بِأَنَّ سَاعَتَهُ قَدْ اقْتَرَبَتْ وَأَنَّهُ سَوْفَ يَفَارِقُ الْحَيَاةَ فِي لِحْظَاتٍ. لِذَلِكَ عَزَمَ عَلَى أَنْ يُجْبِرَ أَبْنَاءَهُ عَلَى الْعَمَلِ وَيُظْهِرَ لَهُمْ أَهْمِيَّتَهُ. فَطَلَبَ مِنْ أَبْنَاءِهِ الْاجْتِمَاعَ حَوْلَهُ وَأَخْبَرَهُمْ بِأَنَّهُ يَمْتَلِكُ صَنْدُوقًا مَلِينًا بِالذَّهَبِ وَالْمَجُوهَرَاتِ قَدْ قَامَ بِدْفَنِهِ فِي الْأَرْضِ الَّتِي تَحِيطُ بِالْمَنْزَلِ وَكَتَبَهُ نَسِي الْمَكَانِ الْمَحْدَدِ الَّذِي دَفِنَ فِيهِ الصَّنَدُوقِ. فِي بَدَايَةِ الْأَمْرِ شَعَرَ الْأَبْنَاءُ بِالسَّعَادَةِ وَالسَّرُورِ وَلَكِنْ لَمْ يَظْهِرْ لَهُمْ أَيُّ أَثَرٍ لِلصَّنَدُوقِ عَلَى الرَّغْمِ مِنَ الْمَحَاوَلَةِ وَالْفَحْصِ الْكَثِيرِ. فِي أَحَدِ الْأَيَّامِ لَاحِظٌ وَاحِدٌ مِنَ الشُّبَّانِ بِأَنَّ هُنَاكَ بَقْعَةً مِنَ الْأَرْضِ مَا حُفِرَتْ وَعِنْدَمَا حَفَرُوهَا ظَهَرَ الصَّنَدُوقُ فَجَاءَهُمْ هَمٌّ أَخْرَجُوهُ بِفَرْحٍ كَثِيرٍ وَفَتَحُوهُ وَلَكِنْ لَا أَثَرَ فِيهِ مِنَ الذَّهَبِ وَفِيهِ رِسَالَةٌ! فَتَحَتِ الرِّسَالَةَ وَكَانَ فِيهِ هَكَذَا كُتِبَ: كُلَّ الْأَرْضِ مَلِينَةٌ بِالصَّنَادِيقِ الْمَمْلُوءَةِ مِنَ الذَّهَبِ إِنْ تَجْتَهَدُوا لِكَشْفِهَا كَثِيرًا!

۶۳- لِمَاذَا قَرَّرَ الْأَوْلَادُ حَفْرَ الْأَرْضِ؟ لِأَنَّ عَيْنُ الصَّحِيحِ:

- (۱) والدهم أوصاهم بالزراعة!
 (۲) الأولاد كانوا يطلبون أن يحصلوا على الكنز!
 (۳) أباهم أحب أن يتعلم أولاده هذه الحرفة!
 (۴) الأولاد جمَعُوا مالاً كثيراً بسبب اجتهادهم!

۶۴- عَيْنُ مَا هُوَ أَقْرَبُ مِنْ مَفْهُومِ النَّصِّ:

- (۱) لِكُلِّ غَدٍ طَعَامٌ وَ لِكُلِّ فَمٍ كَلَامٌ!
 (۲) من رضي برزقه طابت معيشته!
 (۳) لا يصيد إلا من يقوم بالصَّيْدِ!
 (۴) أكلنا و نأكل ممَّا زرع الآخرون!

■ عَيْنُ الْخَطَأِ فِي الْإِعْرَابِ وَ التَّحْلِيلِ الصَّرْفِيِّ (۶۵ وَ ۶۶)

۶۵- «مَجْدِّينَ - مُسْتَقْبَلٍ - اقْتَرَبَتْ - يَفَارِقُ»

- (۱) مجدِّينَ: اسم فاعل - جمع سالم للمذكر - نكرة - معرب / مضاف إليه للمضاف «غير» و مجرور بالياء
 (۲) مستقبل: اسم مفعول من فعل له ثلاثة أحرف زائدة - مفرد - مذكر - معرب / مجرور بحرف جار
 (۳) اقتربت: فعل ماضٍ - مفرد مؤنث غائب - من باب افتعال - لازم / فعل و فاعله محذوف
 (۴) يفارق: فعل مضارع - من باب مفاعلة «مصدره: مفارقة» - متعدِّد / فعل و مفعوله «الحياة»

۶۶- «يَجْبِرُ - الْمَحْدَدَ - دَفِنَ - وَاحِدٌ»

- (۱) يجبر: فعل مضارع - مزيد ثلاثي من باب إفعال «مصدره: إجبار» - متعدِّد - معلوم / فعل و مفعوله «أبناء»
 (۲) المحدد: اسم مفعول من باب تفعيل - مفرد - مذكر - معرفة بأل - معرب / صفة للموصوف «المكان»
 (۳) دفن: فعل ماضٍ - مفرد مذكر غائب - ليس له حرف زائد - معلوم / فعل و مع فاعله جملة فعلية
 (۴) واحد: من الأعداد الأصلية «مؤنثه: واحدة» - على وزن «فاعل» - معرب / فاعل و مرفوع

■ ■ عَيْنُ الْمُنَاسِبِ لِلْجَوَابِ عَنِ الْأَسْئَلَةِ التَّالِيَةِ (٦٧ - ٧٠)

- ٦٧- **عَيْنُ الْخَطَا فِي ضَبْطِ حَرَكَاتِ الْحُرُوفِ:**
 (١) أَعْبُدُوا اللَّهَ فِي حَيَاتِكُمْ حَتَّى تُفْلِحُوا فِي الْآخِرَةِ.
 (٢) وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَا يُخْلَقُونَ شَيْئًا وَهُمْ يُخْلَقُونَ.
 (٣) يُسْمَعُ مِنْ بَعِيدٍ صَوْتٌ يُحَذِّرُهُمْ عَنِ وُجُودِ الْخَطَرَاتِ.
 (٤) عَالِمٌ يُنْتَفَعُ بِعِلْمِهِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ عَابِدٍ.
- ٦٨- **عَيْنُ الْفِعْلِ الَّذِي لَا يُمْكِنُ أَنْ يُبْنَى لِلْمَجْهُولِ:**
 (١) تُخْبِرُنِي الطَّالِبَةُ بِأَنَّهَا تَرِيدُ أَنْ تُسَاعِدَنِي فِي دَرُوسِي!
 (٢) الْإِنْسَانُ قَدْ اسْتَخْرَجَ النَّفْطَ مِنَ الْأَرْضِ مِنْ قَدِيمِ الزَّمَانِ!
 (٣) اسْتَخْرَاجَ النَّفْطَ يَسْتَعْرِقُ وَقْتًا طَوِيلًا مِنَ الْمَسْتَخْرَجِينَ!
 (٤) لَا يَنْقَطِعُ رَجَائِنَا مِنَ اللَّهِ لِأَنَّهُ غَفَّارُ الذَّنُوبِ وَ سَتَّارُ الْعُيُوبِ!
- ٦٩- **عَيْنُ الْخَطَا فِي الْمَحَلِّ الْإِعْرَابِيِّ لِلْكَلِمَاتِ الَّتِي تَحْتَهَا خَطٌّ عَلَى التَّرْتِيبِ:**
 (١) نَقُودٌ وَرَقِيَّةٌ اسْتُخْدِمَتْ لِأَوَّلِ مَرَّةٍ فِي الصِّينِ مُفِيدَةً لِحَيَاةِ الْإِنْسَانِ. (صفت و مرفوع - خبر و مرفوع)
 (٢) يَحْفَرُ الْعُمَالُ الْمَجْدُونَ بِنْرًا عَمِيقًا وَ يَضْعُونَ أَنْبَابًا فِيهَا. (صفت و مرفوع - مفعول و منصوب)
 (٣) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ ﴿ (نائب فاعل و مرفوع - مضاف اليه و مبنى)
 (٤) صَوْتٌ قَوِيٌّ سُمِعَ مِنْ بَعِيدٍ فَخَافَ الْجَمِيعُ. (مبتدا و مرفوع - نائب فاعل و مرفوع)
- ٧٠- **عَيْنُ نَائِبِ الْفَاعِلِ جَمْعًا سَالِمًا:**
 (١) تُفْتَحُ أَبْوَابُ صَالَةِ الْامْتِحَانِ لِلتَّلَامِيزِ فِي السَّاعَةِ الرَّابِعَةِ إِلَّا رِبْعًا!
 (٢) صُدِّرَتْ بِضَائِعٌ صِنَاعِيَّةٌ مِنَ الصِّينِ إِلَى أوروپَا!
 (٣) وَقَفَّتِ الْحَافِلَاتُ فِي الْمَحْطَةِ لِمَدَّةِ دَقَائِقٍ وَ نَزَلَ الْمَسَافِرُونَ مِنَ الْحَافِلَاتِ!
 (٤) يَحْذِرُ الْمَوَاطِنُونَ مِنْ حَفْرِ الْأَرْضِ لِبِنَاءِ الْعِمَارَةِ!

۷۱- کدام یک از موارد زیر از جمله اهدافی است که سلوکیان با توجه به آن‌ها، شهرهای متعددی را در قلمرو خود بنا کردند؟

- الف - از بین بردن باقی‌مانده خاندان هخامنشی در سرتاسر قلمرو وسیع
 ب - جلوگیری از وقوع شورش‌های احتمالی و هجوم طوایف کوچ‌رو
 ج - تسلط بیشتر بر سرزمین‌های مهم ارمنستان و مسیرهای تجاری با چین
 د - فراهم کردن زمینه گسترش فعالیت‌های تجاری با سرزمین‌های دور و نزدیک
- (۱) «الف» و «ج» (۲) «الف» و «د» (۳) «ب» و «ج» (۴) «ب» و «د»

۷۲- کدام مورد براساس شواهد و مدارک در نقش رستم، درباره جنگ سپاه ساسانی با رومیان درست است؟

- (۱) اسارت والریانوس امپراتور روم در زمان خسرو پرویز
 (۲) یکی از اهداف اصلی رومیان در لشکرکشی پی‌درپی به ایران تصرف منطقه ارمنستان بود.
 (۳) ترجیح مذاکره و سازش برای دستیابی به رابطه تجاری مستقیم با هند و چین
 (۴) هم‌زمانی به تخت نشستن شاپور یکم با لشکرکشی قیصر گردیانوس به ایران

۷۳- اعراب مسلمان در کدام یک از دوره‌های زمانی زیر به ایران حمله کردند؟

- (۱) اوایل فرمانروایی یزدگرد سوم (۲) اواسط حکومت خسرو پرویز
 (۳) اواخر حکومت هرمز چهارم (۴) همزمان با روی کار آمدن قباد

۷۴- میان کدام یک از جنبه‌های سیاسی سلسله‌های هخامنشی، اشکانی و ساسانی شباهت وجود دارد؟

- (۱) قلمرو به شکل غیرمتمرکز اداره می‌شد و اداره برخی از سرزمین‌ها و مناطق کشور به صورت موروثی در اختیار پادشاهان کوچک و حاکمان محلی بود. (هخامنشیان، اشکانیان)
 (۲) دبیران نقش ممتاز و بسیار مهمی در تشکیلات اداری داشتند و کار اصلی آنان نگارش فرمان‌ها، نامه‌ها و اسناد و ثبت و ضبط آنان بود. (اشکانیان، ساسانیان)
 (۳) پادشاهان مدعی بودند که بنا به خواست اهوره مزدا به مقام شاهی رسیده‌اند. (هخامنشیان، ساسانیان)
 (۴) شیوه جدیدی از فرمانروایی خردمندانه مبتنی بر احترام به دین و فرهنگ مردم سرزمین‌های فتح شده و مشارکت آنان در حکومت‌داری (هخامنشیان، ساسانیان)

۷۵- به کدام دلیل در ایران عهد باستان، پادشاهان ادعا می‌کردند که به خواست اهوره مزدا به پادشاهی دست یافته‌اند؟

- (۱) تشویق و ترغیب مردم به فرمانبرداری
 (۲) جلب حمایت بزرگان برای سلطنت جانشین
 (۳) جلوگیری از شورش‌های سایر اقوام
 (۴) حمایت از موبدان و دین جهت انسجام حکومت

۷۶- کاهش توان اقتصادی حکومت ساسانی در دوره انحطاط و فروپاشی، در اثر کدام عامل رخ داد؟

- (۱) شورش مکرر فرماندهان نظامی (۲) ضعف قدرت سیاسی شاهان ساسانی
 (۳) طغیان رودخانه‌های دجله و فرات (۴) نارضایتی توده مردم از حکومت ساسانی

۷۷- کدام مورد درباره وضعیت جامعه و خانواده در دوره ساسانیان درست است؟

- ۱) در این دوره به دلیل افزایش فتوحات و توسعه تشکیلات حکومتی، نابرابریهای اجتماعی و اقتصادی میان گروه حاکم و مردم عادی افزایش یافت.
- ۲) تقسیم‌بندی اجتماعی سه‌گانه بر پایه شغل و پیشه افراد را می‌توان میراث ایران در این دوره دانست.
- ۳) اطلاعات درباره حقوق اجتماعی و اقتصادی زنان در این دوره دلالت بر داشتن حق مالکیت و کسب درآمد و شریک بودن در اموال همسر برای زنان می‌کند.
- ۴) لوح‌های گلی کشف شده نشانگر آن است که زن و مرد در کنار هم و با حقوقی برابر کار می‌کردند.

۷۸- کدام گزینه به گروه‌های اجتماعی اشاره می‌کند که در نتیجه اصلاحات خسرو انوشیروان به قدرت و نفوذ آنان افزوده شد؟

الف - جنگاوران و دهقانان

ب - بازرگانان و پیشه‌وران

ج - دبیران، پزشکان و منجمان

د - صاحب‌منصبان عالی‌رتبه دینی، سیاسی و نظامی

- ۱) «الف» - «ج» ۲) «ب» - «د» ۳) «الف» - «د» ۴) «ج» - «د»

۷۹- کدام گزینه توصیف درستی درباره دوره‌ای که «سرآغاز شکل‌گیری طبقه اجتماعی و نابرابری‌های اقتصادی و اجتماعی» بود ارائه می‌دهد؟

- ۱) گروه جنگجویان به دلیل اهمیت فتوحات نظامی، نسبت به روحانیان و کشاورزان در جایگاه بالاتری قرار گرفت.
- ۲) قدرت و مناصب حکومتی در اختیار خاندان‌های قدرتمند قدیمی بود.
- ۳) صاحبان مشاغل و مناصب عالی‌رتبه کشوری و لشکری دارای زمین‌های فراوان بودند.
- ۴) مؤسس آن پایتخت خود را به صورت دژی نظامی درآورد و استحکامات متعددی بنا کرد.

۸۰- کدام مورد درباره منابع دست‌اول برای پژوهش در تاریخ ایران، درست است؟

الف - پنج ستون از سنگ‌نوشته بیستون که در حقیقت گزارش تاریخی محسوب می‌شود و شرح جنگ‌های ایران و روم را بازگو می‌کند.

ب - از سنگ‌نوشته‌های دوره هخامنشیان معلوم می‌شود که در آن دوران قوانینی وجود داشته که قدرت و اختیارات پادشاه را محدود می‌کرده است.

ج - متون دینی مربوط به قرون نخستین اسلامی، بر حقوق اجتماعی و اقتصادی زنان در دوران ساسانی دلالت دارد.

د - الواح گلی تخت‌جمشید بیانگر آن است که در زمان هخامنشیان، زن و مرد در کنار هم و با حقوق برابر کار می‌کردند.

- ۱) «الف» و «ب» ۲) «ج» و «د» ۳) «ب» و «ج» ۴) «الف» و «د»

۸۱- با توجه به شاخص‌های مطرح شده در زمینه رشد جمعیت، با بیشتر شدن مقدار «الف» و یا «ب».....

«الف: رشد مطلق جمعیت ب: رشد طبیعی جمعیت ج: زمان دوبرابر شدن جمعیت»

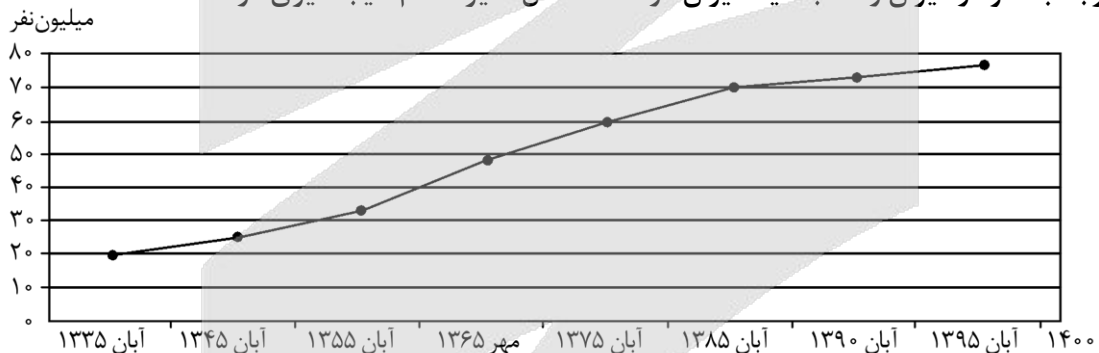
- ۱) مقدار به دست آمده برای «ج» کاهش می‌یابد که مغایر با آینده‌نگری در کشور موردنظر است.
- ۲) مقدار به دست آمده برای «ج» افزایش می‌یابد که مطابق با آینده‌نگری در کشور موردنظر است.
- ۳) مقدار به دست آمده برای «ج» کاهش می‌یابد که می‌تواند مانع از پیری جمعیت در کشور شود.
- ۴) مقدار به دست آمده برای «ج» افزایش می‌یابد که می‌تواند منجر به پیری جمعیت در کشور شود.

۸۲- بر اساس متن زیر، کدام عبارت درست است؟

«جمعیت کره زمین از لحاظ نسبت «الف» جز در زمان‌های خاص، تفاوت چندانی ندارد؛ اما در طول زمان، نسبت «ب» در کشورها دچار تغییراتی می‌شود.»

- ۱) با توجه به «الف»، جمعیت کشور به دو گروه تقسیم می‌شود و مرکز آمار ایران، چهار گروه عمده «ب» را در سال ۱۳۹۵ مشخص کرده است.
- ۲) با توجه به «ب»، جمعیت کشور به دو گروه تقسیم می‌شود و مرکز آمار ایران، چهار گروه عمده «الف» را در سال ۱۳۹۵ مشخص کرده است.
- ۳) مرکز آمار ایران، پنج گروه عمده «ب» را در سال ۱۳۹۵ مشخص کرده است و بر اساس «الف»، جمعیت کشور به دو گروه تقسیم می‌شود.
- ۴) مرکز آمار ایران، پنج گروه عمده «الف» را در سال ۱۳۹۵ مشخص کرده است و بر اساس «ب»، جمعیت کشور به سه گروه تقسیم می‌شود.

۸۳- با توجه به نمودار میزان رشد جمعیت ایران در شصت سال اخیر، کدام نتیجه‌گیری درست است؟

- ۱) در سال ۱۳۸۵، نخستین بار جمعیت ایران از ۶۰ میلیون نفر عبور کرد.
- ۲) بیشترین نرخ افزایش جمعیت در آمارگیری سال ۱۳۹۵ مشاهده می‌شود.
- ۳) جمعیت ایران در سال ۱۳۹۵ به ۸۵ میلیون نفر رسید.
- ۴) رشد جمعیت ایران در شصت سال اخیر، همواره مثبت بوده است.

۸۴- پس از اصلاحات ارضی در دهه ۴۰، به علت شیوه‌ای از مهاجرت صورت گرفت که موارد در ارتباط با آن درست بیان شده‌اند.

الف - یکی از انواع شیوه‌های مهاجرت داخلی محسوب می‌شود.

ب - سبب افزایش جمعیت فعال اقتصادی شهر می‌شود.

ج - شیوه‌ای از مهاجرت که براساس تصمیمات سیاسی انجام می‌شود.

د - باعث جذب نیروی انسانی جوان به روستاها می‌شود.

۱) نداشتن زمین و مشکلات اقتصادی - «الف» و «ب»

۲) مشکلات اقتصادی و نداشتن زمین - «الف» و «ج»

۳) خشک شدن منابع آب و عدم حمایت دولت - «ب» و «ج»

۴) عدم حمایت دولت و خشک شدن منابع آب - «ج» و «د»

۸۵- کشور «الف» با جمعیت ۶۰,۰۰۰,۰۰۰ نفر و کشور «ب» با جمعیت ۱۲۰,۰۰۰,۰۰۰ نفر مفروض است. طبق آمار اگر در

سال ۱۳۹۸ میزان مولید این دو کشور به ترتیب حدود ۱,۷۶۰,۰۰۰ و ۲,۲۸۰,۰۰۰ نفر و میزان مرگ‌ومیر آنها به

ترتیب ۳۸۰,۰۰۰ و ۴۸۰,۰۰۰ نفر باشند، کدام یک از عبارات‌های زیر تحلیل درستی از دو کشور مذکور، ارائه می‌دهد؟

الف - رشد طبیعی کشور «ب» از کشور «الف» در سال ۱۳۹۸ بیشتر است.

ب - کشور «الف» حدوداً ۳۰ سال آینده شاهد دو برابر شدن جمعیت خود خواهد بود.

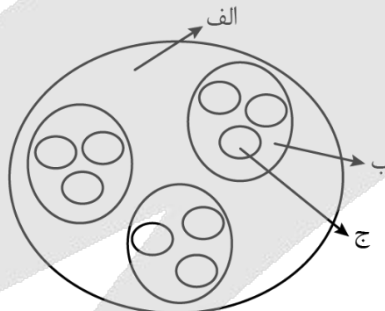
ج - کشور «ب» ۱۶ سال زودتر شاهد دو برابر شدن جمعیت خود خواهد بود.

د - کشور «الف» ممکن است از نظر گسترش بهداشت و واکسیناسیون، رونق صادرات نفت و واردات مواد غذایی بهتر

از کشور «ب» باشد.

۱) «ج» و «ب» ۲) «د» و «الف» ۳) «ج» و «الف» ۴) «ب» و «د»

۸۶- با توجه به شکل زیر، کدام مورد در ارتباط با تاریخچه تقسیمات کشوری در ایران به درستی تنظیم شده است؟

۱) اگر «الف» یک ولایت باشد، «ب» و «ج» به ترتیب نشان دهنده قصبه و بلوک در دوره افشاریه است.

۲) اگر «ب» یک تسوگ باشد، «الف» و «ج» به ترتیب نشان دهنده خوره و رستاک در دوره ساسانیان هستند.

۳) اگر «ج» یک بخش باشد، «الف» و «ب» به ترتیب نشان دهنده شهرستان و دهستان در تقسیمات فعلی ایران است.

۴) اگر «ج» یک ویس باشد، «ب» و «الف» به ترتیب نشان دهنده گئو و ساتراپ در دوره آریاییان است.

۸۷- کدام گزینه متن زیر را به درستی کامل می کند؟

«در دوره عناصر اصلی تقسیمات کشوری به ترتیب ایالت، ولایت، بلوک و بود و در دوره قاجاریه ایران به تقسیم گردید.»

- (۱) عباسیان - قصبه - سه ایالت و ده ولایت
 (۲) صفویه - قصبه - چهار ایالت و دوازده ولایت
 (۳) عباسیان - دهستان - چهار ایالت و دوازده ولایت
 (۴) افشاریه - دهستان - سه ایالت و ده ولایت

۸۸- با توجه به موارد زیر که هر کدام نوعی تقسیمات کشوری را نشان می دهد، کدام عبارت درست است؟

- الف - شهرستان
 ب - بخش
 ج - دهستان
 د - استان

- (۱) مورد «د» واحدی از تقسیمات کشوری است که توسط استاندار اداره می شود و بر اساس آخرین تقسیمات کشوری، ایران از ۳۲ عدد از این واحد تشکیل شده است.
 (۲) مورد «ج» کوچک ترین واحد تقسیمات کشوری با محدوده جغرافیایی معین با امکان خدمات رسانی در سامانه و شبکه ای واحد است و توسط دهیار اداره می شود.
 (۳) مورد «ب» از به هم پیوستن چند دهستان همجوار شامل چندین مزرعه، مکان، روستا و احیاناً شهر تشکیل می شود و از نظر نظام اداری تابع شهرستان است.
 (۴) مورد «الف» از نظر عوامل طبیعی، اوضاع اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی واحد متناسب و همگنی را به وجود آورده است و توسط شهردار اداره می شود.

۸۹- کدام گزینه بیانگر شکل گیری اولین و آخرین استان در ایران بعد از پیروزی انقلاب اسلامی است؟

- (۱) اردبیل - البرز
 (۲) اردبیل - خراسان شمالی
 (۳) قزوین - البرز
 (۴) قزوین - خراسان جنوب

۹۰- هر یک از موارد «الف» و «ب» به ترتیب اشاره به کدام دوره های تاریخی دارد؟

الف - واحدهای اصلی تقسیمات کشوری در این دوره های تاریخی یکسان بوده است.

ب - تعداد بزرگترین واحد از تقسیمات کشوری در این دوره های تاریخی برابر بوده است.

- (۱) هخامنشیان و اشکانیان - عباسیان و حال حاضر
 (۲) صفویه و زندیه - قاجاریه و سلوکیان
 (۳) عباسیان و افشاریه - قاجاریه و سلوکیان
 (۴) ساسانیان و اشکانیان - عباسیان و حال حاضر

- ۹۱- کدام گزینه درباره قضایای شرطی درست است؟
 (۱) در آن‌ها صرفاً به اتصال دو نسبت حکم شده است. (۲) اجزای آن، شامل موضوع و محمول و نسبت است.
 (۳) حکم در آن‌ها هیچ‌گاه معلق به امر دیگری نیست. (۴) همواره در مقدمه اول قیاس استثنایی حضور دارند.
- ۹۲- کدام بیت شامل یک قضیه شرطی است؟
 (۱) سخن هر چه گویم همه گفته‌اند / بر باغ دانش همه رفته‌اند
 (۲) اگر همچین نیز پیمان کنی / نیچی ز گفتار و فرمان کنی
 (۳) همه نامداران پرخاشجوی / ز خشکی به دریا نهادند روی
 (۴) اگر شد فریدون جهان شهریار / نه ما بندگانیم با گوشوار
- ۹۳- کدام گزینه با توجه به مبحث قضایای شرطی، صحیح است؟
 (۱) عبارت «اگر آن ترک شیرازی به دست آرد دل ما را»، قضیه‌ای با حکم مشروط است.
 (۲) در مصراع «اگر تو خصم باشی نروم ز پیش تیرت» تالی قبل از مقدم ذکر شده است.
 (۳) عبارت «اگر مدرسه تعطیل باشد و باران نیارد، درس می‌خوانم» دو قضیه حساب می‌شود.
 (۴) در قضیه شرطی «مطلب گر توانگری خواهی»، جواب یا جزاء شرط «مطلب» است.
- ۹۴- کدام گزینه صحیح است؟
 (۱) از آن جایی که قیاس استثنایی متشکل از مقدمات شرطی است؛ قضایای حمله در آن فاقد کاربردند.
 (۲) حکم به پیوستگی و جدایی بین دو یا چند نسبت، وصف قضایای شرطی از نوع منفصل است.
 (۳) عبارت «نه هر دو و شاید هیچ‌کدام» بیانگر قضایای شرطی منفصل مانعة‌الرفع است.
 (۴) در قیاس استثنایی، لزوماً قرار نیست عین نتیجه در مقدمات ذکر شده باشد.
- ۹۵- با توجه به نوع قضیه «این قضیه یا غیرشرطی است یا منفصل حقیقی» کدام یک از قضایای زیر کاذب هستند؟
 الف - بعضی غیرشرطی‌ها، منفصل حقیقی هستند.
 ب - هیچ غیرشرطی، منفصل حقیقی نیست.
 ج - بعضی غیرشرطی‌ها، منفصل حقیقی نیستند.
 د - هر منفصل حقیقی، غیرشرطی است.
- (۱) «الف» و «د» (۲) «د» و «ج» (۳) «الف» و «ب» (۴) «ج» و «ب»
- ۹۶- با کدام دو مفهوم می‌توان یک قضیه شرطی منفصل حقیقی ساخت؟
 (۱) سیب - هلو (۲) حمله - منفصل حقیقی (۳) جاندار - فاقد تنفس (۴) نارسانا - آهن
- ۹۷- می‌دانیم که قضیه «الف یا ج است یا ب» یک قضیه منفصل غیرقابل جمع در کذب است؛ در این صورت
 (۱) اگر الف، ب نباشد قطعاً ج است.
 (۲) اگر الف، ج باشد آنگاه نمی‌تواند ب باشد.
 (۳) جمع بین ب و ج در صدق امکان‌پذیر نیست.
 (۴) اگر الف غیر ج باشد، آنگاه غیر ب خواهد بود.
- ۹۸- کدام قضیه منفصل غیرقابل جمع در کذب است؟
 (۱) او یا شیعه است، یا غیرمسلمان است.
 (۲) او یا غیر شیعه است؛ یا مسلمان نیست.
 (۳) او یا شیعه نیست؛ یا غیر مسلمان است.
 (۴) او یا غیر شیعه است؛ یا غیر مسلمان نیست.

۹۹- در کدام گزینه قیاس استثنایی نامعتبر است؟

- ۱) همه افراد حاضر در این کلاس دانشکده حقوق، مدرک دیپلم دارند؛ زیرا می‌دانیم در صورتی افراد وارد دانشگاه می‌شوند که دبیرستان را گذرانده باشند.
- ۲) بیشتر نقاط جهان آلوده است، زیرا اگر مردم پلاستیک زیاد استفاده کنند، محیط آلوده می‌شود و می‌دانیم که استفاده مردم از پلاستیک زیاد است.
- ۳) اگر کسی افسردگی داشته باشد، در زندگی هدفمند نیست؛ پس آرزو که هدفی برای خود ندارد، دچار بیماری افسردگی است.
- ۴) اگر جسمی در دسته فلزات باشد، الکتریسیته را از خود عبور می‌دهد، پس این ظرف که رسانا نیست، نمی‌تواند فلزی باشد.

۱۰۰- هرگاه از قضیه «اگر شکلی مستطیل باشد، دارای چهار زاویه است» نتیجه بگیریم که «لوزی دارای چهار زاویه نیست» کدام عبارت درست است؟

- ۱) استدلال ما معتبر و از نوع وضع مقدم است.
- ۲) استدلال ما معتبر و از نوع رفع تالی است.
- ۳) استدلال ما نامعتبر و از نوع رفع مقدم است.
- ۴) استدلال ما نامعتبر و از نوع وضع تالی است.

۱۰۱- کدام عبارت درباره شناخت حسی درست نیست؟

- ۱) شناخت حسی می‌تواند زمینه‌ساز و مقدمه شناخت به واسطه عقل باشد.
- ۲) حواس، توانایی شناخت و برطرف کردن خطای موجود در خود را دارند.
- ۳) شناخت حسی، برخلاف شناخت به واسطه عقل به امور جزئی تعلق دارد.
- ۴) شناخت حاصل شده به وسیله حواس پنجگانه، میان انسان‌ها مشترک است.

۱۰۲- درباره شباهت میان شناخت تجربی و درون‌نگری می‌توان گفت

- ۱) هر دو از طریق ابزار عقل حاصل می‌شوند.
- ۲) مصادیق خارجی در هر دو نقش‌آفرین است.
- ۳) موضوع هیچ‌کدام از آن‌ها مادی نمی‌باشد.
- ۴) ممکن است موضوع آن‌ها یکسان باشد.

۱۰۳- کدام عبارت درست است؟

- ۱) از آنجا که عارف با چشم واقعی خود و به صورت قلبی به مشاهده جهان می‌پردازد، این نوع از شناخت، شهودی نام گرفته است.
- ۲) در شناخت وحیانی که برترین نوع شهود است، قلب انسان‌ها در حقیقت تجلی یافته و حقایق را بی‌واسطه و مستقیم درک می‌کند.
- ۳) مقصود از شناخت شهودی عبارت است از تماس مستقیم درون انسان با واقعیت‌های غیرقابل تماس و غیرحسی در جهان هستی.
- ۴) معارف وحیانی را درک آدمی از شهود پیامبران می‌نامند و صرفاً توسط اولیای الهی قابل درک است؛ پس صرفاً مخصوص پیامبران می‌باشد.

۱۰۴- در کدام گزینه برای موضوع بیان شده، ابزار شناخت درستی ذکر نشده است؟

- ۱) عقل ← شناخت اینکه جهان طبیعت، یکسان عمل می‌کند.
- ۲) حس ← شناخت تفاوت‌ها و تمایزات میان مفاهیم کلی.
- ۳) عقل ← شناخت اسرار و رموز موجود در عالم طبیعت.
- ۴) شهود قلبی ← شناخت اسرار و رموز عالم هستی.

۱۰۵- کدام عبارت درست است؟

- ۱) استفاده‌های مختلف از اشیاء این امکان را به انسان می‌دهد که به کمک حواس خود، تمایز میان آن‌ها را تشخیص دهد.
- ۲) هر حقیقتی را که از راه حواس برای انسان قابل درک نباشد، می‌توان به کمک قوه عقل و شناخت‌های آن، درک کرد.
- ۳) یافته‌های عقلانی که اساس سایر دانش‌های بشر قرار می‌گیرند، هیچ‌گاه نمی‌توانند از طریق حس و تجربه درک شوند.
- ۴) ارسطو از اولین دانشمندانی بود که مبانی تجربی علوم عقلی را پایه‌گذاری کرد و به اصل علیت جایگاه والایی بخشید.

۱۰۶- در مورد اختلاف هراکلیتوس و پارمنیدس در مسئله شناخت کدام عبارت نادرست است؟

- ۱) هراکلیتوس علاوه بر حس به عقل هم اهمیت می‌داد اما پارمنیدس شناخت حسی را دارای اعتبار نمی‌دانست.
- ۲) مبنایی‌ترین دلیل اختلاف میان پارمنیدس و هراکلیتوس، در اعتبار یا عدم اعتبار حواس پنج‌گانه انسان بود.
- ۳) هراکلیتوس که تأکیدی بر بی‌اعتباری عقل نداشت، نظریه‌ای ارائه داد که مخالف دیدگاه پارمنیدس است.
- ۴) موضوع اصلی اختلاف میان هراکلیتوس و پارمنیدس بحث حرکت و سکون در جهان مادی و غیرمادی بود.

۱۰۷- کدام گزینه درباره سفسطاییان و اندیشه‌های آنان درست است؟

- ۱) سفسطاییان اصل امکان شناخت واقعیت را زیر سؤال بردند و به همین دلیل دچار اختلاف نظر و مغالطه شدند.
- ۲) به نظر پروتاگوراس، حقیقت همان چیزی است که حواس هر کس گواهی می‌دهد و بی‌شک همواره متفاوت است.
- ۳) تلاش سقراط و افلاطون و ارسطو برای تحکیم پایه‌های شناخت و معرفت، در جهت مقابله با سفسطاییان بود.
- ۴) به نظر سفسطاییان، بر خلاف حس نمی‌توان از راه عقل به شناخت حقیقت رسید و راه معرفت مسدود است.

۱۰۸- کدام عبارت درست است؟

- ۱) ابن‌سینا با این‌که معرفت شهودی را در کتاب‌های خود توضیح می‌دهد؛ اما برخلاف سهروردی آن را از ابزارهای شناخت محسوب نمی‌کند.
- ۲) دیدگاه افلاطون و پارمنیدس درباره شناخت حسی، تفاوت اساسی با یکدیگر دارد؛ اما این دو فیلسوف درباره اعتبار شناخت عقلی، اتفاق نظر دارند.
- ۳) از آنجا که ارسطو، شناخت عقلی را مطمئن می‌دانست، پس عقیده داشت که هرکس از عقل خود استفاده بکند، محال است که در مسیر شناخت، خطا کند.
- ۴) فارابی و ابن‌سینا، شناختی که مردم از حقایق و حیانی به دست می‌آوردند را یکی از ابزارهای معتبر شناخت محسوب می‌کردند که در آن، هیچ خطایی رخ نمی‌دهد.

۱۰۹- اگر بخواهیم دیدگاه کانت در مورد معرفت‌شناسی را به‌درستی نشان دهیم، کدام عبارت می‌تواند راهگشای ما در شناخت این موضوع باشد؟

(۱) انسان وقتی مفهومی مثل «زمان» را درک می‌کند که پیش از آن، حرکت روز و شب را از طریق حواس درک کرده باشد تا عقل به شناخت «زمان» برسد.

(۲) انسان هنگامی می‌تواند بگوید: «علت روشن شدن زمین، خورشید است» که با مفهوم «علیت» که در دستگاه ادراکی او قرار دارد، میان آنها ارتباط برقرار کند.

(۳) انسان می‌تواند بفهمد که میان «طلوع خورشید» و «روشن شدن کره زمین» رابطه‌ای برقرار است که اولی بر مبنای عقل و دومی بر مبنای حواس درک می‌شود.

(۴) انسان مفاهیمی مانند «زمان، مکان و علیت» را در دستگاه ادراکی خود دارد که با درک امور حسی مانند طلوع خورشید، این مفاهیم به‌نحو عمیق‌تری درک می‌شوند.

۱۱۰- کدام عبارت نمی‌تواند مورد پذیرش یک نسبی‌گرا قرار بگیرد؟

(۱) نمی‌توان گفت آب همواره در صد درجه به جوش می‌آید.

(۲) شناخت فردی من، قابلیت تعمیم‌پذیری به شناخت افراد دیگر را ندارد.

(۳) ویژگی‌های مختلف افراد، شناخت‌های اساساً متفاوت را نتیجه می‌دهد.

(۴) شناخت از فردی به فرد دیگر متفاوت است و شناخت فردی من در طول زمان ثابت است.

- ۱۱۱- صحیح یا غلط بودن عبارات زیر در کدام گزینه به درستی بیان شده است؟
- الف - احکام اقتصادی اسلام در دوران شکوفایی تمدن اسلامی، پایه قواعد و مقررات اقتصادهای موفق آسیای میانه، آسیای غربی و جنوب غربی، شمال آفریقا و حتی جنوب اروپا قرار گرفت.
- ب - دستیابی به اهداف اقتصادی و سیاسی ملت ایران که در قانون اساسی بازتاب دارد، مستلزم مقاوم سازی اقتصاد و مصونیت بخشی به آن در برابر فشارها و تکانهای خارجی است.
- ج - رشد اقتصادی، منحنی مرز امکانات تولید را به سمت راست و بالا منتقل می کند که نشان دهنده امکان بیشتر تولید در کشور است.

- (۱) نادرست، نادرست، درست
(۲) نادرست، درست، درست
(۳) درست، نادرست، درست
(۴) درست، درست، نادرست

- ۱۱۲- کدام گزینه مؤید پاسخ درست و کامل سؤالات زیر است؟
- الف - تلاش حاکمان در دوره قاجار صرف چه چیزی می شد؟
- ب - کدام گزینه به حرکت های ملی و مذهبی ای که در دوره قاجار برای بهبود وضعیت اقتصادی انجام شد، اشاره دارد؟
- ج - تلاش اندیشمندان داخلی در جهت یافتن الگوی بومی پیشرفت به منظور «.....» است.
- (۱) الف: تعدی بر موقوفات و مالکیت های خصوصی و عمومی ب: بیانیه های حمایت از تولید ملی، ایجاد زمین های قانونی، گسترش مدارس ج: اعتماد نداشتن به سایر شاخص های اقتصادی و دقیق نبودن این شاخص ها
- (۲) الف: تحکیم پایه های حکومت خود و افزودن بر خزانه از طریق غارت دست رنج مردم ب: تأسیس شرکت اسلامی و تحریم کالاهای خارجی توسط علمای اصفهان ج: یافتن الگویی که با شرایط فرهنگی، اقلیمی و تاریخی کشور سازگار باشد و راه روشنی را پیش پای مردم قرار دهد.
- (۳) الف: تحکیم پایه های حکومت وجود و اعطای امتیازات به خادمان ب: ایجاد سازوکار کارآمد مالیاتی، بهبود نسبی بهداشت ج: یافتن الگویی که با شرایط فرهنگی، اقلیمی و تاریخی کشور سازگار باشد و راه روشنی را پیش پای مردم قرار دهد.
- (۴) الف: واگذاری منابع نفتی و معدنی به کشورهای بیگانه ب: تأسیس دارالفنون و برقراری نظم مالی و اداری توسط امیرکبیر ج: اعتماد نداشتن به سایر شاخص های اقتصادی و دقیق نبودن این شاخص ها
- ۱۱۳- با توجه به اطلاعات مندرج در جدول زیر، تولید ناخالص داخلی و تولید ناخالص داخلی سرانه در این جامعه چقدر است؟

۱	ارزش مجموع اقلام ماشین آلات، مواد غذایی و پوشاک	۱۵۰ میلیارد ریال
۲	ارزش تولید خارجیان مقیم کشور	۴۴ میلیارد ریال
۳	ارزش کالاهای واسطه ای و مواد اولیه به کار رفته در بخش ماشین آلات و مواد غذایی	۲۴۰ میلیارد ریال
۴	ارزش خدمات ارائه شده به وسیله بخش خصوصی	$\frac{1}{4}$ ارزش تولید خارجیان مقیم کشور
۵	جمعیت کشور	۲۰ میلیون نفر

(۱) ۲۰۵ میلیارد ریال - ۲۲,۲۵۰ ریال (۲) ۴۴۵ میلیارد ریال - ۲۲,۲۵۰ ریال

(۳) ۴۴۵ میلیارد ریال - ۱۰,۲۵۰ ریال (۴) ۲۰۵ میلیارد ریال - ۱۰,۲۵۰ ریال

۱۱۴- پاسخ صحیح پرسش‌های زیر در کدام گزینه مطرح شده است؟
 «وجود جاده ابریشم و تجارت با چین و امپراتوری روم» و «وقف‌نامه‌های باقی مانده از زنان مسلمان ایرانی» به ترتیب
 بیانگر چه چیزی هستند؟»

(۱) اهمیت و بزرگی اقتصاد ایران در دوران شکوفایی تمدن اسلامی، پیشرفت اندیشه اقتصادی زنان در دوران باستان
 (۲) اهمیت و بزرگی اقتصاد ایران در دوران شکوفایی تمدن اسلامی، حجم عظیم مالکیت و مشارکت زنان در تولید در
 دوران اسلامی

(۳) اهمیت و بزرگی اقتصاد ایران در دوران باستان، حجم عظیم مالکیت و مشارکت زنان در تولید در دوران شکوفایی
 تمدن اسلامی

(۴) اهمیت و بزرگی اقتصاد ایران در دوران اسلامی، پیشرفت اندیشه اقتصادی زنان در دوران شکوفایی تمدن اسلامی

۱۱۵- کدام گزینه دربردارنده پاسخ صحیح پرسش‌های زیر است؟

الف - موارد کدام گزینه دربردارنده ویژگی‌های کشورهای پیشرفته است؟

ب - کدام مورد به ترتیب به «منشأ رشد اقتصادی» و «مؤلفه اندازه‌گیری پیشرفت اقتصادی» اشاره دارد؟

(۱) الف: روحیه اعتماد و همبستگی میان مردم برای تکاپو و تلاش اقتصادی، برجسته است. - در برابر شوک‌های اقتصادی،
 قدرت مقاومت دارند. - از سطح سواد و بهداشت عمومی بالایی برخوردارند. ب: سرانه درآمد ناخالص داخلی - افزایش
 عرضه نیروی کار

(۲) الف: از ثبات کامل قیمت‌ها و بازارها برخوردار هستند. - نرخ بیکاری در این کشورها صفر است. - در شرایط بحرانی
 می‌توانند تمامی نیازهای اولیه و اساسی خودشان را تأمین کنند و هیچ ارتباطی با سایر کشورها نداشته باشند.
 ب: سرانه درآمد خالص داخلی - افزایش عرضه نیروی کار

(۳) الف: از قدرت تولیدی بالاتر و درآمد بیشتری برخوردار هستند. - درآمدها به صورت عادلانه‌تری توزیع شده است. -
 کشورهای قدرتمندی محسوب می‌شوند و بقیه روی آن‌ها حساب باز می‌کنند. ب: آموزش نیروی انسانی - میانگین
 سال‌های تحصیل

(۴) الف: در سطح منطقه و جهان بی‌تأثیرند. - معمولاً درآمد و تولید نسبتاً کمی دارند. - تنها کشورهای قدرتمند می‌توانند
 روی آن‌ها حساب باز کنند. ب: آموزش نیروی انسانی - میانگین سال‌های تحصیل

۱۱۶- کدام یک از موارد زیر در محاسبه تولید ناخالص داخلی ایران لحاظ می‌شوند؟

الف - ارائه مشاوره تحصیلی رایگان توسط یک معلم در شهرهای دورافتاده

ب - ارائه خدمات پزشکی توسط پزشکان در مراکز درمانی

ج - ارزش حاصل از فروش خودرویی که در سال گذشته خریداری شده است.

د - تولیدات شرکت ایرانی «به‌پویان» که در کشور آلمان فعالیت می‌کنند.

ه - تولیدات افغان‌های مقیم ایران

(۲) «الف»، «ب»، «د»

(۱) «الف»، «ج»، «ه»

(۴) «ب»، «ه»

(۳) «ب»، «د»، «ه»

محل انجام محاسبات

۱۱۷- مقاومت سازی اقتصادی به چه معناست؟

- (۱) به این معناست که هیچ گونه وابستگی و ارتباط با سایر کشورها وجود نداشته باشد.
- (۲) به این معناست که صادرات کشور کاهش یابد و میزان واردات افزایش یابد.
- (۳) به این معناست که مجموع نیروهای مولد، شرکتها، مؤسسات تولیدی و خدماتی یک کشور، روی پای خود بایستند تا بتوانند در صورت به وجود آمدن بحران، تمامی نیازهای اساسی و حیاتی شان را خودشان تولید و تأمین کنند و وابسته به بیگانگان نباشند.
- (۴) به این معناست که افزایش میزان صادرات و افزایش میزان واردات در کشور رخ دهد و مؤسسات و شرکت های تولیدی و خدماتی بتوانند کالاها و خدمات مورد نیاز را تولید نمایند.

۱۱۸- جدول زیر، وضعیت تولید یک اقتصاد فرضی با دو کالای A و B را نشان می دهد.

الف - نرخ رشد تولید اسمی در سال ۱۳۹۹ نسبت به سال قبل، چند درصد است؟

ب - نرخ رشد تولید واقعی در سال ۱۳۹۹ نسبت به سال قبل، چند درصد است؟ (سال ۱۳۹۸، به عنوان سال پایه در نظر گرفته می شود).

کالا	سال ۱۳۹۸		سال ۱۳۹۹	
	قیمت (به تومان)	مقدار (به کیلو)	قیمت (به تومان)	مقدار (به کیلو)
A	۱۲۰	۵۰	۲۲۰	۶۵
B	۱۱۵	۳۵	۲۰۰	۴۵

(۱) الف: ۱۳۲ ب: ۲۹/۴۲

(۲) الف: ۱۳۲ ب: ۲۲/۷۳

(۳) الف: ۵۶ ب: ۲۹/۴۲

(۴) الف: ۵۶ ب: ۲۲/۷۳

۱۱۹- کدام گزینه جاهای خالی عبارات زیر را به درستی تکمیل می کند؟

«حضور گسترده دولت در عرصه اقتصاد»، «بهبود برخی شاخص های اقتصادی، اجتماعی و انسانی»، «بهبود خدمات پستی» و «عقب ماندن از جریان پیشرفت و نوسازی» به ترتیب به ویژگی های اقتصادی دوره های،، و مربوط است.

- (۱) پهلوی، قاجار، قاجار، دوره پایانی حکومت صفویه
- (۲) پهلوی، پهلوی، قاجار، دوره پایانی حکومت صفویه
- (۳) قاجار، قاجار، پهلوی، پهلوی
- (۴) پهلوی، قاجار، پهلوی، نیمه اول حکومت صفویه

- ۱۲۰- وضعیت توزیع درآمد در کشور A، مطابق جدول زیر است. با توجه به دو فرمول نسبت ۲۰ درصد بالا به ۲۰ درصد پایین و نسبت ۱۰ درصد بالا به ۴۰ درصد پایین، پاسخ پرسش‌ها کدام است؟
- الف - کدام شاخص، توزیع درآمد در این کشور را مناسب‌تر نشان می‌دهد؟
- ب - کدام شاخص، بیانگر نامناسب‌تر بودن توزیع درآمد در این کشور است؟
- ج - کدام شاخص، برای مقایسه وضعیت توزیع درآمد بین کشورهای مختلف مورد استفاده قرار می‌گیرد؟

وضعیت توزیع درآمد در کشور A	
سه‌م دهک اول	۳ درصد
سه‌م دهک دوم	۵ درصد
سه‌م دهک سوم	۷ درصد
سه‌م دهک چهارم	۹ درصد
سه‌م دهک پنجم	۱۸ درصد
سه‌م دهک ششم	۲۱ درصد

- (۱) الف: نسبت ۱۰ درصد بالا به ۴۰ درصد پایین ب: نسبت ۲۰ درصد بالا به ۲۰ درصد پایین ج: نسبت دهک اول به دهک ششم
- (۲) الف: نسبت ۲۰ درصد بالا به ۲۰ درصد پایین ب: نسبت ۱۰ درصد بالا به ۴۰ درصد پایین ج: نسبت دهک اول به دهک ششم
- (۳) الف: نسبت ۱۰ درصد بالا به ۴۰ درصد پایین ب: نسبت ۲۰ درصد بالا به ۲۰ درصد پایین ج: نسبت دهک اول به دهک ششم
- (۴) الف: نسبت ۲۰ درصد بالا به ۲۰ درصد پایین ب: نسبت ۱۰ درصد بالا به ۴۰ درصد پایین ج: نسبت دهک اول به دهک ششم

محل انجام محاسبات

بودجه بندی دروس آزمون بعد...

تاریخ برگزاری: ۲۷ شهریورماه

جامعه شناسی ۱

هویت (هویت ایرانی ۱، ۲، ۳ و ۴)
صفحه های ۱۰۸ تا ۱۴۲

علوم و فنون ادبی ۱

فصل چهارم
(درس های ۱۰ تا ۱۲)
+ کارگاه تحلیل فصل چهارم
صفحه های ۷۹ تا ۱۰۷

ریاضی و آمار ۱

نمایش داده ها
(نمودارهای یک متغیره، نمودارهای
چندمتغیره)
صفحه های ۹۹ تا ۱۱۷

تاریخ ۱

فصل سوم:
ایران در عصر باستان
درس های ۱۳ تا ۱۶
صفحه های ۱۱۸ تا ۱۵۲

زبان عربی ۱

صِنَاعَةُ النَّفْطِ
يَا مَنْ فِي الْبِحَارِ عَجَائِبُهُ
درس های ۷ و ۸
صفحه های ۹۳ تا ۱۱۹

روان شناسی

انگیزه و نگرش
روان شناسی سلامت
صفحه های ۱۵۸ تا ۲۰۶

اقتصاد

اقتصاد در خانواده
درس های ۱۲ تا ۱۴
صفحه های ۱۲۹ تا ۱۶۰

فلسفه و منطق

منطق کاربردی
(سنجشگری در تفکر)
صفحه های ۹۷ تا ۱۱۳
انسان
(چیستی انسان ۱، چیستی انسان ۲،
انسان؛ موجود اخلاق گرا)
صفحه های ۶۹ تا ۹۳

منطق

فلسفه ۱

جغرافیا ۱

فصل سوم:
جغرافیای انسانی ایران
درس های ۹ و ۱۰
صفحه های ۸۳ تا ۱۰۶

اختیاری - ویژه دانش آموزان پیشتاز

فلسفه ۲

هستی و چیستی، جهان ممکنات،
جهان علی و معلولی
درس های ۱، ۲ و ۳
صفحه های ۱ تا ۲۱

زبان عربی ۳

مِن الْأَشْعَارِ الْمَنَسُوبَةِ إِلَى
الإمام علی (ع)
درس ۱
صفحه های ۱ تا ۱۸

علوم فنون ادبی ۳

تاریخ ادبیات قرن های
دوازدهم و سیزدهم
پایه های آوایی ناهمسان / مراعات
نظیر، تلمیح و تضمین
+ کارگاه تحلیل فصل
صفحه های ۱۰ تا ۴۰

گروه آزمایشی علوم انسانی

آزمون ماز | پایه دوازدهم

پیشخوانی پایه دوازدهم

ویژه کنکوری های ۱۴۰۵

دفترچه شماره ۳

پنجشنبه ۱۳ شهریور ماه ۱۴۰۴

ملاحظات	مدت زمان پاسخ گویی	شماره سؤال		تعداد سؤال	ماده امتحانی	ردیف
		تا	از			
۳۰ سؤال ۳۰ دقیقه	۱۰ دقیقه	۱۰	۱	۱۰	زبان و ادبیات فارسی	۱
	۱۰ دقیقه	۲۰	۱۱	۱۰	زبان عربی	۲
	۱۰ دقیقه	۳۰	۲۱	۱۰	فلسفه	۳

برای شباهت حداکثری به کنکور، صفحه آرای، فونت و حتی اندازه متن در تمامی آزمون های ماز، کاملاً یکسان با استاندارد دفترچه های کنکور در نظر گرفته می شود.

بودجه بندی دروس این آزمون

فلسفه ۲

هستی و چیستی، جهان ممکنات، جهان علی و معلولی تا پایان «دیدگاه فلاسفه مسلمان»، درس های ۱، ۲ و بخشی از درس ۳ صفحه های ۱ تا ۱۸

سهم در کنکور: ۲ سؤال

زبان عربی ۳

من الأشعار المنسوبة إلى الإمام علي (ع) متن درس، الحروف المشبهة بالفعل، لا النافية للجنس، تمارین تا پایان التمرین الخامس صفحه های ۱ تا ۱۴

سهم در کنکور: ۲ سؤال

علوم و فنون ادبی ۳

تاریخ ادبیات قرن های دوازدهم و سیزدهم پایه های آوایی ناهمسان / مراعات نظیر، تلمیح و تضمین صفحه های ۱۰ تا ۳۷

سهم در کنکور: ۳-۴ سؤال

استراتژی و هدف گذاری با ماز در تابستان ۱۴۰۴

پیش خوانی ۲۵ درصد از مباحث پایه دوازدهم

پنج آزمون پیش خوانی (در هر آزمون، ۵ درصد پیشروی بیشتر)

یک آزمون جمع بندی و ارزیابی پیشرفت تابستانی

شما می توانید به صورت اختیاری به سؤالات این دفترچه (پیش خوانی پایه دوازدهم) پاسخ دهید.

در صورت پاسخ دهی تراز و کارنامه جدا برای مباحث پایه دوازدهم دریافت می کنید.

ویژه دانش آموزان پیشناز

- ۱- کدام عبارت با نام اثر و نویسنده مقابل آن مغایرت دارد؟
- (۱) تا یک فرآش قرمزپوش می‌بیند، دلش می‌تپد. تا به یک ژاندارم چشمش می‌افتد، رنگش می‌پرد. هی می‌گوید: امان از هم‌نشین بد. (سرگذشت حاجی بابای اصفهانی: جیمز موریه)
- (۲) چه آن بزرگ‌مرد از آن یگه اشخاص بود که به قابلیت خود بدون اسباب و مساعدت خارجی از پستی به بلندی رسید. (تاریخ بیداری ایرانیان: ناظم‌الاسلام کرمانی)
- (۳) اکنون مدت دو سال افزون است که نه از آن طرف بریدی و سلامی و نه از این جانب قاصدی و پیامی. (منشآت: قائم‌مقام فراهانی)
- (۴) گفت نخور، عسل و خریزه با هم نمی‌سازند! نشنید و خورد. (چرند و پرند: علامه دهخدا)
- ۲- از دیدگاه تاریخ ادبیات، کدام یک از قسمت‌های مشخص شده نادرست است؟
- «گروهی از شاعران دوره بازگشت به قصیده‌سرایی به سبک شاعران خراسانی و عهد سلجوقی پرداختند؛ افرادی مانند صباي کاشانی و نشاط اصفهانی از این گروه‌اند.»
- ۱) یک (۲) دو (۳) سه (۴) چهار
- ۳- در کدام گزینه، آرایه‌های بیت زیر آمده است؟
- «هر سو دو صد ببریده سر در بحر خون زان کُروفر»
- (۱) تلمیح، جناس ناقص حرکتی، تضمین، مراعات نظیر
(۲) سجع مطرف، جناس ناقص اختلافی، تضمین، تشبیه
(۳) مراعات نظیر، تلمیح، جناس ناقص اختلافی، سجع
(۴) جناس ناقص افزایشی، سجع متوازی، تضمین، تناسب
- ۴- موضوع تلمیح کدام ابیات مشترک است؟
- الف: بود و نبود آنچه بلند است و پست
ب: آفرین جان آفرین پاک را
ج: ذره ناچیز ما برگردن همّت گرفت
د: اول و آخر به وجود و صفات
- ۱) «الف» - «ب» (۲) «ج» - «د» (۳) «ب» - «ج» (۴) «الف» - «د»
- ۵- ابیات کدام گزینه فاقد تلمیح است؟
- الف: غربت مپسندید که افتید به زندان
ب: ما که مستان الستیم چنان مستانیم
ج: با خمار آن به که صلح از باده گلگون کنیم
د: تو ای به جامه پیچیده چو بید مشک در مخمل
ه: مرا به سوی تو بال و پر دگر گردد
- ۱) «الف» - «ب» (۲) «ج» - «د» (۳) «ج» - «ه» (۴) «ب» - «د»
- ۶- وزن بیت زیر کدام است؟
- «تا گنج غمت در دل ویرانه مقیم است»
- (۱) مفعولُ مفاعیلن مفعولُ مفاعیلن
(۲) مستفعلُ مستفعلُ مستفعلُ فَع
(۳) مستفعلُ مستفعلُ مستفعلُ مُستَف
(۴) مفعولُ مفاعیلن مفاعیلن
- همواره مرا کوی خرابات مقام است»

۷- وزن مقابل کدام مصراع درست است؟

- ۱) جواب تلخ چه داری؟ بگوی و باک مدار (مفاعِلن فعلاَتن مفاعِلن فعلاَتن)
- ۲) تا من سماع می شنوم پند نشنوم (مفعولُ فاعلاَتُ مفاعیلُ فاعلن)
- ۳) سعدی به جفا دست امید از تو ندارد (مفعولُ مفاعیلُ مفاعیلُ فَعَلَ)
- ۴) چشم رضا و مرحمت، بر همه باز می کنی (مفتعلن فاعلن مفتعلن فاعلن)

۸- کدام گزینه وزن بیت زیر را نشان می دهد؟

- «همه را از عنایبت از لــــی چشم حق بین و گوش راز نیوش»
- ۱) فاعلاتن فاعلاتن فاعلن
 - ۲) فعلاَتن فعلاَتن فعَلن
 - ۳) مفتعلن مفتعلن فاعلن
 - ۴) فعلاَتن مفاعِلن فعَلن

۹- مفهوم کدام گزینه با بقیه متفاوت است؟

- ۱) هر کو نظری دارد با یار کمان ابرو
 - ۲) می سوزم از فراقبت روی از جفا بگردان
 - ۳) کسی که عشق نبازد نه آدمی سنگ است
 - ۴) کوتاه دیدگان همه راحت طلب کنند
- باید که سپر باشد پیش همه پیکانها
هجران بلای ما شد یارب بلا بگردان
بلای عشق کشد هر که آدمی رنگ است
عارف بلا که راحت او در بلای اوست

۱۰- مفهوم کدام گزینه با آیه «فاینما تَوَلَّوْا فِئْمَ وَجْهِ اللّٰهِ» تناسب ندارد؟

- ۱) یار بی پــــرده از در و دیوار
 - ۲) کوه و کمر و دشت پر از نور تجلی است
 - ۳) پرتو نور تجلی رخت ممکن نیست
 - ۴) خورشید رخس کرد بر آفاق تجلی
- در تجلی است یا اولوالبصار
لیکن همه کس طاقت دیدار ندارد
که اگر کوه ببیند دلش از جا نرود
ای دیده وران طاقت دیدار که دارد؟

■ ■ عَيْنُ الْأَنْسَبِ لِلْجَوَابِ عَنِ التَّرْجُمَةِ أَوْ الْمَفْهُومِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ (١١ - ١٥)

۱۱- ﴿لَا يَحْزُنُكَ قَوْلُهُمْ إِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا﴾:

- ۱) گفتارشان نباید تو را ناراحت کند؛ زیرا ارجمندی از آن خداوند می باشد!
- ۲) سخن ایشان تو را ناراحت نکند؛ زیرا ارجمندی همه برای خداست!
- ۳) از سخن آن ها ناراحت نشو؛ زیرا ارجمندی همه از آن خداوند است!
- ۴) گفتار ایشان نباید تو را ناراحت کند؛ زیرا ارجمندی برای خدا می باشد!

۱۲- «مَا أَغْفَلُ الشَّخْصَ الَّذِي يَفْتَخِرُ بِالْأَصْلِ وَالنَّسَبِ دَائِمًا؛ كَأَنَّهُ نَسِيَ أَنَّ النَّاسَ خُلِقُوا مِنْ طِينَةٍ وَ لَا فَرْقَ بَيْنَهُمْ!»:

- ۱) شخصی که به اصل و نسب افتخار می کند چه غافل می باشد؛ گویا او فراموش کرده است مردم از یک گل آفریده شده اند و فرقی بینشان نیست!
- ۲) چقدر شخصی که همیشه به اصل و نسب افتخار می کند ناآگاه می باشد؛ گویا او فراموش کرده که مردم از یک گل خلق شدند و هیچ فرقی بینشان نیست!
- ۳) غافل ترین شخص کسی است که همواره به اصل و نسب افتخار می کند؛ گویا او فراموش می کند مردم از یک گل آفریده شدند و هیچ فرقی میان آن ها نیست!
- ۴) چه غافل است شخصی که به اصل و نسب افتخار می کند؛ زیرا او فراموش کرده مردم را از یک گل خلق کرده اند و فرقی میان آن ها نیست!

۱۳- «لَيْتَ الْمَاضِي يَعُودُ حَتَّى أَعُوْضَ عَنِ ذُنُوبِ ارْتِكِبْتُهَا فِي حَقِّ الْأَصْدِقَاءِ الَّذِينَ لَمْ أَرْ مِنْهُمْ إِلَّا الْمَحَبَّةَ!»:

- ۱) کاش گذشته برگردد تا گناهی را جبران کنم که در حق دوستانی مرتکب شدم که از آن ها به جز محبت ندیدم!
- ۲) ای کاش گذشته بازگردد تا گناهایی را جبران کنم که آن ها را فقط در حق دوستانی مرتکب شدم که از آن ها محبت دیده ام!
- ۳) امید است گذشته باز گردد تا گناهی جبران شود که در حق دوستانی آن ها را مرتکب شدم که از ایشان فقط محبت دیدم!
- ۴) کاش گذشته برگردد و گناهی را جبران کنم که در حق آن دوستانی مرتکب شدم که از ایشان به جز محبت ندیده ام!

۱۴- عَيْنُ الْخَطَا فِي الْمَفْهُومِ: «اعلم أَنَّ الصَّبْرَ مِفْتَاحُ الْفَرْجِ»:

۱) صبر کردن جان تسبیحات تست	صبر کن کانست تسبیح درست!
۲) در عشق صبر باید تا وصل رو نماید	این جا به کار ناید تدبیر کاردانان!
۳) من عمر خویش را به صبوری گذاشتم	عمری دگر بپاید تا صبر بر دهد!
۴) شکیبایی و صبر کاری نکوست	کسی را که تنها بماند ز دوست!

۱۵- «كاش فصل بهار در کشورمان طولانی باشد، زیرا بهار، اینجا کوتاه است!»:

- ۱) عسی أن يكون الربيع طويلاً في البلد لأنَّ الرِّبِيعَ قَصِيرٌ هُنَاكَ!
- ۲) لَيْتَ فَصْلَ الرَّبِيعِ طَوِيلًا فِي بِلَدِنَا، لِأَنَّ الرَّبِيعَ قَصِيرٌ هُنَا!
- ۳) لَعَلَّ فَصْلَ الرَّبِيعِ طَوِيلًا فِي بِلَدِنَا لَكِنَّ الرَّبِيعَ أَقْصَرَ هُنَاكَ!
- ۴) لَيْتَ فَصْلَ الرَّبِيعِ أَطْوَلَ فِي بِلَدِنَا، لِأَنَّ الرَّبِيعَ قَصِيرٌ هُنَا!

عين المناسب للجواب عن الأسئلة التالية (١٦ - ٢٠)

- ١٦- عين الخطأ في ضبط حركات الكلمات:
- (١) في اللّغة العَرَبِيَّة مِثْلُ الكَلِمَاتِ المُعَرَّبَةِ ذاتُ الأَصُولِ الفارسيَّةِ!
 (٢) كانَ الأَطْفَالُ يَلْعَبُونَ بِالكَرَّةِ على الشَّاطِئِ و صاروا نَشِيطِينَ!
 (٣) إِنَّ تَبَادُلَ المُفْرَدَاتِ بَيْنَ اللُّغَاتِ في العالَمِ يَجْعَلُهَا غَنِيَّةً!
 (٤) اِبْحَثْ عَن مَعْنَى «العَصَاة» في المُعْجَمِ لَعَلَّ الكَلِمَةَ مَكْتُوبَةٌ فِيهِ!
- ١٧- عين «كأن» يختلف في المعنى:
- (١) كأنَّ الَّذِينَ يُقاتِلُونَ في سَبِيلِ رَبِّهِمْ بِنِيانٍ مَرصُوصٍ!
 (٢) هذا التَّمثالُ الَّذِي صَنَعْتَهُ كَأَنَّهُ أَسَدٌ يركُضُ نحو فَرِيستِهِ!
 (٣) هذه السَّماءُ و ما فِيها مِنَ الكواكِبِ كَأَنَّها عِباءَةٌ رُئِيَتْ بِالذَّررِ!
 (٤) كأنَّ هذا اللَّاعِبَ يَسْتَطِيعُ أَنْ يَصِيرَ فائِزاً في مُباراةِ كُرَةِ المَنْضِدةِ!
- ١٨- عين الصَّحِيحِ عَن «لا» النَّافِيَةِ لِلجِنسِ:
- (١) لا سَمًّا أَقوى مِنَ شَمِّ الكَلبِ بَيْنَ البِهائمِ!
 (٢) مِنَ نِيَّاسٍ عَندما يُواجهُ الصَّعابَ فلا نِجاحَ لِه!
 (٣) لا الأَسوَّةَ أَحسَنُ مِنَ رِسالِ اللهِ لِعِبادِ اللهِ!
 (٤) قالَ النَّبِيُّ(ص): لا عَمَلٌ أَطيبَ مِنَ الزَّراعةِ!
- ١٩- عين ما فِيهِ «التَّحَسُّرُ»:
- (١) العَمْرُ يَمُرُّ مَرَّ السَّحابِ فَإِنَّ لا تَغْتَنِمُهُ فِعالِيقُكَ النَّدامَةَ!
 (٢) لَعَلَّنِي أَسْتَطِيعُ أَنْ أَذْهَبَ بِأَمِّي العِجوزَ لِزِيارَةِ مَرَقَدِ ثامِنٍ أُنَمِّتُنا (ع) في مَشْهَدِ المُقَدَّسَةِ!
 (٣) إِنَّ كَثِيراً مِنَ المِوَاطِنِينَ لا يَحْتَرِمُونَ قِوانينَ المِروَرِ فَذلكَ نِشاهِدُ حادِثاتِ مُوسَفَةَ!
 (٤) عَندما وَصَلْتُ إِلى بَيتِ جَدِّي لِأَزوَرِهِ ما نَدَّكَرُنِي، يا لِيَتَنِي جِئْتُ لِزِيارَتِهِ قَبْلَ سَنواتٍ!
- ٢٠- عين الصَّحِيحِ لِلفِراغاتِ:
- «.... في يَومِ القِياَمَةِ يَقولُ: كُنْتُ تِراباً، لِأنَّهُ ... وَقِوَعُ هذا الأَمْرِ.»
- (١) إِنَّ الكافِرَ / يا لِيَتَنِي / لا يَرجو
 (٢) إِنَّ الكافِرَ / لَعَلَّنِي / يَرجو
 (٣) أَنَّ الكافِرَ / لَكُنِّي / لا يَرجو
 (٤) أَنَّ الكافِرَ / يا لِيَتَنِي / يَرجو

۲۱- کدام گزاره قطعاً منطبق بر «وجود» است؟

- (۱) می‌توان آن را از ماهیت سلب نمود و ماهیت را بدون وجود تصور کرد.
- (۲) علم به وجود و ماهیت در جهان خارج به صورت همزمان رخ می‌دهد.
- (۳) منشأ کثرت در جهان خارج است و تفاوت‌های هستی به آن باز می‌گردد.
- (۴) مغایرت آن با ماهیت در جهان خارج از طریق برهان عقلی اثبات می‌شود.

۲۲- با توجه به گام سوم از مغایرت میان وجود و ماهیت، رابطه بیان شده در کدام گزینه به نحو بهتری مغایرت میان هستی و چیستی را بیان می‌کند؟

- (۱) نسبت میان آب و اجزای آن
- (۲) نسبت میان هواپیما و موتور آن
- (۳) نسبت میان انسان و حیوان ناطق
- (۴) نسبت میان تلفن همراه و سیم کارت

۲۳- نوع کدام حمل بی‌نیاز از دلیل است؟

- (۱) حقیقت تغییرناپذیر است.
- (۲) خورشید طلوع می‌کند.
- (۳) درختان اکسیژن تولید می‌کنند.
- (۴) دمای قطب پایین است.

۲۴- موضوعی خیالی را در نظر می‌گیریم که نمی‌دانیم در آینده موجود خواهد شد یا نه؛ کدام مطلب را درباره این موضوع با اطمینان می‌توان گفت؟

- (۱) ممکن است علت آن موضوع، امکان وجود داشته باشد.
- (۲) این موضوع ممکن است ممتنع‌الوجود بالذات باشد.
- (۳) یا واجب‌الوجود بالذات است یا واجب‌الوجود بالغير.
- (۴) قطعاً در آینده پا به عرصه وجود خواهد گذاشت.

۲۵- کدام عبارت در مورد «ممتنع‌الوجود بالغير» دقیق‌تر بیان شده است؟

- (۱) ماهیتی که صرف نظر از علت خارجی به عدم گرایش دارد؛ ممتنع‌الوجود بالغير است؛ مانند دایره زاویه‌دار.
- (۲) ماهیتی که امتناعش وابسته به شرایط و اوضاع خاصی باشد، ممتنع بالغير نام دارد؛ مانند پرنده سیم‌رغ.
- (۳) ممتنع‌الوجود بالغير ماهیتی است که هیچ‌گاه قابل تصور در ذهن نبوده و به سوی عدم حرکت کرده است.
- (۴) با فرض وجود داشتن ممتنع‌الوجود بالغير، قواعد بدیهی در ذهن انسان نقض شده و استثناء پیدا می‌کنند.

۲۶- چه تعداد از قضایای زیر امکانی هستند؟

- الف - هر گردی گردو نیست.
- ب - هر مثلثی دارای سه ضلع است.
- ج - روح، جسمانی است.
- د - اجسام، دو بُعدی هستند.
- ه - آب جسم است.

(۴) یک

(۳) سه

(۲) هیچ‌کدام

(۱) دو

- ۲۷- با توجه به رابطه علیت، چند مورد از گزاره‌های زیر صادق هستند؟
- الف - رابطه علیت برخلاف سایر روابط میان موجودات، ماهوی نیست.
- ب - پرسش از منشأ درک و پذیرش رابطه علیت، پرسشی هستی‌شناختی است.
- ج - از نظر هیوم، رابطه علیت یک امر حسی نیست و بنابراین هیچ انعکاسی در شناخت ذهنی ندارد.
- د - از نظر فیلسوفان مسلمان، هر تلاش تجربی، پذیرش رابطه علیت را پیش فرض می‌گیرد.
- (۱) یک (۲) دو (۳) سه (۴) چهار
- ۲۸- کدام گزینه به وجه اشتراک دیدگاه دکارت و هیوم درباره علیت اشاره دارد؟
- (۱) درک مصادیق علیت نیاز به تجربه و آموزش ندارد.
- (۲) اصل علیت از طریق حس و تجربه قابل اثبات نیست.
- (۳) تنها راه شناخت واقعیات، از جمله علیت، حس و تجربه است.
- (۴) تداعی علیت، حاصل عادت به توالی و پشت سر هم آمدن پدیده‌ها است.
- ۲۹- کدام گزینه دیدگاه فیلسوفان را درباره رابطه علیت به درستی بیان می‌کند؟
- (۱) دکارت ← عقل و تجربه در فهم ابتدایی از رابطه علیت بی‌تأثیر نیستند.
- (۲) هیوم ← برای شناخت رابطه علیت حتماً باید از روش حسی و تجربی استفاده کنیم.
- (۳) ابن‌سینا ← تجربه‌های انسان که از عقل محض نشأت می‌گیرند، مبنای اصل علیت می‌باشند.
- (۴) عموم تجربه‌گرایان ← بر اساس مشاهده و تجربه تنها تکرار و توالی میان پدیده‌ها را درک می‌کنیم.
- ۳۰- کدام گزینه مستقیماً بیان‌کننده رابطه علیت توسط فیلسوفان مسلمان است؟
- (۱) پدیده‌ها خود به خود به وجود نمی‌آیند.
- (۲) وجود یک چیز با عدم آن جمع نمی‌شود.
- (۳) یک چیز نمی‌تواند هم خودش باشد هم غیر خودش.
- (۴) یک چیز نمی‌تواند هم موجود باشد و هم موجود نباشد.

بودجه بندی دروس آزمون بعد...

تاریخ برگزاری: ۲۷ شهریورماه

جامعه شناسی ۱

هویت (هویت ایرانی ۱، ۲، ۳ و ۴)
صفحه های ۱۰۸ تا ۱۴۲

علوم و فنون ادبی ۱

فصل چهارم
(درس های ۱۰ تا ۱۲)
+ کارگاه تحلیل فصل چهارم
صفحه های ۷۹ تا ۱۰۷

ریاضی و آمار ۱

نمایش داده ها
(نمودارهای یک متغیره، نمودارهای
چندمتغیره)
صفحه های ۹۹ تا ۱۱۷

تاریخ ۱

فصل سوم:
ایران در عصر باستان
درس های ۱۳ تا ۱۶
صفحه های ۱۱۸ تا ۱۵۲

زبان عربی ۱

صِنَاعَةُ النَّفْطِ
يَا مَنْ فِي الْبِحَارِ عَجَائِبُهُ
درس های ۷ و ۸
صفحه های ۹۳ تا ۱۱۹

روان شناسی

انگیزه و نگرش
روان شناسی سلامت
صفحه های ۱۵۸ تا ۲۰۶

اقتصاد

اقتصاد در خانواده
درس های ۱۲ تا ۱۴
صفحه های ۱۲۹ تا ۱۶۰

فلسفه و منطق

منطق کاربردی
(سنجشگری در تفکر)
صفحه های ۹۷ تا ۱۱۳
انسان
(چیستی انسان ۱، چیستی انسان ۲،
انسان؛ موجود اخلاق گرا)
صفحه های ۶۹ تا ۹۳

منطق

فلسفه ۱

جغرافیا ۱

فصل سوم:
جغرافیای انسانی ایران
درس های ۹ و ۱۰
صفحه های ۸۳ تا ۱۰۶

اختیاری - ویژه دانش آموزان پیشتاز

فلسفه ۲

هستی و چیستی، جهان ممکنات،
جهان علی و معلولی
درس های ۱، ۲ و ۳
صفحه های ۱ تا ۲۱

زبان عربی ۳

مِن الْأَشْعَارِ الْمَنْسُوبَةِ إِلَى
الإمام علی (ع)
درس ۱
صفحه های ۱ تا ۱۸

علوم فنون ادبی ۳

تاریخ ادبیات قرن های
دوازدهم و سیزدهم
پایه های آوایی ناهمسان / مراعات
نظیر، تلمیح و تضمین
+ کارگاه تحلیل فصل
صفحه های ۱۰ تا ۴۰

آزمون

کارنامه رتبه‌های بهرتر

رتبه‌های ا تا ۳۰۰۰

جزوه

فیلم

مشاوره

www.
arefonline.ir

مرکز مشاوره عارف

گروه آزمایشی علوم انسانی

آزمون ماز | پایه دوازدهم

مرور و تثبیت مباحث پایه

ویژه کنکوری های ۱۴۰۵

دفترچه پاسخ

پنجشنبه ۱۳ شهریورماه ۱۴۰۴

- ✓ پاسخنامه سریع؛ برای بررسی فوری بعد از آزمون
- ✓ تحلیل تمام گزینه های هر سؤال؛ برای بررسی سؤالاتی که پاسخ نادرست داده اید
- ✓ نکات و درسنامه های آموزشی؛ برای یادگیری کامل مباحث هر سؤال
- ✓ مشاوره تستی؛ برای یادگیری انواع روش های حل تست
- ✓ استراتژی آزمون؛ برای یادگیری مدیریت زمان و مدیریت جلسه آزمون

دوس	مسؤل دوس	طراحان	ویراستاران
ریاضی	محمد نوربخش	محمد نوربخش - سعید عزیزخانی - امیر زراندوز محمد یگانه - حمیدرضا سجودی	ریحانه تک - نرجس تیمناک داوود بوالحسنی - علی فلاح
زبان و ادبیات فارسی	حسن وسکری	حسن وسکری - مهدی ضیایی - علی امیرسلیمانی افشین محی الدین - مجتبی بلاغتی ابوالفضل غلامی - مهران قندی - فاطمه حمیدی	فاطمه عباسی - اعظم نوری نیا محمد رزمی - محمدجواد بانشی
علوم اجتماعی	الهام میرزایی	الهام میرزایی - فروغ تیموریان - آزاده میرزایی الهام رضایی - بهزاد اندرز	آزاده میرزایی - کوثر رعدی محمد حسین هاشمی
روان شناسی	الهه همایون زاده	الهه همایون زاده - حمیدرضا توکلی مژده طالب	علی رضانی - احسان کلاته امیرحسین محمدپور نیوشا حسنی
زبان عربی	هاله کریمی	هاله کریمی - کاظم غلامی - محمدعلی تابانفر محمدعلی کاظمی نصرآبادی - روح الله گلشن	مریم آقایی - کیارش پورمهدی سید دانیال محمدی نیا
تاریخ	علیرضا کاهیدوند	علیرضا کاهیدوند - منصوره حاجی زاده کیان کیانی دوست - رویا بهیاد	سارا خداوردیان - مریم خسروی سیدمهدی کیانفر - محمدرسانی
جغرافیا	آزاده میرزایی	فرشید مشعرپور - سید مصطفی دهنوی کیان کیانی دوست	زهرا فروغی - مریم خسروی عرفان جمشیدی
فلسفه و منطق	امیرمحمد نصیری	امیرمحمد نصیری - حسن صدری - کیمیا طهماسبی الهه فاضلی - محمد قربانی - محمد کشوری	کیمیا طهماسبی - حسن صدری فرشته قنبری - ساناز نامداری
اقتصاد	آرش بدری	سارا شریفی - آرش بدری - کوثر رعدی احمد منصوری - امیر محمدبیگی	فاطمه ایزی - آفرین ساجدی فاطمه شوشتری - مرتضی عزیزی کیمیا یوسفیان

تیم اجرایی و تولید آزمون

مرضیه بنیانی

یگانه پورابراهیم

آتنا عبدالرحیم زاده

سرپرست آزمون: فائزه زارع

یک تیم با بیش از ۵۰۰ نفر در حال کار هستن تا آزمون‌های ماز با حداکثر کیفیت حاضر بشن و به شما کمک کنن و مسیر موفقیت رو براتون ساده تر کنن. همیشه از نظرات و کامنت‌های خوب تون انرژی می‌گیریم. مرسی که همراهمون هستین.

راستی! حتماً در نظرسنجی آزمون شرکت کنین و نظرات و پیشنهادات تون رو برامون بنویسین.

دکتر رسول خنجری - واحد آزمون ماز

علامت‌گذاری سؤالات آزمون برای مدیریت زمان

درک اینکه کدوم سؤالات کنکور احتمالاً در کمتر از ۱ دقیقه حل می‌شن، یک مهارت استراتژیک کلیدی‌ه! در مقاله قبلی درباره اولویت‌بندی حرفه‌ای سؤالا صحبت کردیم تا بتونی سؤالای آسون بیشتری رو بزنی و حسرت به دل نمونی که چرا به چندتا سؤال آسون نرسیدم.

گفتیم که اولویت‌بندی سریع سؤالا بر اساس ۵ نکته مهم انجام می‌شه:

- ۱ **سؤالات محاسباتی و غیر محاسباتی:** معمولاً سؤالای غیر محاسباتی سریع‌تر جواب داده می‌شن.
- ۲ **توجه به طول سؤالات:** سؤالای طولانی‌تر اغلب وقت گیرتر هستن.
- ۳ **سؤالات تحلیلی:** این سؤالا معمولاً به دقت بیشتری نیاز دارن.
- ۴ **گیر نکنید:** اگر حس کردی سؤالی داره وقتت رو می‌خوره، سریع رهاش کن.
- ۵ **اولویت‌بندی با اسکن:** یک نگاه سریع به همه سؤالات، کمک می‌کنه از همون اول بدونی کدوم آسون‌تر هست.

حالا می‌خوایم برای این مدیریت، یک کدگذاری یاد بگیریم:

بدون علامت: سؤالاتی که زیر یک دقیقه حل می‌شن و همون لحظه جواب میدی.

X سؤالات حذفی: سؤالایی که مطمئن نیاید درگیرشون بشی (نخوندی یا نمی‌تونی حتی یک گزینه رو حذف کنی).

— سؤالات وقت‌گیر: سؤالایی که باید بذاری برای دور دوم آزمون.

O سؤالات نیمه‌کاره: سؤالایی که نصفه نیمه حل کردی (مثلاً دو گزینه رو حذف کردی ولی مطمئن نشدی).

سؤالاتی که یک یا دو گزینه‌اش رو با اطمینان حذف کردیم، بزنیم؟!؟!!

کنکور چهارگزینه‌ای طراحی می‌شه و در هر سؤال، سه پاسخ اشتباه یکی از درست‌ها رو حذف می‌کنه. اگه شانس همه سؤالا رو بزنی، در مجموع چیزی به دست نمیاری.

ولی فرض کن در ۳۰ سؤال، بتونی برای هر سؤال فقط یک گزینه رو با اطمینان حذف کنی. بعد بین سه گزینه باقی‌مونده شانس بزنی. از نظر آماری، احتمالاً ۱۰ تا درست می‌زنی، ۲۰ تا غلط میشه که حدود ۷ تا از درستات رو از بین می‌بره. در نهایت ۳ تا درست برات می‌مونه. پس ارزشمند میشه!

نتیجه گیری:

پس قرار شد زمان آزمون رو به دو دور تقسیم کنیم:

دور اول: هر سؤالی که زیر یک دقیقه حل میشه، جواب می‌دیم. بقیه رو با **X**، **—** یا **O** علامت می‌زنیم.
دور دوم: سراغ سؤالایی میریم که علامت زدیم (وقت‌گیر یا نیمه‌کاره).
اینطوری خیالمون راحت‌تره که زمان مدیریت شده و هیچ سؤال آسونی از قلم نیافته.

جمع‌بندی آخر...

این چیزی که خوندی، فقط به کلمه آموزشی نبود، بلکه یک مهارت. یعنی تا وقتی چندبار توی آزمون‌ها امتحانش کنی، به درد روز کنکور می‌خوره. خوشبختانه توی آزمون‌های ما امکان علامت‌گذاری سؤالات وجود داره. پس می‌تونی با قرین توی این آزمون‌ها، مهارت علامت‌گذاری رو به یک عادت حرفه‌ای تبدیل کنی.

برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
برای QR Code بالا را اسکن کنید
یا روی لینک زیر بزنید!

پاسخنامه ویدئویی آزمون

فصل سوم: کار با داده‌های آماری (گردآوری داده‌ها، معیارهای گرایش به مرکز، معیارهای پراکندگی)
صفحه‌های ۷۱ تا ۹۸

بودجه‌بندی
این آزمون

فصل سوم ریاضی و آمار دهم، مجموعاً ۲ تست از ۲۰ تست کنکور را پوشش داده است.

سهم در
کنکور

۱- «مراحل تحصیل» کدام متغیر تصادفی و با چه مقیاسی است؟

- (۱) کیفی اسمی (۲) کیفی ترتیبی (۳) کمی فاصله‌ای (۴) کمی نسبتی

(آسان - مقیاس‌های اندازه‌گیری - مفهومی - ۱۰۰۳)

پاسخ: گزینه ۲

مراحل تحصیل، یک متغیر غیرقابل اندازه‌گیری است، پس نوع آن کیفی است و ضمناً دارای ترتیب است، پس مقیاس آن ترتیبی است.

۲- بهترین روش جمع‌آوری داده‌ها در موضوعات «بررسی نمرات ریاضی دانش‌آموزان یک کلاس» و «رژیم گرفتن باعث کاهش هوش می‌شود» و «نظرسنجی درباره رفتار کادر بیمارستان» به ترتیب از راست به چپ کدام موارد زیر هستند؟

- (۱) مشاهده - دادگان‌ها - پرسش‌نامه (۲) دادگان‌ها - پرسش‌نامه - مشاهده
(۳) دادگان‌ها - مشاهده - پرسش‌نامه (۴) پرسش‌نامه - مشاهده - مصاحبه

(آسان - آمارگیری و گردآوری - مفهومی - ۱۰۰۳)

پاسخ: گزینه ۳

برای نمرات ریاضی دانش‌آموزان یک کلاس (دادگان‌ها)، رژیم گرفتن باعث کاهش هوش می‌شود (مشاهده) و نظرسنجی درباره رفتار کادر بیمارستان (پرسش‌نامه) است.

روش‌های گردآوری داده‌ها شامل چهار مورد زیر است:

- (۱) پرسش‌نامه: مجموعه سؤالات از پیش تعیین شده که توسط تعدادی پاسخگو تکمیل می‌شود. این روش مرسوم‌ترین ابزار گرفتن اطلاعات از مردم است.
(۲) مصاحبه: معمولاً بین دو نفر صورت می‌گیرد یکی مصاحبه‌گر و دیگری پاسخگو. مثال: «نظر مردم درباره برنامه تلویزیون» یا «نظر مردم در خصوص نحوه برگزاری انتخابات»
(۳) دادگان‌ها: شامل مجموعه‌ای از اطلاعات ذخیره شده است که نیاز به تحقیق دارند؛ مثال: «بیشتر تصادفات اتومبیل‌ها را رانندگان کمتر از ۲۵ سال مرتکب می‌شوند»
(۴) مشاهده: گردآوری داده‌ها بدون نیاز به فرد پاسخگو، مانند شمارش تعداد وسایل نقلیه عبوری از یک تقاطع یا اندازه‌گیری وزن محصولات یک باغ

۳- کدام گزینه، نادرست است؟

- (۱) مدت زمان امتحان نهایی ریاضی، متغیر کمی با مقیاس اندازه‌گیری نسبتی است.
(۲) مقدار پارامتر در یک جامعه آماری، همواره از مقدار هر آماره‌ای بزرگ‌تر است.
(۳) استفاده از روش دادگان‌ها برای جمع‌آوری داده‌ها به علت تولید خودکار داده‌ها در بسیاری از مؤسسات و سامانه‌ها رواج یافته‌است.
(۴) در مقیاس اندازه‌گیری ترتیبی، با استفاده از الفاظ و کلمات، ضمن ایجاد تفکیک بین افراد و اشیاء ارجحیت نیز قائل می‌شویم.

(آسان - آمارگیری و گردآوری - مفهومی - ۱۰۰۳)

پاسخ: گزینه ۲

انواع مقیاس‌های اندازه‌گیری و رابطه‌ی پارامتر و آماره

- (۱) مقیاس نسبتی، برای متغیرهایی کاربرد دارد که قابل مرتب کردن هستند و اختلاف بین مقادیر داده‌ها و نسبت مقادیر داده‌ها با معنی باشد. مثلاً مقیاس اندازه‌گیری وزن، قد و درآمد همگی نسبتی هستند.
(۲) مقیاس اندازه‌گیری فاصله‌ای، برای متغیرهایی کاربرد دارد که قابل مرتب کردن هستند و همچنین اختلاف بین مقادیر داده‌ها با معنی باشد؛ مانند درجه حرارت برحسب سانتی‌گراد. ضمناً صفر در مقیاس فاصله‌ای، قراردادی است.

۳) مقدار پارامتر در یک جامعه آماری می‌تواند با مقدار آماره یا آماره‌هایی از آن جامعه برابر باشد یا کوچکتر و یا بزرگتر باشد، یعنی رابطه خاصی باهم ندارند.

با توجه به درسنامه بالا و متن کتاب درسی، مطلب ذکر شده در گزینه ۲ نادرست است. چون پارامتر و آماره، قابل مقایسه باهم نیستند.

۴- چه تعداد از موارد زیر درست است؟

الف: آماره مشخصه‌ای عددی از جامعه و پارامتر مشخصه‌ای عددی از نمونه تصادفی است.

ب: در جمع‌آوری داده‌ها اگر به دقت زیادی نیاز باشد، روش مشاهده مناسب نیست.

ج: رتبه در مسابقات ورزشی، متغیر کمی فاصله‌ای است.

د: اگر تعداد واحدهای نمونه زیاد باشند، روش پرسش‌نامه برای گردآوری داده‌ها زمان‌بر است.

ه: یکی از مزایای سرشماری، امکان استفاده از آن در بررسی‌های مخرب است.

۱ (۴)

۲ (۳)

۳ (۲)

۴ (۱)

(آسان - آمارگیری و گردآوری - خط به خط - ۱۰۰۳)

پاسخ: گزینه ۳

سرشماری، روش‌های گردآوری داده و مفاهیم آماره و پارامتر

۱) اگر تمام اعضای جامعه آماری را بررسی کنیم می‌گوییم سرشماری کرده‌ایم. محدودیت‌های سرشماری عبارتند از: هزینه زیاد، زمان‌بر بودن، خطای بیش‌تر، عدم امکان استفاده از سرشماری در بررسی‌های مخرب.

۲) روش‌های گردآوری داده‌ها عبارتند از: مشاهده، پرسش‌نامه، مصاحبه، دادگان‌ها.

۳) آماره مربوط به نمونه تصادفی و پارامتر، مربوط به جامعه آماری است.

با توجه به درسنامه بالا، فقط موارد (ب) و (د) صحیح هستند. دقت کنید که رتبه افراد متغیر کیفی ترتیبی است. ضمناً جملات (ب) و (د) دقیقاً متن کتاب درسی هستند.

۵- نمرات ۴ درس رضا در امتحان خرداد به صورت جدول زیر است. اگر بدانیم معدل این ۴ درس او برابر ۱۷ شده است، نمره ریاضی او کدام است؟

نام درس	ریاضی	عربی	فلسفه	ادبیات
نمره	x	۱۸	۱۶	۲۰
ضریب	۴	۲	۳	۶

۱۴ (۴)

۱۳/۲۵ (۳)

۱۳ (۲)

۱۲/۷۵ (۱)

(متوسط - معیارهای گرایش به مرکز - محاسباتی - ۱۰۰۳)

پاسخ: گزینه ۱

محاسبه معدل با استفاده از نمرات و ضرایب دروس

اگر نمرات چند درس به ترتیب A، B، C و D باشد و ضریب این دروس به ترتیب m، n، z و t باشند، معدل کل این دروس برابر می‌شود با:

$$\bar{x} = \frac{mA + nB + zC + tD}{m + n + z + t}$$

نمره درس ریاضی را x فرض می‌کنیم، معدل رضا اگر ۱۷ هم شود برای اخراج نشدن او کافی است لذا داریم:

$$\bar{x} = 17 \Rightarrow \frac{4x + (18 \times 2) + (16 \times 3) + (20 \times 6)}{4 + 2 + 3 + 6} = 17$$

$$\Rightarrow 4x + 204 = 255 \Rightarrow 4x = 51 \Rightarrow x = \frac{51}{4} = 12.75$$

۶- در مورد مقیاس‌های اندازه‌گیری، کدام مورد نادرست است؟

- (۱) در مقیاس اسمی هیچ معیاری که با آن بتوان داده‌ها را از کوچک به بزرگ مرتب کرد وجود ندارد.
- (۲) مقیاس ترتیبی برای متغیرهایی است که قابل مرتب کردن هستند و در عین حال، محاسبهٔ اختلاف بین مقادیر داده‌ها یا امکان پذیر نیست یا بی‌معناست.
- (۳) در مقیاس فاصله‌ای، مقادیری که به دو نفر یا دو شیء نسبت داده می‌شود صرفاً بیان‌کنندهٔ فاصله بین آن‌هاست در نتیجه صفر در این مقیاس، واقعی (مطلق) است و قراردادی نیست.
- (۴) اغلب متغیرهای فیزیکی مثل وزن و قد و متغیرهایی که با واژهٔ تعداد شروع می‌شوند با مقیاس نسبتی اندازه‌گیری می‌شوند.

پاسخ: گزینهٔ ۳

(متوسط - مقیاس‌های اندازه‌گیری - خط به خط - ۱۰۰۳)

طبق مطالب کتاب درسی در صفحهٔ ۸۰، تمام جملات (۱)، (۲) و (۴) درست هستند. در گزینهٔ ۳ توجه کنید که در مقیاس فاصله‌ای، صفر قراردادی است نه واقعی. مثلاً وقتی می‌گوییم دمای اتاق صفر درجهٔ سانتی‌گراد است به این معنی است که یک مبدأ قراردادی توسط دانشمندان برای دمای صفر درجهٔ سانتی‌گراد انتخاب شده است.

۷- روی یک بسته آدامس عبارت (2 ± 20) گرم نوشته شده است از این عبارت نتیجه می‌گیریم که از هر بسته آدامس، تقریباً

وزن بسته بین دو عدد و گرم قرار دارند. در جاهای خالی از راست به چپ کدام اعداد باید قرار بگیرند؟

- (۱) ۲۱، ۱۹، ۹۸، ۱۰۰ (۲) ۲۲، ۱۸، ۹۸، ۱۰۰ (۳) ۲۱ و ۱۹، ۹۶، ۱۰۰ (۴) ۲۲، ۱۸، ۹۶، ۱۰۰

پاسخ: گزینهٔ ۴

(متوسط - توزیع و چارک - مفهومی / کاربردی - ۱۰۰۳)

وقتی روی یک بسته مواد غذایی عبارتی شبیه $(a \pm b)$ گرم نوشته می‌شود به این معناست که تقریباً ۹۶ درصد بسته‌ها وزنشان بین $(a-b)$ و $(a+b)$ گرم می‌باشد، ضمناً a میانگین وزن بسته‌ها و $\frac{b}{2}$ انحراف معیار آن‌ها است.

با توجه به نکته ذکر شده می‌توان گفت ۹۶ درصد بسته‌های آدامس وزنشان بین $(20-2)$ و $(20+2)$ گرم می‌باشد. توجه کنید که منظور

از ۹۶ درصد این است که از هر ۱۰۰ بسته ۹۶ تای آن‌ها این ویژگی را دارد. اگر میانگین خواسته می‌شد جواب برابر ۲۰ و اگر انحراف معیار خواسته می‌شد جواب برابر با $1 = \frac{2}{2}$ بود.

۸- در داده‌های آماری ۴، ۱۶، ۱۴، ۱۰، ۳، ۹، ۱۲، ۲، ۶، ۹، ۱۴، ۱۴، ۱۴، انحراف معیار داده‌های کمتر از میانه و بیشتر از چارک اول کدام است؟

- (۱) $\frac{\sqrt{2}}{2}$ (۲) $\sqrt{2}$ (۳) ۱ (۴) ۲

پاسخ: گزینهٔ ۲

(خیلی دشوار - انحراف معیار - مفهومی / محاسباتی - ۱۰۰۳)

ابتدا داده‌ها را از کوچک به بزرگ مرتب نموده تا میانه و چارک اول را به دست آوریم:

$$Q_2 = \frac{9+10}{2} = 9.5$$

۲, ۳, ۴, ۶, ۹, ۹	۱۰, ۱۲, ۱۴, ۱۴, ۱۴, ۱۶
↓	↓

$$Q_1 = \frac{4+6}{2} = 5$$

$$Q_3 = \frac{14+14}{2} = 14$$

Q_3 : چارک سوم

Q_2 : میانه

Q_1 : چارک اول

با توجه به تست، داده‌های کمتر از میانه (کمتر از ۹/۵) و داده‌های بیشتر از چارک اول (بیشتر از ۵)، فقط شامل اعداد ۶، ۹، ۹ می‌شود؛ بنابراین باید انحراف معیار این داده‌ها را به دست آوریم:

$$\bar{x} = \frac{6+9+9}{3} = 8$$

$$\sigma^2 = \frac{(6-8)^2 + (9-8)^2 + (9-8)^2}{3} = \frac{(-2)^2 + (1)^2 + (1)^2}{3} = \frac{4+1+1}{3} = \frac{6}{3} = 2$$

$$\sigma = \sqrt{\sigma^2} = \sqrt{2} \Rightarrow \text{جذر واریانس} = \text{انحراف معیار}$$

دام تستی

اگر دانش‌آموز اشتباه کند و فرمول واریانس را همان انحراف معیار در نظر بگیرد و دیگر جذر نگیرد به جواب ۲ می‌رسد (گزینه ۴)

تعاریف و رابطه بین واریانس و انحراف معیار

۱) انحراف معیار: اگر n مشاهده را به صورت x_1, x_2, \dots, x_n داشته باشیم، انحراف معیار آن‌ها را با نماد σ (سیگما) نشان می‌دهند که به صورت زیر تعریف می‌گردد:

$$\sigma = \sqrt{\frac{(x_1 - \bar{x})^2 + (x_2 - \bar{x})^2 + \dots + (x_n - \bar{x})^2}{n}}$$

۲) واریانس: توان دوم انحراف معیار را واریانس گویند؛ یعنی: $\sigma^2 = \text{واریانس}$ به عبارت دیگر، اگر از واریانس جذر بگیریم، انحراف معیار به دست می‌آید؛ یعنی:

$$\sigma = \sqrt{\sigma^2} \Rightarrow \text{جذر واریانس} = \text{انحراف معیار}$$

۹- میانگین یک سری از داده‌های آماری (دارای منحنی نرمال) برابر ۱۲ و بیش از ۹۹/۹٪ داده‌ها در محدوده $3 < x < 21$ قرار دارند، واریانس داده‌ها کدام است؟

- ۱ (۱) ۳ (۲) ۶ (۳) ۹ (۴)

(متوسط - انحراف معیار - مفهومی / محاسباتی - ۱۰۰۳)

پاسخ: گزینه ۴

تقریباً ۹۹/۹ درصد از داده‌ها در فاصله سه برابر انحراف معیار از میانگین و در بازه $(\bar{x} - 3\sigma, \bar{x} + 3\sigma)$ قرار دارند پس طبق تست داریم:

$$\bar{x}=12 \rightarrow (12-3\sigma, 12+3\sigma) = (3, 21) \Rightarrow \begin{cases} 12-3\sigma=3 \Rightarrow 3\sigma=9 \Rightarrow \sigma=3 \\ 12+3\sigma=21 \Rightarrow 3\sigma=9 \Rightarrow \sigma=3 \end{cases} \xrightarrow{\text{در دو حالت}} \sigma=3$$

$$\sigma^2 = (3)^2 = 9 \Rightarrow \text{واریانس} = (\text{انحراف معیار})^2$$

دام تستی

اگر دانش‌آموز انحراف معیار را همان واریانس بداند به جواب $\sigma=3$ می‌رسد و گزینه ۲ را انتخاب می‌کند.

قانون سه سیگما: چگونه داده‌ها حول میانه/میانگین پخش می‌شوند؟

۱) تقریباً ۹۹/۹ درصد از مشاهدات در فاصله سه برابر انحراف معیار از میانگین قرار دارند.

$$(\bar{x} - 3\sigma, \bar{x} + 3\sigma)$$

۲) تقریباً ۹۶ درصد از مشاهدات در فاصله دو برابر انحراف معیار از میانگین قرار دارند.

$$(\bar{x} - 2\sigma, \bar{x} + 2\sigma)$$

۳) تقریباً ۶۸ درصد از مشاهدات در فاصله یک برابر انحراف معیار از میانگین قرار دارند.

$$(\bar{x} - \sigma, \bar{x} + \sigma)$$

- ۱۰- در یک کلاس ۳۰ نفره می‌خواهیم میانگین وزن دانش‌آموزان را به دست آوریم. در این بررسی تنها وزن ۱۰ نفر را به طور تصادفی به دست می‌آوریم و میانگین وزن این ده نفر را محاسبه می‌کنیم. در این بررسی آماری، جامعه، نمونه و داده‌ها کدام است؟
- (۱) جامعه: ۳۰ دانش‌آموز کلاس، نمونه: ۱۰ دانش‌آموز انتخاب شده - داده‌ها: اندازه‌ی وزن ۱۰ دانش‌آموز انتخاب شده
 (۲) جامعه: اندازه‌ی وزن ۳۰ دانش‌آموز، نمونه: ۱۰ دانش‌آموز انتخاب شده - داده: اندازه‌ی وزن ۱۰ دانش‌آموز
 (۳) جامعه: اندازه‌ی وزن ۳۰ دانش‌آموز، نمونه: اندازه‌ی وزن ۱۰ دانش‌آموز انتخاب شده - داده: ۱۰ دانش‌آموز انتخاب شده
 (۴) جامعه: ۳۰ دانش‌آموز، نمونه: وزن ۳۰ دانش‌آموز - داده‌ها: وزن ۱۰ دانش‌آموز انتخاب شده

پاسخ: گزینه ۱

(آسان - آمارگیری و گردآوری - مفهومی - ۱۰۰۳)

در این بررسی جامعه آماری ۳۰ دانش‌آموز کلاس است. نمونه ۱۰ دانش‌آموزی است که به طور تصادفی انتخاب شده و داده‌ها اندازه‌ی وزن این ۱۰ دانش‌آموز انتخاب شده است که محاسبه می‌شوند.

تذکره!

هر یک از دانش‌آموزان این کلاس را یک واحد آماری می‌گویند و متغیر مورد بررسی وزن دانش‌آموزان است.

- ۱۱- میانگین ۷ داده آماری برابر ۱۸ است. اگر یکی از این داده‌ها برابر ۱۶ باشد و این داده ۱۶ را حذف کنیم، سپس به آن‌ها داده‌های جدید ۱۹ و ۱۴ و ۱۷ و ۲۰ را اضافه کنیم، میانگین داده‌های موجود چقدر است؟

- (۱) ۱۷/۷۵ (۲) ۱۷/۵ (۳) ۱۸ (۴) ۱۸/۵

پاسخ: گزینه ۳

(متوسط - معیارهای گرایش به مرکز - محاسباتی - ۱۰۰۳)

برای محاسبه میانگین داده داریم:

$$\bar{x} = \frac{\text{مجموع داده‌ها}}{\text{تعداد داده‌ها}}$$

در نتیجه:

$$\text{تعداد داده‌ها} \times \bar{x} = \text{مجموع داده‌ها}$$

$$\bar{x} = 18 \Rightarrow 18 = \frac{\text{مجموع ۷ داده اولیه}}{7} \Rightarrow \text{مجموع ۷ داده اولیه} = 18 \times 7 = 126$$

با حذف داده ۱۶ تعداد داده‌ها ۶ تا و مجموع این ۶ داده برابر ۱۱۰ می‌شود. حال با اضافه کردن ۴ داده ۱۹ و ۱۴ و ۱۷ و ۲۰ تعداد داده‌ها ۱۰ تا و میانگین آن‌ها برابر است با:

$$\bar{x}' = \frac{110 + 20 + 17 + 14 + 19}{10} = \frac{180}{10} = 18$$

دام تستی

اگر تنها میانگین ۴ داده جدید را حساب کنیم به ۱۷/۵ می‌رسیم و اگر از دو مقدار ۱۷/۵ و ۱۸ میانگین را حساب کنیم به ۱۷/۷۵ می‌رسیم.

تذکره!

دقت کنید که داده ۱۶ حذف می‌شود و تعداد داده‌ها از ۷ داده به ۶ داده می‌رسد.

- ۱۲- در داده‌های ۸۶، ۸۰، ۲۵، ۲۲، ۲۰، ۱۲، ۸، ۴، ۲، ۱، ۱، ۱، ۰ با حذف داده‌های قبل از چارک اول و داده‌های بیشتر از میانه، دامنه تغییرات داده‌های باقی‌مانده چند برابر دامنه میان چارکی داده‌های اولیه است؟

- (۱) $\frac{1}{3}$ (۲) $\frac{1}{4}$ (۳) $\frac{1}{7}$ (۴) $\frac{1}{5}$

نکات مهم

- ۱) پس از مرتب کردن داده‌ها از کوچک به بزرگ، اگر تعداد داده‌ها فرد باشد، عدد وسط همان میانه (چارک دوم) است و اگر تعداد زوج باشد، میانگین دو عدد وسط، میانه است. ضمناً میانه نیمه اول داده‌ها چارک اول و میانه نیمه دوم داده‌ها چارک سوم نام دارد.
- ۲) دامنه تغییرات و دامنه میان‌چارکی از فرمول‌های زیر به دست می‌آیند:

$$R = \max - \min$$

$$IQR = Q_3 - Q_1$$

داده‌ها خودشان مرتب شده هستند، پس کارمان راحت‌تر است و فقط چارک‌ها را به دست می‌آوریم:

$$Q_2 = \frac{4+8}{2} = 6$$

۰, ۱, ۱, ۱, ۲, ۲, ۴, ۸, ۱۲, ۲۰, ۲۲, ۲۵, ۸۰, ۸۶

$Q_1 = 1$ $Q_3 = 22$

پس برای داده‌های اولیه داریم:

$$IQR = Q_3 - Q_1 = 22 - 1 = 21$$

حالا داده‌های جدید را می‌نویسیم (داده‌های قبل از Q_1 و داده‌های بزرگ‌تر از Q_2 را حذف می‌کنیم).

$$1, 2, 2, 4 \Rightarrow R = \max - \min = 4 - 1 = 3$$

$$\Rightarrow \text{کسر مطلوب} = \frac{3}{21} = \frac{1}{7}$$

۱۲- در یک جامعه آماری، اختلاف داده‌ها از میانگین عبارتند از ۹، ۱، ۰، ۱، -۵، -۷، -۶، واریانس داده‌ها تقریباً کدام است؟

- ۴۲ (۱) ۴۶ (۲) ۴۸ (۳) ۵۰ (۴)

$$\sigma^2 = \frac{(-6)^2 + (-7)^2 + (-5)^2 + (-1)^2 + 0^2 + 1^2 + 9^2}{7} = \frac{36 + 49 + 25 + 1 + 100 + 81}{7} = \frac{292}{7} \approx 42$$

محاسبه واریانس: فرمول‌های کلیدی و کاربرد آن‌ها

۱) اگر \bar{x} میانگین داده‌های x_1, x_2, \dots, x_n باشد، واریانس از فرمول زیر به دست می‌آید:

$$\sigma^2 = \frac{(x_1 - \bar{x})^2 + (x_2 - \bar{x})^2 + \dots + (x_n - \bar{x})^2}{n}$$

۲) اگر a, b, c, \dots اختلاف داده‌ها از میانگین باشند واریانس برابر می‌شود با:

$$\sigma^2 = \frac{a^2 + b^2 + c^2 + \dots}{n}$$

توجه کنید که n تعداد کل داده‌ها است.

۱۴- اگر انحراف معیار داده‌های $2+5x, x+y-1, z-1$ برابر صفر باشد، واریانس داده‌های $z, y, x+2, 4, \frac{z}{4}$ کدام است؟

- ۳/۲ (۱) ۲/۸ (۲) ۱/۶ (۳) ۱/۸ (۴)

نکته

- اگر یک سری داده با هم برابر باشند، واریانس و انحراف معیار داده‌ها برابر صفر است و برعکس.

- برای محاسبه واریانس داده‌ها ابتدا میانگین (\bar{x}) را به دست می‌آوریم، سپس واریانس (σ^2) را محاسبه می‌کنیم:

$$\bar{x} = \frac{\text{مجموع داده‌ها}}{\text{تعداد داده‌ها}} = \frac{x_1 + x_2 + \dots + x_n}{n}$$

$$\sigma^2 = \frac{(x_1 - \bar{x})^2 + (x_2 - \bar{x})^2 + \dots + (x_n - \bar{x})^2}{n}$$

$$z - 1 = 7 \Rightarrow z = 8$$

$$5x + 2 = 7 \Rightarrow x = 1$$

$$x + y = 7 \xrightarrow{x=1} y = 6$$

داده‌های جدید: ۸, ۶, ۳, ۴, ۴

$$\bar{x} = \frac{8 + 6 + 3 + 4 + 4}{5} = \frac{25}{5} = 5$$

$$\sigma^2 = \frac{(8-5)^2 + (6-5)^2 + (3-5)^2 + (4-5)^2 + (4-5)^2}{5} = \frac{9 + 1 + 4 + 1 + 1}{5} = \frac{16}{5} = 3.2$$

۱۵- انحراف از میانگین یک سری داده به صورت $1, a-2, 1, 2a-3, 6, 5, 0, -2$ و میانگین داده‌ها برابر $17+2a$ است. دامنه میان چارگی داده‌ها کدام است؟

۶ (۴)

۴ (۳)

۵ (۲)

۸ (۱)

(دشوار - توزیع چارگها - پارامتری / محاسباتی - ۱۰۰۳)

پاسخ: گزینه ۴

- همواره مجموع انحراف از میانگین داده‌ها برابر صفر است.

- برای به دست آوردن دامنه میان چارگی ابتدا داده‌ها را از کوچک به بزرگ مرتب می‌کنیم، سپس Q_1 میانه نیمه اول داده‌ها و Q_3 میانه نیمه دوم داده‌ها را به دست می‌آوریم و دامنه میان چارگی را به صورت زیر محاسبه می‌کنیم:

$$IQR = Q_3 - Q_1$$

چون مجموع انحراف از میانگین داده‌ها همواره برابر صفر است، پس:

$$-2 + 0 + 5 + 6 - 3 + 2a + 1 + a - 2 + 1 = 0$$

$$\Rightarrow 3a + 6 = 0 \Rightarrow a = -2$$

$$\bar{x} = 17 + 2a \xrightarrow{a=-2} \bar{x} = 17 - 4 = 13$$

بنابراین داده‌ها به صورت زیر هستند:

۱۱, ۱۳, ۱۸, ۱۹, ۱۰, ۱۰, ۹, ۱۴

داده‌ها را از کوچک به بزرگ مرتب می‌کنیم:

$\underbrace{9, 10, 10, 11, 13, 14, 18, 19}_{\text{نیمه دوم داده‌ها}}$
 $\underbrace{11, 13, 18, 19, 10, 10, 9, 14}_{\text{نیمه اول داده‌ها}}$

$$Q_1 = \frac{10 + 10}{2} = 10$$

$$Q_3 = \frac{14 + 18}{2} = 16$$

$$\Rightarrow IQR = Q_3 - Q_1 = 16 - 10 = 6$$

اگر ۱, ۲a, ۱, ۴, به ترتیب مربع انحراف از میانگین داده‌های ۱۱, ۹a, ۹, ۸, باشد، مقدار انحراف معیار داده‌ها کدام است؟

۲/۵ (۴)

۱/۸ (۳)

$\frac{3}{\sqrt{5}}$ (۲)

$\frac{5}{\sqrt{10}}$ (۱✓)

(کنکور خارج ۱۴۰۲ - تیر)

برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
QR Code بالا را اسکن کنید
یا روی لینک زیر بزنید!

پاسخنامه ویدئویی آزمون

فصل چهارم (درس‌های ۱۰ تا ۱۲)
صفحه‌های ۷۹ تا ۱۰۱

بودجه‌بندی
این آزمون

فصل چهارم حدوداً ۵ تست از ۳۰ تست کنکور را پوشش داده است.

سهم در
کنکور

۱۶- کدام عبارت با توضیح مقابل آن مغایرت دارد؟

- ۱) خلیفه گفت: «این مرد را صد چوب بزیند؛ چرا بدین دردناکی سخن اندر روی من بگفت؟!...!» (قابوس‌نامه - دوره غزنوی و سلجوقی)
- ۲) در تبریز، «قطران» نام، شاعری را دیدم؛ شعری نیک می‌گفت؛ اما زبان فارسی نیکو نمی‌دانست. (سفرنامه ناصر خسرو - دوره غزنوی و سلجوقی)
- ۳) از کی نخستین که اندر جهان او بود که آیین مردی آورد و مردمان از جانوران پدید آورد، تا یزدگرد شهریار که آخر ملوک عجم بود (شاهنامه ابومنصوری - دوره سامانی)
- ۴) و بدان که نخستین چیزی که حق تعالی آفرید، قلم را آفرید؛ چنان که پیغامبر علیه السلام فرمود: **أَوَّلُ مَا خَلَقَ اللَّهُ تَعَالَى الْقَلَمَ** (ترجمه تفسیر طبری - قرن چهارم و پنجم)

(دشوار - سبک سده پنجم و ششم - ترکیبی - ۱۰۱۰)

پاسخ: گزینه ۴

این عبارت متعلق به تاریخ بلعمی (نوشته ابوعلی بلعمی) از آثار دوره سامانی است.

۱۷- کدام گزینه در ارتباط با نثر فارسی در سده‌های پنجم و ششم نادرست است؟

- ۱) در ابتدای قرن پنجم با دوره بلوغ نثر فارسی مواجه می‌شویم و در نیمه قرن پنجم و اوایل قرن ششم آن را در حال پختگی و کمال می‌یابیم.
- ۲) نثر موزون در این دوره به اوج رسید. ویژگی اصلی نثر موزون به کارگیری سجع است؛ بنابراین، نثر موزون یا آهنگین با بهره‌گیری از جمله‌های کوتاه، خود را به شعر نزدیک می‌کند.
- ۳) خواجه عبدالله انصاری، نثر موزون را به کمال رساند؛ چنان‌که می‌توان آثار وی را سرآمد همه نثرهای موزون فارسی شمرد.
- ۴) دوره رواج نثر فنی، قرن ششم هجری است و نخستین نمونه آن کتاب «کلیله و دمنه» از ابوالمعالی نصرالله منشی است که در اواسط نیمه اول قرن ششم تألیف شد.

(متوسط - سبک سده پنجم و ششم - خط به خط - ۱۰۱۰)

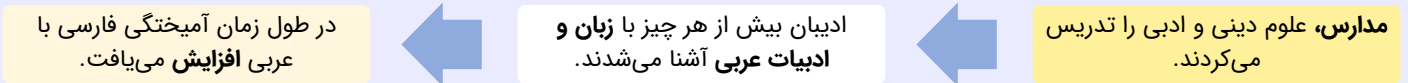
پاسخ: گزینه ۱

در نیمه قرن پنجم با دوره بلوغ نثر فارسی مواجه می‌شویم و در قرن ششم و اوایل قرن هفتم آن را در حال پختگی و کمال می‌یابیم.

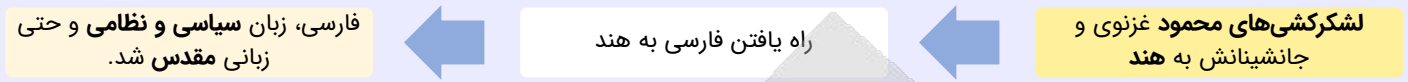
تاریخ ادبیات قرون پنجم و ششم

آمیزش فارسی با لغات عربی

گسترش فارسی در هند و آسیای صغیر

شعر قرون پنجم و ششم

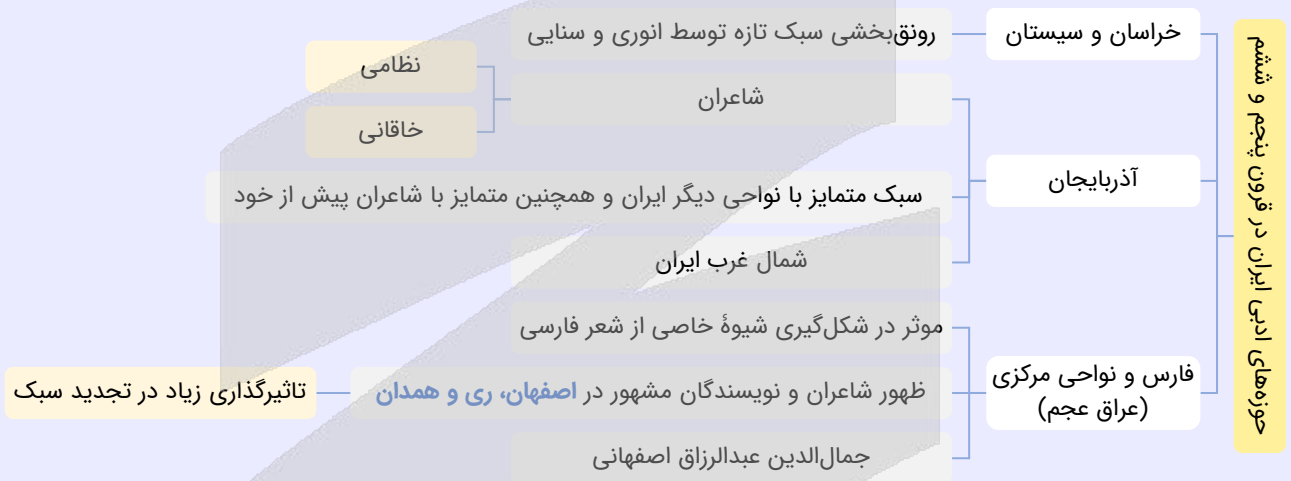
تاثیر سبک سامانی و غزنوی بر شعر این دوره:

- اشعار امثال ناصر خسرو یادآور سروده‌های شاعران قرن چهارم
- بعضی از شاعران در عین تقلید نوآوری‌هایی دارند ← دگرگونی سبک

غزل‌سرایی

- علاقه شاعران به غزل‌سرایی
- تلاش انوری و هم‌سبکانش در آوردن مضامین دقیق در غزل
- تحول ایجاد کردن سنایی و انوری در غزل ← ظهور غزل‌سرایان بزرگ و اوج گرفتن غزل در قرن هفتم

حوزه‌های ادبی

تحول سبک شعر در اواخر قرن ششم و اوایل قرن هفتم

مقدمه ظهور سبک عراقی

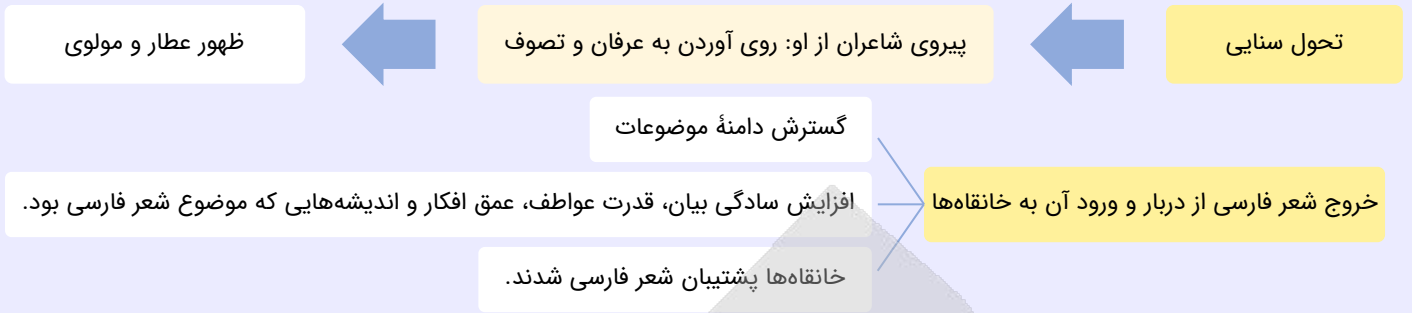
تنوع شعر از نظر سبک و موضوع:

- مدح
- هجو
- طنز
- وعظ و حکمت
- داستان‌سرایی
- تغزل
- حماسه

تاثیرپذیری از ادبیات عرب و مضامین شعری آن

- پرهیز شاعران از انتساب به دربارها
- ناصر خسرو (به دلیل پایبندی به اعتقادات دینی)
- سنایی (ابتدا مدیحه‌گو و سپس مشغول به سیر و سلوک معنوی)

اهمیت تحول روحی و معنوی سنایی

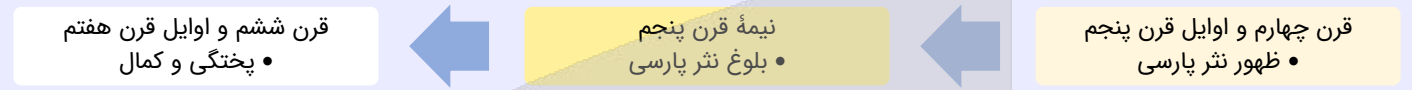

تأثیر حکمت و دانش و اندیشه‌های دینی

مضامین این دوره:

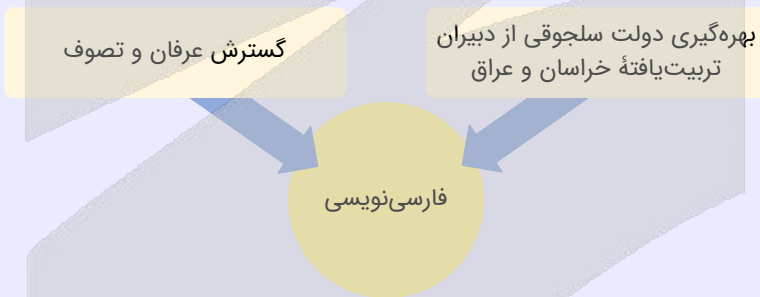
- بدبینی نسبت به دنیا و بریدن از آن
- شکایت از روزگار
- ناخرسندی فرزندانگان از اوضاع زمانه خویش
- طرح نابسامانی‌های اجتماعی

نثر قرون پنجم و ششم

- تألیف کتاب در موضوعات گوناگون علمی
- کمال یافتن نثر ساده
- رواج نثر مصنوع

علل توجه نویسندگان به فارسی‌نویسی:

نثر موزون

- به‌کارگیری سجع
- سجع در نثر = قافیه در شعر
- نزدیک شدن نثر موزون/آهنگین به شعر با استفاده از جملات کوتاه
- کمال این شیوه: خواجه عبدالله انصاری
- تأثیرپذیرفته از خواجه عبدالله: تفسیر کشف الاسرار و عدةالابرار نوشته ابوالفضل میبیدی

نثر فنی

- ویژگی‌ها
- آرایه‌های ادبی فراوان
- امثال و اشعار گوناگون عربی و پارسی
- اصطلاحات علمی

- دوره رواج: قرن ششم
- نخستین نمونه: کلیله و دمنه نوشته ابوالعالی نصرالله منشی در سال ۵۳۶ هـ. ق.

۱۸- کدام عبارت از دیدگاه تاریخ ادبیات، درست است؟

- ۱) نثر دوره سامانی گرچه ساده بود؛ اما اصطلاحات علمی و اشعار و امثال در آن بسیار رواج داشت.
- ۲) شاهنامه ابومنصوری حدود سال ۳۴۶ قمری، به دست عده‌ای از دانشوران سیستان، نوشته شد.
- ۳) جمال‌الدین عبدالرزاق اصفهانی از شاعران مشهور عراق عجم در تجدید سبک بسیار تأثیرگذار بود.
- ۴) از نمونه‌های نثر فنی می‌توان به «کشف‌الاسرار و عده‌الابرار» اثر ابوالفضل میبیدی اشاره کرد.

(دشوار - سبک سده پنجم و ششم - ترکیبی - ۱۰۱۰)

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) نثر در دوره سامانی، ساده و روان است و بیش‌تر به موضوع‌های حماسی، ملی و تاریخی توجه دارد و هنوز آوردن اصطلاحات علمی و اشعار و امثال در آن رایج نشده است.
- ۲) شاهنامه ابومنصوری حدود سال ۳۴۶ قمری، به دست عده‌ای از دانشوران خراسان، نوشته شد.
- ۴) «کشف‌الاسرار و عده‌الابرار» از نمونه‌های نثر موزون است، نه نثر فنی.

۱۹- کدام گزینه از ویژگی‌های متن زیر نیست؟

«چنین آورده‌اند که نصر بن احمد که واسطه عقد آل سامان بود و اوج دولت آن خاندان، ایام ملک او بود، و اسباب تمنع و علل ترقع در غایت ساختگی بود؛ خزاین آراسته و لشکر جرّار و بندگان فرمانبردار. زمستان به دارالملک بخارا مقام کردی و تابستان به سمرقند رفتی یا به شهرهای خراسان.»

- ۱) کاربرد لغات مهجور عربی
- ۲) استفاده از ترکیبات دشوار
- ۳) حذف فعل به قرینه
- ۴) استفاده از لغات کم‌کاربرد فارسی

(متوسط - سبک سده پنجم و ششم - خط به خط - ۱۰۱۰)

پاسخ: گزینه ۴

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) کاربرد لغات مهجور عربی: تمنع، ترقع، جرّار
- ۲) ترکیبات دشوار: اسباب تمنع، علل ترقع
- ۳) خزاین آراسته [بود] و لشکر جرّار [بود] و بندگان فرمانبردار [بودند]. تابستان به سمرقند رفتی یا به شهرهای دیگر [رفتی] حذف فعل به قرینه لفظی.

۲۰- کدام موارد زیر، از ویژگی‌های عمده نثر در سده‌های «پنجم و ششم» است؟

الف: کاربرد لغات مهجور عربی، ترکی و مغولی و اصطلاحات علمی و فنی

ب: رواج نثر داستانی، تمثیلی و عرفانی

ج: حذف افعال بدون قرینه

د: افزایش کاربرد نشانه‌های جمع فارسی بر جمع عربی

ه: استفاده از ترکیبات دشوار

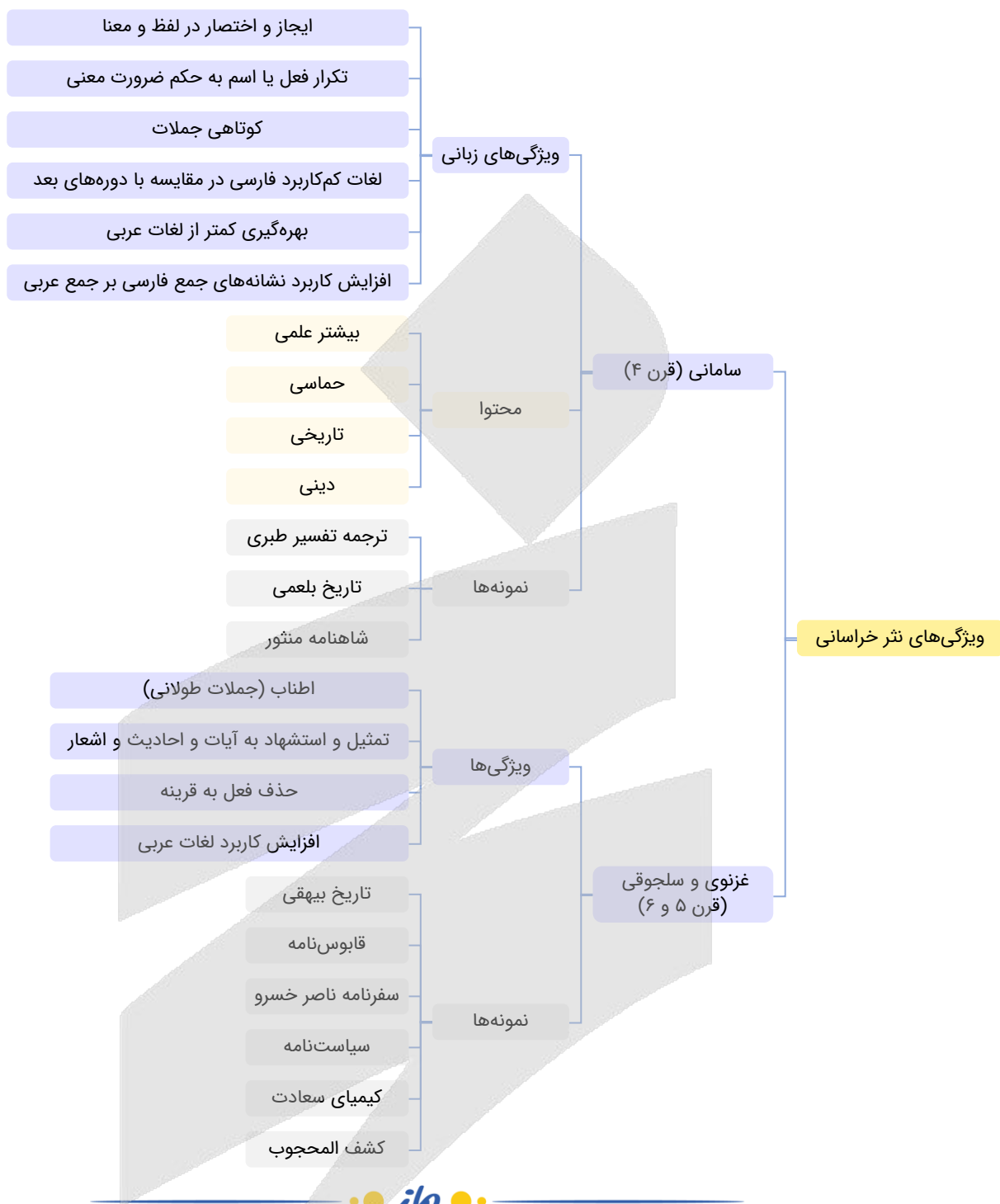
- ۱) «الف» - «ب» - «ه» ۲) «ب» - «د» - «ه» ۳) «ب» - «ج» ۴) «الف» - «د»

(دشوار - سبک سده پنجم و ششم - خط به خط - ۱۰۱۰)

پاسخ: گزینه ۱

بررسی موارد نادرست:

- «ج»: در این دوره افعال به قرینه حذف می‌شد.
- «د»: این ویژگی مربوط به نثر دوره سامانی است.

۲۱- نوع جناس ذکر شده مقابل کدام بیت نادرست است؟

- ۱) ای یار به انکار سوی ما نگران
- ۲) قوت صبرم چو کوهی بود از آن گاهی نماند
- ۳) با تو اگر حسود دعوی کند چه سود
- ۴) بار غمت غیر من کس نتواند کشید

زیرا که نخورده‌ای از آن رطل گران (جناس ناهمسان افزایشی)
 بس که عشقش می‌دهد بر باد جو جو خرمنش (جناس ناهمسان اختلافی)
 بی‌شعله کی کند انگشت اخگری (جناس ناهمسان افزایشی)
 بر دل سلمان بنه آن همه تا می‌کشد (جناس ناهمسان افزایشی)

پاسخ: گزینه ۱

(دشوار - جناس - خط به خط - ۱۰۱۲)

بین «نگران» و «گران» نمی‌تواند جناس وجود داشته باشد؛ زیرا این دو واژه در سه واج اختلاف دارند:

ن-ا-ا-گ / ا-ا-ر-ا-ن

-ا-ا-گ / ا-ا-ر-ا-ن

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲) بین «کوهی» و «گاهی» و نیز «بود» و «باد» جناس ناهمسان اختلافی به کار رفته است.

۳) بین «حسود» و «سود» جناس ناهمسان افزایشی وجود دارد.

۴) بین «بار» و «بر» جناس ناقص افزایشی برقرار است.

جناس و انواع آن

«جناس» در لغت یعنی «از یک جنس بودن» و در اصطلاح ادبی آن است که دو واژه تلفظ یکسان (جناس تام) یا تقریباً یکسان (جناس ناقص) داشته باشند یا از یک ریشه آمده باشند (اشتقاق).

جناس تام یا **همسان** آن است که دو کلمه با تلفظ کاملاً یکسان معنای متفاوتی داشته باشند.

جناس ناقص یا **ناهمسان** آن است که تلفظ دو کلمه تنها در یک واج متفاوت باشد. این نوع از جناس به دسته‌های زیر تقسیم می‌شود:

جناس اختلافی آن است که تنها یکی از واج‌های دو کلمه (صامت یا مصوت بلند) با دیگری متفاوت باشد (مثل «زاله» و «لاله»).

جناس حرکتی آن است که تنها یکی از مصوت‌های کوتاه دو کلمه با هم متفاوت باشد (مثل «مَلک» و «مَلک»).

جناس افزایشی آن است که یکی از کلمه‌ها یک واج افزون بر دیگری داشته باشد (مثل «نام» و «نامه»).

اشتقاق آن است که دو کلمه از ریشه‌ای مشترک مشتق شده باشند (مثل «حبیب» و «محب»).

۲۲- در کدام گزینه جناس ناقص حرکتی به کار رفته است؟

که برگذشت که پایش فرونرفت به گل
خاک و گل مصطبه بستر و بالین ماست
از گل روی توام باغ بهاری بوده‌ست
با گل و آب برآمیخته چون خار و خسم

- ۱) به کوی دوست که خاکش به آب دیده گل است
- ۲) بستر و بالین من تا نشود خاک و گل
- ۳) در جهانی که نه گل بود و نه باغ و نه بهار
- ۴) تو به خوبی و لطافت چو گل و آبی و من

(دشوار - جناس - خط به خط - ۱۰۱۲)

پاسخ: گزینه ۴

در گزینه ۴ در مصراع اول «گل» و در مصراع دوم «گل» به کار رفته است؛ پس جناس ناقص حرکتی مشهود است:

تو از لحاظ زیبایی مثل گل و از نظر لطافت مثل آب هستی در حالی که من با آب و گلی که سرشته شدم مثل خار و خس هستم.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) در هر دو مصراع «گل» به کار رفته است: در کوی دوست که با اشک چشم خاکش به گل تبدیل شده است هر کسی بگذرد در گل فرو می‌رود.

۲) در هر دو مصراع «گل» به کار رفته است: تا وقتی بستر و بالین من خاک و گل نشود (تا وقتی که در قبر نخواهم) خاک و گل میکده، بستر و بالین من است.

۳) در هر دو مصراع «گل» به کار رفته است. در جهانی که گل و باغ و بهاری نداشتم (جهانی غیر از جهان مادی) روی مانند گل تو برای من باغی بهاری بوده است.

۲۲- در کدام گزینه هم جناس همسان و هم جناس ناهمسان به کار رفته است؟

ور چو چنگت بزند دوست ز دستش مخروش
یاد باد آنکه جهانیست چو من مشتاقش
باد سحری می‌گذرد، باد حرامش!
سبچه به کف و سجاده بر دوش

- ۱) گر چو شمعت بکشد یار از روی متاب
- ۲) گرچه یادم نکند یار، منش مشتاقم
- ۳) ما از در او دور و چنین بر در و بامش
- ۴) کردم گذری به میکده دوش

(متوسط - جناس - خط به خط - ۱۰۱۲)

پاسخ: گزینه ۳

۱- جناس همسان: باد اول: اسم به معنای «هوای متحرک» باد دوم: فعل به معنای «باشد».

۲- جناس ناقص اختلافی: بام، باد

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) بین «دوست» و «دست» جناس ناهمسان اختلافی برقرار است.
جناس همسان ندارد.
- ۲) بین «یاد» و «یار» و نیز «یاد» و «باد» جناس ناهمسان اختلافی برقرار است.
جناس همسان ندارد.
- ۴) جناس همسان: دوش (اول) به معنای «دیشب» است، اما دوش دوم در معنای «کتف و شانه» به کار رفته است.
جناس ناهمسان ندارد.

۲۴- در کدام گزینه «اشتقاق» یافت می‌شود؟

در سلک ما ملائکه گشتن ملاک نیست
خود هیچ که را باشد، پروای دل سلمان
کس بر سر من نیست ز بیگانه و از خویش
مطلق است از کل معلومات خود

- ۱) آن سر که پاک گشت ز عشق تو پاک نیست
۲) با شمع رخت کان جا، پروانه جان سوزد
۳) باز آن که من افتاده‌ام و غیر خیالت
۴) هم علیم است یعنی اندر ذات خود

(دشوار - جناس - خط به خط - ۱۰۱۲)

پاسخ: گزینه ۴

بین واژه‌های «علیم» و «معلومات» اشتقاق وجود دارد.

توجه!

کلمات فارسی هم می‌توانند اشتقاق داشته باشند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) بین «ملائکه» و «ملاک» اشتقاقی وجود ندارد.
- ۲) «پروانه» و «پروا» فقط در حروف اشتراک دارند و ریشه یکسان ندارند.
- ۳) اشتقاق یافت نمی‌شود.

۲۵- آرایه‌های «واژه‌آرایی، جناس ناقص اختلافی، تشبیه، تضاد» در کدام گزینه یافت می‌شود؟

ای دیده‌وران، طاقت دیدار که دارد؟
که نه روزش قرار است و نه شب خواب
توانند از نکورویان جدا کردن بدان ما را
که من روزی نمی‌بینم، خود این شب‌های یلدا را

- ۱) خورشید رخس کرد بر آفاق تجلی
۲) که شاها، حالت شهزاده دریاب
۳) رقیبان در حق ما بد همی‌گویند و کی هرگز
۴) شب یلدا است هر تاری ز مویت، وین عجب کاری

(متوسط - جناس - خط به خط - ۱۰۱۲)

پاسخ: گزینه ۴

تکرار: کلمه‌های «شب» و «یلدا» در بیت تکرار شده است.

جناس ناقص اختلافی: تاری، کاری

تشبیه: هر تاری از مویت (مثل) شب یلداست.

تضاد: شب و روز

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) تشبیه: خورشید رخس
واژه‌آرایی: «ته»
تضاد: روز، شب
جناس ناقص اختلافی (تکرار)، جناس ناقص اختلافی و تضاد ندارد.
- ۲) تشبیه: خورشید رخس
واژه‌آرایی: «ته»
تضاد: روز، شب
جناس ناقص اختلافی (تکرار)، جناس ناقص اختلافی و تضاد ندارد.
- ۳) تشبیه: خورشید رخس
واژه‌آرایی: «ما»
تضاد: روز، شب
جناس ناقص اختلافی (ما، را)
تشبیه و تضاد ندارد.

۲۶- قافیه در کدام گزینه نادرست است؟

نه بهر کیسه، از بهر گهر داشت
که بسپردند گنجی شایگانت
نه ترک دلاور سه پیل سترگ
که چون می‌گردد این فیروزه پرگار

۱) اگر گوهر فروش اینجا گذر داشت
۲) از آن کردند در کنجی نهانت
۳) بیامد دمان تا بر آن سه ترک
۴) تو همچون نقطه درمانی در این کار

(آسان - قافیه - خط به خط - ۱۰۱۱)

پاسخ: گزینه ۳

در گزینه «۳» حروف اصلی قافیه یکسان نیست و دو کلمه، حرف روی مشترک ندارند: در مصراع اول حروف اصلی قافیه «رک» و در مصراع دوم «رگ» است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) حروف اصلی قافیه: «ر»

۲) حروف اصلی: «ان»، حرف الحاقی: «ت»

۴) حروف اصلی: «ار»

قافیه و قواعد آن

قافیه: به کلماتی که در پایان مصراع‌های مشخصی از شعر می‌آیند و حرف یا حروف پایانی آن‌ها یکسان است **قافیه** گفته می‌شود.
کلمات قافیه: کلماتی که حرف یا حروف پایانی آن‌ها یکسان است.
حروف قافیه: حرف یا حروف یکسان در پایان کلمات قافیه.
ردیف: کلمه یا کلماتی که بعد از قافیه با لفظ و معنی یکسان تکرار می‌شود.

قافیه دو قاعده دارد:

قاعده ۱: حرف پایانی کلمات قافیه /ا/ یا /و/ باشد:

صانع پروردگار حیّ توانا
جهان بس فتنه خواهد دید از این چشم و از آن ابرو

اول دفتر به نام ایزد دانا

مرا چشمی است خون‌افشان ز دست آن کمان‌ابرو

نکته: مصوت بلند /ای/ در حکم حرف الحاقی است.

قاعده ۲: آخرین مصوت کلمات قافیه و صامت‌های پس از آن یکسان باشند:

یادم از کشته خویشت آمد و هنگام درو (حروف قافیه: و)

وه وه که شمایلت چه نیکوست (حروف قافیه: وست)

صلای سرخوشی ای صوفیان وقت‌پرست (حروف قافیه: ست)

مزرع سبز فلک دیدم و داس مه نو

ای سرو بلند قامت دوست

شکفته شد گل خمیری و گشت بلبل مست

تبصره قافیه: گاهی به حروف اصلی قافیه یک یا چند حرف اضافه می‌شود. به این حروف **حروف الحاقی** می‌گوییم. رعایت حروف الحاقی در تمام قوافی الزامی است اما این حروف به تنهایی نمی‌توانند قافیه بسازند. حروف الحاقی از این قرارند:

شناسه‌ها

ضمیرهای متصل

پسوندها

مخفف صیغه‌های مختلف زمان حال «بودن» (عم، ی، عد، یم، ید، َند)

«ی» آخر بعضی از واژه‌های مختوم به /ا/ یا /و/

مصوت /ای/ نیز با آن که از حروف الحاقی نیست اما در تعیین صحت قافیه آن را از حروف الحاقی می‌دانیم و جزو حروف اصلی به شمار نمی‌آوریم.

نکته بدیهی: واژگانی که با هم جناس تام دارند طبیعتاً می‌توانند با هم قافیه شوند.

۲۷- در کدام گزینه قاعده قافیه متفاوت است؟

که بی باده کار طرب نیست راست
که جز با تو پیوند کردن خطاست
که برقی است امشب که بر بام اوست
پسندیدم آنچ او پسندد مرا

۱) بگفت این و جام عقیقی بخواست
۲) تو فرزندی و تاج و تختم تو راست
۳) اگر بر دلم رحمت آری نکوست
۴) بگفتا می‌پرس از من این ماجرا

در گزینه «۱» قاعده متفاوت با سایر گزینه‌هاست. در گزینه یک قاعده «۲» حاکم است: **صامت + صامت + صامت**

بررسی سایر گزینه‌ها:

در سایر گزینه‌ها قافیه بر اساس قاعده «۱» است:

۲) ردیف: ست (است)	کلمات قافیه: «را» و «خطا»	حرف قافیه: مصوت بلند /آ/
۳) ردیف: ست (است)	کلمات قافیه: «نکو» و «او»	حرف قافیه: مصوت بلند /او/
۴) کلمات قافیه: «ماجر» و «مرا»		حرف قافیه: مصوت بلند /آ/

۲۸- کدام گزینه ذوقافیتین است؟

به نام ماست هر رمزی که این جاست
نه زیبا بود و می‌پنداشت زیباست
قرین ما شدی، ما را ندیدی
کمترین گردی ز کوبت خون‌بهای چشم من

- ۱) به خود گفت این جهان‌افروزی از ماست
- ۲) نه تنها بود و می‌انگاشت تنهاست
- ۳) چه شد کاین چهر زیبا را ندیدی
- ۴) ای غبار خاک پایت توتیای چشم من

در گزینه «۲» دو قافیه به کار رفته است: **تنها، زیبا (قافیه اصلی بیت) می‌انگاشت، می‌پنداشت (قافیه دوم)**

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) ما، اینجا
- ۳) زیبا، ما
- ۴) توتیای، خون‌بهای

ذوقافیتین و قافیه درونی

ذوقافیتین آن است که کلمات پیش از قافیه اصلی نیز با هم قافیه شوند:

کی کند ادراک تو حاصل خرد / عقل کی این عشوه باطل خرد

نکته مهم در مبحث ذوقافیتین آن است که در برخی ابیات کلمات قافیه اصلی جناس تام دارند و این ابیات بسیار شبیه به ابیاتی هستند که ردیف دارند.

مثال:

گلاب است گویی به جویش روان / همی شاد گردد به بویش روان

در این بیت اگر به معنای «روان» در هر مصراع توجه نداشته باشید گمان می‌کنید که بیت ردیف دارد؛ بنابراین چه در سوالات مربوط به ردیف، چه در سوالات مربوط به ذوقافیتین، باید بیت را بخوانید تا دریابید که کلمات پایانی مصراع‌ها فقط لفظ یکسان دارند (پس جناس تام دارند و قافیه هستند) یا لفظ و معنای یکسان دارند (پس تکرار شده‌اند و ردیف هستند).

قافیه درونی آن است که شاعری علاوه بر پایان مصراع، در درون مصراع (در پایان نیم‌مصراع‌ها) نیز قافیه بیاورد. معمولاً قافیه پایانی ابیات با قافیه درونی آن‌ها متفاوت است.

۲۹- قاعده قافیه در چند بیت بر اساس قاعده «۲» است؟

- الف: گر مطربی رودی زند، بی می ندارد آبرو
ب: جمله دل‌ها مانند پیش او گرو
ج: اول دفتر به نام ایزد دانا
د: ای نفس خرم باد صبا
ه: هنوزت دل ضعیف و جثه خرد است
- ۱) یک ۲) دو ۳) سه ۴) چهار

- ور بلبلی عیشی کند، بی گل ندارد رنگ و بو
دوست می‌دارند طفلان رخت نو
صانع پروردگار حیّ توانا
از بر یار آمده‌ای، مرحبا!
هنوز از چرخ بیم دستبرد است

پاسخ: گزینه ۲

(متوسط - قافیه - خط به خط - ۱۰۱۱)

قافیه در موارد «ب» و «ه» بر اساس قاعده «۲» است:

«ب»: واژه‌های قافیه: گرو، نو
حروف قافیه: نُو
«ه»: واژه‌های قافیه: خُرد، دستبرد
حروف قافیه: رُد

بررسی سایر موارد:

«الف»: واژه‌های قافیه: آبرو، بو
حرف قافیه: مصوّت بلند /او/
«ج»: واژه‌های قافیه: دانا، توانا
حرف قافیه: مصوّت بلند /آ/
«د»: واژه‌های قافیه: صبا، مرحبا
حرف قافیه: مصوّت بلند /آ/

دام تستی

یکی از تله‌های رایج مبحث قافیه گول زدن دانش‌آموز با شکل نوشتاری واژگان مختوم به حرف «و» است. از آنجایی که این حرف می‌تواند نشان‌دهنده صامت /و/ یا مصوت /او/ باشد، کلمات قافیه‌ای که با این حرف به پایان رسیده‌اند می‌توانند مشمول قاعده ۱ یا ۲ شوند. پس به تلفظ کلمات دقت داشته باشید: کلمات مختوم به /و/ مشمول قاعده ۲ و کلمات مختوم به /او/ مشمول قاعده ۱ می‌شوند.

۳۰- در کدام بیت قافیه درونی بر اساس قاعده «۱» و تبصره قافیه سروده شده است؟

- ۱) آیم کنم جان را گرو، گویی مده زحمت، برو
 - ۲) ای سرو خوش بالای من، ای دلبر رعناي من
 - ۳) چندان که می‌بینم جفا آمیّد می‌دارم وفا
 - ۴) مقدار یار هم‌نفس چون من نداند هیچ‌کس
- خدمت کنم تا واروم گویی که ای ابله بیا
لعل لبّت حلّوای من، از من چرا رنجیده‌ای؟
چشمانت می‌گویند «لا» ابروت می‌گوید «نعم»
ماهی که بر خشک اوفتد قیمت بداند آب را

(متوسط - قافیه - خط به خط - ۱۰۱۱)

پاسخ: گزینه ۲

در بیت گزینه «۲» قافیه‌های درونی عبارت‌اند از: خوش‌بالای، رعناي، حلّوای

حرف «ی» الحاقی محسوب می‌شود و قاعده قافیه نیز قاعده «۱» است؛ زیرا کلمات به مصوّت بلند /آ/ ختم شده‌اند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) قافیه‌های درونی عبارت‌اند از: گِرو، بَرُو
قاعده «۲»
حروف قافیه: - و
حرف الحاقی ندارد.
- ۳) قافیه‌های درونی عبارت‌اند از: جفا، وفا، لا
قاعده «۱»
حرف قافیه: آ
حرف الحاقی ندارد.
- ۴) قافیه‌های درونی عبارت‌اند از: هم‌نفس، هیچ‌کس
قاعده «۲»
حروف قافیه: -س
حرف الحاقی ندارد.

۳۱- مفهوم کدام گزینه با بیت «طرفه می‌دارند یاران صبر من بر داغ و درد / داغ و دردی کز تو باشد خوشتر است از باغ و ورد» تناسب دارد؟

- ۱) دلم هر لحظه از داغی به داغ دیگر آویزد
 - ۲) هیچ ره ای جان به حق نزدیک‌تر از درد نیست
 - ۳) دردها کم شود از گفتن و دردی که مراست
 - ۴) حدیثش دوست میدارم اگر خود هست نفرینم
- چو بیماری که گرداند ز تاب درد بالین را
از طبیبان می‌کند پرهیز از آن بیمار ما
از تهی کردن دل می‌شود افزون چه کنم
که دشنام از لب شیرین به جای آفرین باشد

(متوسط - قافیه - مفهومی - ۱۰۱۱)

پاسخ: گزینه ۴

در گزینه «۴» همانند صورت سؤال، شاعر به «تحسین عشق» می‌پردازد و معتقد است درد و داغی که از عشق و معشوق می‌رسد مثل شکر شیرین است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) دلم هر لحظه به داغ متفاوتی می‌پردازد، شبیه بیماری که به خاطر درد محل گذاشتن سرش را عوض می‌کند (در رختخواب جابه‌جا می‌شود).
- ۲) برای وصال خداوند، راهی بهتر از درد نیست؛ به همین دلیل، بیمار عشق به دنبال درمان نمی‌رود.
- ۳) دردها با درد دل کردن، کم می‌شود؛ اما درد من با گفتن بیشتر می‌شود.

۳۲- مفهوم کدام گزینه با بیت «در پیش بی دردان چرا فریاد بی حاصل کنم / گر شکوه‌ای دارم ز دل با یار صاحب‌دل کنم» متناسب نیست؟

تخم قابل در زمین پاک می‌باید فشانند
یا چه غم داری از این درد که در جان من است
هر شکوه‌ای که هست مرا از وفای اوست
روم آنجا که مرا محرم اسرار آن جاست

(۱) گریه کردن پیش بی‌دردان ندارد حاصلی
(۲) تو کجا نالی از این خار که در پای من است
(۳) بی‌درد نیستم که شکایت کنم ز جور
(۴) درد دل پیش که گویم غم دل با که خورم

(متوسط - قافیه - مفهومی - ۱۰۱۱)

پاسخ: گزینه ۳

مفهوم صورت سؤال این است که «بی‌دردان توانایی درک درد عشق را ندارند». اما در گزینه «۳» شاعر می‌گوید: من عاشقم و به همین دلیل، تنها شکایت من از بی‌وفایی یار است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) شکایت به بی‌دردان بی‌فایده است؛ همان‌طور که بذر گیاهان را باید در زمین مناسب کاشت.
- ۲) بی‌دردان توانایی درک درد عشق را ندارند.
- ۴) تنها کسی که درد عشق را درک می‌کند و محرم اسرار عشق است، فرد عاشق است.

۳۳- کدام گزینه با بیت «چندان که گفتم غم با طبیبان / درمان نکردند مسکین غریبان» متناسب مفهومی دارد؟

که آخری بود آخر شبان یلدا را
درد مرا ای حکیم صبر نه درمان اوست
عاجز آمد که مرا چاره درمان تو نیست
دراز نیست بیابان که هست پایانش

(۱) هنوز با همه دردم امید درمان است
(۲) چند نصیحت کنند بی‌خبرانم به صبر
(۳) دردی از حسرت دیدار تو دارم که طبیب
(۴) خوش است درد که باشد امید درمانش

(متوسط - قافیه - مفهومی - ۱۰۱۱)

پاسخ: گزینه ۳

در گزینه «۳» همانند صورت سؤال سخن از این است که «درد عشق درمان‌پذیر نیست» و می‌گوید: از فراق تو دردی دارم که هیچ طبیبی توانایی درمان آن را ندارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) با وجود این همه درد، امید به درمان دارم زیرا شب‌های یلدا نهایتاً پایانی دارند.
- ۲) بی‌خبران مرا به صبر توصیه می‌کنند، اما صبر درمان درد من نیست.
- ۴) تحمل دردی که امیدی به درمان آن باشد آسان است، همان‌طور که بیابانی که پایان داشته باشد دراز نیست.

۳۴- مفهوم کدام گزینه با بقیه متفاوت است؟

وگر می‌کنی می‌کنی بیخ خویش
پای دیوار ملک خویش بکند
که دست ظلم نماند چنین دراز که هست
ستمگر نیز روزی کشته تیغ ستم گردد

(۱) مکن تا توانی دل خلق ریش
(۲) پادشاهی که طرح ظلم افکند
(۳) جزای نیک و بد خلق با خدای انداز
(۴) مبین کز ظلم جباری کم‌آزاری ستم بیند

(متوسط - جناس - مفهومی - ۱۰۱۲)

پاسخ: گزینه ۳

مفهوم همه گزینه‌ها این است که «ظلم گریبان‌گیر ظالم می‌شود». اما در گزینه «۳» می‌گوید: پاداش نیکی و بدی را به خدا بسپار، زیرا ظلم پایدار نمی‌ماند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) به مردم ظلم نکن و اگر ظلم کنی، خودت را نابود کرده‌ای.
- ۲) پادشاهی که ظلم می‌کند بنیان حکومت خود را ویران می‌سازد.
- ۴) ظلم تنها به ستم‌دیدگان آسیب نمی‌زند و نهایتاً گریبان‌گیر ظالم می‌شود.

- ۳۵- مفهوم کدام گزینه با بیت «نوبهار است در آن کوش که خوش دل باشی / که بسی گل بدمد باز و تو در گل باشی» متناسب است؟
- ۱) خوش وقت رهروی که در این باغ چون نسیم
 - ۲) وقت آن کس خوش که چون برق از گریبان وجود
 - ۳) نیست در روی زمین یک کف زمین بی انقلاب
 - ۴) هنگام بازگشت است نه وقت سیر و گشت است
- بی اختیار آمد و بی اختیار رفت
سر برون آورد و بر وضع جهان خندید و رفت
وقت آنان خوش که در زیر زمین خوابیده‌اند
با چهره خزانی از نوبهار بگذر

پاسخ: گزینه ۲

(متوسط - جناس و انواع آن - مفهومی - ۱۰۱۱)

مفهوم گزینه «۲» مانند صورت سؤال «توصیه به خوش باشی و اغتنام فرصت» است و می‌گوید «خوش به حال کسی که مانند برق آسمان، قدر عمرش را دانست و فرصت‌ها را با خوشی سپری کرد و رفت».

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) خوش به حال کسی که مثل نسیم بهاری بدون اختیار به دنیا آمد و از آن بیرون رفت.
- ۳) در روی زمین حتی به اندازه یک کف دست هم بدون تشویش و اضطراب نیست، پس خوش به حال مردگان زیر زمین.
- ۴) الان موقع خوش گذرانی نیست و باید نوبهار را بگذاری و بروی.

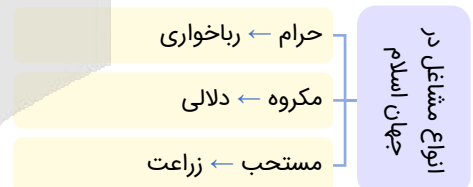
- ۳۶- به ترتیب علت «تغییر در موقعیت اجتماعی افراد»، «منجر شدن تغییرات هویتی به تعارض فرهنگی» و «پیدا کردن اهمیت فزاینده امروزه مشاغل» به ترتیب چیست؟
- ۱) کسب هویت‌های اجتماعی جدید - رخ دادن تغییرات هویتی بیرون از مرزهای مقبول جهان اجتماعی - بودن مالکیت ثروت در جهان سرمایه‌داری به عنوان پایه اساسی هویت‌یابی
 - ۲) تحرک اجتماعی - به دنبال آوردن شیوه‌هایی از زندگی توسط تغییرات هویتی که متناسب با عقاید و ارزش‌ها هستند - بودن شغل در جهان سرمایه‌داری به عنوان پایه اساسی هویت‌یابی
 - ۳) کسب هویت‌های اجتماعی جدید - به دنبال آوردن شیوه‌هایی از زندگی توسط تغییرات هویتی که در تعارض با عقاید و ارزش‌ها هستند - تشویق و ترغیب افراد برای به عهده گرفتن مشاغل و حرفه‌ها
 - ۴) تحرک اجتماعی - رخ دادن تغییرات هویتی درون مرزهای مقبول جهان اجتماعی - تأثیر مشاغل و حرفه‌ها بر تربیت و هویت انسان‌ها

(دشوار - تغییرات هویت اجتماعی - مفهومی - ۱۰۱۰)

پاسخ: گزینه ۱

بررسی موارد:

- کسب هویت‌های اجتماعی جدید با تغییراتی در موقعیت اجتماعی افراد همراه است.
- اگر تغییرات هویتی بیرون از مرزهای مقبول جهان اجتماعی رخ دهد و شیوه‌هایی از زندگی را که با عقاید و ارزش‌ها در تقابل هستند به دنبال بیاورد، به تعارض فرهنگی منجر می‌شود که اضطراب و نگرانی‌های اجتماعی فراوانی به همراه دارد.
- در جامعه سرمایه‌داری، مالکیت ثروت همراه با شغل از پایه‌های اساسی هویت‌یابی هستند، به همین دلیل امروزه شغل اهمیت فزاینده‌ای پیدا کرده است.

۳۷- عبارت زیر با کدام گزینه، ارتباط مفهومی نزدیک‌تری دارد؟

- «اکثریت مردم الجزایر در سال ۱۹۹۱ میلادی به حاکمیت اسلامی رأی دادند؛ اما کودتای نظامی مانع از اجرای نتایج انتخابات شد.»
- ۱) در جوامع سکولار امکان رأی دادن به قوانین الهی وجود ندارد.
 - ۲) در جهان مادی، گاهی تحرک اجتماعی در محدوده ارزش‌های آن جهان، به رسمیت شناخته می‌شود.
 - ۳) در یک جهان دینی، هویت‌هایی که ابعاد متعالی انسان را نفی می‌کنند، به رسمیت شناخته نمی‌شوند.
 - ۴) هر جامعه‌ای به تناسب عقاید و ارزش‌هایش، برخی تغییرات هویتی را تشویق و برخی دیگر را منع می‌کند.

(دشوار - تغییرات هویت اجتماعی - مفهومی - ۱۰۱۰)

پاسخ: گزینه ۱

- در جوامع سکولار و دنیوی، امکان رأی دادن به قوانین الهی وجود ندارد.
- اکثریت مردم الجزایر در سال ۱۹۹۱ میلادی به حاکمیت اسلامی رأی دادند، اما کودتای نظامی مانع از اجرای انتخابات شد. رئیس جمهور آمریکا معتقد بود که الجزایر نیاز به دموکراسی کنترل شده دارد.

در یک جهان سکولار، هویت دینی و معنوی افراد نمی‌تواند بروز و ظهور اجتماعی داشته باشد. در این جهان، فعالیت‌هایی که هویت دینی افراد را آشکار کند، منع می‌شوند. برای نمونه می‌توان به جلوگیری از تحصیل دختران محجبه در برخی جوامع غربی اشاره کرد.

۳۸- هر یک از موارد زیر به ترتیب با کدام گزینه در ارتباط است؟

- الف - فرزند کارگری که پزشک شده است.
- ب - اضطراب و نگرانی‌های اجتماعی فراوان
- ج - امکان تحرک اجتماعی صعودی برای یک نژاد خاص
- ۱) تحرک اجتماعی صعودی میان نسلی - تغییرات هویتی در چارچوب عقاید و ارزش‌های جهان اجتماعی - شکل‌گیری جهان اجتماعی بر اساس یک نژاد خاص
- ۲) تحرک اجتماعی صعودی میان نسلی - تعارض فرهنگی - شکل‌گیری جامعه آپارتاید یا جدانژادی
- ۳) تحرک اجتماعی افقی درون نسلی - تغییرات هویتی فراتر از مرزهای مورد قبول جهان اجتماعی - شکل‌گیری جهان اجتماعی بر اساس یک نژاد خاص
- ۴) تحرک اجتماعی افقی درون نسلی - علل درونی تعارض فرهنگی - شکل‌گیری جامعه آپارتاید یا جدانژادی

(متوسط - تغییرات هویت اجتماعی - ترکیبی - ۱۰۱۰)

پاسخ: گزینه ۲

بررسی موارد:

- الف) فرزند کارگری که پزشک شده است. ← تحرک اجتماعی صعودی میان نسلی
- ب) اضطراب و نگرانی‌های اجتماعی فراوان ← تعارض فرهنگی
- ج) امکان تحرک اجتماعی صعودی برای یک نژاد خاص ← شکل‌گیری جامعه آپارتاید یا جدانژادی

تغییرات هویتی افراد گاه از مرزهای مقبول جهان اجتماعی فراتر می‌رود. اگر تغییرات هویتی بیرون از مرزهای مقبول جهان اجتماعی رخ دهد و شیوه‌هایی از زندگی را که با عقاید و ارزش‌ها در تقابل هستند به دنبال بیاورد، به تعارض فرهنگی منجر می‌شود که اضطراب و نگرانی‌های اجتماعی فراوانی به همراه دارد.

۳۹- در ارتباط با «طبقه سوم در جوامع فئودالی غربی» موارد نادرست در بین عبارت‌های زیر کدام است؟

- الف - شامل صراف، بنا، کفاش و ... بود.
 - ب - از نظر قانونی و اجتماعی از اهمیت کمی برخوردار بود.
 - ج - هویت منفی و پست داشتند.
 - د - به علت فواید و کارکردهایی که داشت، مورد پذیرش قرار گرفت.
 - ه - طبقه‌ای از مردم عادی بود که جزء رعیت محسوب می‌شد.
- ۱) «ج» - «الف» - «ب» ۲) «ب» - «ه» - «الف» ۳) «د» - «ه» - «ج» ۴) «ه» - «ب» - «د»

(متوسط - تغییرات هویت اجتماعی - خط به خط - ۱۰۱۰)

پاسخ: گزینه ۴

موارد «الف» و «ج» درست و موارد «ب»، «د»، «ه» نادرست هستند.

بررسی موارد نادرست:

- ب) از نظر قانونی و اجتماعی از هیچ اهمیت و اعتباری برخوردار نبود.
- د) به علت فواید و کارکردهایی که داشت، تحمل می‌شد.
- ه) طبقه‌ای از مردم عادی بود که نه اشراف بودند و نه رعیت.

طبقه متوسط جهت کسب اعتبار برای خودش، به ارزیابی گروه‌های دیگر بر اساس مفید بودن یا نبودن آن‌ها پرداخت و با ارزیابی اشراف با معیار فایده‌مندی، آن‌ها را بی‌اعتبار ساخت؛ زیرا خودش را تولیدکننده و مفید و اشراف را مصرف‌کننده و سربار جامعه معرفی می‌کرد.

۴۰- دربارهٔ مواجههٔ ایران امروز با تعارض فرهنگی در نهاد خانواده، کدام گزینه نادرست است؟

- ۱) تأخیر در ازدواج و افزایش طلاق نوعی تعارض فرهنگی است و در ایران امروز، نهاد خانواده با تعارض‌های فرهنگی مواجه است.
- ۲) اگر جهان اجتماعی نتواند در برابر مسائلی همچون زندگی با حیوانات، ازدواج با هم‌جنس، زندگی مشترک بدون ازدواج، از کیان خانواده و ارزش‌ها و هنجارهای آن دفاع کند، نهاد خانواده دچار تحول فرهنگی شده است.
- ۳) اگر نهاد خانواده و عقاید و ارزش‌های آن به‌گونه‌ای سست شوند که رقیب‌ها و بدیل‌های زندگی خانوادگی شیوع پیدا کنند، نهاد خانواده دچار بحران هویت می‌شود.
- ۴) اگر تعارض تا جایی ادامه یابد که اعضای جامعه برای تشکیل خانواده یا حفظ آن انگیزهٔ لازم و کافی نداشته باشند و در عمل، بسیاری زندگی مجردی را بر زندگی خانوادگی ترجیح دهند، نوعی تزلزل فرهنگی بروز می‌کند.

(متوسط - علل درونی تحولات هویتی - خط به خط - ۱۰۱۱)

پاسخ: گزینه ۲

اگر نهاد خانواده و عقاید و ارزش‌های آن به‌گونه‌ای سست شوند که رقیب‌ها و بدیل‌های زندگی خانوادگی همانند زندگی با حیوانات، ازدواج با هم‌جنس، زندگی مشترک بدون ازدواج و... هم‌عرض خانواده شیوع پیدا کنند؛ به‌گونه‌ای که جهان اجتماعی نتواند در برابر این اشکال از کیان خانواده و ارزش‌ها و هنجارهای آن دفاع کند، نهاد خانواده دچار بحران هویت می‌شود. در ایران امروز، نهاد خانواده با تعارض‌های فرهنگی مواجه است.

۴۱- به ترتیب، گزینه مرتبط با هر یک از موارد زیر کدام است؟

- الف - شیوهٔ زندگی ناسازگار با عقاید و ارزش‌های یک جهان اجتماعی
 ب - ناتوانی جهان اجتماعی در سامان دادن کنش‌های اجتماعی بر اساس فرهنگ خود
 ج - ناتوانی جهان اجتماعی در حفظ و دفاع از عقاید و ارزش‌های اجتماعی خود
- ۱) تزلزل فرهنگی - تزلزل فرهنگی - تحول فرهنگی
 - ۲) تعارض فرهنگی - بحران هویت - تحول فرهنگی
 - ۳) تزلزل فرهنگی - تعارض فرهنگی - بحران هویت
 - ۴) تعارض فرهنگی - تزلزل فرهنگی - بحران هویت

(متوسط - علل درونی تحولات هویتی - مفهومی - ۱۰۱۱)

پاسخ: گزینه ۴

گاهی تعارض فرهنگی یا همان شیوهٔ زندگی ناسازگار با عقاید و ارزش‌های یک جهان اجتماعی تداوم می‌یابد و جهان اجتماعی نمی‌تواند کنش‌های اجتماعی را بر اساس فرهنگ خود سامان دهد. این وضعیت می‌تواند به «تزلزل فرهنگی» منجر شود. بحران هویت فرهنگی در جایی به وجود می‌آید که جهان اجتماعی، توان حفظ و دفاع از عقاید و ارزش‌های اجتماعی خود را نداشته باشد.

اگر در یک جهان اجتماعی بحران هویت پدید آید، راه برای دگرگونی هویت فرهنگی آن جهان اجتماعی باز می‌شود. در آن صورت تغییرات اجتماعی از محدوده تغییرات درون جهان اجتماعی فراتر می‌روند و به صورت تحولات فرهنگی در می‌آیند و جهان اجتماعی به جهان اجتماعی دیگری تبدیل می‌شود.

۴۲- به ترتیب، گزینه مرتبط با هر یک از عبارات‌های زیر، کدام گزینه است؟

- الف - بقا و تداوم جهان اجتماعی
 ب - مشارکت فرد در جهان اجتماعی
 ج - مورد تشویق و تأیید هویتی قرار گرفتن تغییرات
 د - محقق شدن هویت فرهنگی جهان اجتماعی
- ۱) آموزش اعتقادات، ارزش‌ها و شیوه زندگی به افراد توسط جهان اجتماعی - آموختن شیوه زندگی در جهان اجتماعی توسط فرد - سازگاری تغییرات هویتی افراد و گروه‌ها با هویت جهان اجتماعی - پدید آمدن عقاید و ارزش‌های مشترک میان افراد
 ۲) ایجاد روندهای سالم جامعه‌پذیری و کنترل اجتماعی - آشنا شدن با جهان اجتماعی به وسیله آموزش‌های اساسی در خانواده - مطابقت تغییرات هویتی با عقاید و آرمان‌های جهان اجتماعی - پدید آمدن عقاید و ارزش‌های مشترک میان افراد
 ۳) آموزش اعتقادات، ارزش‌ها و شیوه زندگی به افراد توسط جهان اجتماعی - آموختن شیوه زندگی در جهان اجتماعی توسط فرد - هویتی سازگار با عقاید و آرمان‌های جهان اجتماعی - باز کردن راه تحرک اجتماعی برای افراد محروم و کمتر برخوردار جامعه
 ۴) ایجاد روندهای سالم جامعه‌پذیری و کنترل اجتماعی - آشنا شدن با جهان اجتماعی به وسیله آموزش‌های اساسی در خانواده - سازگاری تغییرات هویتی افراد و گروه‌ها با هویت جهان اجتماعی - باز کردن راه تحرک اجتماعی برای افراد محروم و کمتر برخوردار جامعه

پاسخ: گزینه ۱

(دشوار - علل درونی تحولات هویتی - ترکیبی - ۱۰۱۱)

بررسی موارد:

- الف) و ب) جهان اجتماعی برای بقا و تداوم، اعتقادات، ارزش‌ها و شیوه زندگی خود را به فرد آموزش می‌دهد. فرد نیز برای مشارکت در جهان اجتماعی شیوه زندگی در آن را می‌آموزد و به تدریج با موقعیتش در جهان اجتماعی و حقوق و تکالیفی که بر عهده دارد، آشنا می‌شود.
 ج) مادامی که هویت اجتماعی افراد در چارچوب عقاید و ارزش‌های اساسی جامعه شکل می‌گیرد، تغییرات هویتی افراد و گروه‌ها با هویت جهان اجتماعی سازگار است و مورد تشویق و تأیید جامعه نیز قرار می‌گیرد.
 د) هویت فرهنگی جهان اجتماعی بر اساس عقاید و ارزش‌های اجتماعی آن شکل می‌گیرد. این هویت هنگامی محقق می‌شود که در میان مردم، عقاید و ارزش‌های مشترکی پدید آید؛ یعنی هرگاه نوعی از عقاید و ارزش‌ها از سوی افراد پذیرفته و به رسمیت شناخته شود، هویت فرهنگی جهان اجتماعی پدید می‌آید.

نکته

هویت فرهنگی جهان اجتماعی پدیده‌ای گسترده‌تر از هویت اجتماعی افراد است. هویت اجتماعی افراد در پرتو هویت فرهنگی جهان اجتماعی شکل می‌گیرد. هویت فرهنگی جهان اجتماعی، فرصت شکل‌گیری هویت‌های اجتماعی خانوادگی، شغلی و ... متناسب با خود را پدید می‌آورد و در برابر انواع هویت‌های اجتماعی که با عقاید و ارزش‌های آن ناسازگار است، مقاومت می‌کند.

۴۲- به ترتیب، موارد زیر، با کدام گزینه مرتبط است؟

- الف - تغییرات عمیق و کلان اجتماعی را چه می‌گویند؟
 ب - علل بیرونی به وجود آورنده تحولات فرهنگی به چه چیزی باز می‌گردد؟
 ۱) تحول اجتماعی - مواجهاات و ارتباطات بین فرهنگی
 ۲) تعارض فرهنگی - ابداعات و نوآوری‌های مثبت و منفی افراد
 ۳) تزلزل فرهنگی - ابداعات و نوآوری‌های مثبت و منفی افراد
 ۴) بحران هویت - مواجهاات و ارتباطات بین فرهنگی

پاسخ: گزینه ۱

(آسان - علل درونی تحولات هویتی - ترکیبی - ۱۰۱۱)

بررسی موارد:

- الف) تغییرات عمیق و کلان را تحول اجتماعی می‌گویند. در تحول اجتماعی، یک جهان اجتماعی به جهان اجتماعی دیگر تبدیل می‌شود.

علل درونی پدید آورنده تحولات فرهنگی، یا به کاستی‌ها و بن‌بست‌هایی که در هویت خود فرهنگ وجود دارد، باز می‌گردد یا به ابداعات و نوآوری‌های مثبت و منفی افرادی که در درون آن فرهنگ و تمدن قرار دارند، مربوط می‌شود. **علل بیرونی به مواجهات و ارتباطات بین فرهنگی باز می‌گردد.**

اگر در یک جهان اجتماعی بحران هویت پدید آید، راه برای دگرگونی هویت فرهنگی آن جهان اجتماعی باز می‌شود. در آن صورت تغییرات اجتماعی از محدوده تغییرات درون جهان اجتماعی فراتر می‌روند و به صورت تحولات فرهنگی در می‌آیند و جهان اجتماعی به جهان اجتماعی دیگری تبدیل می‌شود.

۴۴- هر یک از عبارات زیر به ترتیب به کدام معنای «از خودبیگانگی فرهنگی» اشاره دارند؟

الف - عقاید و ارزش‌های یک جهان اجتماعی، مانع از آشنایی اعضای آن با حقیقت انسان و جهان شود.

ب - جهان اجتماعی فرهنگ تاریخی خود را فراموش کند.

ج - جوامع خودباخته‌ای که در مواجهه با فرهنگ دیگر، هویت خود را از یاد می‌برند.

۱) از خودبیگانگی حقیقی - از خودبیگانگی تاریخی - از خودبیگانگی فطری

۲) از خودبیگانگی تاریخی - از خودبیگانگی تاریخی - از خودبیگانگی فطری

۳) از خودبیگانگی فطری - از خودبیگانگی تاریخی - از خودبیگانگی تاریخی

۴) از خودبیگانگی تاریخی - از خودبیگانگی فطری - از خودبیگانگی حقیقی

(متوسط - علل بیرونی تحولات هویتی - خط به خط - ۱۰۱۲)

پاسخ: گزینه ۳

بررسی موارد:

الف) اگر عقاید و ارزش‌های یک جهان اجتماعی، مانع از آشنایی اعضای آن با حقیقت انسان و جهان شود، آن جهان دچار از خودبیگانگی حقیقی (فطری) می‌شود.

پ) و ج) اگر جهان اجتماعی فرهنگ تاریخی خود را فراموش کند، دچار از خودبیگانگی تاریخی می‌شود. همچنین جوامع خودباخته‌ای که در مواجهه با فرهنگ دیگر، هویت خود را از یاد می‌برند، به این معنای از خودبیگانگی گرفتار می‌شوند.

جهان‌های اجتماعی که بر اساس فطرت انسان شکل نگرفته‌اند و از عقاید و ارزش‌های حق برخوردار نیستند، مانع از آن می‌شوند که انسان‌ها به شناخت و تفسیری صحیح از عالم و آدم برسند. در این جهان‌های اجتماعی، انسان‌ها از حقیقت خود و هستی دور می‌مانند. تصویری که از انسان ارائه می‌شود، سرابی از حقیقت است؛ به همین دلیل فطرت آدمی در این جهان به آرامش نمی‌رسد و به اضطراب و تشویش گرفتار می‌شود و در نهایت سر به عصیان و اعتراض برمی‌دارد.

۴۵- پاسخ پرسش‌های زیر به ترتیب کدام است؟

الف - کدام یک از جهان‌های اجتماعی، آدمی را نه تنها از حقیقت جهان، بلکه از حقیقت خود نیز بیگانه می‌کنند؟

ب - اگر اعضای یک جهان اجتماعی، واقعیت‌ها و آرمان‌های آن را فراموش نکنند و به آن تعلق خاطر داشته باشند، آن جهان اجتماعی دارای چه هویتی است؟

ج - امروزه عرصه مهم‌ترین منازعه هویتی کدام است؟

د - جهان اسلام در مواجهه با فرهنگ یونان و روم، به تناسب جهان‌شناسی توحیدی خود چه کرد؟

۱) مشرکانه و اساطیری - حقیقی - از خودبیگانگی فرهنگی جوامع - تنها عناصر عقلی این دو فرهنگ را اخذ کرد.

۲) سکولار و دنیوی - حقیقی - تحولات هویتی - عناصر مشرکانه و اساطیری آن‌ها را نپذیرفت.

۳) مشرکانه و اساطیری - تاریخی - رسانه‌ها - آثار تاریخی و ادبی آن‌ها را ترجمه کرد.

۴) سکولار و دنیوی - تاریخی - فضای مجازی - در دانش‌های مختلف آن دخل و تصرف کرد.

بررسی موارد:

الف) جهان‌های اجتماعی مشترکانه و اساطیری و جهان‌های اجتماعی سکولار و دنیوی، آدمی را نه تنها از حقیقت جهان، بلکه از حقیقت خود بیگانه می‌کنند.

پ) این جهان اجتماعی دارای هویت تاریخی است.

ج) امروزه رسانه‌ها و فضای مجازی عرصه مهم‌ترین منازعه هویتی هستند.

د) جهان اسلام در مواجهه با فرهنگ یونان و روم به تناسب جهان‌شناسی توحیدی خود در دانش‌های مختلف آن‌ها دخل و تصرف کرد و عناصر مشترکانه و اساطیری آن‌ها را نپذیرفت.

نکته

به دلیل اهمیتی که اسلام برای عقل و عقلانیت قائل است، جهان اسلام در مواجهه با فرهنگ یونان و روم، تنها عناصر عقلی این دو فرهنگ را اخذ کرد. مسلمانان آثار فلسفی، پزشکی، ریاضی و نجوم یونان و روم را ترجمه کردند ولی آثار تاریخی و ادبی و افسانه‌ها و اسطوره‌های آن‌ها را رها کردند.

- ۴۶- با توجه به گفت‌وگوهای زیر، درمانگر در هر عبارت در کدام گام حل مسئله قرار دارد؟
- درمانگر به بیمار می‌گوید: «در این یک هفته تمرین‌های آرام‌سازی عضلات را انجام بدهید.»
 - درمانگر به بیمار می‌گوید: «با توجه به سطح اضطراب شما، بهتر است سلسله مراتب این تمرین را نسبت به گذشته بیشتر کنیم و تدریجی‌تر پیش برویم.»
 - بیمار می‌گوید: «آقای دکتر، راهکارهای شما را اجرا کردم اما چندان حس تغییری نکردم.» درمانگر می‌گوید: «بیاید با هم ببینیم کجای کار ایراد داشته است.»
 - درمانگر با خود می‌گوید: «چند جلسه است که با این بیمار مصاحبه کرده‌ام اما هنوز نمی‌فهمم مشکل کجاست و او چه می‌خواهد.»
- (۱) به کارگیری راه‌حل - بازبینی راه‌حل - ارزیابی راه‌حل - راه‌حل جایگزین
 - (۲) تشخیص مسئله - ارزیابی راه‌حل - بازبینی راه‌حل - راه‌حل جایگزین
 - (۳) به کارگیری راه‌حل - بازبینی راه‌حل - ارزیابی راه‌حل - تشخیص مسئله
 - (۴) به کارگیری راه‌حل - ارزیابی راه‌حل - بازبینی راه‌حل - تشخیص مسئله

(دشوار - مراحل حل مسئله و عوامل مؤثر بر آن - مفهومی - ۱۱۰۵)

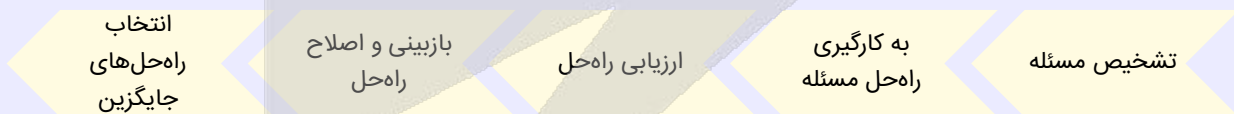
پاسخ: گزینه ۳

بررسی موارد:

- درمانگر توصیه و راه‌حلی به بیمار ارائه کرده، پس در مرحله دوم قرار دارد: به کارگیری راه‌حل مناسب
- درمانگر با توجه به سطح اضطراب بیمار، تغییری در راه‌حل پیشین اعمال کرده است؛ پس در مرحله چهارم قرار دارد: بازبینی و اصلاح راه‌حل
- درمانگر با توجه به بازخورد بیمار، سعی در فهم ایراد راه‌حل دارد؛ پس در مرحله سوم قرار دارد: ارزیابی راه‌حل
- درمانگر هنوز در ابهام قرار دارد و نتوانسته مسئله را تشخیص دهد.

مراحل حل مسئله

مسئله دارای پنج مرحله است:

- ۴۷- با توجه به عبارت‌های زیر در کدام دو عبارت از روش مشابهی برای حل مسئله استفاده شده است؟
- الف - یاسمن برای امتحان اول فصل‌های آسان را می‌خواند، سپس بقیه فصل‌ها را.
 - ب - معلم برای اصلاح روش‌های تدریس و بهبود الگو امتحانات با دانش‌آموزان خود، مشورت می‌کند.
 - ج - مژگان برای مطمئن شدن از انتخابش برای رشته دانشگاهی، با مشاور تحصیلی مشورت می‌کند.
 - د - رضا برای ختم کل قرآن روزی ۱۵ صفحه از آن را می‌خواند.
 - ه - کارگاهی برای حل کردن معمای قتل، سرنخ‌های به دست آمده را کنار هم می‌چیند.

(۱) «الف» - «ه» (۲) «ب» - «ج» (۳) «د» - «ه» (۴) «د» - «الف»

بررسی موارد:

الف) یاسمن سعی کرده است از کار ساده شروع کند و به تدریج به نتیجه مطلوب خود که خواندن تمام فصل‌هاست، برسد: روش کاهش

تفاوت وضعیت موجود با وضعیت مطلوب

پ) معلم سعی کرده ایده‌های مختلف را جمع‌آوری کند: روش بارش مغزی

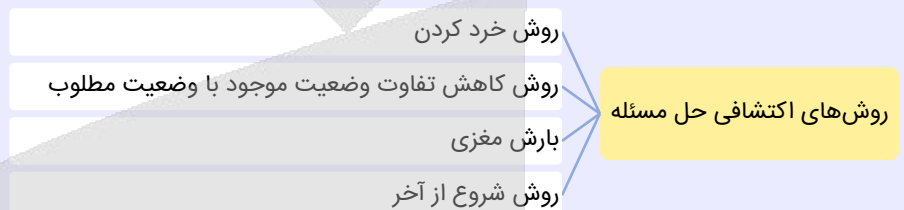
ج) مژگان از شخص متخصصی مشورت گرفته است: روش تحلیلی

د) رضا سعی کرده است قران را به بخش‌های کوچک‌تر تقسیم کند: روش خرد کردن

ه) کارگاه تلاش کرده است با کنار هم گذاشتن اطلاعات موجود به نتیجه‌گیری نهایی و حل کردن معما برسد: روش کاهش تفاوت

وضعیت موجود با وضعیت مطلوب

روش‌های اکتشافی حل مسئله

۴۸- کدام گزینه درباره عبارت زیر، درست است؟

«پویا متوجه می‌شود که از زیر ماشینش مقداری روغن چکیده است. چراغ قوه گوشه خود را روشن می‌کند و سعی می‌کند به قطعات، از زیر نگاه بیندازد، اما چیز خاصی دستگیرش نمی‌شود. وی تصمیم می‌گیرد ماشین را سریع پیش مکانیک برود و عیب آن را شناسایی بکند.»

۱) او در شناخت موقعیت فعلی کاملاً ناتوان مانده از این رو یافتن راه حل، برایش ممکن نیست.

۲) وی هیچ آگاهی از این مسئله نداشته و در نهایت نمی‌تواند به راه حل دست بیابد.

۳) توانمندی محدود او در این مسئله، سبب شده که برای یافتن راه حل، به مکانیک مراجعه بکند.

۴) عدم آگاهی او از هدف موجود در این مسئله، باعث شده که وابسته به مکانیک بشود.

(دشوار - تعریف، اهمیت، انواع و ویژگی‌های حل مسئله - مفهومی - ۱۱۰۵)

پاسخ: گزینه ۳

دقت کنید که در این مسئله، توانمندی پویا محدود است، اما او به شناخت نسبی از موقعیت دست پیدا کرده و بر اساس شرایطی که برایش پیش آمده، بهترین تصمیم را گرفته است: مراجعه به مکانیک. از این رو، وی تماماً از موقعیت بی‌اطلاع نیست و آگاهی هم دارد و در اثر توانمندی محدود، به مکانیک مراجعه کرده است.

ویژگی‌های مسئله

ویژگی‌های مسئله عبارتند از:

۱) هدفمند است: وقتی هدف روشن نباشد، درک از مسئله ناقص خواهد بود. یکی از دلایل اینکه برخی از افراد راه‌حل مسئله را نمی‌دانند این است که «هدف» را به صراحت تعریف نکرده‌اند.

۲) مسئله یک «فرایند و جریان» تحت کنترل است: فرد باید کاملاً درگیر موضوع باشد و به آنچه انجام می‌دهد آگاهی کامل داشته باشد. در جریان حل مسئله هر چه فرد جدی‌تر باشد، احتمال انتخاب راه‌حل‌های بهتر، بیشتر می‌شود.

۳) در مسئله، توانمندی‌های ما محدود است: بسیاری از افراد توانایی‌های خود را نمی‌شناسند و عدم شناسایی دقیق توانمندی‌ها باعث استفاده از راه‌حل‌های غیرمنطقی می‌شود.

۴) در مسئله موقعیت فعلی یا مبدأ باید مشخص باشد: در رسیدن به هدف، شناخت موقعیت فعلی به شما کمک می‌کند تا موانع احتمالی را به خوبی شناسایی کرده و راه‌حل‌های بهتری ارائه دهید.

۴۹- با توجه به تقسیم مسائل به دو نوع خوب تعریف شده و خوب تعریف نشده، در کدام گزینه نوع هر دو مسئله، یکسان است؟

- ۱) راه اندازی یخچال از طریق دفترچه راهنما - بررسی علت افزایش بروز پر خاشگری در نوجوانان
- ۲) طریقه بارگذاری مدارک در یک سایت - تعریف مفهوم شانس در جامعه ایران
- ۳) علت انقراض گونه های گیاهی - تعمیر ساعت مچی توسط یک استاد
- ۴) علت تفاوت زمان نگارش یک مقاله توسط دانشجویان - یافتن بزرگ ترین عدد چهار رقمی فرد

(متوسط - تعریف، اهمیت، انواع و ویژگی های حل مسئله - مفهومی - ۱۱۰۵)

پاسخ: گزینه ۳

بررسی گزینه ها:

- ۱) خوب تعریف شده - خوب تعریف نشده
- ۲) خوب تعریف شده - خوب تعریف نشده
- ۳) خوب تعریف شده - خوب تعریف شده
- ۴) خوب تعریف نشده - خوب تعریف شده

انواع مسئله

مسائل را با توجه به معیارهای زیر می توان به دو نوع خوب تعریف شده و خوب تعریف نشده تقسیم کرد:

- * شناسایی موقعیت اولیه
- * فهرست اقدامات یا راهبردهای در دسترس
- * تعریف دقیق هدف
- * امکان تضمین دستیابی یا عدم دستیابی به هدف
- * به عبارت بهتر در مسائل خوب تعریف شده اصول و قوانین دقیقی برای حل مسئله وجود دارد؛ در حالی که در مسائل خوب تعریف نشده، ابهامات و پیچیدگی هایی وجود دارد که به راحتی قابل تعریف نیستند.

۵۰- کدام گزینه درباره ناکامی و ناتوانی در حل مسئله درست است؟

- ۱) کسی که ناکام است، به دیگران احساس مثبت تری دارد.
- ۲) رفتارهای پر خاشگرانه از جمله نتایج ناکامی هستند.
- ۳) کسانی که ناکام هستند مشکلات عاطفی جدی دارند.
- ۴) ناکامی باعث ایجاد تعارض در فرد می شود.

(آسان - پیامدهای ناتوانی در حل مسئله - خط به خط - ۱۱۰۵)

پاسخ: گزینه ۲

ناکامی باعث پر خاشگری می شود. هر قدر شهروندان جامعه از مهارت های حل مسئله آگاه باشند، احتمال استفاده از روش های تهاجمی و پر خاشگرانه کمتر خواهد بود.

بررسی سایر گزینه ها:

- ۱) داشتن احساس عاطفی مثبت به دیگران در گروه دانستن مهارت حل مسئله است.
- ۳) بسیاری از افرادی که احساس شکست می کنند، مشکلات عاطفی جدی ندارند، بلکه مهارت های حل مسئله را نمی دانند.
- ۴) ناتوانی در حل مسئله، فرد را از رسیدن به هدف مورد نظر بازمی دارد؛ در نتیجه، احساس فشار روانی می کند.

۵۱- عبارت زیر به کدام مانع تصمیم گیری اشاره دارد؟ این مانع به چه دلیلی مشکل ساز است؟

«مهدی قرار است با دوستانش به مسافرت برود. او مسئولیت رانندگی را به عهده گرفته است. شب قبل از مسافرت را مقدار خیلی کمی می خوابد. دوستش به او می گوید که بهتر است بخوابد تا فردا با انرژی رانندگی کند. او می گوید که به قدر کافی مهارت دارد و با خستگی هم می تواند خوب رانندگی کند؛ اما فردا در نیمه راه خواب آلود می شود و نزدیک بود تصادف سنگینی بکند.»

- ۱) سوگیری تأیید - فرد اطلاعات مغایر با دیدگاه خود را نادیده می گیرد.
- ۲) اعتماد افراطی - اعتماد بیش از حد و فراتر از توانایی موجب خطا در تصمیم گیری است.
- ۳) کوچک شمردن خود - اعتماد به نفس کم، مانعی بر تصمیم گیری است.
- ۴) کنترل نکردن هیجان - واکنش های عاطفی زودگذر ملاک تصمیم گیری نیستند.

این موقعیت به اعتماد افراطی فرد به توانایی‌های خود اشاره دارد که در آن، فرد اعتماد زیادی به توانایی خود دارد و این اعتماد به هیچ وجه واقع‌بینانه نیست. از این رو، مانع تصمیم‌گیری می‌شود.

موانع تصمیم‌گیری

موانع تصمیم‌گیری عبارت‌اند از:

(۲) اعتماد افراطی: اعتماد بیش از حد داشتن به اقدامات و تصمیمات خود.

(۱) سوگیری تأیید: به معنای استفاده از اطلاعاتی که دیدگاه فرد را تقویت و تأیید می‌نماید.

موانع تصمیم‌گیری

(۴) کنترل نکردن هیجانات: کنترل نکردن هیجانات، افراد را با شکست در تصمیم‌گیری روبه‌رو می‌کند.

(۳) کوچک شمردن خود: دست کم گرفتن خود، عصبانی بودن، ترسو بودن و اعتماد به نفس پایین از موانع تصمیم‌گیری هستند.

۵۲ - به ترتیب هریک از افراد زیر از کدام ملاک تصمیم‌گیری استفاده کرده‌اند؟

- دانشجویی با وجود این که می‌داند اگر به دیدن سریال موردعلاقه‌اش ادامه دهد، وقت برای اتمام پروژه‌اش کم می‌آورد؛ اما باز هم سریال می‌بیند.

- مهدی هنگام خرید یک کفش، کفشی را انتخاب می‌کند که علاوه بر قیمت مناسب، طبی نیز باشد.

- احمد به امید چند برابر شدن سرمایه‌اش ماشین خود را فروخته و بدون تخصص در بازار ارزهای دیجیتال سرمایه گذاری می‌کند.

(۱) خطر - مزیت - هزینه (۲) هزینه - مزیت - خطر (۳) خطر - هزینه - هزینه (۴) هزینه - خطر - خطر

بررسی موارد:

- در این عبارت ادامه دادن به تماشای سریال، به قیمت از دست رفتن زمان تکمیل پروژه است: **هزینه**

- ملاک تصمیم‌گیری مهدی میزان سودمندی است: **مزیت**

- در تصمیم‌گیری احمد اطمینان کافی به نتیجه تصمیم وجود ندارد و با ریسک همراه است: **خطر**

۵۳ - کدام گزینه تفاوت حل مسئله و تصمیم‌گیری را به درستی بیان نمی‌کند؟

(۱) تعدد راه حل‌ها در برابر جواب‌گو بودن یک راه حل، از تمایزهای اساسی آن‌ها است.

(۲) مهم‌ترین دغدغه در حل مسئله، انتخاب کارآمدترین روش از بین روش‌های موجود است.

(۳) کشف راه حل در برابر گزینش راه حل، از مهم‌ترین تفاوت‌هایی است که این دو با هم دارند.

(۴) اولویت‌های شخص برای حل مسئله امکان شمول همهٔ موارد مطرح‌شده را ندارد.

بررسی گزینه‌ها:

۱ در تصمیم‌گیری چند راه حل برای ما وجود دارد اما در حل مسئله فقط یک راه حل ما را به جواب می‌رساند.

۲ دغدغه مطرح‌شده در این گزینه متعلق به تصمیم‌گیری است. در حل مسئله باید روش را کشف کرد؛ نه اینکه آن را برگزید.

۳ در حل مسئله به دنبال کشف راه و در تصمیم‌گیری به دنبال انتخاب بهترین راه هستیم.

۴ هر اولویتی، فرد تصمیم‌گیرنده را به مقصد می‌رساند، ولی در حل مسئله اینطور نیست و فقط یک اولویت داریم.

۵۴- هر عبارت زیر به کدام نوع تصمیم‌گیری اشاره دارد؟

- تصمیم‌گیری کلان برای اختصاص بودجه محدود به آموزش یا بهداشت
- انتخاب شغل مد نظر برای آینده از میان چهار شغل با شرایط خوب و مناسب
- انتخاب دو مؤسسه زبان برای یادگیری زبان انگلیسی
- انتخاب کاپیتان تیم فوتبال مدرسه از میان ۱۰ بازیکن برتر مدرسه

- (۱) مهم ساده - مهم پیچیده - معمولی ساده - معمولی پیچیده
 (۲) مهم پیچیده - مهم ساده - مهم پیچیده - مهم ساده
 (۳) مهم پیچیده - مهم ساده - مهم پیچیده - معمولی ساده
 (۴) مهم ساده - مهم ساده - مهم پیچیده - معمولی ساده

(دشوار - تعریف تصمیم‌گیری و انواع آن - مفهومی - ۱۱۰۶)

پاسخ: گزینه ۱

بررسی موارد:

- تصمیم‌گیری کلان کاری است **مهم و دشوار** و اما تخصیص بودجه بین دو گزینه مردد شده؛ پس از این جهت تصمیم ساده است.
- انتخاب شغل کاری است **مهم و اثرگذار** در زندگی شخص و به دلیل تعداد زیاد گزینه‌ها تصمیمی پیچیده است.
- انتخاب مؤسسه زبان کار سخت و سرنوشت‌سازی نیست و از طرف دیگر تعداد گزینه‌ها نیز محدود است؛ پس تصمیم معمولی ساده است.
- انتخاب کاپیتان را می‌توان **معمولی** در نظر گرفت اما از نظر انتخاب از میان ۱۰ نفر، کار ساده‌ای نیست.

انواع تصمیم‌گیری

تصمیم‌گیری را براساس معیار و ملاک‌هایی می‌توان به انواعی تقسیم کرد؛ این ملاک‌ها عبارت‌اند از:

- (۱) تعداد اولویت‌ها: هرچه تعداد اولویت‌ها و گزینه‌ها بیشتر باشد، تصمیم پیچیده‌تر است و هرچه تعداد آن‌ها کمتر باشد، تصمیم ساده‌تر است.
- (۲) اهمیت تصمیم: بر این اساس تصمیم‌ها به مهم و معمولی تقسیم می‌شوند.
- (۳) تعداد افراد تصمیم‌گیرنده: تصمیمات به فردی و گروهی تقسیم می‌شوند.

۵۵- هر عبارت زیر به کدام سبک تصمیم‌گیری اشاره دارد؟

- مهرداد پس از آنکه راننده پشت سرش به سپر ماشین او برخورد می‌کند، از ماشین پیاده شده و شروع به داد و بیداد می‌کند.
- مهدیه شروع درس خواندن خود را برای کنکور هر روز به تعویق می‌اندازد و می‌گوید: «از فردا حتماً می‌خوانم.»
- پویا برای گزینش فرهنگ و آژگان فارسی، به مرور کلی فرهنگ‌های مختلف پرداخته و از دبیر ادبیات فارسی خود نیز پرس‌وجو می‌کند.
- ریحانه با دیدن لباس مجلسی‌ای که بسیار در نظرش پر زرق و برق بود، تصمیم به خرید آن گرفت و بسیار هم خوشحال بود اما بعداً فهمید که همان را جای دیگری با قیمت مناسب‌تری می‌توانست تهیه کند.

- (۱) احساسی - اجتنابی - منطقی - تکانشی
 (۲) تکانشی - اجتنابی - وابسته - تکانشی
 (۳) احساسی - اجتنابی - وابسته - احساسی
 (۴) تکانشی - اجتنابی - منطقی - احساسی

(خیلی دشوار - ملاک‌ها و سبک‌های تصمیم‌گیری - مفهومی - ۱۱۰۶)

پاسخ: گزینه ۴

بررسی موارد:

- تصمیم‌گیری فوری برای داد و بیداد کردن و فکر نکردن به شرایط پیش آمده، حاکی از **تصمیم تکانشی** است.
- به تعویق انداختن و دست کردن از ویژگی‌های اصلی **تصمیم‌های اجتنابی** است.
- بررسی موارد مختلف و مشورت کردن و تأمل کردن حاکی از **سبک منطقی** است.
- خوشحال شدن زیاد و تصمیم گرفتن بر مبنای آن احساس خوشحالی، حاکی از **سبک احساسی** است.

سبک‌های تصمیم‌گیری

سبک تکانشی: در این سبک، فرد به صورت ناگهانی و باعجله و بدون محاسبه تصمیم‌گیری می‌کند.

سبک احساسی: تصمیم‌گیری در این سبک براساس عواطف و هیجانات زودگذر انجام می‌شود.

سبک وابسته: تبعیت کورکورانه از دیگران ویژگی مشخص این سبک است.

سبک اجتنابی: در این سبک، فرد دست دست می‌کند و کار امروز را به فردا می‌اندازد.

سبک منطقی: بهترین شیوه تصمیم‌گیری است که براساس عقل و منطق و تابع یک روش قاعده‌مند و منظم است.

برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
QR Code بالا را اسکن کنید
یا روی لینک زیر بزنید!

پاسخنامه ویدئویی آزمون

المعالم الخلابة / صناعة النفط (درس های ۶ و ۷)
صفحه های ۸۱ تا ۱۰۴

بودجه بندی
این آزمون

این مبحث حدوداً ۱ تست از ۲۰ تست کنکور را پوشش داده است.

سهم در
کنکور

■ ■ عین الأنسب للجواب عن الترجمة أو المفهوم من أو إلى العربية (۵۶ - ۶۲)

۵۶ - ﴿وإذا قرئ القرآن فاستمعوا له﴾:

- (۱) هرگاه قرآن خوانده شد، به آن گوش دهید!
(۲) اگر قرآن خوانده می شود، آن را بشنوید!
(۳) هرگاه قرآن خواندند، باید به آن گوش دهید!
(۴) اگر قرآن می خوانند، باید آن را بشنوید!

(آسان - تمرین درس ۷ - خط به خط - ۱۰۰۷)

پاسخ: گزینه ۱

هرگاه قرآن خوانده شد، به آن گوش دهید!

بررسی سایر گزینه ها:

- «قرئ: خوانده شد» فعل ماضی است، نه مضارع. ← رد گزینه های ۲ و ۴
ضمناً به عنوان فعل ماضی، با «ب» شروع شده؛ پس قطعاً مجهول است، نه معلوم. ← رد گزینه های ۳ و ۴
«استمعوا: گوش دهید» فعل امر از صیغه «مخاطب» است. ← رد گزینه های ۳ و ۴

در ترجمه فعل های امر و نهی مربوط به صیغه «مخاطب»، از لفظ «باید» و «نباید» استفاده نمی کنیم.

مثال: اجتهد: تلاش کن ✓ باید تلاش کنی * لا تنتظر: نگاه نکن ✓ نباید نگاه کنی *

ضمناً در گزینه های (۲) و (۴) به درستی ترجمه نشده.

نکته: به تشابه دو فعل زیر و تفاوتشان در ترجمه دقت کنید:

شماره	«ماضی»	«مضارع»	«نوع فعل»
۱	«سمع: شنید»	«يسمع: می شنود»	«ثلاثی مجرد»
۲	«استمع: گوش داد»	«يستمع: گوش می دهد»	«ثلاثی مزید» - باب «إفتعال»

۵۷ - «كان مهندسو النفط يؤكدون أن نقل النفط بالناقلات أكثر نفقة من نقله بالأنابيب!»:

- (۱) مهندسان نفت تأکید می کردند که انتقال نفت با نفتکش ها هزینه بیش تری نسبت به انتقال آن با لوله ها دارد!
(۲) مهندسان نفت تأکید دارند که انتقال نفت با نفتکش ها هزینه بیش تری نسبت به انتقالش با لوله دارد!
(۳) مهندسان نفت تأکید می کردند که قطعاً انتقال نفت با نفتکش بیش ترین هزینه را نسبت به انتقال آن با لوله ها دارد!
(۴) مهندسان نفت بر این تأکید کرده اند که انتقال نفت با نفتکش ها نسبت به انتقال آن با لوله ها هزینه بیش تری دارد!

(متوسط - ترجمه درس ۷ - ترکیبی - ۱۰۰۷)

پاسخ: گزینه ۱

مهندسان نفت تأکید می کردند که انتقال نفت با نفتکش ها هزینه بیش تری نسبت به انتقال آن با لوله ها دارد!

بررسی سایر گزینه ها:

- كان + يؤكدون (ماضی استمراری) ← رد گزینه های ۲ و ۴
(قطعاً) در گزینه ۳ اضافی است.

توجه!

«إِنَّ: قطعاً» قيد تأکید است ولی «أَنَّ: که» حرف ربط بین ۲ جمله است.

النَّاقِلَات: نفتکش‌ها ← رد گزینه ۳

الأنابيب: لوله‌ها ← رد گزینه ۲

نکته

به جمع یا مفرد بودن واژگان در عبارت عربی دقت کنید که باعث رد گزینه می‌شوند.

۵۸- «حُدِّرْنَا فِي مَزْرَعَةٍ أَحَدِ جِيرَانِنَا مِنَ الْاقْتِرَابِ مِنَ الْفَرَسِ الَّذِي كَانَ يَشْعُرُ فِي قَدَمِهِ بِالْوَجَعِ فَكَانَ صَاحِبُهُ بَانْتِظَارِ الطَّبِيبِ!»:

(۱) یکی از همسایگانمان در مزرعه ما را از نزدیک شدن به اسبی که در پایش احساس درد می‌کرد برحذر داشت که صاحب آن به انتظار پزشک بود!

(۲) در مزرعه یکی از همسایه‌های خود از این که به نزدیک شدن آن اسب که در پایش درد حس می‌کرد هشدار داده می‌شدیم و صاحب آن منتظر پزشک بود!

(۳) در مزرعه یکی از همسایه‌های خویش هشدار داده شدیم تا به اسبی که در پایش احساس درد می‌کرد نزدیک نشویم و صاحب آن در انتظار پزشک بود!

(۴) در مزرعه یکی از همسایگانمان از نزدیک شدن به اسبی که در پایش احساس درد می‌کرد هشدار داده شدیم و صاحب آن در انتظار پزشک بود!

(دشوار - تمارین درس ۷ - ترکیبی - ۱۰۰۷)

پاسخ: گزینه ۴

در مزرعه یکی از همسایگانمان از نزدیک شدن به اسبی که در پایش احساس درد می‌کرد هشدار داده شدیم و صاحب آن در انتظار پزشک بود!
بررسی سایر گزینه‌ها:

حُدِّرْنَا: هشدار داده شدیم ← رد گزینه‌های ۱ و ۲

نکته

فعل ماضی مجهول بر وزن «فُعِلَ» و مضارع مجهول «يُفَعَلُ» می‌آید.
پس «حُدِّرْنَا: هشدار داد» معلوم و «حُدِّرْنَا: هشدار داده شد» مجهول است.

في مزرعة أحد جيراننا (ترکیب اضافی): در مزرعه یکی از همسایگانمان ← رد گزینه ۱

الاقتراب (مصدر است): نزدیک شدن ← رد گزینه ۳

الطبيب (ضمیر ندارد): پزشک ← رد گزینه ۳

۵۹- **عَيْنُ الصَّحِيحِ:**

(۱) لِبِلَادِنَا تِجَارِبٌ كَثِيرَةٌ فِي صِنَاعَةِ نَقْلِ النَّفْطِ وَبَيْعِهِ! برای کشور ما تجربه‌های بسیاری در صنعت انتقال نفت و خرید آن وجود دارد!

(۲) يَسْتَعْرِقُ اسْتِخْرَاجُ الْمَاءِ مِنْ هَذِهِ الْأَبَارِ وَقْتًا كَثِيرًا! خارج شدن آب از این چاه وقت زیادی می‌گیرد!

(۳) يَأْكُلُ الْمَسَافِرُونَ الْجُبْنَ مَعَ الْخُبْزِ فِي مَوْعِدِ الْفَطُورِ! مسافران در وعده صبحانه پنیر به همراه نان می‌خورند!

(۴) يُسَمَّى الْمَكَانَ الَّذِي تَشَاهَدُ السُّفُنُ جَنْبَهُ الْمِينَاءَ! مکانی را که کنار آن کشتی‌ها دیده می‌شوند بندر می‌نامند!

(دشوار - ترجمه درس ۷ - ترکیبی - ۱۰۰۷)

پاسخ: گزینه ۳

مسافران در وعده صبحانه پنیر به همراه نان می‌خورند!

بررسی سایر گزینه‌ها:

① «لِبِلَادِنَا: کشور ما ... دارد» بیانگر ساختار «مالکیت = داشتن» است. بیع: فروش

نکته

هریک از کلمات «لِ»، «عِنْدَ» و «لَدَى» در ساختارِ «لِ، عِنْدَ، لَدَى + (اسم یا ضمیر)» در «ابتدای جمله» بیانگر «مالکیت = داشتن» در زمان «حال» هستند.
مثال: لی حاسوب = عندي حاسوب = لدي حاسوب: کامپیوتری دارم

توجه (۱): اگر قبل از این ساختارها عامل منفی سازی مانند «ما» بیاید، تبدیل به «مالکیت منفی» (نداشتن) می شوند.

مثال: ما عندي حاسوب: کامپیوتری ندارم

توجه (۲): اگر قبل از این ساختارها فعل «کان» بیاید، بیانگر مفهوم «داشتن» در زمان «گذشته» می شوند.

مثال: کان لی حاسوب = کان عندي حاسوب = کان لدي حاسوب: کامپیوتری داشتم

توجه (۳): هر یک از «لَمْ یَكُنْ، لَمْ تَكُنْ، لَمْ أَكُنْ، لَمْ تَكُنْ» معادل «ما کان» (در صیغه های مختلف) می باشند.

مثال: کان لی حاسوب: کامپیوتری داشتم. لم یکن لی حاسوب: کامپیوتری نداشتم.

آبار: چاه ها (جمع است).

۲ «استخراج: استخراج» را با «خروج: خارج شدن» اشتباه نگیرید.

۴ «یُسَمَّى: نامیده می شود» مجهول است، نه معلوم.

نکته

فعل مضارعی که با «ت» شروع می شود، دو حالت دارد:

۱) انتهای آن «ی» (بدون دو نقطه زیرش) باشد ← «مجهول» است.

۲) انتهای آن «ی» (با دو نقطه زیرش) باشد ← «معلوم» است.

مثال: یُعْطَى: داده می شود (مجهول) یُعْطِي: می دهد (معلوم)

۶۰ - عَيْنُ الْخَطَا:

۱) رُبَّمَا يَسْتِطِيعُ الْإِنْسَانُ أَنْ يَسْتَفِيدَ مِنْ تِلْكَ الْمَعْجَزَةِ الْبَحْرِيَّةِ فِي أَمْرِهِ!؛ چه بسا انسان بتواند از آن معجزه دریایی در کارهای خود استفاده کند!

۲) كَانَتْ عِنْدِي وَصْفَةُ الطَّبِيبِ وَ كُنْتُ أَرِيدُ الْأَدْوِيَةَ الْمَكْتُوبَةَ عَلَى الْوَرَقَةِ!؛ نسخه پزشک را دارم و داروهای نوشته شده روی برگه را می خواهم!

۳) الْعَوَاصِنُ الَّذِينَ ذَهَبُوا إِلَى أَعْمَاقِ الْمَحِيطِ شَاهَدُوا مِائَاتَ الْمَصَابِيحِ!؛ غواص هایی که به اعماق اقیانوس رفتند، صدها چراغ را دیدند!

۴) وَقَفَ هَذَانِ الشَّرْطِيَّانِ الْإِثْنَانِ فِي بَدَايَةِ السَّاحَةِ الْأُولَى مَعَ الْكَلَابِ!؛ این دو پلیس در ابتدای میدان اول به همراه سگ ها ایستادند!

دشوار - تمارین درس ۶ - ترکیبی - ۱۰۰۶

پاسخ: گزینه ۲

«كَانَتْ عِنْدِي: داشتم» طبق ساختار [«كَانَ» + «لِ، عِنْدَ، لَدَى + (اسم یا ضمیر)» بیانگر «مالکیت = داشتن» در زمان «گذشته» است، نه «حال». «كُنْتُ أَرِيدُ: می خواستم» طبق ساختار [«كَانَ + مضارع» به شکل «ماضی استمراری» ترجمه می شود، نه «مضارع اخباری»!]

۶۱ - «آیا می دانی که قرآن در ماه رمضان نازل گردیده است!»: هل ...

۱) تُعَلِّمُ أَنْ هَذَا الْقُرْآنَ أَنْزَلَ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ!

۲) تَعْلَمُ أَنَّ الْقُرْآنَ يُنَزَّلُ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ!

۳) تُعَلِّمُ أَنْ هَذَا الْقُرْآنَ يُنَزَّلُ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ!

۴) تَعْلَمِينَ أَنَّ الْقُرْآنَ أَنْزَلَ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ!

آسان - تمارین درس ۷ - ترکیبی - ۱۰۰۷

پاسخ: گزینه ۴

هل تعلمين أن القرآن أنزل في شهر رمضان!

بررسی سایر گزینه ها:

«می دانی: تعلم، تعلمين» در گزینه های (۱) و (۳) به درستی تعریب نشده است.

نکته: به تشابه فعل های زیر و تفاوتشان در ترجمه دقت کنید:

شماره	«ماضی»	«مضارع»	«امر»	«مصدر»	«نوع فعل»
۱	«عَلِمَ: دانست»	«يَعْلَمُ: می داند»	«إِعْلَمْ: بدان»	«عِلْمٌ: دانستن»	«ثلاثی مجرد»
۲	«تَعَلَّمَ: یاد گرفت»	«يَتَعَلَّمُ: یاد می گیرد»	«تَعَلَّمْ: یاد بگیر»	«تَعَلُّمٌ: یاد گرفتن (آموختن)»	«ثلاثی مزید» - باب «تَفَعَّلُ»
۳	«عَلَّمَ: یاد داد»	«يُعَلِّمُ: یاد می دهد»	«عَلِّمْ: یاد بده»	«تَعْلِيمٌ: یاد دادن (آموزش)»	«ثلاثی مزید» - باب «تَفَعَّلِ»

«هذا» در گزینه‌های (۱) و (۳) اضافه است.

«ماه: شهر» مفرد است، نه جمع. ← رد گزینه‌های ۱ و ۲

«نازل گردیده است: أنزل» ماضی و مجهول است، نه مضارع یا معلوم. ← رد گزینه‌های ۲ و ۳

۶۲- عَيْنُ الْخَطَا فِي الْمَفْهُومِ: ﴿يُعْرِفُ الْمُجْرِمُونَ بِسِيْمَاهُمْ﴾

- (۱) رنگ رخساره خبر می‌دهد از سرّ درون!
- (۲) از کوزه همان برون تراود که در اوست!
- (۳) که را جامه پاک است و سیرت پلید
- (۴) برگ خزان رسیده بود ترجمان باغ

در دوزخش را نباید کلید!
از رنگ چهره حال مرا می‌توان شنید!

(متوسط - تمارین درس ۷ - ترکیبی - ۱۰۰۷)

پاسخ: گزینه ۳

عبارت این گزینه با توجه به ترجمه‌اش (تبهکاران از چهره‌شان شناخته می‌شوند) با بیت گزینه (۳) ارتباطی ندارد.

■ ■ اِقْرَأِ النَّصَّ التَّالِيَّ بَدَقَّةٍ ثُمَّ أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ (۶۳ - ۶۶) بما يناسب النَّصَّ:

يُرَوَّى أَنَّ عَجُوزًا مَزْرَعًا كَانَ لَدَيْهِ أَرْبَعَةُ أَبْنَاءَ لَكِنَّهُمْ غَيْرَ مَجْدِينَ لَا يَقُومُونَ بِأَيِّ عَمَلٍ وَيَعْتَمِدُونَ عَلَى وَالِدِهِمْ فِي كَسْبِ الْعَيْشِ. مَعَ مَرُورِ الْأَيَّامِ ضَعْفَ الزَّجْلِ وَعَلَى الرَّغْمِ مِنَ الْمَرَضِ وَالْأَلَمِ لَمْ يَفَكِّرْ إِلَّا فِي مُسْتَقْبَلِ أَوْلَادِهِ وَكَانَ قَلْقًا لَهُمْ لِأَنَّهُمْ لَمْ يَكُونُوا يَعْرِفُونَ أَيَّ عَمَلٍ. مَعَ مَرُورِ الْأَيَّامِ شَعَرَ الْعَجُوزُ بِأَنَّ سَاعَتَهُ قَدْ اقْتَرَبَتْ وَأَنَّهُ سَوْفَ يَفَارِقُ الْحَيَاةَ فِي لِحْظَاتٍ. لِذَلِكَ عَزَمَ عَلَى أَنْ يَجْبِرَ أَبْنَاءَهُ عَلَى الْعَمَلِ وَيُظَهِّرَ لَهُمْ أَهْمِيَّتَهُ. فَطَلَبَ مِنْ أَبْنَاءِهِ الْاجْتِمَاعَ حَوْلَهُ وَأَخْبَرَهُمْ بِأَنَّهُ يَمْتَلِكُ صَنْدُوقًا مَلِيئًا بِالذَّهَبِ وَالْمَجُوهَرَاتِ قَدْ قَامَ بِدْفَنِهِ فِي الْأَرْضِ الَّتِي تَحِيطُ بِالْمَنْزَلِ وَكَأَنَّهُ نَسِيَ الْمَكَانَ الْمَحْدَدَ الَّذِي دَفِنَ فِيهِ الصَّنْدُوقَ. فِي بَدَايَةِ الْأَمْرِ شَعَرَ الْأَبْنَاءُ بِالسَّعَادَةِ وَالسَّرُورِ وَلَكِنْ لَمْ يَظْهَرِ لَهُمْ أَيُّ أَثَرٍ لِلصَّنْدُوقِ عَلَى الرَّغْمِ مِنَ الْمَحَاوَلَةِ وَالْفَحْصِ الْكَثِيرِ. فِي أَحَدِ الْأَيَّامِ لَاحِظَ وَاحِدٌ مِنَ الشَّبَابِ بِأَنَّ هُنَاكَ بَقْعَةٌ مِنَ الْأَرْضِ مَا حُفِرَتْ وَعِنْدَمَا حَفَرُوهَا ظَهَرَ الصَّنْدُوقُ فَجَأًا. هُمْ أَخْرَجُوهُ بِفَرَحٍ كَثِيرٍ وَفَتْحُوهُ وَلَكِنْ لَا أَثَرَ فِيهِ مِنَ الذَّهَبِ وَفِيهِ رِسَالَةٌ! فَتُحِتِ الرِّسَالَةُ وَكَانَ فِيهِ هَكَذَا كُتِبَ: كُلُّ الْأَرْضِ مَلِيئَةٌ بِالصَّنَادِيقِ الْمَمْلُوءَةِ مِنَ الذَّهَبِ إِنْ تَجْتَهَدُوا لِكَشْفِهَا كَثِيرًا!

ترجمه متن

روایت می‌شود که پیرمرد کشاورزی چهار پسر داشت اما آن‌ها کوشا نبودند و به هیچ کاری نمی‌پرداختند و در کسب روزی به پدرشان تکیه می‌کردند. با گذشت روزها، مرد ضعیف شد و با وجود بیماری و درد تنها به آینده فرزندانش فکر می‌کرد و نگران آن‌ها بود زیرا آن‌ها هیچ کاری بلد نبودند. با مرور روزها پیرمرد احساس کرد که ساعت (مرگش) نزدیک شده و در لحظاتی زندگی را ترک خواهد کرد. به همین خاطر تصمیم گرفت که فرزندانش را به کار مجبور کند و اهمیت آن را برایشان آشکار سازد. پس از فرزندانش خواست که گرد او جمع شوند و به آن‌ها خبر داد که او یک صندوق پر از طلا و جواهر دارد که به دفن آن در زمینی که اطراف منزل را احاطه کرده اقدام کرده اما مکان معینی را که صندوق را در آن دفن کرده، فراموش کرده است. در ابتدای کار پسران احساس خوشبختی و شادی کردند اما با وجود تلاش و جستجوی بسیار هیچ اثری از صندوق آشکار نشد. در یکی از روزها یکی از جوانان ملاحظه کرد که تکه‌ای از زمین کنده نشده و وقتی آن را کردند، ناگهان صندوق پدیدار شد. آن را با خوشحالی بسیار بیرون آوردند و باز کردند اما هیچ اثری از طلا در آن نبود و نامه‌ای در آن وجود داشت. آن نامه باز شد و در آن اینگونه نوشته شده بود: تمام زمین پر از صندوق‌های سرشار از طلاست اگر برای کشف آن بسیار تلاش کنید!

۶۳- لماذا قَرَّرَ الْأَوْلَادُ حَفْرَ الْأَرْضِ؟ لِأَنَّ ... عَيْنَ الصَّحِيحِ:

- (۱) والدهم أوصاهم بالزراعة!
- (۲) الأولاد كانوا يطلبون أن يحصلوا على الكنز!
- (۳) أباهم أحب أن يتعلم أولاده هذه الحرفة!
- (۴) الأولاد جمَعُوا مالاً كثيراً بسبب اجتهادهم!

(متوسط - تمارین درس ۷ - مفهومی - ۱۰۰۷)

پاسخ: گزینه ۲

ترجمه صورت سؤال: چرا فرزندان تصمیم گرفتند زمین را بکنند؟ زیرا ...

پاسخ صحیح: زیرا فرزندان می‌خواستند گنج را به دست آورند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

پدرشان آنان را به زراعت وصیت کرد.

- ۳ پدرشان دوست داشت فرزندانش این حرفه را یاد بگیرند.
۴ فرزندان مال زیادی را به خاطر تلاش خود جمع کردند.

۶۴ - عَيْن ما هو أَقْرَب من مفهوم النَّص:

- ۱) لَكُلِّ غَدِ طَعَام و لَكُلِّ فِمْ كَلَام!
۲) من رضي برزقه طابت معيشته!
۳) لا يصيد إلا من يقوم بالصَّيد!
۴) أكلنا و نأكل ممَّا زرع الآخرون!

متوسط - تمارین درس ۷ - مفهومی - ۱۰۰۷

پاسخ: گزینه ۳

ترجمه صورت سؤال: گزینه‌ای را که نزدیک‌تر به مفهوم متن است، مشخص کن.

شکار نمی‌کند مگر کسی که مبادرت به شکار بکند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) برای هر فردایی غذایی هست و برای هر دهانی سخنی.
۲) کسی که به روزی‌اش راضی باشد زندگی‌اش خوب می‌شود.
۳) خوردیم و می‌خوریم از آنچه دیگران کاشتند.

■ عَيْن الخَطَأ في الإعراب و التحليل الصرفي (٦٥ و ٦٦)

۶۵ - «مجدّين - مستقبل - اقتربت - يفارق»

- ۱) مجدّين: اسم فاعل - جمع سالم للمذكّر - نكرة - معرب / مضاف إليه للمضاف «غير» و مجرور بالياء
۲) مستقبل: اسم مفعول من فعل له ثلاثة أحرف زائدة - مفرد - مذكّر - معرب / مجرور بحرف جار
۳) اقتربت: فعل ماض - مفرد مؤنث غائب - من باب افتعال - لازم / فعل و فاعله محذوف
۴) يفارق: فعل مضارع - من باب مفاعلة «مصدره: مفارقة» - متعدّد / فعل و مفعوله «الحياة»

متوسط - تمارین درس ۷ - ترکیبی - ۱۰۰۷

پاسخ: گزینه ۳

بررسی موارد نادرست:

«فاعل» فعل «اقتربت» ضمير «هي» مستتر است و محذوف نیست. در فعل مجهول فاعل حذف می‌شود. همچنین بودن دو عبارت «لازم» و «فاعله محذوف» تناقض است؛ زیرا، فقط فعل‌های متعدّی مجهول می‌شوند. سایر گزینه‌ها صحیح هستند.

۶۶ - «يجبر - المحدّد - دفن - واحد»

- ۱) يجبر: فعل مضارع - مزيد ثلاثي من باب إفعال «مصدره: إجبار» - متعدّد - معلوم / فعل و مفعوله «أبناء»
۲) المحدّد: اسم مفعول من باب تفعيل - مفرد - مذكّر - معرفة بأل - معرب / صفة للموصوف «المكان»
۳) دفن: فعل ماض - مفرد مذكّر غائب - ليس له حرف زائد - معلوم / فعل و مع فاعله جملة فعلية
۴) واحد: من الأعداد الأصلية «مؤنثه: واحدة» - على وزن «فاعل» - معرب / فاعل و مرفوع

متوسط - تمارین درس ۷ - ترکیبی - ۱۰۰۷

پاسخ: گزینه ۳

بررسی موارد نادرست:

«دُفِن: دفن شد» فعل مجهول است، نه معلوم. «فعل و مع نائب فاعله جملة فعلية» صحیح است. سایر گزینه‌ها صحیح هستند.

■ ■ عین المناسب للجواب عن الأسئلة التالية (٦٧ - ٧٠)

٦٧- عین الخطأ في ضبط حركات الحروف:

- (١) أعبدوا الله في حياتكم حتى تفلحوا في الآخرة.
 (٢) و الذين يدعون من دون الله لا يخلقون شيئاً وهم يخلقون.
 (٣) يسمع من بعيد صوت يحذرهم عن وجود الخطرات.
 (٤) عالم ينتفع بعلمه خير من ألف عابد.

پاسخ: گزینه ٢

(دشوار - تمارین درس ٧ - ترکیبی - ١٠٠٧)

بررسی موارد نادرست:

«لا يخلقون شيئاً» غلط است؛ زیرا فعلی که مفعول گرفته است، نمی تواند مجهول شود و شکل صحیح آن «لا يخلقون شيئاً» است.

٦٨- عین الفعل الذي لا يمكن أن يُبنى للمجهول:

- (١) تُخبرني الطالبة بأنها تريد أن تُساعدني في دروسي!
 (٢) الإنسان قد استخراج النفط من الأرض من قديم الزمان!
 (٣) استخراج النفط يستغرق وقتاً طويلاً من المستخرجين!
 (٤) لا ينقطع رجائنا من الله لأنه غفار الذنوب و ستار العيوب!

پاسخ: گزینه ٤

(آسان - فعل مجهول - ترکیبی - ١٠٠٧)

صورت سؤال: فعلی را که ممکن نیست مجهول بشود، مشخص کن: پس باید به دنبال یک فعل لازم باشیم.

لا ينقطع رجائنا من الله لأنه غفار الذنوب و ستار العيوب.

بررسی افعال: «لا ينقطع»: قطع نمی شود (از باب انفعال) = لازم

بررسی سایر گزینه ها:

① تُخبرني الطالبة بأنها تريد أن تُساعدني في دروسي.

بررسی افعال: «تُخبرني»: آگاه می کند مرا (از باب افعال) = متعدی

«ترید»: می خواهد (از باب افعال) = متعدی

«تساعدني»: کمک کند مرا = متعدی

② الإنسان قد استخراج النفط من الارض من قديم الزمان.

بررسی افعال: «قد استخراج»: استخراج کرده است = متعدی

③ استخراج النفط يستغرق وقتاً طويلاً من المستخرجين.

بررسی افعال: «يستغرق»: دربر می گیرد = متعدی

متعدی: افعالی که مفعول می پذیرند. (گذرا به مفعول)

لازم: افعالی که مفعول نمی پذیرند. (ناگذر به مفعول)

برای پیدا کردن مفعول سه راه وجود دارد:

١. نشانه مفعولی «را» در ترجمه عبارت. مثال: علی تکلیفش را نوشت.

٢. پرسیدن سؤال «چه چیزی را؟» و «چه کسی را؟» از فعل: باید از قبل از فعل جمله سؤال «چه چیزی را؟» یا «چه کسی را؟» قرار بدهیم.

← اگر معنا داد یعنی مفعول می پذیرد و متعدی است. مثال: علی درسش را نوشت. / چه چیزی را نوشت؟

← اگر معنا نداد یعنی مفعول نمی پذیرد و لازم است. مثال: علی راه رفت. / چه چیزی را راه رفت؟

٣. ابواب: ابواب افعال و تفعیل غالباً متعدی هستند و باب افتعال نیز غالباً لازم می باشد. باب انفعال تنها بابی است که همیشه لازم است.

حال با شناختن افعال متعدی و لازم باید بدانیم که فقط افعال متعدی امکان دارند که مجهول بشوند (فقط از افعال متعدی است که امکان دارد فعل مجهول ساخته بشود) و اگر افعال متعدی را مجهول کنیم، مفعول آنها تبدیل به نائب فاعل می شود.

۶۹- عَيْنُ الْخَطَا فِي الْمَحَلِّ الْإِعْرَابِيِّ لِلْكَلِمَاتِ الَّتِي تَحْتَهَا خَطٌّ عَلَى التَّرْتِيبِ:

- ۱) نَقُودٌ وَرَقِيَّةٌ أُسْتُخْدِمَتْ لِأَوَّلِ مَرَّةٍ فِي الصِّينِ مَفِيدَةٌ لِحَيَاةِ الْإِنْسَانِ. (صفت و مرفوع - خبر و مرفوع)
- ۲) يَحْفَرُ الْعُمَّالُ الْمَجْدُونَ بَثْرًا عَمِيقًا وَيَضْعُونَ أَنْبِيِبَ فِيهَا. (صفت و مرفوع - مفعول و منصوب)
- ۳) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ﴾ (نائب فاعل و مرفوع - مضاف اليه و مبنی)
- ۴) صَوْتُ قَوِيٍّ سَمِعَ مِنْ بَعِيدٍ فَخَافَ الْجَمِيعُ. (مبتدا و مرفوع - نائب فاعل و مرفوع)

(دشوار - تمارين درس ۶ - ترکیبی - ۱۰۰۶)

پاسخ: گزینه ۴

تعبیر: منظور از محل اعرابی در صورت سؤال نقش کلمات می باشند.

«صوت» مبتدا می باشد و مرفوع است، اما «الجميع» فاعل برای فعل «خاف» محسوب می شود؛ زیرا «خاف» معلوم است.

بررسی سایر گزینه ها:

۱) «نقود» مبتدا و مرفوع است؛ پس «ورقیة» (کاغذی) که صفت نقود می باشد نیز مرفوع است. «مفید» خبر و مرفوع می باشد.

نکته

صفت در حالت اعرابی (رفع، نصب و جر)، جنس و تعداد از موصوف پیروی می کند.

۲) «العَمَّالُ» فاعل و مرفوع است؛ پس «المجدون» که صفت العَمَّال می باشد نیز مرفوع است. «أنابیِب» نیز مفعول و منصوب می باشد.

۳) «الصِّيَامُ» نائب فاعل فعل مجهول «كُتِبَ» می باشد و مرفوع است. «کم» در «قبلکم»، مضاف اليه برای «قبل» می باشد.

••• i/o •••

۷۰- عَيْنُ نَائِبِ الْفَاعِلِ جَمْعًا سَالِمًا:

- ۱) تُفْتَحُ أَبْوَابُ صَالَةِ الْإِمْتِحَانِ لِلتَّلَامِيذِ فِي السَّاعَةِ الرَّابِعَةِ إِلَّا رُبْعًا!
- ۲) صُدِّرَتْ بَضَائِعٌ صِنَاعِيَّةٌ مِنَ الصِّينِ إِلَى أوروپَا!
- ۳) وَقَفَتِ الْحَافِلَاتُ فِي الْمَحْطَّةِ لِمَدَّةِ دَقَائِقٍ وَنَزَلَ الْمَسَافِرُونَ مِنَ الْحَافِلَاتِ!
- ۴) يَحْدِّرُ الْمَوَاطِنُونَ مِنْ حَفْرِ الْأَرْضِ لِبِنَاءِ الْعِمَارَةِ!

(متوسط - فعل مجهول - ترکیبی - ۱۰۰۷)

پاسخ: گزینه ۴

ترجمه صورت سؤال: نائب فاعلی را که جمع سالم باشد مشخص کن.

«المواطنون» نائب فاعل می باشد و جمع سالم مذکر است.

بررسی سایر گزینه ها:

۱) «أبواب» نائب فاعل می باشد، اما جمع مکسر است.

۲) «بضائع» نائب فاعل می باشد، اما جمع مکسر است.

۳) «الحافلات» فاعل برای فعل «وقفت» می باشد. «المسافرون» نیز فاعل برای «نزل» می باشد.

••• i/o •••

بودجه‌بندی
این آزمون

فصل سوم: ایران در عصر باستان (درس‌های دهم: اشکانیان و ساسانیان / یازدهم: آیین کشورداری / دوازدهم: جامعه و خانواده)
صفحه‌های ۹۰ تا ۱۱۷

سهم در
کنکور

درس‌های دهم تا دوازدهم مجموعاً ۲ تست از ۱۳ تست کنکور را پوشش داده‌اند.

۷۱- کدام یک از موارد زیر از جمله اهدافی است که سلوکیان با توجه به آن‌ها، شهرهای متعددی را در قلمرو خود بنا کردند؟

الف - از بین بردن باقی‌مانده خاندان هخامنشی در سرتاسر قلمرو وسیع

ب - جلوگیری از وقوع شورش‌های احتمالی و هجوم طوایف کوچ‌رو

ج - تسلط بیشتر بر سرزمین‌های مهم ارمنستان و مسیرهای تجاری با چین

د - فراهم کردن زمینه گسترش فعالیت‌های تجاری با سرزمین‌های دور و نزدیک

(۱) «الف» و «ج» (۲) «الف» و «د» (۳) «ب» و «ج» (۴) «ب» و «د»

(متوسط - اشکانیان و ساسانیان - خط به خط - ۱۰۱۰)

پاسخ: گزینه ۴

بررسی موارد نادرست:

موارد «ب» و «د» مهم و درست هستند؛ اما موارد «الف» و «ج» چطور؟

الف) وقتی اسکندر به ایران حمله کرد، سرتاسر این سرزمین را گرفت و حکومت هخامنشی را به کل نابود کرد؛ پس عملاً چیزی از خاندان هخامنشی باقی نمانده بود!

ج) ارمنستان بیشتر برای رومی‌ها مهم بود تا سلوکیان و از طرف دیگر ارتباط با چین در دوره اشکانیان اهمیت می‌یابد.

مشاوره

بین درس دهم عملاً داره درباره سه دوره مهم و حیاتی صحبت می‌کنه: سلوکیان، اشکانیان و ساسانیان! مطالبش مهمه و توش پر از علت معلول‌هاست؛ سعی کنید اونارو خوب یاد بگیرید.

رواج فرهنگ یونانی در ایران

سلوکوس و جانشینان او شهرهای زیادی را در قلمرو خود بنا کردند؛ هدفشان چه بود؟

۱. آن‌ها قصد داشتند با ایجاد شهرهای جدید و کوچاندن یونانیان به این شهرها، فرهنگ یونانی را در ایران و دیگر متصرفات اسکندر در آسیا، رواج دهند.

۲. این شهرها بر اساس معماری یونانی برپا شده بودند و ساکنان آن‌ها وظیفه داشتند از وقوع شورش‌های احتمالی و هجوم طوایف کوچ‌رو جلوگیری کنند.

۳. از سوی دیگر این شهرها زمینه گسترش فعالیت‌های تجاری با سرزمین‌های دور و نزدیک را فراهم می‌آوردند.

نکته

دقت کنید که سلوکیان قومی بیگانه (یونانی) در ایران به شمار می‌رفتند، پس ناچار بودند به هر شکلی شده یا شبیه بومیان مغلوب بشوند یا آنان را شبیه خود سازند؛ البته در نظر داشته باشید که هر دو مورد را در پیش گرفتند.

۷۲- کدام مورد براساس شواهد و مدارک در نقش رستم، درباره جنگ سپاه ساسانی با رومیان درست است؟

(۱) اسارت والریانوس امپراتور روم در زمان خسرو پرویز

(۲) یکی از اهداف اصلی رومیان در لشکرکشی پی‌درپی به ایران تصرف منطقه ارمنستان بود.

(۳) ترجیح مذاکره و سازش برای دستیابی به رابطه تجاری مستقیم با هند و چین

(۴) هم‌زمانی به تخت نشستن شاپور یکم با لشکرکشی قیصر گردیانوس به ایران

(دشوار - اشکانیان و ساسانیان - مفهومی - ۱۰۱۰)

پاسخ: گزینه ۴

در سنگ نوشته شاپور یکم در نقش رستم که به «کعبه زرتشت» معروف است، درباره جنگ با رومیان، هم‌زمانی به تخت نشستن شاپور یکم با حمله‌ور شدن قیصر گردیانوس (امپراتور روم) با لشکری از چندین قوم به ایران اشاره شده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) اسارت والریانوس در مورد دیگری از جنگ شاپور یکم با رومیان رخ داد نه در زمان خسرو پرویز
- ۲) و ۳) یکی از اهداف اصلی رومیان از لشکرکشی به ایران، تسلط بر مسیرهای تجاری بوده که به هند و چین می‌رسید. آن‌ها می‌خواستند به‌طور مستقیم با این کشورها رابطه تجاری داشته باشند، اما شاهان اشکانی و ساسانی با آگاهی از اهمیت و منافع که این مسیرهای تجاری برای ایران داشت، مانع شدند.

نکته

رقابت و اختلاف و دشمنی میان دو قدرت بزرگ جهان آن روزگار، یعنی روم و ایران در دوران ساسانی نیز همچنان ادامه داشت. دو کشور بر سر، تسلط بر برخی سرزمین‌های مرزی به ویژه ارمنستان با یکدیگر درگیر بودند. خسرو پرویز، پسر هرمز برای حفظ تاج و تخت به بیزانس (امپراتوری روم شرقی) دشمن دیرینه ایران گریخت و با حمایت امپراتوری روم به قدرت رسید.

۷۳- اعراب مسلمان در کدام‌یک از دوره‌های زمانی زیر به ایران حمله کردند؟

- ۱) اوایل فرمانروایی یزدگرد سوم
۲) اواسط حکومت خسرو پرویز
۳) اواخر حکومت هرمز چهارم
۴) همزمان با روی کار آمدن قباد

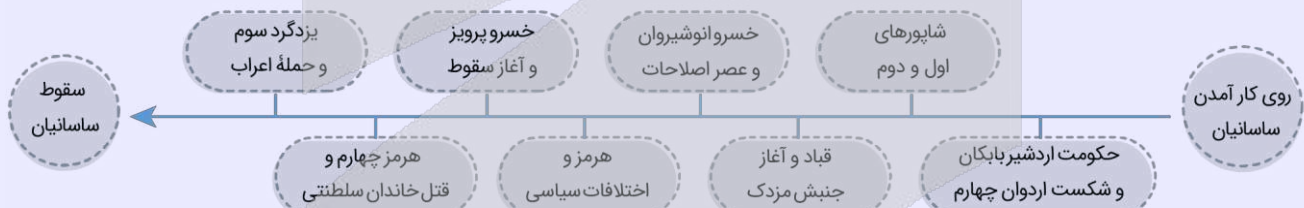
(آسان - اشکانیان و ساسانیان - خط به خط - ۱۰۱۰)

پاسخ: گزینه ۱

در اوایل فرمانروایی یزدگرد سوم، اعراب مسلمان به ایران حمله کردند و در چند جنگ بزرگ مانند قادسیه، جلولاء و نهاوند، سپاه ساسانی را مغلوب ساختند.

حکومت و شاهان ساسانی

یک نکته‌ای که وجود دارد این است که شما در درس دوم با مفهوم علم کرونولوژی آشنا شدید و آن عبارت است از نشان دادن رخدادها یا هر چیز دیگر روی نمودار! یا همان خط زمان... حالا می‌خواهیم اینجا با هم اولاً ترتیب برخی شاهان را مرور کنیم دوماً می‌خواهیم به ویژگی‌ها و حوادث دوره هر یک اشاره کنیم:

نکته

دقیقاً از آغاز هر چیزی مثل حکومت تا پایان آن اتفاقات و حوادث گسترده‌ای رخ داده! در این نمودار خط زمانی فقط به شاهی اشاره کردیم که در کتاب درسی آمده و قطعاً تعدادشان بیشتر از این حرف‌هاست.

۷۴- میان کدام یک از جنبه‌های سیاسی سلسله‌های هخامنشی، اشکانی و ساسانی شباهت وجود دارد؟

- ۱) قلمرو به شکل غیرمتمرکز اداره می‌شد و اداره برخی از سرزمین‌ها و مناطق کشور به صورت موروثی در اختیار پادشاهان کوچک و حاکمان محلی بود. (هخامنشیان، اشکانیان)
- ۲) دبیران نقش ممتاز و بسیار مهمی در تشکیلات اداری داشتند و کار اصلی آنان نگارش فرمان‌ها، نامه‌ها و اسناد و ثبت و ضبط آنان بود. (اشکانیان، ساسانیان)
- ۳) پادشاهان مدعی بودند که بنا به خواست اهوره مزدا به مقام شاهی رسیده‌اند. (هخامنشیان، ساسانیان)
- ۴) شیوه جدیدی از فرمانروایی خردمندانه مبتنی بر احترام به دین و فرهنگ مردم سرزمین‌های فتح شده و مشارکت آنان در حکومت‌داری (هخامنشیان، ساسانیان)

(متوسط - آیین کشورداری - مفهومی - ۱۰۱۱)

پاسخ: گزینه ۳

- شیوه حکومت ملوک طوایفی ← شیوه غیرمتمرکز اداره حکومت در دوره اشکانیان بود.

- نقش ممتاز و بسیار مهم دبیران در تشکیلات ساسانی بود که به رئیس دبیران و کاتبان: ایران دبیرید یا دبیران مهست گفته می‌شد.
- پادشاهان ساسانی همچون پادشاهان هخامنشی ادعا داشتند که به خواست اهوره مزدا به مقام پادشاهی دست یافته‌اند و حکومت آنان مورد تأیید اوست.
- کورش بنیان‌گذار حکومت هخامنشی از تشکیلات و تجربه‌های اداری حکومت‌های پیشین استفاده می‌کرد و شیوه جدیدی از فرمانروایی خردمندانه مبتنی بر احترام به دین و فرهنگ مردم سرزمین‌های فتح شده و همچنین مشارکت آنان در حکومت را پایه‌ریزی کرد.

نکته

ادعای شاهان هخامنشی و ساسانی مبنی بر خواست اهوره مزدا بر پادشاهی آنان به حکومت آنان جنبه دینی می‌داد و مردم را تشویق و ترغیب به فرمان‌برداری از آنان می‌کرد.

۷۵- به کدام دلیل در ایران عهد باستان، پادشاهان ادعا می‌کردند که به خواست اهوره مزدا به پادشاهی دست یافته‌اند؟

- (۱) تشویق و ترغیب مردم به فرمان‌برداری
- (۲) جلب حمایت بزرگان برای سلطنت جانشین
- (۳) جلوگیری از شورش‌های سایر اقوام
- (۴) حمایت از موبدان و دین جهت انسجام حکومت

(متوسط - آیین کشورداری - خط به خط - ۱۰۱۱)

پاسخ: گزینه ۱

چه پادشاهان هخامنشی و چه شاهان ساسانی ادعا داشتند که به خواست اهوره مزدا به قدرت رسیدند [چرا](#) ← چون این‌گونه هم به حکومت خود جنبه دینی می‌دادند و هم مردم را ترغیب و تشویق به فرمان‌برداری می‌کردند.

مشاوره

سؤال اگر سطح متوسط به خاطر گزینه‌های دام‌دار هست؛ ولی اگر خوب دقت کنید سؤال خیلی آسونه! البته آسون می‌شه اگه خوب کتاب رو بخونید!

جایگاه شاه در عهد باستان

شاه در رأس تشکیلات اداری و سیاسی قرار داشت «چه در دوره هخامنشی، چه اشکانی و چه ساسانی» و اینکه وی در زمان هخامنشیان و ساسانیان از جانب اهوره مزدا به قدرت رسیده، عملاً به حکومتش مشروعیت می‌بخشید. حالا اصل ماجرا کجاست؟ اینکه جایگاه شاهان چه بود؟ منطق هر حکومتی این است که شاه همه چیز باشد و حکمش جاری! پس بنابراین دقت کنید در نظام‌های سلطنتی شاه و فرمان او، محترم و لازم‌الاجرا است.

۷۶- کاهش توان اقتصادی حکومت ساسانی در دوره انحطاط و فروپاشی، در اثر کدام عامل رخ داد؟

- (۱) شورش مکرر فرماندهان نظامی
- (۲) ضعف قدرت سیاسی شاهان ساسانی
- (۳) طغیان رودخانه‌های دجله و فرات
- (۴) نارضایتی توده مردم از حکومت ساسانی

(آسان - اشکانیان و ساسانیان - خط به خط - ۱۰۱۰)

پاسخ: گزینه ۳

یکی از عوامل سقوط ساسانیان کاهش توان اقتصادی است که به سبب طغیان رودخانه‌های دجله و فرات، شکسته شدن سدها و به زیر آب رفتن زمین‌های حاصلخیز آسورستان (بین‌النهرین) رخ داد.

عوامل مؤثر در سقوط ساسانیان

به نمودار زیر توجه کنید:

۱. ضعف قدرت سیاسی شاهان به دلیل اختلاف و درگیری پیاپی با اشراف و بزرگان
۲. شورش مکرر فرماندهان نظامی و دخالت آنان در کشمکش‌های سیاسی
۳. نارضایتی توده مردم از حکومت ساسانی به سبب وجود نابرابری‌های اجتماعی و اقتصادی و عدم مقاومت جدی آنان در برابر اعراب
۴. که همان موضوع این سؤال بود و در پاسخ تشریحی به آن پرداختیم.
۵. پیام جذاب دین اسلام که جهانیان را به پرستش خدای یگانه و برابری و برادری فرا می‌خواند.
۶. انگیزه و روحیه قوی اعراب مسلمان

عوامل سقوط ساسانیان

۷۷- کدام مورد درباره وضعیت جامعه و خانواده در دوره ساسانیان درست است؟

- ۱) در این دوره به دلیل افزایش فتوحات و توسعه تشکیلات حکومتی، نابرابریهای اجتماعی و اقتصادی میان گروه حاکم و مردم عادی افزایش یافت.
- ۲) تقسیم‌بندی اجتماعی سه‌گانه بر پایه شغل و پیشه افراد را می‌توان میراث ایران در این دوره دانست.
- ۳) اطلاعات درباره حقوق اجتماعی و اقتصادی زنان در این دوره دلالت بر داشتن حق مالکیت و کسب درآمد و شریک بودن در اموال همسر برای زنان می‌کند.
- ۴) لوح‌های گلی کشف شده نشانگر آن است که زن و مرد در کنار هم و با حقوقی برابر کار می‌کردند.

پاسخ گزینه ۳

(متوسط - جامعه و خانواده - خط به خط - ۱۰۱۲)

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) تمرکز قدرت و ثروت نزد عده‌ای خاص، در دوره هخامنشی موجب ایجاد نابرابری‌های اقتصادی و اجتماعی و شکل‌گیری طبقات اجتماعی به معنای واقعی آن شد که در زمان هخامنشیان افزایش فتوحات و توسعه تشکیلات حکومتی بر این نابرابری‌ها افزود.
- ۲) تقسیم‌بندی اجتماعی سه‌گانه بر پایه شغل و پیشه افراد ← میراث مشترک آریاییان هند و ایرانی به شمار می‌آید.
- ۴) لوح‌های گلی کشف شده در زمان هخامنشیان زن و مرد در کنار هم و با حقوقی برابر کار می‌کردند و تعدادی از کارکنان کارگاه‌های شاهی را زنان تشکیل می‌دادند.

نکته

در اطلاعات به جا مانده از دوره ساسانی تنی چند از زنان خاندان شاهی مانند همسر یزدگرد دوم و دو دختر خسرو پرویز به نام‌های پوران و آزرمی‌دخت بر تخت سلطنت نشستند. اینان از نخستین شاهان زن یکی از بزرگ‌ترین حکومت‌های جهان باستان هستند.

۷۸- کدام گزینه به گروه‌های اجتماعی اشاره می‌کند که در نتیجه اصلاحات خسرو انوشیروان به قدرت و نفوذ آنان افزوده شد؟

- الف - جنگاوران و دهقانان
 - ب - بازرگانان و پیشه‌وران
 - ج - دبیران، پزشکان و منجمان
 - د - صاحب‌منصبان عالی‌رتبه دینی، سیاسی و نظامی
- ۱) «الف» - «ج» ۲) «ب» - «د» ۳) «الف» - «د» ۴) «ج» - «د»

(دشوار - جامعه و خانواده - مفهومی - ۱۰۱۲)

پاسخ: گزینه ۱

خسرو انوشیروان پس از جنبش مزدک، برای اصلاح امور اجتماعی و اقتصادی اقداماتی انجام داد که در نتیجه این اقدامات، قدرت و نفوذ اشراف و نجبای درجه دوم افزوده شد.

مشاوره

اینجا باید حواستان باشد که در نتیجه اقدامات و اصلاحات خسرو انوشیروان، دبیران، جنگاوران (سواره‌نظام)، پزشکان، منجمان، موسیقی‌دانان و دهقانان یا همان نجبای درجه دوم، رشد کردند. این را از کجا می‌فهمیم؟ از نمودار صفحه ۱۱۲! حالا ممکن است بگویید مگر عکس در کنکور و آزمون می‌آید؟ دقت کنید که اولاً این تصویر، عکس محسوب نمی‌شود، دوماً اینکه این نمودار در راستای متن درسی است! پس خوب حواستان را جمع کنید.

هرم اجتماعی ایران در عصر ساسانی

هرم اجتماعی ایران در عصر ساسانی

پس از اصلاحات خسرو انوشیروان قدرت و نفوذ اشراف و نجبای درجه اول کاهش یافت و بر قدرت و نفوذ اشراف و نجبای درجه دوم افزوده شد.

- ۷۹- کدام گزینه توصیف درستی درباره دوره‌ای که «سرآغاز شکل‌گیری طبقه اجتماعی و نابرابری‌های اقتصادی و اجتماعی» بود ارائه می‌دهد؟
- ۱) گروه جنگجویان به دلیل اهمیت فتوحات نظامی، نسبت به روحانیان و کشاورزان در جایگاه بالاتری قرار گرفت.
 - ۲) قدرت و مناصب حکومتی در اختیار خاندان‌های قدرتمند قدیمی بود.
 - ۳) صاحبان مشاغل و مناصب عالی‌رتبه کشوری و لشکری دارای زمین‌های فراوان بودند.
 - ۴) مؤسس آن پایتخت خود را به صورت دژی نظامی درآورد و استحکامات متعددی بنا کرد.

پاسخ: گزینه ۴

(دشوار - جامعه و خانواده - مفهومی - ۱۰۱۲)

در دوره مادها پس از تشکیل حکومت، افراد و خاندان‌هایی که اداره حکومت را بر عهده داشتند، به ثروت بیشتر و منزلت بالاتری دست یافتند. تمرکز قدرت و ثروت نزد عده‌ای خاص سبب ایجاد: (نابرابری‌های اقتصادی و اجتماعی - شکل‌گیری طبقات اجتماعی) شد. دوره کوتاه مدت مادها را باید سرآغاز این تحول داشت.

دوره کوتاه فرمانروایی مادها را باید سرآغاز این تحول دانست.

طبقات اجتماعی در دوره هخامنشیان	طبقات اجتماعی در دوره مادها
در دوره هخامنشیان با افزایش (فتوحات و توسعه تشکیلات حکومتی) ← نابرابری‌های اجتماعی و اقتصادی میان گروه حاکم و مردم عادی افزایش یافت.	<ul style="list-style-type: none"> • مؤسس مادها دهبوک، در ابتدا هگمتانه را به صورت دژی نظامی درآورد. • سرزمین‌های مختلفی را فتح کردند. • افراد و خاندان‌هایی که اداره حکومت را بر عهده داشتند به ثروت بیشتری دست یافتند. • تمرکز ثروت در دست عده‌ای ← نابرابری اقتصادی و اجتماعی و شکل‌گیری طبقات اجتماعی شد. • دوره کوتاه مادها سرآغاز این تحولات است.

۸۰- کدام مورد درباره منابع دست‌اول برای پژوهش در تاریخ ایران، درست است؟

- الف - پنج ستون از سنگ‌نوشته بیستون که در حقیقت گزارش تاریخی محسوب می‌شود و شرح جنگ‌های ایران و روم را بازگو می‌کند.
 - ب - از سنگ‌نوشته‌های دوره هخامنشیان معلوم می‌شود که در آن دوران قوانینی وجود داشته که قدرت و اختیارات پادشاه را محدود می‌کرده است.
 - ج - متون دینی مربوط به قرون نخستین اسلامی، بر حقوق اجتماعی و اقتصادی زنان در دوران ساسانی دلالت دارد.
 - د - الواح گلی تخت جمشید بیانگر آن است که در زمان هخامنشیان، زن و مرد در کنار هم و با حقوق برابر کار می‌کردند.
- ۱) «الف» و «ب» ۲) «ج» و «د» ۳) «ب» و «ج» ۴) «الف» و «د»

پاسخ: گزینه ۲

(دشوار - جامعه و خانواده - ترکیبی - ۱۰۱۲)

بررسی سایر موارد:

الف) سنگ‌نوشته‌ها و لوح‌های گلی مهم‌ترین منابع نوشتاری ایرانی در دوره هخامنشیان هستند. پنج ستون از سنگ‌نوشته بیستون که در حقیقت گزارش تاریخی محسوب می‌شود، به شرح وقایع دوران آغازین فرمانروایی داریوش بزرگ و سرکوب شورش‌های نواحی گوناگون اختصاص دارد.

ب) از اشارات نویسندگان یونانی معلوم می‌شود که در دوران هخامنشی قوانینی وجود داشته که قدرت و اختیارات پادشاه را محدود می‌کرده است.

منابع تاریخ‌نگاری

بارها گفتیم و بار دیگر هم می‌گوییم: به‌طور کلی دو دسته آثار و منبع برای تاریخ‌نگاری و پژوهش داریم: منابع دست اول که از نظر فاصله زمانی و مکانی نزدیک‌ترین حالت را به سوژه دارند و منابع دست دوم و فرعی که براساس منابع دست اول شکل گرفته و نوشته می‌شوند.

دام تستی

اگر نکات مربوط به هر مبحث رو خوب بلد نباشی، ممکنه خیلی سریع تو دام مورد «الف» بیفتی و یونان و روم رو قاطی کنی! اینجوری ممکنه گزینه «ع» رو هم درست بگیری! پس حواستو جمع کن.

درس‌های هفتم و هشتم مجموعاً **تست ۱** از **تست ۱۲** کنکور را پوشش داده‌اند.

۸۱- با توجه به شاخص‌های مطرح شده در زمینه رشد جمعیت، با بیشتر شدن مقدار «الف» و یا «ب».....

الف: رشد مطلق جمعیت ب: رشد طبیعی جمعیت ج: زمان دو برابر شدن جمعیت

- ۱) مقدار به دست آمده برای «ج» کاهش می‌یابد که مغایر با آینده‌نگری در کشور موردنظر است.
- ۲) مقدار به دست آمده برای «ج» افزایش می‌یابد که مطابق با آینده‌نگری در کشور موردنظر است.
- ۳) مقدار به دست آمده برای «ج» کاهش می‌یابد که می‌تواند مانع از پیری جمعیت در کشور شود.
- ۴) مقدار به دست آمده برای «ج» افزایش می‌یابد که می‌تواند منجر به پیری جمعیت در کشور شود.

(متوسط - پراکندگی و رشد جمعیت - مفهومی - ۱۰۰۷)

پاسخ: گزینه ۳

معمولاً برنامه‌ریزان برای برنامه‌ریزی‌های مختلف اجتماعی، اقتصادی، آموزشی، فرهنگی و دفاعی به آینده‌نگری جمعیتی نیاز دارند. قانون ۷۰، زمان دو برابر شدن جمعیت هر کشور را نشان می‌دهد. اطلاع از میزان رشد جمعیت، پایه محاسبه فرمول دو برابر شدن جمعیت است.

بررسی گزینه‌ها:

با توجه به رابطه بالا، با افزایش رشد جمعیت (طبیعی یا مطلق)، مدت زمان دو برابر شدن جمعیت کاهش می‌یابد (رد گزینه‌های «۲» و «۴»). زمان به دست آمده (از رابطه بالا) سبب می‌شود تا برای آینده، پیش‌بینی‌های لازم را انجام دهند (آینده‌نگری جمعیتی). (رد گزینه «۱»)

آینده‌نگری جمعیتی

معمولاً برنامه‌ریزان برای برنامه‌ریزی‌های مختلف اجتماعی، اقتصادی، آموزشی، فرهنگی و دفاعی به آینده‌نگری جمعیتی نیاز دارند. یکی از روش‌هایی که در آینده‌نگری جمعیتی مورد استفاده قرار می‌گیرد، تعیین زمان دو برابر شدن جمعیت هر کشور توسط قانون ۷۰ است. زمانی که توسط قانون ۷۰ به دست می‌آید، در جهت پیش‌بینی‌های لازم برای آینده مورد استفاده قرار می‌گیرد. برای نمونه، وقتی زمان دو برابر شدن جمعیت کشوری کوتاه باشد می‌بایست مواردی همچون تأمین شغل و ایجاد فرصت‌های تحصیلی در برنامه‌ریزی‌های کشورها برای آینده به‌طور جدی‌تر لحاظ شود.

$$\frac{70}{\text{رشد جمعیت}} = \text{مدت زمان دو برابر شدن جمعیت}$$

نکته

اگر زمان دو برابر شدن جمعیت در کشوری کوتاه باشد، قاعده هرم جمعیت بزرگ‌تر می‌شود که نشان دهنده افزایش جمعیت کودکان و نوجوانان در کشور است و در صورتی که زمان دو برابر شدن جمعیت در کشوری طولانی باشد، نشان دهنده پایین بودن نرخ رشد جمعیت است و در نتیجه سبب افزایش جمعیت سالمندان (پیری جمعیت) می‌شود.

۸۲- بر اساس متن زیر، کدام عبارت درست است؟

«جمعیت کره زمین از لحاظ نسبت «الف» جز در زمان‌های خاص، تفاوت چندانی ندارد؛ اما در طول زمان، نسبت «ب» در کشورها دچار تغییراتی می‌شود.»

- ۱) با توجه به «الف»، جمعیت کشور به دو گروه تقسیم می‌شود و مرکز آمار ایران، چهار گروه عمده «ب» را در سال ۱۳۹۵ مشخص کرده است.
- ۲) با توجه به «ب»، جمعیت کشور به دو گروه تقسیم می‌شود و مرکز آمار ایران، چهار گروه عمده «الف» را در سال ۱۳۹۵ مشخص کرده است.
- ۳) مرکز آمار ایران، پنج گروه عمده «ب» را در سال ۱۳۹۵ مشخص کرده است و بر اساس «الف»، جمعیت کشور به دو گروه تقسیم می‌شود.
- ۴) مرکز آمار ایران، پنج گروه عمده «الف» را در سال ۱۳۹۵ مشخص کرده است و بر اساس «ب»، جمعیت کشور به سه گروه تقسیم می‌شود.

بررسی موارد:

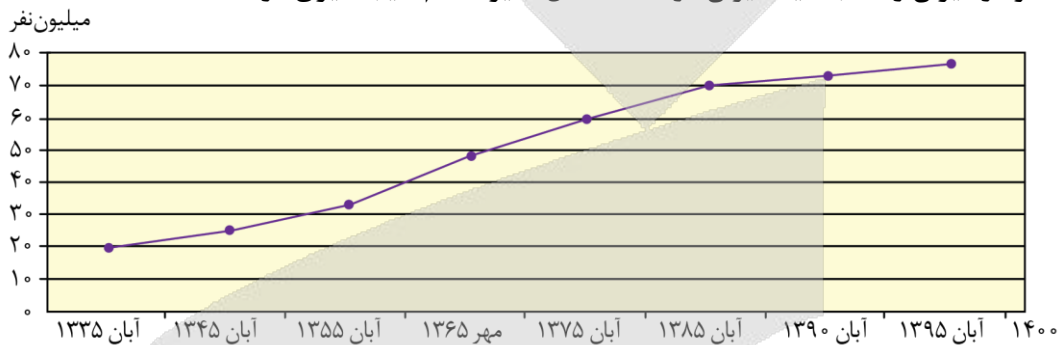
جمعیت کره زمین از لحاظ نسبت جنسیتی (مورد «الف» در سؤال) جز در زمان‌های خاص، تفاوت چندانی ندارد؛ اما در طول زمان، نسبت سنی (مورد «ب» در سؤال) در کشورها دچار تغییراتی می‌شود. از نظر جنسیت، جمعیت کشور شامل دو گروه مردان و زنان و از نظر سنی، مرکز آمار ایران چهار گروه عمده سنی را در سال ۱۳۹۵ مشخص کرده است.

در هرم سنی جمعیت، تعداد جمعیت در هر گروه جنسیتی و سنی تفکیک می‌شود.

۸۳- با توجه به نمودار میزان رشد جمعیت ایران در شصت سال اخیر، کدام نتیجه‌گیری درست است؟

- ۱) در سال ۱۳۸۵، نخستین بار جمعیت ایران از ۶۰ میلیون نفر عبور کرد.
- ۲) بیشترین نرخ افزایش جمعیت در آمارگیری سال ۱۳۹۵ مشاهده می‌شود.
- ۳) جمعیت ایران در سال ۱۳۹۵ به ۸۵ میلیون نفر رسید.
- ۴) رشد جمعیت ایران در شصت سال اخیر، همواره مثبت بوده است.

با توجه به نمودار داده شده در سؤال که نشان دهنده جمعیت ایران طی سال‌های ۱۳۳۵ تا ۱۳۹۵ (با توجه به سرشماری نفوس و مسکن) است، رشد جمعیت ایران در شصت سال اخیر، همواره مثبت بوده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) در سال ۱۳۷۵ (و نه سال ۱۳۸۵)، نخستین بار جمعیت ایران از ۶۰ میلیون نفر عبور کرد. (رد گزینه «۱»)
- ۲) بیشترین نرخ افزایش جمعیت در آمارگیری سال ۱۳۶۵ (و نه سال ۱۳۹۵) مشاهده می‌شود. (رد گزینه «۲»)
- ۳) طبق آخرین آمار سرشماری نفوس و مسکن در سال ۱۳۹۵ جمعیت ایران ۷۹۹۲۶۲۷۰ نفر است.

در بخشی از نمودار که دارای شیب بیشتری است، نرخ رشد جمعیت بیشتر است.

۸۴- پس از اصلاحات ارضی در دهه ۴۰، به علت شیوه‌ای از مهاجرت صورت گرفت که موارد در ارتباط با آن درست بیان شده‌اند.

الف - یکی از انواع شیوه‌های مهاجرت داخلی محسوب می‌شود.

ب - سبب افزایش جمعیت فعال اقتصادی شهر می‌شود.

ج - شیوه‌ای از مهاجرت که براساس تصمیمات سیاسی انجام می‌شود.

د - باعث جذب نیروی انسانی جوان به روستاها می‌شود.

۱) نداشتن زمین و مشکلات اقتصادی - «الف» و «ب»

۲) مشکلات اقتصادی و نداشتن زمین - «الف» و «ج»

۳) خشک شدن منابع آب و عدم حمایت دولت - «ب» و «ج»

۴) عدم حمایت دولت و خشک شدن منابع آب - «ج» و «د»

پاسخ: گزینه ۱

(متوسط - ساختمان جمعیت و سیاست‌های جمعیتی - ترکیبی - ۱۰۰۷)

بررسی گزینه‌ها:

پس از اصلاحات ارضی در دهه ۴۰، تعداد زیادی از روستاییان به علت نداشتن زمین و مشکلات اقتصادی به شهرهای بزرگ مهاجرت کردند (رد گزینه‌های «۳» و «۴»؛ بنابراین، نوع مهاجرت در این شیوه، مهاجرت از روستا به شهر است. مهاجرت روستاییان به شهر یکی از انواع مهاجرت داخلی است. این مهاجرت در اقتصاد کشور با از دست دادن نیروی کار روستا و افزایش جمعیت فعال اقتصادی شهر، خود را نشان می‌دهد (رد گزینه «۲»).

۸۵- کشور «الف» با جمعیت ۶۰,۰۰۰,۰۰۰ نفر و کشور «ب» با جمعیت ۱۲۰,۰۰۰,۰۰۰ نفر مفروض است. طبق آمار اگر در سال ۱۳۹۸

میزان مولید این دو کشور به ترتیب حدود ۱,۷۶۰,۰۰۰ و ۲,۲۸۰,۰۰۰ نفر و میزان مرگ‌ومیر آنها به ترتیب ۳۸۰,۰۰۰ و ۴۸۰,۰۰۰

نفر باشند، کدام یک از عبارات‌های زیر تحلیل درستی از دو کشور مذکور، ارائه می‌دهد؟

الف - رشد طبیعی کشور «ب» از کشور «الف» در سال ۱۳۹۸ بیشتر است.

ب - کشور «الف» حدوداً ۳۰ سال آینده شاهد دو برابر شدن جمعیت خود خواهد بود.

ج - کشور «ب» ۱۶ سال زودتر شاهد دو برابر شدن جمعیت خود خواهد بود.

د - کشور «الف» ممکن است از نظر گسترش بهداشت و واکسیناسیون، رونق صادرات نفت و واردات مواد غذایی بهتر از کشور «ب» باشد.

۱) «ج» و «ب»

۲) «د» و «الف»

۳) «ج» و «الف»

۴) «ب» و «د»

پاسخ: گزینه ۴

(دشوار - پراکندگی و رشد جمعیت - مفهومی - ۱۰۰۷)

بررسی موارد:

الف) برای اندازه‌گیری رشد طبیعی جمعیت، کافی است از فرمول زیر استفاده کنیم:

$$\text{رشد طبیعی جمعیت} = \frac{\text{میزان مرگ و میر} - \text{میزان مولید}}{\text{کل جمعیت}} \times 100$$

$$\text{رشد طبیعی کشور «الف»} = \frac{1,760,000 - 380,000}{60,000,000} \times 100 \Rightarrow \frac{1,380,000}{60,000,000} \times 100 = 2/3$$

$$\text{رشد طبیعی کشور «ب»} = \frac{2,280,000 - 480,000}{120,000,000} \times 100 \Rightarrow \frac{1,800,000}{120,000,000} \times 100 = 1/5$$

پس رشد طبیعی کشور «ب» از کشور «الف» کمتر است. (نادرستی عبارت «الف»)

قانون ۷۰، زمان دو برابر شدن جمعیت هر کشور را نشان می‌دهد:

$$\text{مدت زمان دو برابر شدن جمعیت} = \frac{70}{\text{نرخ رشد جمعیت}}$$

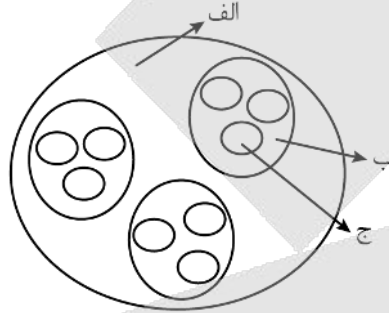
$$\text{مدت زمان دو برابر شدن جمعیت کشور «الف»} = \frac{70}{2/3} = 30$$

$$\text{مدت زمان دو برابر شدن جمعیت کشور «ب»} = \frac{70}{1/5} \approx 46$$

بر اساس اعداد به دست آمده پی خواهیم برد که کشور «ب» ۱۶ سال دیرتر شاهد دو برابر شدن جمعیت خود خواهد شد. (نادرستی عبارت «ج») در دهه‌های اخیر در اثر گسترش بهداشت و واکسیناسیون، لوله‌کشی و بهبود آب آشامیدنی، رونق صادرات نفت و واردات مواد غذایی؛ میزان مرگومیر کاهش یافته و سبب افزایش سریع جمعیت شده است. از آنجا که میزان مرگومیر در کشور «الف» کمتر است، می‌توان استنباط کرد از لحاظ موارد مذکور از کشور «ب» بهتر است.

۸۶- با توجه به شکل زیر، کدام مورد در ارتباط با تاریخچه تقسیمات کشوری در ایران به درستی تنظیم شده است؟

- ۱) اگر «الف» یک ولایت باشد، «ب» و «ج» به ترتیب نشان دهنده قصبه و بلوک در دوره افشاریه است.
- ۲) اگر «ب» یک تسوگ باشد، «الف» و «ج» به ترتیب نشان دهنده خوره و رستاک در دوره ساسانیان هستند.
- ۳) اگر «ج» یک بخش باشد، «الف» و «ب» به ترتیب نشان دهنده شهرستان و دهستان در تقسیمات فعلی ایران است.
- ۴) اگر «ج» یک ویس باشد، «ب» و «الف» به ترتیب نشان دهنده گئو و ساتراپ در دوره آریاییان است.

(دشوار - تقسیمات کشوری ایران - مفهومی - ۱۰۰۸)

پاسخ: گزینه ۲

در دوره ساسانیان، واحد تقسیمات کشوری از بزرگ به کوچک شامل سرزمین، خوره «الف»، تسوگ یا تسوج «ب» و رستاک «ج» بود. (درستی گزینه «۲»)

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) در دوره صفویه، افشاریه، زندیه و قاجاریه، عناصر اصلی تقسیمات کشوری به ترتیب (از بزرگ به کوچک) عبارت بودند از: ایالت، ولایت (الف)، بلوک (ب) و قصبه (ج). (رد گزینه «۱»)

۳) واحد تقسیمات کشوری ایران در حال حاضر از بزرگ به کوچک شامل استان، شهرستان (الف)، بخش (ب) و دهستان (ج) می‌شود. (رد گزینه «۳»)

۴) پس از ورود آریاییان به فلات ایران، یک آبادی کوچک را ویس و آبادی بزرگ‌تر را گئو می‌نامیدند. توجه شود که در عصر هخامنشیان، داریوش کشور را به سی شهر بی که همان شهر می‌باشد، تقسیم کرد و برای هر یک از آنان مأمورینی گماشت که آنها را شهربان و به یونانی ساتراپ می‌گفتند و بنابراین ساتراپ از واحدهای تقسیمات کشوری در دوره آریاییان نبوده است.

شرح تقسیمات کشوری	دوره تاریخی	
یک آبادی کوچک را ویس و آبادی بزرگتر را گنو می‌نامیدند.	آریاییان	پیش از اسلام
داریوش کشور را به سی شَهْرَبی که همان شهر می باشد، تقسیم کرد و برای هر یک از آنان مأمورینی گماشت که آنها را شهربان و به یونانی ساتراپ می‌گفتند.	هخامنشیان	
کشور به ۷۲ بخش تقسیم شد.	سلوکیان	
قسمت‌های حکومت هخامنشی در حکومت اشکانیان یا پارت‌ها ادامه داشت.	اشکانیان	
کشور به سرزمین (ایالت)، خوره (استان)، تسوگ یا تسوج (شهرستان) و رستاک (دهستان) تقسیم شده بود.	ساسانیان	پس از اسلام
در دوره عباسیان، قلمرو جغرافیایی آن‌ها به واحدهایی تحت عنوان ایالت تقسیم‌بندی می‌شد که در مجموع به ۳۱ ایالت می‌رسید.	عباسیان	
عناصر اصلی تقسیمات کشوری به ترتیب عبارت بودند از: ایالت، ولایت، بلوک و قصبه.	صفویه، افشاریه، زندیه و قاجاریه	
در دوره قاجاریه ایران به چهار ایالت و دوازده ولایت تقسیم شد. این ایالت‌ها عبارت بودند از: آذربایجان، کرمان و بلوچستان، فارس و بنادر، خراسان و سیستان.	قاجاریه	
با تصویب قانون تقسیمات کشوری، ایران به ده استان که نام هر استان یک عدد بود و ۴۹ شهرستان تقسیم شد. در این قانون، هر استان به چند شهرستان و هر شهرستان به چند بخش و هر بخش به چند دهستان و هر دهستان به چند قصبه تقسیم می‌شد.	سال ۱۳۱۶	
در آستانه پیروزی انقلاب اسلامی، ایران به ۲۴ استان تقسیم شد. در سال ۱۳۷۲ ه.ش طرح اولین استان جدید با نام اردبیل به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید و پس از آن استان‌های قم، قزوین، گلستان، خراسان‌های شمالی، رضوی، جنوبی و البرز اضافه شدند.	سال ۱۳۵۷	

۸۷- کدام گزینه متن زیر را به درستی کامل می‌کند؟

«در دوره عناصر اصلی تقسیمات کشوری به ترتیب ایالت، ولایت، بلوک و بود و در دوره قاجاریه ایران به تقسیم گردید.»

- (۱) عباسیان - قصبه - سه ایالت و ده ولایت
 (۲) صفویه - قصبه - چهار ایالت و دوازده ولایت
 (۳) عباسیان - دهستان - چهار ایالت و دوازده ولایت
 (۴) افشاریه - دهستان - سه ایالت و ده ولایت

(آسان - تقسیمات کشوری ایران - خط به خط - ۱۰۰۸)

پاسخ: گزینه ۲

در دوره صفویه، افشاریه، زندیه و قاجاریه، عناصر اصلی تقسیمات کشوری به ترتیب عبارت بودند از: ایالت، ولایت، بلوک و قصبه. در دوره قاجاریه ایران به چهار ایالت و دوازده ولایت تقسیم شد.

۸۸- با توجه به موارد زیر که هر کدام نوعی تقسیمات کشوری را نشان می‌دهد، کدام عبارت درست است؟

- الف - شهرستان
 ب - بخش
 ج - دهستان
 د - استان

- (۱) مورد «د» واحدی از تقسیمات کشوری است که توسط استاندار اداره می‌شود و بر اساس آخرین تقسیمات کشوری، ایران از ۳۲ عدد از این واحد تشکیل شده است.
 (۲) مورد «ج» کوچک‌ترین واحد تقسیمات کشوری با محدوده جغرافیایی معین با امکان خدمات‌رسانی در سامانه و شبکه‌ای واحد است و توسط دهیار اداره می‌شود.
 (۳) مورد «ب» از به هم پیوستن چند دهستان همجوار شامل چندین مزرعه، مکان، روستا و احیاناً شهر تشکیل می‌شود و از نظر نظام اداری تابع شهرستان است.
 (۴) مورد «الف» از نظر عوامل طبیعی، اوضاع اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی واحد متناسب و همگنی را به وجود آورده است و توسط شهردار اداره می‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) بر اساس آخرین تقسیمات کشوری در سال ۱۴۰۰، ایران از ۳۱ عدد استان تشکیل شده است.
 ۲) روستا توسط دهیار اداره می‌شود نه دهستان.
 ۴) شهرستان توسط فرماندار و شهر توسط شهردار اداره می‌شود.

تقسیمات کشوری ایران در حال حاضر

اداره‌کننده	ویژگی	تبعیت	تقسیمات کشوری
استاندار	از به هم پیوستن چند شهرستان هم‌جوار	تابع تشکیلات مرکزی (پایتخت)	استان
فرماندار	از به هم پیوستن چند بخش هم‌جوار	تابع استان	شهرستان
بخشدار	از به هم پیوستن چند دهستان هم‌جوار (شامل چندین مزرعه، مکان، روستا و احیاناً شهر)	تابع شهرستان	بخش
-	از به هم پیوستن چند روستا، مکان و مزرعه هم‌جوار	تابع بخش	دهستان

۸۹- کدام گزینه بیانگر شکل‌گیری اولین و آخرین استان در ایران بعد از پیروزی انقلاب اسلامی است؟

- ۱) اردبیل - البرز
 ۲) اردبیل - خراسان شمالی
 ۳) قزوین - البرز
 ۴) قزوین - خراسان جنوبی

در سال ۱۳۵۷ ه.ش، در آستانه پیروزی انقلاب اسلامی، ایران به ۲۴ استان تقسیم شد و در سال ۱۳۷۲ ه.ش طرح اولین استان جدید با نام اردبیل به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید و پس از آن استان‌های قم، قزوین، گلستان، خراسان‌های شمالی، رضوی، جنوبی و البرز اضافه شدند.

۹۰- هر یک از موارد «الف» و «ب» به ترتیب اشاره به کدام دوره‌های تاریخی دارد؟

- الف - واحدهای اصلی تقسیمات کشوری در این دوره‌های تاریخی یکسان بوده است.
 ب - تعداد بزرگترین واحد از تقسیمات کشوری در این دوره‌های تاریخی برابر بوده است.
 ۱) هخامنشیان و اشکانیان - عباسیان و حال حاضر
 ۲) صفویه و زندیه - قاجاریه و سلوکیان
 ۳) عباسیان و افشاریه - قاجاریه و سلوکیان
 ۴) ساسانیان و اشکانیان - عباسیان و حال حاضر

واحدهای اصلی تقسیمات کشوری در برخی دوره‌های تاریخی یکسان بوده است

- ۱- قسمت‌های حکومت هخامنشی در حکومت اشکانیان یا پارت‌ها ادامه داشت.
 ۲- در دوره صفویه، افشاریه، زندیه و قاجاریه عناصر اصلی تقسیمات کشوری به ترتیب عبارت بودند از: ایالت، ولایت، بلوک و قصبه.

تعداد بزرگترین واحد از تقسیمات کشوری در برخی دوره‌های تاریخی برابر بوده است

- ۱) در دوره عباسیان، قلمرو جغرافیایی آنها به واحدهایی تحت عنوان ایالت تقسیم‌بندی می‌شد که در مجموع به ۳۱ ایالت می‌رسید.
 ۲) در سال ۱۳۵۷ ه.ش، در آستانه پیروزی انقلاب اسلامی، ایران به ۲۴ استان تقسیم شد. و در سال ۱۳۷۲ ه.ش طرح اولین استان جدید با نام اردبیل (استان ۲۵ ام) به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید و پس از آن استان‌های قم (۲۶)، قزوین (۲۷)، گلستان (۲۸)، خراسان‌های شمالی، رضوی، جنوبی (۲۹) و ۳۰ ام (توجه شود که استان خراسان بزرگ به سه استان تقسیم شد و بنابراین دو استان به تعداد استان‌ها اضافه گردید)) و البرز (۳۱) اضافه شدند.

برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون

پاسخنامه ویدئویی آزمون

منطق: درس نهم (قضیه شرطی و قیاس استثنایی) / صفحه‌های ۸۳ تا ۹۶
فلسفه یازدهم: درس هفتم (ابزارهای شناخت) درس هشتم (نگاهی به تاریخچه معرفت) / صفحه‌های ۵۰ تا ۶۸

بودجه‌بندی
این آزمون

درس نهم منطق با ۱ تست و درس‌های هفتم و هشتم فلسفه یازدهم نیز حداکثر با ۲ تست،
در مجموع ۳ تست از ۲۰ تست کنکور را پوشش داده‌اند.

سهم در
کنکور

۹۱- کدام گزینه درباره قضایای شرطی درست است؟

- (۱) در آن‌ها صرفاً به اتصال دو نسبت حکم شده است.
- (۲) اجزای آن، شامل موضوع و محمول و نسبت است.
- (۳) حکم در آن‌ها هیچ‌گاه معلق به امر دیگری نیست.
- (۴) همواره در مقدمه اول قیاس استثنایی حضور دارند.

پاسخ: گزینه ۴

(متوسط - قضیه شرطی - خط به خط - ۱۰۰۹)

مقدمه اول از یک قیاس استثنایی، همواره «شرطی» و مقدمه دوم آن «حملی» است.
بررسی سایر گزینه‌ها:

این عبارت ناقص است و شامل قضایای شرطی منفصل نمی‌شود؛ در واقع در قضایای شرطی، حکم به اتصال یا انفصال میان دو نسبت می‌شود.

قضیه شرطی متصل چی بود؟

۲- قضایای شرطی، از «مقدم» و «تالی» تشکیل شده‌اند؛ نه موضوع و محمول و نسبت.

۳- حکم در قضایای شرطی، همواره معلق به چیز دیگری است.

مثال

به قضیه «اگر باران ببارد، زمین خیس می‌شود» دقت کنید!
حکم «خیس شدن زمین»، معلق به «باریدن باران» شده است.

••• **یاد** •••

۹۲- کدام بیت شامل یک قضیه شرطی است؟

- (۱) سخن هر چه گویم همه گفته‌اند / بر باغ دانش همه رفته‌اند
- (۲) اگر همچنین نیز پیمان کنی / نیچی ز گفتار و فرمان کنی
- (۳) همه نامداران پرخاشجوی / ز خشکی به دریا نهادند روی
- (۴) اگر شد فریدون جهان شهریار / نه ما بندگانیم با گوشوار

پاسخ: گزینه ۴

(متوسط - قضیه شرطی - مفهومی - ۱۰۰۹)

عبارت موجود در گزینه «۴» شامل یک قضیه شرطی است.

بررسی دقیق‌تر

بازنویسی گزینه ۴ ← اگر فریدون پادشاه کل دنیا باشد، ما غلام حلقه به گوش او نیستیم.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) این عبارت شامل دو قضیه حملی است.

بررسی دقیق‌تر

بازنویسی گزینه ۱ ← هر سخنی که من بگویم، پیش از من نیز گفته شده است و میوه‌های باغ دانش، همه چیده شده‌اند.

۲) این عبارت به دلیل ناقص بودن، اصلاً قضیه نیست.

بررسی دقیق‌تر

بازنویسی گزینه ۲ ← اگر همبیطوری به من گوش کنی و نافرمانی نکنی ...

کامل شده بیت موجود در گزینه ۲

اگر همچنین نیز پیمان کنی / نپیچی ز گفتار و فرمان کنی
جهان سر به سر پادشاهی تو راست / دد و مردم و مرغ و ماهی تو راست

۳) این عبارت شامل یک قضیه حملی است.

بررسی دقیق‌تر

بازنویسی گزینه ۳ ← همه افراد بزرگ و شجاع که اهل درگیری و جنگ بودند، از خشکی به طرف دریا رفتند.

یادآوری

در قضایای شرطی، حکم مشروط است؛ درحالی‌که در گزینه‌های ۱ و ۳ اینطور نیست.

۹۳- کدام گزینه با توجه به مبحث قضایای شرطی، صحیح است؟

- ۱) عبارت «اگر آن ترک شیرازی به دست آرد دل ما را»، قضیه‌ای با حکم مشروط است.
- ۲) در مصراع «اگر تو خصم باشی نروم ز پیش تیرت» تالی قبل از مقدم ذکر شده است.
- ۳) عبارت «اگر مدرسه تعطیل باشد و باران نبارد، درس می‌خوانم» دو قضیه حساب می‌شود.
- ۴) در قضیه شرطی «مطلب گر توانگری خواهی»، جواب یا جزء شرط «مطلب» است.

(متوسط - قضیه شرطی - ترکیبی - ۱۰۰۹)

پاسخ: گزینه ۴

مقدم و تالی در گزینه «۴» به ترتیب نیستند و ابتدا تالی (جواب یا جزء شرط) ذکر شده است؛ یعنی «مطلب» تالی است.

بررسی دقیق‌تر

مقدم ← توانگری خواهی تالی ← مَطَلَب

یک برش از صفحه ۸۶ کتاب درسی منطق دهم:

قضایای شرطی متصل در مکالمات روزمره سعی کنید مقدم و تالی را در قضیه زیر مشخص کنید:

- تیم ما حتماً برنده می‌شود؛ البته اگر فلانی در خط حمله بازی کند.
- در قضایای شرطی متصل، ممکن است جای اجزای جمله عوض شود. بنابراین باید توجه داشت که مقدم لزوماً نباید در ابتدای قضیه بیاید و تالی به لحاظ معنا دنباله مقدم است؛ نه آنکه لزوماً در گفتار نیز پس از مقدم ذکر شود.
- همچنین گاهی در مکالمات روزمره لفظ «اگر» یا «آنگاه» ذکر نمی‌شود یا الفاظ دیگری به جای آنها به کار می‌روند. مانند:
- هرگاه فلز حرارت ببیند، در این صورت منبسط می‌شود.
- گر آنها که دانستمی کردمی نکو سیرت و بارسا بودمی
- در صورتی که قرارداد را امضا کنید، ملزم به اجرای آن هستید.

بررسی سایر گزینه‌ها:

عبارت «اگر آن ترک شیرازی به دست آرد دل ما را» یک عبارت ناتمام و ناقص است و به تنهایی یک قضیه محسوب نمی‌شود.

درست است اگر بگوییم:

مقدم و تالی باهم یک قضیه شرطی متصل محسوب می‌شوند. ✓

درست نیست اگر بگوییم:

مقدم (به تنهایی) یک قضیه شرطی متصل است. ✗

تالی (به تنهایی) یک قضیه شرطی متصل است. ✗

در این عبارت مقدم و تالی به ترتیب ذکر شده‌اند و تالی بعد از مقدم آمده است.

بررسی دقیق‌تر

مقدم ← اگر تو خصم باشی تالی ← نرم ز پیش تیرت

عبارت این گزینه یک قضیه محسوب می‌شود؛ زیرا در قضایای شرطی متصل، تعدد (تکثر) در مقدم باعث تعدد (تکثر) در قضیه شرطی نمی‌شود.

نکته

تعداد قضایای شرطی ← تعداد تالی‌ها

مثال

اگر کار کنم و پول پس‌انداز کنم، می‌توانم گوشی بخرم. ← یک قضیه
اگر کار کنم، آنگاه گوشی می‌خرم و به مادرم کمک می‌کنم. ← دو قضیه

۹۴- کدام گزینه صحیح است؟

۱) از آن جایی که قیاس استثنایی متشکل از مقدمات شرطی است؛ قضایای حملی در آن فاقد کاربردند.

۲) حکم به پیوستگی و جدایی بین دو یا چند نسبت، وصف قضایای شرطی از نوع منفصل است.

۳) عبارت «نه هر دو و شاید هیچ‌کدام» بیانگر قضایای شرطی منفصل مانع‌الرفع است.

۴) در قیاس استثنایی، لزوماً قرار نیست عین نتیجه در مقدمات ذکر شده باشد.

(متوسط - قیاس استثنایی - خط به خط - ۱۰۰۹)

پاسخ: گزینه ۴

در قیاس استثنایی عین نتیجه یا نقیض نتیجه در یکی از مقدمات آمده است؛ بنابراین الزامی به اینکه حتماً عین نتیجه ذکر شده باشد، وجود ندارد.

مثال برای قیاس استثنایی اتصالی که در آن نقیض نتیجه در تالی مقدمه اول آمده است:

اگر کسی رتبه تک‌رقمی تجربی بشود، رشته پزشکی را انتخاب می‌کند.

زهره رشته‌اش پزشکی نیست.

پس زهره رتبه‌اش تک‌رقمی نشده.

مثال برای قیاس استثنایی اتصالی که در آن عین نتیجه در مقدمه اول آمده است:

یک مفهوم یا مصادیق متعدد دارد یا جزئی است.

درخت مصادیق متعدد دارد.

پس درخت جزئی نیست.

بررسی سایر گزینه‌ها:

مقدمه دوم قیاس استثنایی همواره حملی است؛ پس نمی‌توان گفت که قضایای حملی در آن کاربرد ندارند.

ساختار قیاس استثنایی

مقدمه شرطی + مقدمه حملی = نتیجه حملی

حکم به پیوستگی میان دو نسبت، مربوط به قضایای شرطی متصل است؛ نه منفصل.

گاهی در کنکور کل عبارت صحیح است و تنها یک کلمه باعث نادرستی آن می‌شود؛ پس همواره گزینه‌ها را کامل بخوانید.

عبارت «نه هر دو و شاید هیچ کدام» بیانگر قضیه شرطی منفصل مانعة‌الجمع است.

فقط در قضایای شرطی منفصل مانعة‌الجمع است که ممکن است هیچ‌کدام از حالت‌ها نباشد.

۹۵- با توجه به نوع قضیه «این قضیه یا غیرشرطی است یا منفصل حقیقی» کدام یک از قضایای زیر کاذب هستند؟

الف - بعضی غیرشرطی‌ها، منفصل حقیقی هستند.

ب - هیچ غیرشرطی، منفصل حقیقی نیست.

ج - بعضی غیرشرطی‌ها، منفصل حقیقی نیستند.

د - هر منفصل حقیقی، غیرشرطی است.

۴ «ج» و «ب»

۳ «الف» و «ب»

۲ «د» و «ج»

۱ «الف» و «د»

(دشوار - قضیه شرطی - مفهومی - ۱۰۰۹)

پاسخ: گزینه ۱

برای پاسخ به چنین سؤالاتی می‌توان از حداقل دو روش استفاده کرد:

روش اول

صورت سؤال را رها کرده و هر کدام از عبارات را از نظر صدق و کذب بررسی کنید.

الف) بعضی غیرشرطی‌ها، منفصل حقیقی هستند. ← کاذب است ← چطور ممکن است یک قضیه، شرطی نباشد، اما منفصل حقیقی باشد؟

ب) هیچ غیرشرطی، منفصل حقیقی نیست. ← صادق است ← اگر یک قضیه شرطی نباشد، قطعاً از نوع منفصل حقیقی نیست.

ج) بعضی غیرشرطی‌ها، منفصل حقیقی نیستند. ← صادق است ← اگر یک قضیه شرطی نباشد، حتمی است که غیر منفصل حقیقی می‌باشد.

د) هر منفصل حقیقی، غیرشرطی است. ← کاذب است ← اگر یک قضیه منفصل حقیقی باشد، قطعاً از نوع شرطی است؛ نه غیر شرطی.

روش دوم

با استفاده از قواعد منطقی به سؤال پاسخ دهید؛ پس نوع قضیه مطرح شده را تشخیص داده و صدق و کذبش را بررسی کنید.

گام اول

نوع قضیه مطرح شده در صورت سؤال را تشخیص دهید.

این قضیه از نوع شرطی منفصل مانعة‌الجمع است؛ زیرا ← هر دو جز قضیه نمی‌توانند همزمان صادق باشند؛ اما می‌توانند هر دو کاذب باشند. توضیح بیشتر:

یک قضیه نمی‌تواند هم غیرشرطی باشد و هم منفصل حقیقی. ← اجتماع محال

اما یک قضیه می‌تواند نه غیرشرطی باشد (شرطی باشد) و نه منفصل حقیقی باشد؛ مثلاً شرطی متصل باشد یا منفصل مانعة‌الرفع باشد. ← ارتفاع ممکن

گام دوم

قضایای «الف» تا «د» را بررسی کنید.

الف) بعضی غیرشرطی‌ها، منفصل حقیقی هستند. ← کاذب است ← دو مفهوم «غیرشرطی» و «منفصل حقیقی» با هم جمع شده‌اند که امری محال است.

ب) هیچ غیرشرطی، منفصل حقیقی نیست. ← صادق است ← اگر قضیه‌ای غیرشرطی باشد (حتمی باشد)؛ دیگر منفصل نخواهد بود.

ج) بعضی غیرشرطی‌ها، منفصل حقیقی نیستند. ← صادق است ← اگر قضیه‌ای غیرشرطی باشد (حتمی باشد)؛ دیگر منفصل نخواهد بود.

هر منفصل حقیقی، غیرشرطی است. ← کاذب است ← دو مفهوم «منفصل حقیقی» و «غیرشرطی» با هم جمع شده‌اند که امری محال است.

میانبر (۱)

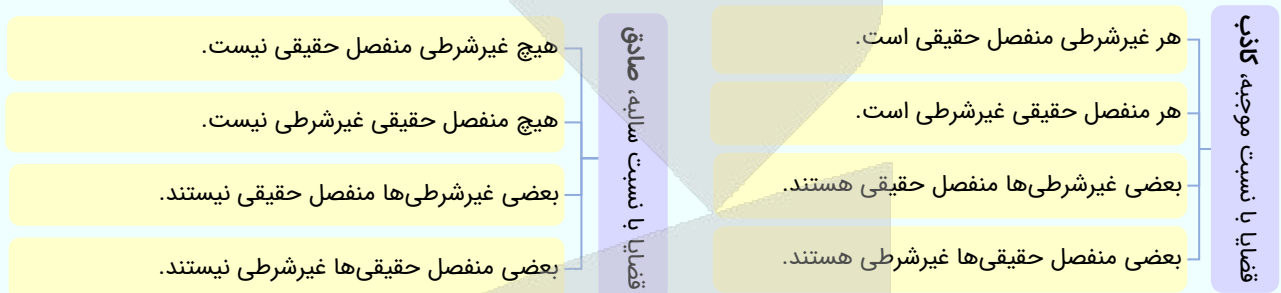
قضیه ب، متناقض قضیه الف است و چون قضیه الف کاذب است؛ پس قضیه ب، صادق خواهد بود.

میانبر (۲)

قضیه ج، متداخل قضیه ب است و چون قضیه ب (کلیه) صادق است؛ پس قضیه ج (جزئی) هم صادق خواهد بود.

نکته ترکیبی با درس ۳ منطق دهم

رابطه بین «غیرشرطی» و «منفصل حقیقی» تبیین است و در رابطه تبیین قضایا با نسبت سالبه، صادق هستند و قضایا با نسبت موجهه، کاذب هستند.

تست مذکور مشابه تست ۱۳۰ کنکور سراسری اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۳ است.

با توجه به نوع قضیه «این موجود یا غیر انسان است یا حیوان»، چند مورد از قضایای زیر کاذب هستند؟

- بعضی حیوان‌ها غیر انسان هستند.
 - بعضی غیر انسان‌ها حیوان هستند.
 - هر حیوانی غیر انسان است.
 - هیچ انسانی حیوان نیست.
- (۱) چهار (۲) سه (۳) دو (۴) یک

پاسخ: گزینه ۳

۹۶- با کدام دو مفهوم می‌توان یک قضیه شرطی منفصل حقیقی ساخت؟

- (۱) سیب - هلو (۲) حملی - منفصل حقیقی (۳) جاندار - فاقد تنفس (۴) نارسانا - آهن

(دشوار - قضیه شرطی - مفهومی - ۱۰۰۹)

پاسخ: گزینه ۳

قلقش رو یاد بگیر!

به دنبال گزینه‌ای باشید که هیچ حالت سومی وجود نداشته باشد و امکان درست بودن هر دو طرف نیز نباشد.

دو مفهوم موجود در گزینه «۳» را می‌توان به نحوی بیان کرد که یک قضیه شرطی منفصل حقیقی ساخته شود.

بررسی قضیه «این موجود یا جاندار است یا فاقد تنفس»:

- آیا هر دو طرف می‌توانند درست باشند؟ — «یا» را حذف کرده و به جای آن «هم» می‌گذاریم — این موجود هم جاندار است هم فاقد تنفس
- معنا نمی‌دهد؛ چرا که هر جاندار باید تنفس کند و نمی‌تواند فاقد تنفس باشد. پس درست بودن هر دو طرف محال است.
- آیا هر دو طرف می‌توانند کاذب باشند؟ — «یا» را حذف کرده و به جای آن «نه» می‌گذاریم — این موجود نه جاندار است نه فاقد تنفس
- معنا نمی‌دهد؛ به هر حال یا باید جاندار باشد یا فاقد تنفس، یعنی حالت سومی وجود ندارد. پس کاذب بودن هر دو طرف محال است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

دو مفهوم موجود در این گزینه را می‌توان به نحوی بیان کرد که یک قضیه شرطی منفصل مانعة‌الجمع ساخته شود.

بررسی قضیه «این میوه یا سیب است یا هلو»:

آیا هر دو طرف می‌توانند درست باشند؟ — «یا» را حذف کرده و به‌جای آن «هم» می‌گذاریم — این میوه هم سیب است؛ هم هلو. معنا نمی‌دهد؛ پس درست بودن هر دو طرف محال است.

آیا هر دو طرف می‌توانند کاذب باشند؟ — «یا» را حذف کرده و به‌جای آن «نه» می‌گذاریم — این میوه نه سیب است؛ نه هیو. معنا می‌دهد؛ مثلاً آن میوه ممکن است انبه باشد. پس کاذب بودن هر دو طرف ممکن است.

۲ دو مفهوم موجود در این گزینه را می‌توان به‌نحوی بیان کرد که یک قضیه شرطی منفصل **مانعة الجمع** ساخته شود.

بررسی قضیه «این قضیه هم حملی است، هم منفصل حقیقی»:

آیا هر دو طرف می‌توانند درست باشند؟ — «یا» را حذف کرده و به‌جای آن «هم» می‌گذاریم — این قضیه هم حملی است، هم منفصل حقیقی. معنا نمی‌دهد؛ پس درست بودن هر دو طرف محال است.

آیا هر دو طرف می‌توانند کاذب باشند؟ — «یا» را حذف کرده و به‌جای آن «نه» می‌گذاریم — این قضیه نه حملی است، نه منفصل حقیقی. معنا می‌دهد؛ ممکن است مثلاً منفصل مانعة‌الرفع باشد. پس کاذب بودن هر دو طرف ممکن است.

۴ دو مفهوم موجود در این گزینه را می‌توان به‌نحوی بیان کرد که یک قضیه شرطی منفصل **مانعة الجمع** ساخته شود.

بررسی قضیه «این جسم یا نارسانا است یا آهن»:

آیا هر دو طرف می‌توانند درست باشند؟ — «یا» را حذف کرده و به‌جای آن «هم» می‌گذاریم — این جسم هم نارسانا است، هم آهن. معنا نمی‌دهد؛ همه آهن‌ها رسانا هستند. پس درست بودن هر دو طرف محال است.

آیا هر دو طرف می‌توانند کاذب باشند؟ — «یا» را حذف کرده و به‌جای آن «نه» می‌گذاریم — این جسم نه نارسانا است؛ نه آهن. معنا می‌دهد؛ ممکن است مثلاً فولاد باشد. پس کاذب بودن هر دو طرف ممکن است.

- ۹۷- می‌دانیم که قضیه «الف یا ج است یا ب» یک قضیه منفصل غیرقابل جمع در کذب است؛ در این صورت
 (۱) اگر الف، ب نباشد قطعاً ج است.
 (۲) اگر الف، ج باشد آنگاه نمی‌تواند ب باشد.
 (۳) جمع بین ب و ج در صدق امکان‌پذیر نیست.
 (۴) اگر الف غیر ج باشد، آنگاه غیر ب خواهد بود.

(دشوار - قضیه شرطی - مفهومی - ۱۰۰۹)

پاسخ: گزینه ۱

تعبیر

منظور از قضیه منفصل غیرقابل جمع در کذب، همان مانعة‌الرفع است.

کلم اول

برای حل این سؤال یک قضیه منفصل مانعة‌الرفع مثال می‌زنیم:
 قورباغه یا در آب زندگی می‌کند یا در خشکی

کلم دوم

اطلاعات این گزینه را روی مثال پیاده می‌کنیم:
 اگر قورباغه در آب زندگی نکند، قطعاً در خشکی زندگی می‌کند.

کلم آخر

صدق و کذب آن را بررسی می‌کنیم:
 درست است؛ زیرا به‌هر حال در قضیه منفصل مانعة‌الرفع، باید یک طرف صادق باشد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

از همان مثال قبلی استفاده می‌کنیم.

- اطلاعات این گزینه را روی مثال پیاده می‌کنیم:
- اگر قورباغه در آب زندگی کند، دیگر نمی‌تواند در خشکی زندگی کند.
- صدق و کذب آن را بررسی می‌کنیم:

نادرست است؛ زیرا در قضیه منفصل مانع‌الرفع، هر دو طرف می‌توانند صادق باشند.

در قضیه منفصل مانع‌الرفع، هر دو طرف می‌توانند صادق باشند؛ پس جمع آن‌ها در صدق ممکن است.

رد گزینه

گزینه‌های ۲ و ۳ هر دو به یک نکته اشاره می‌کنند و از آن‌جایی که یک تست نمی‌تواند دو جواب صحیح داشته باشد؛ هیچ‌کدام جواب سؤال نیستند.

از همان مثال قبلی استفاده می‌کنیم.

- اطلاعات این گزینه را روی مثال پیاده می‌کنیم:
- اگر قورباغه در آب زندگی نکند، در خشکی نیز زندگی نمی‌کند.
- صدق و کذب آن را بررسی می‌کنیم:

نادرست است؛ زیرا در قضیه منفصل مانع‌الرفع، به‌هر حال باید یک طرف صادق باشد.

تذکر!

در این گزینه از کذب یک طرف، کذب طرف دیگر را نتیجه گرفته است؛ در حالیکه باید از کذب یک طرف صدق طرف دیگر را نتیجه بگیرد.

۹۸- کدام قضیه منفصل غیرقابل جمع در کذب است؟

- ۱) او یا شیعه است، یا غیرمسلمان است.
- ۲) او یا غیر شیعه است؛ یا مسلمان نیست.
- ۳) او یا شیعه نیست؛ یا غیرمسلمان است.
- ۴) او یا غیر شیعه است؛ یا غیرمسلمان نیست.

(دشوار - قضیه شرطی - مفهومی - ۱۰۰۹)

پاسخ: گزینه ۴

گام اول

یادآوری میانبری برای تشخیص قضایای منفصل مانع‌الرفع (غیرقابل جمع در کذب) در این قضایا، هر دو طرف ممکن است صادق باشند.

گام دوم

آموزش یک تکنیک برای تشخیص احتمال صدق هر دو طرف از بین دو طرف قضیه منفصل، «یا» را حذف کرده و به‌جای آن «هم» می‌گذاریم.

گام سوم

یک مثال برای تکنیک قبل

قورباغه **یا** در آب زندگی می‌کند **یا** در خشکی ← قورباغه **هم** در آب زندگی می‌کند **هم** در خشکی ← هر دو طرف صادق است ← پس منفصل مانع‌الرفع است.

گام آخر

بررسی گزینه ۴ با تکنیک مذکور

او **یا** غیر شیعه است؛ **یا** غیرمسلمان نیست ← او **هم** غیر شیعه است (مثلاً سنی است)؛ **هم** غیرمسلمان نیست (مسلمان است) ← هر دو طرف صادق است ← پس منفصل مانع‌الرفع است.

تکنیک ساده‌نویسی قضایایی که در محمول آن‌ها «غیر» وجود دارد

«غیر» را حذف کرده و نسبت را تغییر دهید.

مطابق تکنیک مذکور، قضیه موجود در گزینه ۴ به شکل زیر بازنویسی می‌شود:

او یا شیعه نیست یا مسلمان است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ در قضیه منفصل مانع‌الرفع، دو طرف می‌توانند همزمان صادق باشند؛ اما اینجا امکان صدق هر دو طرف وجود ندارد.

بررسی تکنیکال گزینه ۱

او یا شیعه است، یا غیرمسلمان است ← او هم شیعه است، هم غیرمسلمان است. ← هر دو طرف نمی‌توانند صادق باشند ← پس منفصل مانع‌الرفع نیست.

۲ اصلاً قضیه مذکور شرطی منفصل نیست که بخواهد مانع‌الرفع باشد؛ زیرا هم اجتماع طرفین و هم ارتفاع آن‌ها ممکن است.

بررسی تکنیکال گزینه ۲

اجتماع ممکن است ← او یا غیر شیعه است؛ یا مسلمان نیست. ← او هم غیر شیعه است (شیعه نیست)؛ هم مسلمان نیست. ← مثلاً مسیحی است. ← می‌توانند هر دو طرف صادق باشند.

ارتفاع ممکن است ← او یا غیر شیعه است؛ یا مسلمان نیست. ← او نه غیر شیعه است (شیعه است)؛ نه مسلمان نیست (مسلمان است). ← هر دو طرف می‌توانند کاذب باشند.

۳ قضیه موجود در گزینه سه، عیناً معادل همان قضیه گزینه دو است؛ پس نمی‌تواند پاسخ تست باشد.

۹۹- در کدام گزینه قیاس استثنایی نامعتبر است؟

- ۱) همه افراد حاضر در این کلاس دانشکده حقوق، مدرک دیپلم دارند؛ زیرا می‌دانیم در صورتی افراد وارد دانشگاه می‌شوند که دبیرستان را گذرانده باشند.
- ۲) بیشتر نقاط جهان آلوده است، زیرا اگر مردم پلاستیک زیاد استفاده کنند، محیط آلوده می‌شود و می‌دانیم که استفاده مردم از پلاستیک زیاد است.
- ۳) اگر کسی افسردگی داشته باشد، در زندگی هدفمند نیست؛ پس آرزو که هدفی برای خود ندارد، دچار بیماری افسردگی است.
- ۴) اگر جسمی در دسته فلزات باشد، الکتریسیته را از خود عبور می‌دهد، پس این ظرف که رسانا نیست، نمی‌تواند فلزی باشد.

(متوسط - قیاس استثنایی - مفهومی - ۱۰۰۹)

پاسخ: گزینه ۳

قیاس این گزینه، وضع تالی و نامعتبر است.

اگر کسی افسردگی داشته باشد، در زندگی هدفمند نیست؛ پس آرزو که هدفی برای خود ندارد، دچار بیماری افسردگی است.

وضع تالی

تالی

مقدم

کلمه اول

از کجا می‌فهمیم که نوع قیاس «وضع تالی» است؟

مقدمه دوم قیاس، تأیید تالی مقدمه اول است ← یعنی عبارت «آرزو که هدفی برای خود ندارد» در تأیید «در زندگی هدفمند نیست» بیان شده است.

کلمه دوم

آیا «وضع تالی» معتبر است؟

خیر؛ نامعتبر است؛ زیرا ممکن است آرزو هدفمند نباشد، اما دچار افسردگی هم نباشد و اتفاقاً شاد زندگی کند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) قیاس این گزینه، وضع مقدم و معتبر است.

بازنویسی استدلال موجود در گزینه یک

اگر کسی وارد دانشگاه بشود؛ دبیرستان را گذرانده است (مدرک دیپلم دارد)؛ پس افراد حاضر در این کلاس که وارد دانشگاه شده‌اند، دیپلم دارند.

مشاوره

برای تعیین نوع قیاس در این سؤالات ابتدا عبارت را به صورت استاندارد بنویسید.

۲) قیاس این گزینه، وضع مقدم و معتبر است.

بازنویسی استدلال موجود در گزینه دو

اگر مردم پلاستیک زیاد استفاده کنند، محیط آلوده می‌شود. استفاده مردم از پلاستیک زیاد است؛ پس بیشتر نقاط جهان آلوده است.

۳) قیاس این گزینه، رفع تالی و معتبر است.

بازنویسی استدلال موجود در گزینه چهار

اگر جسمی در دسته فلزات باشد، رسانا است. این ظرف رسانا نیست؛ پس فلزی نیست.

مروری بر حالت‌های معتبر و نامعتبر قیاس استثنایی متصل

حالات نامعتبر قیاس استثنایی متصل

رفع مقدم

وضع تالی

حالات معتبر قیاس استثنایی متصل

وضع مقدم

رفع تالی

۱۰۰- هرگاه از قضیه «اگر شکلی مستطیل باشد، دارای چهار زاویه است» نتیجه بگیریم که «لوزی دارای چهار زاویه نیست» کدام عبارت درست است؟

- (۱) استدلال ما معتبر و از نوع وضع مقدم است.
 (۲) استدلال ما معتبر و از نوع رفع تالی است.
 (۳) استدلال ما نامعتبر و از نوع رفع مقدم است.
 (۴) استدلال ما نامعتبر و از نوع وضع تالی است.

(متوسط - قیاس استثنایی - مفهومی - ۱۰۰۹)

پاسخ: گزینه ۳

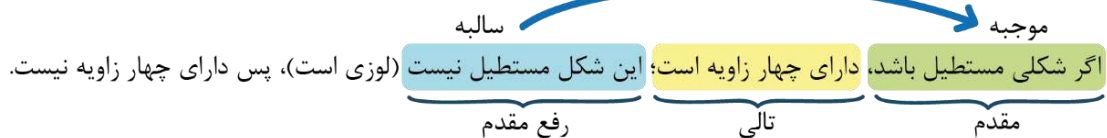
گام اول

بازنویسی استدلال موجود در صورت سؤال
 اگر شکلی مستطیل باشد، دارای چهار زاویه است؛ این شکل مستطیل نیست (لوزی است)، پس دارای چهار زاویه نیست.

گام دوم

بررسی اینکه استدلال مذکور از چه نوعی است

می‌گویید که مقدم، رخ نداده؛ پس رفع مقدم است.

آیا استدلال مذکور مغالطه است؟

بله؛ رفع مقدم مغالطه و نامعتبر است. در واقع لوزی نیز دارای چهار زاویه است.

مشاوره

حل این تست ساده بود؛ زیرا اگر از اطلاعات عمومی‌تان نیز استفاده می‌کردید، می‌توانستید دو گزینه‌ای که این استدلال را معتبر می‌دانند، خط بزنید.

تست مذکور مشابه کنکورهای داخل ۱۳۹۷، داخل ۱۳۹۵، خارج ۱۳۹۵ و خارج ۱۳۹۱ است.

اگر از قضیه «هرگاه شکلی مربع باشد، دارای چهار ضلع است.» نتیجه بگیریم که «دوزنقه مربع است.» دچار چه مغالطه‌ای شده‌ایم؟
 (۱) وضع تالی (۲) رفع مقدم (۳) ابهام انعکاس (۴) مغالطه در ماده

پاسخ: گزینه ۱

هرگاه از قضیه «هر کس دیپلم انسانی دارد، آرایه می‌داند.» نتیجه بگیریم که «دیپلمه ریاضی آرایه نمی‌داند.» دچار چه مغالطه‌ای شده‌ایم؟ (داخل ۹۵)
 (۱) فقدان حد وسط (۲) ابهام انعکاس (۳) وضع تالی (۴) رفع مقدم

پاسخ: گزینه ۴

هرگاه از قضیه «هرگاه یک گره آسمانی، ستاره باشد، نورانی است.» نتیجه بگیریم که «ماه ستاره است.» دچار چه مغالطه‌ای شده‌ایم؟ (خارج ۹۵)
 (۱) مغالطه تمثیل ناروا (۲) ابهام انعکاس (۳) رفع مقدم (۴) وضع تالی

پاسخ: گزینه ۴

اگر از قضیه «هر انسانی که تلاش کند موفق می‌شود.» نتیجه بگیریم که «علی چون موفق است پس تلاش کرده است.» دچار چه مغالطه‌ای شده‌ایم؟ (خارج ۹۱)
 (۱) مغالطه در صورت - وضع مقدم (۲) مغالطه در صورت - وضع تالی (۳) مغالطه در ماده و صورت - وضع مقدم (۴) مغالطه در صورت و ماده - وضع تالی

پاسخ: گزینه ۲

کنکورشناسی

در سؤالات منطق کنکور، حداقل یک تست ساده وجود دارد که می‌توانید به آن پاسخ بدهید و از کف میانگین کشوری فاصله تصاعدی بگیرید.

۱۰۱- کدام عبارت درباره شناخت حسی درست نیست؟

- (۱) شناخت حسی می‌تواند زمینه‌ساز و مقدمه شناخت به واسطه عقل باشد.
- (۲) حواس، توانایی شناخت و برطرف کردن خطای موجود در خود را دارند.
- (۳) شناخت حسی، برخلاف شناخت به واسطه عقل به امور جزئی تعلق دارد.
- (۴) شناخت حاصل شده به وسیله حواس پنجگانه، میان انسان‌ها مشترک است.

پاسخ: گزینه ۴ (متوسط - ابزارهای شناخت - خط به خط - ۱۱۰۷)

حواس به دلیل خطاپذیر بودن و قابلیت‌های متفاوت، ممکن است میان انسان‌ها یکسان نباشند و یک واقعیت یکسان، توسط حواس انسان‌ها به صورت متفاوت درک شود.

مثال

هوای امروز ممکن است از نظر یک فرد گرم باشد و از نظر دیگری سرد به نظر برسد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

شناخت حسی با مشاهده و درک امور محسوس، می‌تواند آن‌ها را برای تجزیه و تحلیل در اختیار عقل قرار دهد و زمینه‌ساز شناخت به واسطه عقل باشد.

مثال

حواس، طلوع خورشید و روشن شدن زمین را طی روزهای متوالی مشاهده و آن را در اختیار عقل قرار می‌دهد؛ عقل با تجزیه و تحلیل این اتفاق، به این نتیجه می‌رسد که علت روشن شدن زمین، طلوع خورشید است. در این مثال، حواس بودند که زمینه‌ساز شناخت به واسطه عقل شدند.

۲) علی‌رغم خطاپذیر بودن حواس، این ابزار می‌تواند خودش خطای موجود در خود را شناسایی و برطرف کند.

مثال

در بیابان آب مشاهده می‌کنید (خطای حسی)؛ کمی که جلوتر می‌روید با همان حواس متوجه می‌شوید که سراب بوده و اشتباه دیده‌اید (رفع خطا).

۳)

شناخت به واسطهٔ عقل مربوط به امور کلی و شناخت حسی مربوط به امور جزئی است.

مثال

شناخت حسی ← امروز خورشید طلوع کرد و زمین روشن شد.
شناخت به واسطهٔ عقل ← همواره طلوع خورشید، علت روشن شدن زمین است.

کنکورشناسی

آخرین بار در کنکور خارج از کشور ۱۴۰۰ به صورت مستقیم از شناخت حسی سؤال طرح شد؛ اما صرفاً به نشانهٔ اعتبار و ارزش این شناخت توجه شده بود. از آنجا که تست مذکور در آزمون ماز به صورت کلی و گسترده‌تر طرح شده، شانس بالایی برای طرح محتوای آن در کنکور سراسری وجود دارد.

فواید شناخت حسی

۱- شناخت تفاوت‌ها ۲- برطرف کردن نیاز ۳- آشنایی با عالم طبیعت ۴- زندگی بر پایهٔ آن ۵- بهره‌برداری از اشیاء ۶- شناخت ویژگی موجودات

قلمرو و محدودهٔ شناخت حسی

صرفاً به امور مادی تعلق دارد و به صورت جزئی به شناخت می‌رسد. به عبارت دیگر، قوانین کلی به واسطهٔ آن درک نمی‌شود.

خطاپذیری شناخت حسی

این شناخت، همواره در معرض خطا قرار دارد و گاهی نیز بالفعل دچار خطا می‌شود؛ اما با وجود این خطاها، باز هم معتبر است و انسان از آن استفاده می‌کند.

ماز

۱۰۲- دربارهٔ شباهت میان شناخت تجربی و درون‌نگری می‌توان گفت

۱) هر دو از طریق ابزار عقل حاصل می‌شوند.

۲) مصادیق خارجی در هر دو نقش‌آفرین است.

۳) موضوع هیچ‌کدام از آن‌ها مادی نمی‌باشد.

۴) ممکن است موضوع آن‌ها یکسان باشد.

(آسان - ابزارهای شناخت - ترکیبی - ۱۱۰۷)

پاسخ: گزینه ۱

شناخت تجربی و درون‌نگری هر دو زیرمجموعهٔ شناخت به واسطهٔ عقل هستند؛ پس هر دو از طریق عقل حاصل می‌شوند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲) درون‌نگری با مراجعه به عالم درون و شناخت تجربی با مراجعه به عالم بیرون کسب می‌شود؛ پس مصادیق خارجی فقط در شناخت تجربی نقش دارد.

۳) موضوع شناخت تجربی، مادی است.

نکته

عقل، توانایی درک امور مادی و غیرمادی را دارد؛ اما شناخت تجربی، تنها یکی از اقسام شناخت به واسطهٔ عقل است که کاملاً مادی می‌باشد.

۴) موضوع این دو شناخت، کاملاً با یکدیگر تفاوت دارد. شناخت تجربی مربوط به امور بیرونی، مانند یکسان عمل کردن طبیعت و... است؛ درحالی‌که درون‌نگری مربوط به شناخت احوالات نفس، مانند شادی، غم و... است.

کنکورشناسی

سؤالات مقایسه‌ای در کنکورهای اخیر رواج پیدا کرده است؛ برای مثال در همین درس، طراح کنکور نوبت اول ۱۴۰۲، از مقایسهٔ عقل با سایر ابزارهای شناخت تست طرح کرده بود. در گزینه‌های ۲ و ۴ تست ۱۳۵ کنکور نوبت دوم ۱۴۰۳ نیز از مقایسهٔ شناخت حسی و شناخت شهودی با دیگر ابزارهای شناخت، نکاتی مطرح شده بود.

توجه به یک نکتهٔ اختلافی دربارهٔ درون‌نگری که در این تست از آن استفاده نشده است:

درون‌نگری، شناختی با واسطه است یا بی‌واسطه؟

از آنجا که درون‌نگری، به واسطهٔ ابزار عقل حاصل می‌شود، پس با واسطه است؛ در واقع تنها شناخت بی‌واسطه، شناخت شهودی محسوب می‌شود.

اگر با واسطه است؛ پس چرا درون انسان حاصل می‌شود؟

اینکه این شناخت، درون انسان حاصل می‌شود، ربطی به بی‌واسطه بودن آن ندارد. در واقع، «واسطه» یعنی ابزار شناخت و از آنجا که در درون‌نگری، عقل به‌عنوان ابزار شناخت وجود دارد، پس این شناخت، با واسطه است.

مقایسهٔ شناخت تجربی و درون‌نگری

شباهت

- هر دو به واسطهٔ ابزار عقل حاصل می‌شوند.
- هر دو به معلومات انسان، چیزی اضافه می‌کنند.
- هر دو با واسطه محسوب می‌شوند.

تفاوت

- شناخت تجربی، مربوط به مصادیق خارجی و درون‌نگری مربوط به عالم درون است.
- شناخت تجربی، مربوط به امور مادی و درون‌نگری مربوط به امور غیرمادی است.

۱۰۳- کدام عبارت درست است؟

- ۱) از آنجا که عارف با چشم واقعی خود و به‌صورت قلبی به مشاهدهٔ جهان می‌پردازد، این نوع از شناخت، شهودی نام گرفته است.
- ۲) در شناخت وحیانی که برترین نوع شهود است، قلب انسان‌ها در حقیقت تجلی یافته و حقایق را بی‌واسطه و مستقیم درک می‌کند.
- ۳) مقصود از شناخت شهودی عبارت است از تماس مستقیم درون انسان با واقعیت‌های غیرقابل تماس و غیرحسی در جهان هستی.
- ۴) معارف وحیانی را درک آدمی از شهود پیامبران می‌نامند و صرفاً توسط اولیای الهی قابل درک است؛ پس صرفاً مخصوص پیامبران می‌باشد.

پاسخ: گزینه ۳

(متوسط - ابزارهای شناخت - خط به خط - ۱۱۰۷)

سالک و عارف در شناخت شهودی، از طریق قلب خویش (که درون انسان است) با واقعیت‌های غیرمادی (غیرقابل تماس و غیرحسی) ارتباط گرفته و آن‌ها را مستقیماً و بی‌واسطه درک می‌کنند.

جالب است بدانید که...

عبارت موجود در گزینهٔ «۳» از علامه جعفری در کتاب شرح و تفسیر نهج‌البلاغه نقل شده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) عارف از طریق چشم معنوی خود به مشاهدهٔ جهان می‌پردازد؛ نه چشم واقعی خود.

یک برش از صفحهٔ ۵۴ کتاب درسی فلسفهٔ یازدهم برای رد گزینهٔ ۱:

این گونه شناخت را بدان جهت شهودی می‌گویند که قلب انسان حقیقت را چنان درمی‌یابد که گویا با چشم می‌بیند.

صرفاً تشبیه شده است و بدان معنا نیست که عارف، واقعاً با چشم حقایق را می‌بیند.

۲) این عبارت از نظر ساختاری ایراد دارد. در واقع، حقیقت در قلب انسان‌ها تجلی پیدا می‌کند؛ نه اینکه قلب انسان‌ها در حقیقت تجلی پیدا کند.

کنکورشناسی

هرسال حداقل یک تست از مجموع شش تست فلسفه یازدهم در کنکور، مربوط به جابه‌جایی کلمات و ایرادات ساختاری است؛ به همین جهت در آزمون‌های ما، کامل‌ترین شبیه‌سازی را به کنکور خواهیم داشت.

شهود و حیانی، مخصوص پیامبران است؛ اما دسترسی به معارف و حیانی برای همه مردم امکان‌پذیر است.

یک برش از صفحه ۵۵ کتاب درسی فلسفه یازدهم برای رد گزینه ۴:

دقت کنید که «شهود و حیانی» مخصوص پیامبران است.

یکی از شهودهای قلبی وحی الهی است. این شهود ویژه پیامبران است و خداوند از طریق وحی و به واسطه پیامبران، معارفی را در اختیار بشر قرار می‌دهد که به آن «معارف و حیانی» می‌گویند.

اما «معارف و حیانی» در اختیار همه مردم قرار دارد.

از

۱۰۴- در کدام گزینه برای موضوع بیان شده، ابزار شناخت درستی ذکر نشده است؟

- ۱) عقل ← شناخت اینکه جهان طبیعت، یکسان عمل می‌کند.
- ۲) حس ← شناخت تفاوت‌ها و تمایزات میان مفاهیم کلی.
- ۳) عقل ← شناخت اسرار و رموز موجود در عالم طبیعت.
- ۴) شهود قلبی ← شناخت اسرار و رموز عالم هستی.

(متوسط - ابزارهای شناخت - مفهومی - ۱۱۰۷)

پاسخ: گزینه ۲

ارزش و اعتبار شناخت حسی، توانایی حس در شناخت تفاوت‌ها و تمایزات است؛ اما مقصود از آن، تفاوت‌های موجود در میان مصادیق جزئی است.

توضیح بیشتر...

حواس قادر به شناخت هر تفاوتی نیستند؛ بلکه این تفاوت‌ها و تمایزات باید از جنس موارد محسوس و مادی باشند.

مثال

حواس نمی‌توانند به تفاوت میان دو مفهوم کلی «علیت» و «سنخیت» دست پیدا کنند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

یکسان عمل کردن طبیعت، از قواعد عقلی موجود در شناخت تجربی است؛ در واقع این قاعده از طریق عقل درک شده و پشتوانه شناخت تجربی قرار می‌گیرد.

تذکر!

خود شناخت تجربی، از طریق همکاری میان حس و عقل حاصل می‌شود و عقل در آن نقش‌آفرین است.

عقل با کمک حواس و تحلیل عقلانی یافته‌های حسی می‌تواند به بسیاری از اسرار و رموز طبیعت پی ببرد و قوانین طبیعی را بشناسد.

تذکر!

همراهی حواس در این مسیر لازم است؛ اما کافی نیست.

۴ قلب و معرفت شهودی قادر به درک حقایقی است که با عقل و حس نمی‌توان درک نمود. طبق بیان کتاب، عارف و سالک الی الله ممکن است بتواند در همین دنیا، آخرت را مشاهده کند. علاوه بر عالم طبیعت، سایر عوالم را مشاهده نماید و وجود فرشتگان را هم واقعاً بیابد.

۱۰۵- کدام عبارت درست است؟

- ۱) استفاده‌های مختلف از اشیاء این امکان را به انسان می‌دهد که به کمک حواس خود، تمایز میان آن‌ها را تشخیص دهد.
- ۲) هر حقیقتی را که از راه حواس برای انسان قابل درک نباشد، می‌توان به کمک قوه عقل و شناخت‌های آن، درک کرد.
- ۳) یافته‌های عقلانی که اساس سایر دانش‌های بشر قرار می‌گیرند، هیچ‌گاه نمی‌توانند از طریق حس و تجربه درک شوند.
- ۴) ارسطو از اولین دانشمندانی بود که مبانی تجربی علوم عقلی را پایه‌گذاری کرد و به اصل علیت جایگاه والایی بخشید.

(متوسط - ابزارهای شناخت - ترکیبی - ۱۱۰۷)

پاسخ: گزینه ۳

قدرت و توانایی عقل، به انسان امکان می‌دهد تا یافته‌هایی سودمند درباره کل هستی که امکان درک تجربی آن هیچ‌گاه وجود ندارد، به دست بیاورد و این یافته‌های عقلانی را اساس سایر دانش‌ها قرار دهد.

اصل علیت، یکی از یافته‌های عقلانی‌ای است که اساس سایر دانش‌های بشری را تشکیل می‌دهد و نمی‌تواند از طریق تجربه درک شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) رابطه علی و معلولی بیان شده در این گزینه برعکس است. در واقع شناخت تمایزها و تفاوت‌های اشیاء این امکان را به انسان می‌دهد که به کمک عقل خود از اشیای متفاوت، استفاده‌های مختلف بکند.

یکی از رایج‌ترین دام‌های تستی در کنکور، جابه‌جا نوشتن روابط علی و معلولی است.

۲) برخی امور نه از راه حس و نه از راه عقل، قابل درک نیستند.

ذات خداوند از طریق عقل نیز قابل درک نیست.

۴) ارسطو از اولین دانشمندانی است که مبانی عقلی علوم تجربی را پایه‌گذاری کرد.

۱۰۶- در مورد اختلاف هراکلیتوس و پارمنیدس در مسئله شناخت کدام عبارت نادرست است؟

- ۱) هراکلیتوس علاوه بر حس به عقل هم اهمیت می‌داد اما پارمنیدس شناخت حسی را دارای اعتبار نمی‌دانست.
- ۲) مبنایی‌ترین دلیل اختلاف میان پارمنیدس و هراکلیتوس، در اعتبار یا عدم اعتبار حواس پنج‌گانه انسان بود.
- ۳) هراکلیتوس که تأکیدی بر بی‌اعتباری عقل نداشت، نظریه‌ای ارائه داد که مخالف دیدگاه پارمنیدس است.
- ۴) موضوع اصلی اختلاف میان هراکلیتوس و پارمنیدس بحث حرکت و سکون در جهان مادی و غیرمادی بود.

(دشوار - تاریخچه معرفت، تا قبل از دوره جدید اروپا - مفهومی - ۱۱۰۸)

پاسخ: گزینه ۴

پارمنیدس، حرکت در جهان مادی را پذیرفته بود و از این حیث با هراکلیتوس شباهت داشت؛ اما از نظر او، باطن جهان (جهان عقلانی) در ثبات بود، پس نباید در گزینه ۴ از لفظ «جهان مادی» استفاده می‌کرد؛ زیرا حرکت در جهان مادی، مورد اختلاف آن‌ها نبوده است.

اصلاً امکان دارد که یک فیلسوف، حرکت در جهان مادی را انکار کند و بگوید فصل‌ها تغییر نمی‌کنند؟ روز و شب ثابت است؟ و... خیر! امکان ندارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) هراکلیتوس، حس و عقل را به صورت توأمان قبول داشت؛ اما پارمنیدس فقط به عقل باور داشت و حس را معتبر نمی‌دانست.

۲ از آنجا که هراکلیتوس، حواس را قبول دارد، پس حرکت را می‌پذیرد و از آنجا که پارمنیدس، حواس را معتبر نمی‌داند، پس حرکت در جهان را واقعی نمی‌داند. در نتیجه می‌توان گفت که مبنای اختلاف آن‌ها، در اعتبار یا عدم اعتبار حواس است.

تذکر!

مبنای اختلاف پارمنیدس و هراکلیتوس ← اعتبار یا عدم اعتبار حواس
موضوع اختلاف پارمنیدس و هراکلیتوس ← وجود یا عدم وجود حرکت در جهان

۳ هراکلیتوس، مدعی بی‌اعتباری عقل نبود و علاوه بر حس، عقل را نیز قبول داشت.

راز طراح

گزینه‌ها را کامل بخوانید؛ گاهی در میان جملات طولانی، فقط بخش کوچکی نادرست است.

آغاز اختلاف: حس یا عقل

علاوه بر حس به عقل هم اهمیت می‌داد.	 هراکلیتوس
شناخت حسی را معتبر می‌دانست.	
قائل به درک وجود حرکت در جهان با شناخت حسی بود.	 پارمنیدس
شناخت حسی را دارای خطا و غیر معتبر می‌دانست.	
اعتباری برای چیزهایی که حواس درک می‌کند، قائل نبود.	
حرکت را در باطن جهان قبول نداشت.	
از دیدگاه او همهٔ اشیاء در ثبات و پایداری هستند.	

ماز

۱۰۷- کدام گزینه دربارهٔ سوفسطاییان و اندیشه‌های آنان درست است؟

- ۱) سوفسطاییان اصل امکان شناخت واقعیت را زیر سؤال بردند و به همین دلیل دچار اختلاف نظر و مغالطه شدند.
- ۲) به نظر پروتاگوراس، حقیقت همان چیزی است که حواس هر کس گواهی می‌دهد و بی‌شک همواره متفاوت است.
- ۳) تلاش سقراط و افلاطون و ارسطو برای تحکیم پایه‌های شناخت و معرفت، در جهت مقابله با سوفسطائیان بود.
- ۴) به نظر سوفسطاییان، بر خلاف حس نمی‌توان از راه عقل به شناخت حقیقت رسید و راه معرفت مسدود است.

پاسخ: گزینهٔ ۳ (متوسط - تاریخچه شناخت تا قبل از دورهٔ جدید اروپا - مفهومی - ۱۱۰۸)

در میان مجادلات طرفداران عقل و حس و سوفیست‌هایی که اصل معرفت را منکر می‌شدند، حکیمانی مثل سقراط، افلاطون و ارسطو کوشش کردند راه‌های معتبر شناخت و روش‌های رسیدن به آن را تبیین کرده و راه‌های گریز از خطا را هم توضیح دهند.

تذکر!

ظهور سوفسطائیان، قبل از آغاز فعالیت فلسفی سقراط و افلاطون و ارسطو بود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) **علت و معلول در این عبارت برعکس ذکر شده است؛** در واقع سوفسطائیان به سبب همین اختلاف نظرها و مغالطه‌هایی که خودشان بدان متوسل می‌شدند، اصل امکان شناخت واقعیت را زیر سؤال بردند.

توضیح بیشتر...

سوفسطائیان دیدند که از طریق مغالطه، می‌توانند حق و باطل را وارونه جلوه دهند؛ پس به تدریج به این نظر رسیدند که حق و باطل وجود ندارد و هرکس هرچه بگوید، همان حقیقت است.

۲) نمی‌توان گفت که گواهی حواس هر کس به حقیقت، همواره متفاوت است؛ بلکه گاهی حواس افراد یکسان گزارش می‌دهد و گاهی متفاوت.

دام تستی

بخش اول این گزینه درست است، اما بخش دوم آن نادرست است.

مثال برای اینکه گاهی حواس افراد یکسان گزارش می‌دهد و گاهی متفاوت

در یک جمع ۱۰ نفره، ممکن است همه احساس متفاوتی از مزه غذا داشته باشند؛ اما گاهی نیز ممکن است برخی از آن‌ها نظرات مشترکی داشته باشند.

به نظر آنها نه از راه حس و نه از راه عقل، نمی‌توان به حقیقت رسید.

کنکورشناسی

در سؤالات فلسفه گاهی دو یا سه کلمه باعث نادرستی کل گزینه می‌شوند. در اینجا «برخلاف حس» باعث نادرستی گزینه شده است.

۱۰۸- کدام عبارت درست است؟

- ۱) ابن‌سینا با این‌که معرفت شهودی را در کتاب‌های خود توضیح می‌دهد؛ اما برخلاف سهروردی آن را از ابزارهای شناخت محسوب نمی‌کند.
- ۲) دیدگاه افلاطون و پارمنیدس درباره شناخت حسی، تفاوت اساسی با یکدیگر دارد؛ اما این دو فیلسوف درباره اعتبار شناخت عقلی، اتفاق نظر دارند.
- ۳) از آنجا که ارسطو، شناخت عقلی را مطمئن می‌دانست، پس عقیده داشت که هرکس از عقل خود استفاده بکند، محال است که در مسیر شناخت، خطا کند.
- ۴) فارابی و ابن‌سینا، شناختی که مردم از حقایق وحیانی به دست می‌آورند را یکی از ابزارهای معتبر شناخت محسوب می‌کردند که در آن، هیچ خطایی رخ نمی‌دهد.

دشوار - تاریخچه معرفت، تا قبل از دوره جدید اروپا - ترکیبی - ۱۱۰۸

پاسخ: گزینه ۲

افلاطون: شناخت عقلی و شناخت حسی، هر دو معتبر هستند؛ اما شناخت عقلی، مطمئن تر است.
پارمنیدس: شناخت حسی به دلیل خطاپذیر بودن، کلاً معتبر نیست.
در نتیجه دیدگاه این دو فیلسوف درباره شناخت حسی، تفاوت اساسی با یکدیگر دارد؛ به نحوی که یکی آن را معتبر و دیگری نامعتبر می‌داند.
البته این دو فیلسوف درباره شناخت عقلی اتفاق نظر دارند و هر دو آن را معتبر تلقی می‌کنند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) شهود قلبی از نظر ابن‌سینا، یکی از ابزارهای شناخت است؛ اما آن را وارد فلسفه خود نمی‌کند.

رد گزینه ۱

اگر شهود قلبی از ابزارهای شناخت نیست؛ پس چه چیزی است؟ از ابزارهای غذا خوردن یا تمیز کردن ماشین است؟

۳) هیچ فیلسوفی، خطاهایی که در مسیر استدلال عقلی رخ می‌دهد را انکار نمی‌کند. ارسطو مدعی آن نیست که اگر شخصی از عقل خود استفاده کند، هیچ‌گاه دچار خطا نمی‌شود.

رد گزینه ۳

عقل معتبر و مطمئن است ← یعنی خود عقل، به معرفت یقینی می‌رسد.

در استدلال یک عاقل، خطا رخ می‌دهد ← یعنی ممکن است شخصی که از عقل استفاده می‌کند، در مسیر استدلال خود، دچار خطا شود.

۴) اولاً، شهود وحیانی (که مستقیماً به قلب پیامبر نازل می‌شود)، یکی از ابزارهای شناخت است؛ در حالی که در این گزینه از حقایق وحیانی سخن گفته است که مربوط به برداشت مردم از وحی می‌شود. ثانیاً، در شناخت مردم از وحی، ممکن است خطا رخ دهد؛ همانطور که گروه‌های تکفیری (مانند داعش) با شناخت غلط از وحی، دچار خطا شده بودند.

دام تستی

شهود وحیانی و شناخت وحیانی با یکدیگر تفاوت دارند. اولی مخصوص پیامبر است؛ اما دومی توسط پیامبر در اختیار همه مردم قرار می‌گیرد.

تذکره!

در شهود وحیانی، خطایی رخ نمی‌دهند؛ اما در شناخت مردم از وحی، ممکن است خطا رخ دهد.

۱۰۹- اگر بخواهیم دیدگاه کانت در مورد معرفت‌شناسی را به‌درستی نشان دهیم، کدام عبارت می‌تواند راهگشای ما در شناخت این موضوع باشد؟

- ۱) انسان وقتی مفهومی مثل «زمان» را درک می‌کند که پیش از آن، حرکت روز و شب را از طریق حواس درک کرده باشد تا عقل به شناخت «زمان» برسد.
- ۲) انسان هنگامی می‌تواند بگوید: «علت روشن شدن زمین، خورشید است» که با مفهوم «علیت» که در دستگاه ادراکی او قرار دارد، میان آنها ارتباط برقرار کند.
- ۳) انسان می‌تواند بفهمد که میان «طلوع خورشید» و «روشن شدن کره زمین» رابطه‌ای برقرار است که اولی بر مبنای عقل و دومی بر مبنای حواس درک می‌شود.
- ۴) انسان مفاهیمی مانند «زمان، مکان و علیت» را در دستگاه ادراکی خود دارد که با درک امور حسی مانند طلوع خورشید، این مفاهیم به‌نحو عمیق‌تری درک می‌شوند.

(دشوار - دوره جدید اروپا - مفهومی - ۱۱۰۸)

پاسخ: گزینه ۲

کلم اول

یادآوری دیدگاه کانت

پس با استفاده از مفاهیمی که در دستگاه ادراکی او قرار دارد، نتیجه می‌گیرد که علت روشن شدن زمین، طلوع آفتاب است.

انسان، با حواس خود می‌بیند که پس از طلوع آفتاب، هوا روشن می‌شود.

انسان، مفهومی مثل «زمان، مکان و علیت» را در دستگاه ادراکی خود دارد.

کلم دوم

در گزینه‌ها به دنبال چه چیزی باشیم؟
به دنبال گزینه‌ای باشیم که زمان و مکان و علیت، ذاتاً در ذهن انسان وجود داشته باشد و بر اساس آن، آدمی به شناخت چیزی برسد.

کلم آخر

پاسخ گزینه ۲ است؛ زیرا...
در این گزینه، انسان در دستگاه ادراکی خود، مفهوم علیت را دارد و پس از مشاهده به دنبال هم آمدن طلوع آفتاب و روشن شدن زمین، می‌فهمد که میان آن‌ها رابطه علیت وجود دارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) «زمان» مفهوم و مقوله‌ای است که ذاتاً در ادراک انسان وجود دارد و اینگونه نیست که چیزی، سبب شود تا «زمان» را درک کنیم.
۲) هم طلوع خورشید و هم مشاهده روشن شدن زمین، هر دو از طریق حواس درک می‌شوند؛ اما بعداً عقل میان آن‌ها رابطه علیت را نتیجه می‌گیرد.

۴) درک مفاهیم حسی به عمیق‌تر شدن مفاهیم مذکور کمکی نمی‌کند و آن مفاهیم، ذاتاً در دستگاه ادراکی انسان قرار دارند.

مشاوره

سبک سؤالات کنکور بعضاً به‌نحوی است که حفظ کردن مطالب به‌تنهایی کافی نیست و باید کاربرد آن‌ها را در مثال بلد باشید؛ دقیقاً همانند این تست.

۱۱۰- کدام عبارت نمی‌تواند مورد پذیرش یک نسبی‌گرا قرار بگیرد؟

- ۱) نمی‌توان گفت آب همواره در صد درجه به جوش می‌آید.
- ۲) شناخت فردی من، قابلیت تعمیم‌پذیری به شناخت افراد دیگر را ندارد.
- ۳) ویژگی‌های مختلف افراد، شناخت‌های اساساً متفاوت را نتیجه می‌دهد.
- ۴) شناخت از فردی به فرد دیگر متفاوت است و شناخت فردی من در طول زمان ثابت است.

از نظر نسبی گرایان، شناخت از فردی به فرد دیگر متفاوت است و حتی شناخت یک فرد می‌تواند در طول زمان متفاوت باشد؛ یعنی نمی‌توان گفت شناخت فردی من، در طول زمان، ثابت باقی می‌ماند.

مثال

مثلاً ممکن است من امروز به لیبرال‌دموکراسی باور داشته باشم و پنج سال بعد، معتقد به سوسیال‌دموکراسی شوم.

تذکر!

منظور از نسبی‌گرایی، تنها نسبت به دیگران نیست؛ بلکه نسبت به خود شخص نیز نسبی‌گرایی جریان دارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) طبق دیدگاه نسبی‌گرایی، نمی‌توان از یک شناخت ثابت و کلی صحبت کرد؛ بنابراین نمی‌توان گفت آب همواره در صد درجه به جوش می‌آید.

۲) پس نسبی‌گرایان چگونه با گزاره «آب در صد درجه می‌جوشد» مواجه می‌شوند؟

آن‌ها می‌گویند که حداکثر می‌توان گفت: «من معتقدم که در این لحظه، آب در صد درجه می‌جوشد».

۳) شناخت من فقط برای خودم و به نسبت خودم اعتبار دارد و نمی‌توانم این شناخت را به دیگران نیز تعمیم دهم.

۴) تناقض سخنان آن‌ها کجاست؟

اگر شناخت، امری فردی است و فقط برای خود شخص اعتبار دارد، همین موضوع که شناخت نسبی است نیز صرفاً برای گوینده آن اعتبار دارد.

۵) هر فرد متناسب با ویژگی‌های خود، درباره امور به شناختی می‌رسد که با شناخت افراد دیگر متفاوت است؛ بنابراین ویژگی‌های مختلف افراد، باعث می‌شود افراد شناخت‌های مختلف پیدا کنند.

کنکورشناسی

مشابه این تست، پیش از این در کنکور اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۳ مطرح شده است و احتمال دارد در کنکورهای آینده با تغییراتی در عنوان، مجدداً طرح گردد؛ به‌عنوان مثال، به‌جای نسبی‌گرایی، ممکن است از عمل‌گرایی یا اثبات‌گرایی استفاده شود.

درس‌های دهم و یازدهم مجموعاً ۳ تست از ۱۵ تست کنکور را پوشش داده‌اند.

۱۱۱- صحیح یا غلط بودن عبارات زیر در کدام گزینه به درستی بیان شده است؟

- الف - احکام اقتصادی اسلام در دوران شکوفایی تمدن اسلامی، پایه قواعد و مقررات اقتصادهای موفق آسیای میانه، آسیای غربی و جنوب غربی، شمال آفریقا و حتی جنوب اروپا قرار گرفت.
- ب - دستیابی به اهداف اقتصادی و سیاسی ملت ایران که در قانون اساسی بازتاب دارد، مستلزم مقاوم‌سازی اقتصاد و مصونیت‌بخشی به آن در برابر فشارها و تکانه‌های خارجی است.
- ج - رشد اقتصادی، منحنی مرز امکانات تولید را به سمت راست و بالا منتقل می‌کند که نشان‌دهنده امکان بیشتر تولید در کشور است.
- (۱) نادرست، نادرست، درست
(۲) نادرست، درست، درست
(۳) درست، نادرست، درست
(۴) درست، درست، نادرست

پاسخ: گزینه ۳

(متوسط - رشد اقتصادی و محاسبه آن - مفهومی / حفظی - ۱۰۱۱)

دستیابی به اهداف اقتصادی و سیاسی ملت ایران که در قانون اساسی بازتاب دارد، مستلزم غلبه بر ضعف‌ها و بیماری‌های ساختاری اقتصاد ایران است.

۱۱۲- کدام گزینه مؤید پاسخ درست و کامل سؤالات زیر است؟

- الف - تلاش حاکمان در دوره قاجار صرف چه چیزی می‌شد؟
- ب - کدام گزینه به حرکت‌های ملی و مذهبی‌ای که در دوره قاجار برای بهبود وضعیت اقتصادی انجام شد، اشاره دارد؟
- ج - تلاش اندیشمندان داخلی در جهت یافتن الگوی بومی پیشرفت به منظور «.....» است.
- (۱) الف: تعدی بر موقوفات و مالکیت‌های خصوصی و عمومی ب: بیانیه‌های حمایت از تولید ملی، ایجاد زمینه‌های قانونی، گسترش مدارس ج: اعتماد نداشتن به سایر شاخص‌های اقتصادی و دقیق نبودن این شاخص‌ها
- (۲) الف: تحکیم پایه‌های حکومت خود و افزودن بر خزانه از طریق غارت دست رنج مردم ب: تأسیس شرکت اسلامی و تحریم کالاهای خارجی توسط علمای اصفهان ج: یافتن الگویی که با شرایط فرهنگی، اقلیمی و تاریخی کشور سازگار باشد و راه روشنی را پیش پای مردم قرار دهد.
- (۳) الف: تحکیم پایه‌های حکومت وجود و اعطای امتیازات به خادمان ب: ایجاد سازوکار کارآمد مالیاتی، بهبود نسبی بهداشت ج: یافتن الگویی که با شرایط فرهنگی، اقلیمی و تاریخی کشور سازگار باشد و راه روشنی را پیش پای مردم قرار دهد.
- (۴) الف: واگذاری منابع نفتی و معدنی به کشورهای بیگانه ب: تأسیس دارالفنون و برقراری نظم مالی و اداری توسط امیرکبیر ج: اعتماد نداشتن به سایر شاخص‌های اقتصادی و دقیق نبودن این شاخص‌ها

پاسخ: گزینه ۲

(متوسط - مقاوم سازی اقتصاد - مفهومی / خط به خط - ۱۰۱۱)

بررسی موارد:

- الف) تلاش حاکمان در دوره قاجار صرف: ۱: تحکیم پایه‌های حکومت خود ۲: افزودن بر خزانه از طریق غارت دست‌رنج مردم ۳: اعطای امتیازات به وابستگان و خادمان خود ۴: تأمین هزینه‌های گزاف دربار، سفرهای خارجی و تجملات می‌شد (تعدی بر موقوفات و مالکیت‌های خصوصی و عمومی و واگذاری منابع نفتی و معدنی به بیگانگان، مربوط به اقدامات دولت در دوره پهلوی است).
- ب) حرکت‌های ملی و مذهبی دوره قاجار به ۱: تأسیس دارالفنون و برقراری نظم مالی و اداری توسط امیرکبیر ۲: تأسیس شرکت اسلامی ۳: تحریم کالاهای خارجی توسط علمای اصفهان ۴: تحریم تنباکو و لغو قرارداد رژی ۵: بیانیه‌هایی در حمایت از تولید ملی توجه داشته باشید که ایجاد زمینه‌های قانونی (قانون تجارت و تعاونی‌ها)، گسترش مدارس، ایجاد سازوکار کارآمد مالیاتی و بهبود نسبی بهداشت مربوط به دوره پهلوی است و نه دوره قاجار.

برخی از کشورها و سازمان‌های بین‌المللی در طول سده‌های گذشته، از شاخص‌های توسعه و همچنین نهادهایی که ظاهراً با هدف توسعه اقتصادی به وجود آمده‌اند، برای تحمیل الگوها و سبک زندگی غربی استفاده کرده‌اند. در کشور ما هر چند تلاش‌هایی در جهت استقرار نظام اقتصادی اسلام صورت گرفته است؛ اما متأسفانه همچنان نهادهای سرمایه‌داری، در جهت انباشت ثروت در دست عده‌ای محدود و توزیع ناعادلانه آن فعالیت دارند. این نگرانی‌ها باعث شده است تا اندیشمندان کشورمان به فکر دستیابی به یک الگوی بومی برای پیشرفت باشند. الگویی که با شرایط فرهنگی، اقلیمی و تاریخی کشور سازگار باشد و بتواند راه روشنی را پیش پای مردم ما قرار دهد.

۱۱۳- با توجه به اطلاعات مندرج در جدول زیر، تولید ناخالص داخلی و تولید ناخالص داخلی سرانه در این جامعه چقدر است؟

۱	ارزش مجموع اقلام ماشین‌آلات، مواد غذایی و پوشاک	۱۵۰ میلیارد ریال
۲	ارزش تولید خارجیان مقیم کشور	۴۴ میلیارد ریال
۳	ارزش کالاهای واسطه‌ای و مواد اولیه به کار رفته در بخش ماشین‌آلات و مواد غذایی	۲۴۰ میلیارد ریال
۴	ارزش خدمات ارائه شده به وسیله بخش خصوصی	$\frac{1}{4}$ ارزش تولید خارجیان مقیم کشور
۵	جمعیت کشور	۲۰ میلیون نفر

(۲) ۴۴۵ میلیارد ریال - ۲۲,۲۵۰ ریال
(۴) ۲۰۵ میلیارد ریال - ۱۰,۲۵۰ ریال

(۱) ۲۰۵ میلیارد ریال - ۲۲,۲۵۰ ریال
(۳) ۴۴۵ میلیارد ریال - ۱۰,۲۵۰ ریال

(دشوار - رشد اقتصادی و محاسبه آن - محاسباتی - ۱۰۱)

پاسخ: گزینه ۴

تولید ناخالص (خالص) داخلی و ملی و شاخص‌های سرانه

ارزش تولید خارجیان مقیم کشور + ارزش خدمات ارائه شده + ارزش مواد غذایی + ارزش ماشین‌آلات + ارزش پوشاک = تولید ناخالص داخلی

هزینه استهلاك - تولید ناخالص داخلی = تولید خالص داخلی

تولید افراد کشور که در خارج ساکن هستند + تولید خارجیان مقیم کشور - تولید ناخالص داخلی = تولید ناخالص ملی

هزینه استهلاك - تولید ناخالص ملی = تولید خالص ملی

$$\text{تولید ناخالص (یا خالص) داخلی (یا ملی)} = \frac{\text{تولید ناخالص (یا خالص) داخلی (یا ملی)}}{\text{جمعیت کشور}}$$

$$\text{میلیارد ریال } ۱۱ = \frac{1}{4} \times ۴۴ = \text{ارزش خدمات ارائه شده به وسیله بخش خصوصی}$$

= تولید ناخالص داخلی

ارزش خدمات ارائه شده به وسیله بخش خصوصی + ارزش تولید خارجیان مقیم کشور + ارزش مجموع اقلام ماشین‌آلات، مواد غذایی و پوشاک

$$\text{میلیارد ریال } ۲۰۵ = ۱۱ + ۴۴ + ۱۵۰ = \text{تولید ناخالص داخلی}$$

$$\text{ریال } ۱۰,۲۵۰ = \frac{۲۰۵,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰}{۲۰,۰۰۰,۰۰۰} = \frac{\text{تولید ناخالص داخلی}}{\text{جمعیت کشور}} = \text{تولید ناخالص داخلی سرانه}$$

ارزش کالاهای واسطه‌ای در محاسبات تولید کل کشور لحاظ نمی‌شود.

۱۱۴- پاسخ صحیح پرسش زیر در کدام گزینه مطرح شده است؟

«وجود جاده ابریشم و تجارت با چین و امپراتوری روم» و «وقفنامه‌های باقی مانده از زنان مسلمان ایرانی» به ترتیب بیانگر چه چیزی هستند؟

- ۱) اهمیت و بزرگی اقتصاد ایران در دوران شکوفایی تمدن اسلامی، پیشرفت اندیشه اقتصادی زنان در دوران باستان
- ۲) اهمیت و بزرگی اقتصاد ایران در دوران شکوفایی تمدن اسلامی، حجم عظیم مالکیت و مشارکت زنان در تولید در دوران اسلامی
- ۳) اهمیت و بزرگی اقتصاد ایران در دوران باستان، حجم عظیم مالکیت و مشارکت زنان در تولید در دوران شکوفایی تمدن اسلامی
- ۴) اهمیت و بزرگی اقتصاد ایران در دوران اسلامی، پیشرفت اندیشه اقتصادی زنان در دوران شکوفایی تمدن اسلامی

(آسان - مقاوم سازی اقتصاد - حفظی - ۱۰۱۰)

پاسخ: گزینه ۳

وجود حکومت‌ها و سلسله‌های بزرگ، لشکرکشی‌ها و جنگ‌ها، پهناوری مرزهای ایران باستان، جاده ابریشم و تجارت با چین و امپراتوری روم، از اهمیت و بزرگی اقتصاد ایران در آن دوران (دوران باستان) حکایت می‌کند. / وقفنامه‌های باقی مانده از زنان مسلمان ایرانی، حجم عظیمی از مالکیت و سرمایه‌گذاری و مشارکت آن‌ها را در تولید در دوران شکوفایی تمدن اسلامی نشان می‌دهد.

۱۱۵- کدام گزینه دربردارنده پاسخ صحیح پرسش‌های زیر است؟

الف - موارد کدام گزینه دربردارنده ویژگی‌های کشورهای پیشرفته است؟

ب - کدام مورد به ترتیب به «منشأ رشد اقتصادی» و «مؤلفه اندازه‌گیری پیشرفت اقتصادی» اشاره دارد؟

- ۱) الف: روحیه اعتماد و همبستگی میان مردم برای تکاپو و تلاش اقتصادی، برجسته است. - در برابر شوک‌های اقتصادی، قدرت مقاومت دارند. - از سطح سواد و بهداشت عمومی بالایی برخوردارند. ب: سرانه درآمد ناخالص داخلی - افزایش عرضه نیروی کار
- ۲) الف: از ثبات کامل قیمت‌ها و بازارها برخوردار هستند. - نرخ بیکاری در این کشورها صفر است. - در شرایط بحرانی می‌توانند تمامی نیازهای اولیه و اساسی خودشان را تأمین کنند و هیچ ارتباطی با سایر کشورها نداشته باشند. ب: سرانه درآمد خالص داخلی - افزایش عرضه نیروی کار
- ۳) الف: از قدرت تولیدی بالاتر و درآمد بیشتری برخوردار هستند. - درآمدها به صورت عادلانه‌تری توزیع شده است. - کشورهای قدرتمندی محسوب می‌شوند و بقیه روی آن‌ها حساب باز می‌کنند. ب: آموزش نیروی انسانی - میانگین سال‌های تحصیل
- ۴) الف: در سطح منطقه و جهان بی‌تأثیرند. - معمولاً درآمد و تولید نسبتاً کمی دارند. - تنها کشورهای قدرتمند می‌توانند روی آن‌ها حساب باز کنند. ب: آموزش نیروی انسانی - میانگین سال‌های تحصیل

(متوسط - شاخص‌های پیشرفت اقتصادی - مفهومی / حفظی - ۱۰۱۱)

پاسخ: گزینه ۳

بررسی موارد:

<p>درآمد و تولید بالایی دارند. درآمدها به صورت عادلانه‌تری توزیع شده است. تعداد بیکاران این کشورها کم است. (نرخ بیکاری در این کشورها صفر نیست.) در برابر شوک‌های اقتصادی، قدرت مقاومت دارند. از ثبات نسبی (و نه ثبات کامل) قیمت‌ها و بازارها برخوردار هستند. در شرایط بحرانی می‌توانند نیازهای اولیه خود را تأمین و حتی مازاد آن را صادر کنند. از سطح سواد و بهداشت عمومی بالایی برخوردارند. روحیه اعتماد و همبستگی میان مردم برای تکاپو و تلاش اقتصادی، برجسته است. در سطح منطقه و جهان تأثیرگذارند. کشورهای قدرتمندی محسوب می‌شوند و بقیه روی آن‌ها حساب باز می‌کنند.</p>	<p>ویژگی‌های کشورهای پیشرفته</p>
---	----------------------------------

<p>جمعیت در طول زمان رشد می‌کند، در نتیجه عرضه نیروی کار هم افزایش می‌یابد.</p> <p>سرمایه‌های فیزیکی می‌توانند با سرمایه‌گذاری در کارخانه‌ها، ساختمان ادارات، ماشین‌آلات و مغازه‌ها افزایش یابد.</p> <p>سرمایه انسانی با آموزش افزایش می‌یابد.</p>	<p>یک منشأ رشد اقتصادی، افزایش در منابع (جمعیت، سرمایه‌های فیزیکی، سرمایه انسانی) است.</p>
<p>رشد اقتصادی</p> <p>شاخص‌های توسعه انسانی (نظیر بهداشت، سواد (میانگین سال‌های تحصیل) و امید به زندگی)</p> <p>شاخص توزیع عادلانه درآمد</p>	<p>مؤلفه‌های پیشرفت اقتصادی</p>

- ۱۱۶- کدام یک از موارد زیر در محاسبه تولید ناخالص داخلی ایران لحاظ می‌شوند؟
- الف - ارائه مشاوره تحصیلی رایگان توسط یک معلم در شهرهای دورافتاده
- ب - ارائه خدمات پزشکی توسط پزشکان در مراکز درمانی
- ج - ارزش حاصل از فروش خودرویی که در سال گذشته خریداری شده است.
- د - تولیدات شرکت ایرانی «به‌پویان» که در کشور آلمان فعالیت می‌کنند.
- ه - تولیدات افغان‌های مقیم ایران

۲) «الف»، «ب»، «د»

۱) «الف»، «ج»، «ه»

۴) «ب»، «ه»

۳) «ب»، «د»، «ه»

(متوسط - رشد اقتصادی و محاسبه آن - مفهومی - ۱۰۱)

پاسخ: گزینه ۴

بررسی موارد:

- الف) ارائه مشاوره تحصیلی رایگان توسط یک معلم در شهرهای دورافتاده: کار بدون دستمزد در تولید ناخالص داخلی لحاظ نمی‌شود.
- ب) ارائه خدمات پزشکی توسط پزشکان در مراکز درمانی: خدمات در تولید ناخالص داخلی لحاظ می‌شود.
- ج) ارزش حاصل از فروش خودرویی که در سال گذشته خریداری شده است: ارزش حاصل از خرید و فروش کالاهای دست دوم از جمله خودرو، مبلمان یا خانه در محاسبات لحاظ نمی‌شود.
- د) تولیدات شرکت ایرانی «به‌پویان» که در کشور آلمان فعالیت می‌کنند: در محاسبات تولید ناخالص داخلی لحاظ نمی‌شود؛ زیرا خارج از مرزهای جغرافیایی کشور است.
- ه) تولیدات افغان‌های مقیم ایران: در تولید ناخالص داخلی لحاظ می‌شود، زیرا در داخل مرزهای جغرافیایی کشور اتفاق افتاده است.

۱۱۷- مقاومت‌سازی اقتصادی به چه معناست؟

- ۱) به این معناست که هیچ گونه وابستگی و ارتباط با سایر کشورها وجود نداشته باشد.
- ۲) به این معناست که صادرات کشور کاهش یابد و میزان واردات افزایش یابد.
- ۳) به این معناست که مجموع نیروهای مولد، شرکت‌ها، مؤسسات تولیدی و خدماتی یک کشور، روی پای خود بایستند تا بتوانند در صورت به وجود آمدن بحران، تمامی نیازهای اساسی و حیاتی‌شان را خودشان تولید و تأمین کنند و وابسته به بیگانگان نباشند.
- ۴) به این معناست که افزایش میزان صادرات و افزایش میزان واردات در کشور رخ دهد و مؤسسات و شرکت‌های تولیدی و خدماتی بتوانند کالاها و خدمات مورد نیاز را تولید نمایند.

(آسان - مقاومت‌سازی اقتصادی - حفظی / خط به خط - ۱۰۱)

پاسخ: گزینه ۳

مقاومت‌سازی اقتصادی به این معناست که مجموع نیروهای مولد، شرکت‌ها، مؤسسات تولیدی و خدماتی یک کشور، روی پای خود بایستند تا بتوانند در صورت به وجود آمدن بحران، تمامی نیازهای اساسی و حیاتی‌شان را خودشان تولید و تأمین کنند و وابسته به بیگانگان نباشند.

۱۱۸- جدول زیر، وضعیت تولید یک اقتصاد فرضی با دو کالای A و B را نشان می‌دهد.

الف - نرخ رشد تولید اسمی در سال ۱۳۹۹ نسبت به سال قبل، چند درصد است؟

ب - نرخ رشد تولید واقعی در سال ۱۳۹۹ نسبت به سال قبل، چند درصد است؟ (سال ۱۳۹۸، به عنوان سال پایه در نظر گرفته می‌شود).

کالا	سال: ۱۳۹۸		سال ۱۳۹۹	
	قیمت (به تومان)	مقدار (به کیلو)	قیمت (به تومان)	مقدار (به کیلو)
A	۱۲۰	۵۰	۲۲۰	۶۵
B	۱۱۵	۳۵	۲۰۰	۴۵

(۲) الف: ۱۳۲ ب: ۲۲/۷۳

(۴) الف: ۵۶ ب: ۲۲/۷۳

(۱) الف: ۱۳۲ ب: ۲۹/۴۲

(۳) الف: ۵۶ ب: ۲۹/۴۲

(دشوار - رشد اقتصادی و محاسبه آن - محاسباتی - ۱۰۱)

پاسخ: گزینه ۱

بررسی موارد:

= تولید کل به قیمت اسمی در سال ۹۹

(قیمت کالای B در سال ۹۹ × مقدار B کالای در سال ۹۹) + (قیمت کالای A در سال ۹۹ × مقدار کالای A در سال ۹۹)

= تولید کل به قیمت اسمی در سال ۹۸ (سال پایه)

تومان $۲۳,۳۰۰ = ۱۴,۳۰۰ + ۹,۰۰۰ = (۶۵ \times ۲۲۰) + (۴۵ \times ۲۰۰)$ = تولید کل به قیمت اسمی در سال ۹۹

(قیمت کالای B در سال ۹۸ × مقدار کالای B در سال ۹۸) + (قیمت کالای A در سال ۹۸ × مقدار کالای A در سال ۹۸)

تومان $۱۰,۰۲۵ = ۶,۰۰۰ + ۴,۰۲۵ = (۵۰ \times ۱۲۰) + (۳۵ \times ۱۱۵)$

$\times 100 = \frac{\text{تولید ناخالص داخلی اسمی سال قبل (۱۳۹۸)} - \text{تولید ناخالص داخلی اسمی سال جاری (۱۳۹۹)}}{\text{تولید ناخالص داخلی اسمی سال قبل (۱۳۹۸)}}$ = نرخ رشد تولید اسمی

درصد $۱۳۲ \approx \frac{۲۳,۳۰۰ - ۱۰,۰۲۵}{۱۰,۰۲۵} \times ۱۰۰$ = نرخ رشد تولید اسمی در سال ۱۳۹۹

تولید کل به قیمت واقعی در سال ۹۹

(قیمت کالای B در سال ۹۸ × مقدار کالای B در سال ۹۹) + (قیمت کالای A در سال ۹۸ × مقدار کالای A در سال ۹۹)

تومان $۱۲,۹۷۵ = ۷,۸۰۰ + ۵,۱۷۵ = (۶۵ \times ۱۲۰) + (۴۵ \times ۱۱۵)$

تومان $۱۰,۰۲۵ =$ تولید کل به قیمت اسمی در سال ۹۸ (سال پایه) = تولید کل به قیمت واقعی در سال ۹۸ (سال پایه)

$\times 100 = \frac{\text{تولید ناخالص داخلی واقعی سال قبل (۱۳۹۸)} - \text{تولید ناخالص داخلی واقعی سال جاری (۱۳۹۹)}}{\text{تولید ناخالص داخلی واقعی سال (۱۳۹۸)}}$ = نرخ رشد تولید واقعی

درصد $۲۹/۴۲ \approx \frac{۱۲,۹۷۵ - ۱۰,۰۲۵}{۱۰,۰۲۵} \times ۱۰۰$ = نرخ رشد تولید واقعی در سال ۱۳۹۹

۱۱۹- کدام گزینه جاهای خالی عبارات زیر را به درستی تکمیل می کند؟

«حضور گسترده دولت در عرصه اقتصاد»، «بهبود برخی شاخص های اقتصادی، اجتماعی و انسانی»، «بهبود خدمات پستی» و «عقب ماندن از جریان پیشرفت و نوسازی» به ترتیب به ویژگی های اقتصادی دوره های، و مربوط است.»

(۱) پهلوی، قاجار، قاجار، دوره پایانی حکومت صفویه

(۲) پهلوی، پهلوی، قاجار، دوره پایانی حکومت صفویه

(۳) قاجار، قاجار، پهلوی، پهلوی

(۴) پهلوی، قاجار، پهلوی، نیمه اول حکومت صفویه

(متوسط - مقاوم سازی اقتصاد - حفظی - ۱۰۱۰)

پاسخ: گزینه ۲

حضور گسترده دولت در عرصه اقتصاد: دوره پهلوی

بهبود خدمات پستی: دوره قاجار

عقب ماندن از جریان پیشرفت و نوسازی: دوره پایانی حکومت صفویه

۱۲۰- وضعیت توزیع درآمد در کشور A، مطابق جدول زیر است. با توجه به دو فرمول نسبت ۲۰ درصد بالا به ۲۰ درصد پایین و نسبت

۱۰ درصد بالا به ۴۰ درصد پایین، پاسخ پرسش ها کدام است؟

الف - کدام شاخص، توزیع درآمد در این کشور را مناسب تر نشان می دهد؟

ب - کدام شاخص، بیانگر نامناسب تر بودن توزیع درآمد در این کشور است؟

ج - کدام شاخص، برای مقایسه وضعیت توزیع درآمد بین کشورهای مختلف مورد استفاده قرار می گیرد؟

وضعیت توزیع درآمد در کشور A	
سهام دهک اول	۳ درصد
سهام دهک دوم	۵ درصد
سهام دهک سوم	۷ درصد
سهام دهک چهارم	۹ درصد
سهام دهک پنجم	۱۸ درصد
سهام دهک ششم	۲۱ درصد

(۱) الف: نسبت ۱۰ درصد بالا به ۴۰ درصد پایین ب: نسبت ۲۰ درصد بالا به ۲۰ درصد پایین ج: نسبت دهک اول به دهک ششم

(۲) الف: نسبت ۲۰ درصد بالا به ۲۰ درصد پایین ب: نسبت ۱۰ درصد بالا به ۴۰ درصد پایین ج: نسبت دهک اول به دهک ششم

(۳) الف: نسبت ۱۰ درصد بالا به ۴۰ درصد پایین ب: نسبت ۲۰ درصد بالا به ۲۰ درصد پایین ج: نسبت دهک ششم به دهک اول

(۴) الف: نسبت ۲۰ درصد بالا به ۲۰ درصد پایین ب: نسبت ۱۰ درصد بالا به ۴۰ درصد پایین ج: نسبت دهک ششم به دهک اول

(متوسط - شاخص های پیشرفت اقتصادی - محاسباتی - ۱۰۱۱)

پاسخ: گزینه ۳

یکی از شاخص های سنجش وضعیت توزیع درآمد، «شاخص دهک ها» است. از شاخص دهک ها در برخی گزارش های اقتصادی و به منظور نشان دادن پیشرفت هایی که در زمینه عدالت اقتصادی روی داده است، استفاده می شود.

مراحل تشکیل معیار شاخص دهک ها

(۱) مردم کشور را به ده گروه جمعیتی مساوی تقسیم می کنند.

(۲) در این طبقه بندی، سطح درآمد از کمترین به بیشترین مدنظر قرار می گیرد.

(۳) گروه اول که ۱۰ درصد اولیه جمعیت را تشکیل می دهند، کمترین درصد درآمد ملی و ۱۰ درصد آخر، بیشترین درصد درآمد ملی را دارند.

(۴) سهم هر دهک از سهم دهک ماقبل خود بزرگتر یا مساوی و از سهم دهک بعدی کوچکتر یا مساوی خواهد بود.

(۵) مجموع سهم تمامی دهک ها برابر با ۱۰۰ خواهد بود.

۶) برای به دست آوردن شاخصی برای مقایسه وضعیت توزیع درآمد یکی از روش‌های زیر را اجرا خواهند کرد:

سهم دهک دهم

سهم دهک اول

۲۰ درصد بالا را نسبت به ۲۰ درصد پایین جامعه می‌سنجند:

مجموع سهم دهک‌های نهم و دهم

مجموع سهم دهک‌های اول و دوم

۱۰ درصد بالا را نسبت به ۴۰ درصد پایین جامعه می‌سنجند.

سهم دهک دهم

مجموع سهم دهک‌های اول و چهارم

هرچه این نسبت پایین‌تر ← توزیع درآمد عادلانه‌تر است و بالعکس.

$$\frac{۲۰\% \text{ درصد بالا}}{۲۰\% \text{ درصد پایین}} = \frac{\text{سهم دهک دهم} + \text{سهم دهک نهم}}{\text{سهم دهک دوم} + \text{سهم دهک اول}} = \frac{۱۸ + ۲۱}{۳ + ۵} = ۴/۸۷۵$$

$$\frac{۱۰\% \text{ درصد بالا}}{۴۰\% \text{ درصد پایین}} = \frac{\text{سهم دهک دهم}}{\text{سهم دهک چهارم} + \text{سهم دهک سوم} + \text{سهم دهک دوم} + \text{سهم دهک اول}} = \frac{۲۱}{۳ + ۵ + ۷ + ۹} = ۰/۸۷۵$$

مشاهده می‌شود که محاسبه توزیع درآمد به روش $\frac{۱۰\% \text{ درصد بالا}}{۴۰\% \text{ درصد پایین}}$ وضعیت توزیع درآمد را مناسب‌تر و روش $\frac{۲۰\% \text{ درصد بالا}}{۲۰\% \text{ درصد پایین}}$ وضعیت توزیع

درآمد را نامناسب‌تر نشان می‌دهد؛ زیرا هر چه این نسبت بیشتر باشد وضعیت توزیع درآمد نامناسب‌تر خواهد بود و بالعکس.

با محاسبه نسبت دهک دهم به دهک اول در کشورهای مختلف، شاخصی به دست می‌آید که برای مقایسه وضعیت توزیع درآمد بین آن‌ها به کار می‌رود.

دوازدهم
انسانی

مشاور فودت باش!

برنامه مطالعاتی تابستان ۱۴۰۴

ویژه آزمون ۲۷ شهریور ماه

۷۰ تا ۸۰ لقمه برای ۱۴ روز!

در این دو هفته، ۱۳ روز مطالعه داری و هر روز ۱۳ زنگ داری که برابر است با ۱۶۹ زنگ!

اگر برای هر روز ۲، ۳ زنگ رو هم انعطاف برنامه در نظر بگیریم ۳۹ زنگ انعطاف برنامه میشه که اگر از ۱۶۹ کم کنیم در مجموع در این دو هفته حدود ۱۳۰ زنگ مطالعه خواهی داشت. که باید لقمه‌ها را در این زنگ‌ها بچینی.

سعی کنید چیدن لقمه‌ها در هر روز را، شب قبل از همان روز انجام دهید و پیش‌پیش همه لقمه‌ها را در برنامه دوهفته‌ای نچینید.

هر لقمه رو توی چه زنگی بخونیم؟

دوست عزیزم این نکاتی رو که بهت می‌گم حتماً حتماً بخون و برای برنامه‌ریزی در نظر بگیر: هر زنگ برای هر کس یکی از حالت‌های زیر رو داره و معمولاً این حالت در همه روزها همینه

حالت سوم: کم انرژی

حالت دوم: معمولی

حالت اول: پر انرژی

از طرف دیگه لقمه‌ها برای هر کسی سه حالت دارن:

لقمه‌های سنگین

لقمه‌های معمولی

لقمه‌های باقلوا

شاید یه لقمه برای تو باقلوا باشه ولی برای دوستت سنگین و همینطور یک زنگ برای تو پیرانرژی باشه و برای دوستت معمولی. پس اینجاست که هر نفر باید از خودش شناخت داشته باشه تا بتونه برنامه خودشو بنویسه.

پس بهترین برنامه‌ریز خودتی.

با این که سعی شده لقمه‌ها طوری انتخاب بشه که مطالعه و تستش با هم در دو زنگ باشه، اما قرار نیست حتماً حتماً اینطوری باشه و اگه لقمه‌ای بیشتر یا کمتر از دو زنگ وقتت رو گرفت به زمان اهمیت نده و اولویتت رو یادگیری کامل مطلب بذار.

خب حالا سعی کن برای هر زنگ لقمه‌های مناسب برداری.

لقمه‌های انرژی‌گیر برای زنگ‌های پرانرژی

لقمه‌های معمولی برای زنگ‌های معمولی

لقمه‌های باقلوا برای زنگ‌های کم‌انرژی

راهنمای لقمه‌های آزمون ۲۷ شهریور ماه

۶۰ لقمه، ۴۲ تا لقمه جدید، ۱۸ لقمه مروری

در این آزمون ۴۲ تا لقمه جدید داری که نیاز به مطالعه داره و ۱۸ تا لقمه مروری که قبلاً همه رو خوندی و نیازی نیست مطالعه عمیق کنی و بهشون زنگ اختصاص بدی. پیشنهاد ما اینه که هر لقمه جدید یا مطالعه عمیق دو زنگ اختصاص بدی یک زنگ واسه مطالعه‌اش و یک زنگ هم واسه تستش.

واسه لقمه‌های مروری هم میتونی هر ۳ یا چهار لقمه رو توی یک زنگ مرور کنی.

داخل کاربرگ

لقمه‌های جدید با این رنگ و لقمه‌های مروری با این رنگ مشخص شده‌اند.

ریاضی و آمار دهم	
لقمه (۱)	نمودارهای ساده ۱۰۵ تا ۹۹
لقمه (۲)	نمودار جعبه‌ای ۱۰۹ تا ۱۰۶
لقمه (۳)	نمودار حبابی ۱۱۳ تا ۱۱۰
لقمه (۴)	نمودار راداری ۱۱۷ تا ۱۱۳

علوم و فنون ادبی دهم	
لقمه (۱)	سیک سده پنجم و ششم ۸۷ تا ۷۹
لقمه (۲)	قافیه ۹۶ تا ۸۸
لقمه (۳)	جناس و انواع آن ۱۰۱ تا ۹۷
لقمه (۴)	کارگاه تحلیل فصل چهارم (ترکیبی) ۱۰۷ تا ۱۰۲

علوم و فنون ادبی دوازدهم	
لقمه (۱)	ستایش ۱۰
لقمه (۲)	شاعران و ادبیات دوره بازگشت ۱۵ تا ۱۱
لقمه (۳)	شعر و نثر دوره بیداری ۲۱ تا ۱۶
لقمه (۴)	پایه‌های آوایی ناهمسان ۲۸ تا ۲۲
لقمه (۵)	مراعات نظیر ۳۱ تا ۲۹
لقمه (۶)	تلمیح و تضمین ۳۷ تا ۳۱
لقمه (۷)	کارگاه تحلیل فصل اول (ترکیبی) ۴۰ تا ۳۸

جامعه‌شناسی دهم	
لقمه (۱)	هویت ایرانی در تاریخ ۱۱۱ تا ۱۰۸
لقمه (۲)	هویت ایرانی و انقلاب اسلامی ۱۱۵ تا ۱۱۱
لقمه (۳)	هویت ایرانی و خانواده ۱۲۲ تا ۱۱۶
لقمه (۴)	هویت و نظام سیاسی ۱۲۸ تا ۱۲۳
لقمه (۵)	انواع نظام سیاسی ۱۳۱ تا ۱۲۸
لقمه (۶)	رابطه جمعیت و هویت ۱۳۲ تا ۱۳۷
لقمه (۷)	هویت اقتصادی ۱۳۸ تا ۱۴۲

روانشناسی	
لقمه (۱)	انگیزه و انواع آن ۱۶۴ تا ۱۵۸
لقمه (۲)	نگرش و مهمترین عوامل آن ۱۷۳ تا ۱۶۵
لقمه (۳)	اسناد ۱۸۵ تا ۱۷۴
لقمه (۴)	روانشناسی، سلامت، بیماری ۱۹۲ تا ۱۸۶
لقمه (۵)	ابعاد مهم سبک زندگی ۱۹۷ تا ۱۹۳
لقمه (۶)	مقابله با فشار روانی منفی ۲۰۶ تا ۱۹۸

عربی دهم	
لقمه (۱)	ترجمه درس هفتم ۹۳ تا ۹۶
لقمه (۲)	فعل مجهول ۹۷ تا ۹۹
لقمه (۳)	تمرین درس هفتم ۱۰۰ تا ۱۰۴
لقمه (۴)	ترجمه درس هشتم ۱۰۵ تا ۱۰۸
لقمه (۵)	جار و مجرور ۱۰۹ تا ۱۱۳
لقمه (۶)	تمرین درس هشتم ۱۱۴ تا ۱۱۹

عربی دوازدهم	
لقمه (۱)	ترجمه و لغات درس اول ۱ تا ۴
لقمه (۲)	حروف مشتبه بالفعل ۵ تا ۸
لقمه (۳)	لا الناقیه للجنس ۹ تا ۱۰
لقمه (۴)	تمرین درس اول ۱۱ تا ۱۸

فلسفه یازدهم	
لقمه (۱)	چیستی انسان (۱) ۶۹ تا ۷۵
لقمه (۲)	چیستی انسان (۲) ۷۶ تا ۸۲
لقمه (۳)	اخلاق و دیدگاه فیلسوفان یونان ۸۳ تا ۸۸
لقمه (۴)	اخلاق و دیدگاه فیلسوفان جدید و مسلمان ۸۸ تا ۹۳

فلسفه دوازدهم	
لقمه (۱)	هستی و چیستی ۱ تا ۷
لقمه (۲)	جهان ممکنات ۸ تا ۱۲
لقمه (۳)	علیت و دیدگاه فیلسوفان اروپایی ۱۳ تا ۱۸
لقمه (۴)	دیدگاه فیلسوفان مسلمان و فروع علیت ۱۸ تا ۲۱

تاریخ دهم	
لقمه (۱)	اقتصاد و معیشت ۱۱۸ تا ۱۲۷
لقمه (۲)	دین و اعتقادات ۱۲۸ تا ۱۳۵
لقمه (۳)	زبان، علم و آموزش ۱۳۶ تا ۱۴۲
لقمه (۴)	هنر و معماری ۱۴۳ تا ۱۵۲

جغرافیا دهم	
لقمه (۱)	شکل‌گیری و انواع سکونتگاه‌ها ۸۳ تا ۸۷
لقمه (۲)	شکل سکونتگاه‌ها و تغییرات جمعیتی ۸۷ تا ۹۳
لقمه (۳)	بخش کشاورزی ۹۴ تا ۹۸
لقمه (۴)	بخش صنعت و معدن ۹۸ تا ۱۰۱
لقمه (۵)	خدمات ۱۰۲ تا ۱۰۶

منطق دهم	
لقمه (۱)	تفکر نقادانه و کاربرد استدلال ۹۷ تا ۱۰۶
لقمه (۲)	مغالطه ۱۰۷ تا ۱۱۳

اقتصاد	
لقمه (۱)	بودجه‌بندی ۱۲۹ تا ۱۳۹
لقمه (۲)	تصمیم‌گیری در مخارج ۱۴۰ تا ۱۴۹
لقمه (۳)	پس‌انداز و سرمایه‌گذاری ۱۵۰ تا ۱۶۰

این کاربرد رو داخل ۸۳ پرینت کن!

لقمه جدید (نیاز به مطالعه عمیق)
لقمه مروری (نیاز به مطالعه مروری)

تاریخ / رنگ	۷ تا ۶	۸:۲۰ تا ۷:۲۰	۹:۳۰ تا ۸:۳۰	۱۰:۵۰ تا ۹:۵۰	۱۱ تا ۱۲	۱۲:۲۰ تا ۱۳:۲۰	۱۴:۵۰ تا ۱۵:۵۰	۱۶ تا ۱۷	۱۷:۲۰ تا ۱۸:۲۰	۱۸:۳۰ تا ۱۹:۳۰	۱۹:۳۰ تا ۱۸:۳۰	۱۹:۵۰ تا ۲۰:۵۰	۲۱ تا ۲۲	۲۲:۲۰ تا ۲۳:۲۰	جمع ساعت روز	جمع ساعت هفته
جمعه ۱۴ شهریور																
شنبه ۱۵ شهریور																
یکشنبه ۱۶ شهریور																
دوشنبه ۱۷ شهریور																
سه‌شنبه ۱۸ شهریور																
چهارشنبه ۱۹ شهریور																
پنجشنبه ۲۰ شهریور																
جمعه ۲۱ شهریور																
شنبه ۲۲ شهریور																
یکشنبه ۲۳ شهریور																
دوشنبه ۲۴ شهریور																
سه‌شنبه ۲۵ شهریور																
چهارشنبه ۲۶ شهریور																
پنجشنبه ۲۷ شهریور																

تحلیل آزمون ماز

آزمون ماز

دانشگاه رایگان تمام آزمون های آزمایشی

در کانال تلگرام ما :

آزمونها آزمایشی

t.me/Azmoonha_Azmayeshi

سازمان آموزش کشور

آرف

شرکت تعاونی خدمات آموزشی کارکنان سازمان سنجش آموزش کشور

join us ...

گروه آزمایشی علوم انسانی

آزمون ماز | پایه دوازدهم

پیش خوانی پایه دوازدهم

ویژه کنکوری های ۱۴۰۵

دفترچه پاسخ

پنجشنبه ۱۳ شهریورماه ۱۴۰۴

- ✓ پاسخنامه سریع؛ برای بررسی فوری بعد از آزمون
- ✓ تحلیل تمام گزینه های هر سؤال؛ برای بررسی سؤالاتی که پاسخ نادرست داده اید
- ✓ نکات و درسنامه های آموزشی؛ برای یادگیری کامل مباحث هر سؤال
- ✓ مشاوره تستی؛ برای یادگیری انواع روش های حل تست
- ✓ استراتژی آزمون؛ برای یادگیری مدیریت زمان و مدیریت جلسه آزمون

حق چاپ و تکثیر سؤالات به هر روش (الکترونیکی و...) پس از برگزاری آزمون برای تمامی اشخاص حقیقی و حقوقی تنها با مجوز «گروه ماز» مجاز می باشد و با متخلفین برابر مقررات رفتار می شود. به دلیل عدم رضایت تیم ماز، هرگونه استفاده غیرقانونی از دفترچه سؤالات و پاسخنامه ماز برای تمامی اشخاص، شرعاً حرام است.

ویراستاران	طراحان	مسئول درسی	درسی
فاطمه عباسی - اعظم نوری نیا محمد رزمی - محمدجواد بانسی	حسن وسکری - مهدی ضیایی - علی امیر سلیمانی افشین محی الدین - مجتبی بلاغتی ابوالفضل غلامی - مهران قندی - فاطمه حمیدی	حسن وسکری	زبان و ادبیات فارسی
مریم آقاییاری - کیارش پورمهدی سید دانیال محمدی نیا	هاله کریمی - کاظم غلامی - محمدعلی تابانفر محمدعلی کاظمی نصرآبادی - روح الله گلشن	هاله کریمی	زبان عربی
کیمیا طهماسبی - حسن صدری فرشته قنبری - ساناز نامداری	امیرمحمد نصیری - حسن صدری - کیمیا طهماسبی الهه فاضلی - محمد قربانی - محمد کشوری	امیرمحمد نصیری	فلسفه

تیم اجرایی و تولید آزمون

مرضیه بنیانی
یگانه پورا ابراهیم
آتنا عبدالرحیم زاده
سرپرست آزمون: فائزه زارع

یک تیم با بیش از ۵۰۰ نفر در حال کار هستن تا آزمون‌های ماز با حداکثر کیفیت حاضر بشن و به شما کمک کنن و مسیر موفقیت رو براتون ساده‌تر کنن. همیشه از نظرات و کامنت‌های خوبتون انرژی می‌گیریم. مرسی که همراهمون هستین.

راستی! حتماً در نظرسنجی آزمون شرکت کنین و نظرات و پیشنهاداتتون رو برامون بنویسین.

دکتر رسول خنجری - واحد آزمون ماز

علامت‌گذاری سؤالات آزمون برای مدیریت زمان

درک اینکه کدوم سؤالات کنکور احتمالاً در کمتر از ۱ دقیقه حل می‌شن، یک مهارت استراتژیک کلیدی‌ه! در مقاله قبلی درباره اولویت‌بندی حرفه‌ای سؤالا صحبت کردیم تا بتونی سؤالای آسون بیشتری رو بزنی و حسرت به دل نمونی که چرا به چندتا سؤال آسون نرسیدم.

گفتیم که اولویت‌بندی سریع سؤالا بر اساس ۵ نکته مهم انجام می‌شه:

- ۱ **سؤالات محاسباتی و غیر محاسباتی:** معمولاً سؤالای غیر محاسباتی سریع‌تر جواب داده می‌شن.
- ۲ **توجه به طول سؤالات:** سؤالای طولانی‌تر اغلب وقت گیرتر هستن.
- ۳ **سؤالات تحلیلی:** این سؤالا معمولاً به دقت بیشتری نیاز دارن.
- ۴ **گیر نکنید:** اگر حس کردی سؤالی داره وقتت رو می‌خوره، سریع رهاش کن.
- ۵ **اولویت‌بندی با اسکن:** یک نگاه سریع به همه سؤالات، کمک می‌کنه از همون اول بدونی کدوم آسون‌تر هست.

حالا می‌خوایم برای این مدیریت، یک کدگذاری یاد بگیریم:

بدون علامت: سؤالاتی که زیر یک دقیقه حل می‌شن و همون لحظه جواب میدی.

X سؤالات حذفی: سؤالایی که مطمئن نیاید درگیرشون بشی (نخوندی یا نمی‌تونی حتی یک گزینه رو حذف کنی).

— سؤالات وقت‌گیر: سؤالایی که باید بذاری برای دور دوم آزمون.

O سؤالات نیمه‌کاره: سؤالایی که نصفه نیمه حل کردی (مثلاً دو گزینه رو حذف کردی ولی مطمئن نشدی).

سؤالاتی که یک یا دو گزینه‌اش رو با اطمینان حذف کردیم، بزنی؟!؟!!

کنکور چهارگزینه‌ای طراحی می‌شه و در هر سؤال، سه پاسخ اشتباه یکی از درست‌ها رو حذف می‌کنه. اگه شانس همه سؤالا رو بزنی، در مجموع چیزی به دست نمیاری.

ولی فرض کن در ۳۰ سؤال، بتونی برای هر سؤال فقط یک گزینه رو با اطمینان حذف کنی. بعد بین سه گزینه باقی‌مونده شانس بزنی. از نظر آماری، احتمالاً ۱۰ تا درست می‌زنی، ۲۰ تا غلط میشه که حدود ۷ تا از درستات رو از بین می‌بره. در نهایت ۳ تا درست برات می‌مونه. پس ارزشمند میشه!

نتیجه گیری:

پس قرار شد زمان آزمون رو به دو دور تقسیم کنیم:

دور اول: هر سؤالی که زیر یک دقیقه حل میشه، جواب می‌دیم. بقیه رو با **X**، **—** یا **O** علامت می‌زنیم.
دور دوم: سراغ سؤالایی میریم که علامت زدیم (وقت‌گیر یا نیمه‌کاره).
اینطوری خیالمون راحت‌تره که زمان مدیریت شده و هیچ سؤال آسونی از قلم نیفته.

جمع‌بندی آخر...

این چیزی که خوندی، فقط به کلمه آموزشی نبود، بلکه یک مهارت. یعنی تا وقتی چندبار توی آزمون‌ها امتحانش کنی، به درد روز کنکور می‌خوره. خوشبختانه توی آزمون‌های ما امکان علامت‌گذاری سؤالات وجود داره. پس می‌تونی با قرین توی این آزمون‌ها، مهارت علامت‌گذاری رو به یک عادت حرفه‌ای تبدیل کنی.

برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
یا روی لینک زیر بزنید!

پاسخنامه ویدئویی آزمون

تاریخ ادبیات قرن‌های دوازدهم و سیزدهم / پایه‌های آوایی ناهمسان / مراعات نظیر، تلمیح و تضمین
صفحه‌های ۱۰ تا ۳۷

بودجه‌بندی
این آزمون

این مبحث حدوداً ۳ الی ۴ تست از ۳۰ تست کنکور را پوشش داده است.

سهم در
کنکور

۱- کدام یک از قسمت‌های مشخص شده، از دیدگاه تاریخ ادبیات نادرست است؟
«میرزاده عشقی، شاعر، روزنامه‌نگار، نمایشنامه‌نویس و نظریه‌پرداز دوره مشروطیت بود. او در روزنامه‌اش «قرن بیستم»، به افشاگری اعمال پلید و مقاصد شوم رجال خائن زمان پرداخت. عشقی به دلیل جسارت و بی‌پروایی در بیان اندیشه‌های سیاسی، اجتماعی و وطن‌پرستانه‌اش، پیش از آن که به اوج شکوفایی برسد به دست ناصرالدین‌شاه ترور شد. مهم‌ترین اثر عشقی نمایشنامه منظوم «ایده‌آل» است.»

۱ (۱) ۲ (۲) ۳ (۳) ۴ (۴)

(متوسط - شعر و نثر دوره بیداری - خط به خط - ۱۲۰۱)

پاسخ: گزینه ۳

عشقی به دلیل جسارت و بی‌پروایی در بیان اندیشه‌های سیاسی، اجتماعی و وطن‌پرستانه‌اش، پیش از آن که به اوج شکوفایی برسد به دست رضاخان ترور شد.

۲- از دیدگاه تاریخ ادبیات، کدام یک از قسمت‌های مشخص شده نادرست است؟
«گروهی از شاعران دوره بازگشت به قصیده‌سرایی به سبک شاعران خراسانی و عهد سلجوقی پرداختند؛ افرادی مانند صبا کاشانی و نشاط اصفهانی از این گروه‌اند.»

یک (۱) دو (۲) سه (۳) چهار (۴)

(متوسط - ادبیات دوره بازگشت - خط به خط - ۱۲۰۱)

پاسخ: گزینه ۴

نشاط اصفهانی از غزل‌سرایانی است که سبک حافظ، سعدی و دیگر شاعران سبک عراقی را پیش گرفت.

۳- در کدام گزینه، آرایه‌های بیت زیر آمده است؟
«هر سو دو صد ببریده سر در بحر خون زان کرؤفر
(۱) تلمیح، جناس ناقص حرکتی، تضمین، مراعات نظیر
(۲) سجع مطرف، جناس ناقص اختلافی، تضمین، تشبیه
(۳) مراعات نظیر، تلمیح، جناس ناقص اختلافی، سجع
(۴) جناس ناقص افزایشی، سجع متوازی، تضمین، تناسب»

بررسی موارد:

سجع مطرف: بین واژه‌های «سر، کرور و شکر» سجع مطرف یا زائد وجود دارد.

جناس ناقص اختلافی: هر، سر/سر، در

تضمین: «انا الیه راجعون» تضمینی از آیه قرآن است

تشبیه: چون شکر / بحر خون

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) تلمیح و جناس ناقص حرکتی در بیت دیده نمی‌شود.

۳) تلمیح به کار نرفته است.

۴) جناس ناقص افزایشی و سجع متوازی دیده نمی‌شود.

نکته

دقت کنید که تضمین گاهی در قالب کلیشه‌ای «*گفت» و امثال آن بیان می‌شود؛ اگرچه این قالب‌ها نباید همراه‌کننده باشد، اما نشانگر مهمی‌اند. «شهریاریم و گدای در آن خواجه که گفت: خوش‌تر از فکر می و جام چه خواهد بودن؟»

۴- موضوع تلمیح کدام ابیات مشترک است؟

الف: بود و نبود آنچه بلند است و پست

ب: آفرین جان‌آفرین پاک را

ج: ذره ناچیز ما برگردن همت گرفت

د: اول و آخر به وجود و صفات

باشد و این نیز نباشد که هست

آن که جان بخشید و ایمان خاک را

بار سنگین امانت را که گردون برنتافت

هست کن و نیست کن کاینات

۴) «الف» - «د»

۳) «ب» - «ج»

۲) «ج» - «د»

۱) «الف» - «ب»

ابیات گزینه «۴» اشاره دارد به آیه معروف: ﴿هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ...﴾.

بررسی موارد:

«ب»: تلمیح پیدایش انسان از خاک: ﴿وَ مِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ...﴾.

«ج»: تلمیح پذیرفتن بار امانت الهی: ﴿إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَاوَاتِ...﴾.

تلمیح

تعریف کتاب درسی: سخنور در کلام خویش به داستان، آیه، حدیث و مثل اشاره کند.

هر گونه اشاره ضمنی به رویدادی تاریخی، مذهبی، داستان‌های مشهور، اسطوره‌ای، آیه قرآنی، یا حدیث **آرایه تلمیح** را می‌آفریند.

کلیدواژه‌های تشخیص برخی تلمیحات مهم:

حضرت آدم: واژه‌هایی همچون «دانه گندم»، «خلد برین»، و «روضه ارم» اگر در اشاره به ماجرای هبوط آدم از آسمان به زمین به کار رفته باشند، تلمیح می‌آفرینند.

حضرت نوح: سفینه، کشتی نوح، کشتی‌بان، پسر نوح، سیل و طوفان

حضرت خضر: خضر، آب حیات، آب حیوان، چشمه حیوان، اسکندر، ظلمات، فرخ‌پی، راهبری و راهنمایی

حضرت سلیمان: سلیمان، ملک سلیمان، انگشتری، دیو، خاتم، سبا، بلقیس، نشستن بر باد

حضرت موسی: نیل، فرعون، پور عمران، کلیم، کوه طور، سامری، ید بیضا، عصا و اژدها، آتش وادی ایمن

حضرت عیسی: مسیح و مسیحا، دم مسیحایی، زنده شدن مردگان، مریم

حضرت ایوب: صبر، شکیبایی

حضرت داوود: زبور، آواز خوش

حضرت یوسف: یعقوب، کنعان، بوی پیراهن، عزیز مصر، سیلی اخوان، حسن روزافزون، بریدن دست، زلیخا، چاه

حضرت محمد: شق‌القمر، معراج، سدره، جبرئیل و...

داستان‌های عاشقانه: وامق و عذرا، مهر و وفا، ورقه و گلشاه، بیژن و منیژه، زال و رودابه، لیلی و مجنون، خسرو و شیرین (فرهاد، بیستون، شکر)
داستان‌های حماسی: داستان‌های حماسی شاهنامه مثل رستم و هفت خان، زال، سیاوش، هفت خان اسفندیار، ضحاک و سر مارآسی او، جام جهان‌نمای جمشید

۵- ابیات کدام گزینه فاقد تلمیح است؟

بیرون ز وطن پا مگذارید که چاه است
که دگر حاجت آن نیست که می بستانیم
چون ازین میخانه آخر دردسر خواهیم برد
بین که من ز عریانی چو بید خشک لرزانم
ز اشتیاق تو هر جامه‌ای که پاره کنم

الف: غربت میسندید که افتید به زندان
ب: ما که مستان الستیم چنان مستانیم
ج: با خمار آن به که صلح از باده گلگون کنیم
د: تو ای به جامه پیچیده چو بید مشک در مخمل
ه: مرا به سوی تو بال و پر دگر گردد

(۱) «الف» - «ب» (۲) «ج» - «د» (۳) «ج» - «ه» (۴) «ب» - «د»

(متوسط - تلمیح و تضمین - خط به خط - ۱۲۰۳)

پاسخ: گزینه ۳

بررسی موارد:

«الف»: تلمیح به داستان حضرت یوسف (ع)

«ب»: تلمیح به آیه مشهور ﴿أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ قَالُوا بَلَىٰ﴾

«د»: تلمیح به آیه شریفه ﴿يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ...﴾

در ابیات «ج» و «ه» تلمیح دیده نمی‌شود.

۶- وزن بیت زیر کدام است؟

همواره مرا کوی خرابات مقام است»

«تا گنج غمت در دل ویرانه مقیم است

(۲) مستفعلُ مستفعلُ مستفعلُ فَع

(۱) مفعولُ مفاعیلن مفعولُ مفاعیلن

(۴) مفعولُ مفاعیلن مفاعیلن

(۳) مستفعلُ مستفعلُ مستفعلُ مُسْتَف

(دشوار - پایه‌های آوایی ناهمسان - خط به خط - ۱۲۰۲)

پاسخ: گزینه ۳

تقطیع هجایی و وزن بیت:

مَسْت	قی	مُ	نِ	را	وی	لِ	دِ	دَر	مَت	غَ	جَ	گَن	تا
-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-
مَسْت	قا	مُ	ت	با	را	خِ	یِ	کو	را	مَ	رِ	وا	هَم
-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-
	مُسْتَف		مستفعلُ				مستفعلُ				مستفعلُ		

یا «-» - U / U - - U / U - - U / U - - : مفعولُ مفاعیلُ مفاعیلُ فاعولن»

همان‌طور که می‌دانید هجای پایان مصرع (و نیم‌مصرع) چه کوتاه باشد و چه کشیده، بلند به‌شمار می‌آید.

۷- وزن مقابل کدام مصرع درست است؟

(۱) جواب تلخ چه داری؟ بگوی و باک مدار (مفاعیلن فعلاتن مفاعیلن فعلاتن)

(۲) تا من سماع می‌شنوم پند نشنوم (مفعولُ فاعلاتُ مفاعیلُ فاعلن)

(۳) سعدی به جفا دست امید از تو ندارد (مفعولُ مفاعیلُ مفاعیلُ فَعَل)

(۴) چشم رضا و مرحمت، بر همه باز می‌کنی (مفتعلن فاعلن مفتعلن فاعلن)

تقطیع هجایی و وزن مصراع:

تا	مَنْ	سَ	ما	ع	می	شِ	نَ	وَمَ	پَنَ	د	نَشَ	نَ	وَمَ
-	-	U	-	U	-	U	-	U	-	U	-	U	-
	مفعول		فاعلات		مفاعیل		فاعلات		مفاعیل		فاعلات		مفاعیل

یا: «- - U / - U - - / UU - U / - U - -» : مستفعلن مفاعلُ مستفعلن فَعْلَ»

بررسی سایر گزینه‌ها:

①

جَ	وَ	بِ	تَلْ	خ	چ	دَا	رِی	بِ	گُو	یُ	بَا	کَ	مَ	دَارَ
-	U	-	U	U	-	U	-	U	-	U	-	U	-	U
	مفاعِلن		فَعْلَاتِن		مفاعِلن		مفاعِلن		مفاعِلن		فَعْلَن		فَعْلَن	

③

سَعَ	دِی	بِ	جَ	فَا	دَسَ	تِ	أُ	مِی	دَزَ	تُ	نَ	دَا	رَدَ
-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-
	مستفَعْلُ		مستفَعْلُ		مستفَعْلُ		مستفَعْلُ		مستفَعْلُ		مستفَعْلُ		مستفَعْلُ

یا: «- - U / U - - U / U - - U / U - -» : مفعولُ مفاعیلُ مفاعیلُ فَعولن»

④

چَشَ	مِ	رِ	ضَا	وُ	مَرَّ	حَ	مَتَ	بَرَّ	هَ	مِ	بَا	زِ	مِی	کُ	نِی
-	U	U	-	U	-	U	-	U	U	-	U	-	U	-	U
	مفتَعِلن		مفتَعِلن		مفاعِلن		مفاعِلن		مفتَعِلن		مفتَعِلن		مفاعِلن		مفاعِلن

۸- کدام گزینه وزن بیت زیر را نشان می‌دهد؟

«همه را از عنایت ازلی»

چشم حق بین و گوش راز نبوش»

۱) فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

۲) فاعلاتن فاعلاتن فعلن

۳) مفتعلن مفتعلن فاعلن

۴) فاعلاتن مفاعِلن فعلن

تقطیع هجایی و وزن بیت:

هَ	مِ	رَا	أَزَ	عَ	نَا	یَ	تِ	أَ	زَ	لِی
-	U	U	-	U	-	U	-	U	U	-
	فَعْلَاتِن		فَعْلَاتِن		مفاعِلن		مفاعِلن		فَعْلَن	

۹- مفهوم کدام گزینه با بقیه متفاوت است؟

۱) هر کو نظری دارد با یار کمان ابرو

۲) می‌سوزم از فراق‌ت روی از جفا بگردان

۳) کسی که عشق نبازد نه آدمی سنگ است

۴) کوتاه‌دیدگان همه راحت طلب کنند

باید که سپر باشد پیش همه پیکان‌ها

هجران بلای ما شد یارب بلا بگردان

بلای عشق کشد هر که آدمی رنگ است

عارف بلا که راحت او در بلای اوست

این بیت بر خلاف سایر ابیات درباره «شکایت از شب هجران» است و خطاب به معشوق می‌گوید: فراق تو چون آتش مرا می‌سوزاند خدایا بلای هجران را از ما دور گردان!

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) هرکسی که نظری (= توجهی) به یار کمان‌ابرو (= معشوق زیبارو) دارد، باید که پیش همهٔ پیکان‌ها (دشواری‌ها) [همچون] سپر باشد. ← عاشق باید سختی‌های راه عشق را به جان بخرد.

۳) کسی که عاشق نشود، سنگ است و آدمی نیست؛ زیرا هر انسانی باید بلاکش عشق باشد. ← ارزش و جایگاه عشق

۴) افراد فرومایه به دنبال آسایش و راحتی هستند؛ اما آسایش عارفان در گرفتاری در عشق است!

۱۰- مفهوم کدام گزینه با آیه «فاینما تَوَلَّوْا فَتَمَّ وَجْهَ اللَّهِ» تناسب ندارد؟

- ۱) یار بی‌پرده از در و دیوار
- ۲) کوه و کمر و دشت پر از نور تجلی است
- ۳) پرتو نور تجلی رخت ممکن نیست
- ۴) خورشید رخس کرد بر آفاق تجلی

در تجلی است یا اولوالبصار
لیکن همه کس طاقت دیدار ندارد
که اگر کوه ببیند دلش از جا نرود
ای دیده‌وران طاقت دیدار که دارد؟

شاعر در این بیت می‌گوید: خدایا! نور تجلی تو حتی اگر بر کوه هم بتابد دلش از جا می‌رود و نرم می‌شود!

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) خدا از در و دیوار (همه‌جا) رخ عیان می‌کند و قابل دیدن است!

۲) همه‌جا پر از نور خداست اما هر کسی توان دیدن او را ندارد.

۴) نور الهی بر تمام آفاق گسترده است؛ اما چه کسی تاب دیدار او را دارد؟

برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
یا روی لینک زیر بزنید!

پاسخنامه ویدئویی آزمون

من الأشعار المنسوبة إلى الإمام عليّ (ع)
صفحه‌های ۱ تا ۱۴

بودجه‌بندی
این آزمون

این مبحث حدوداً ۲ تست از ۲۰ تست کنکور را پوشش داده است.

سهم در
کنکور

■ ■ عین الأنسب للجواب عن الترجمة أو المفهوم من أو إلى العربية (۱۱ - ۱۵)

۱۱- ﴿لَا يَحْزُنُكَ قَوْلُهُمْ إِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا﴾:

- ۱) گفتارشان نباید تو را ناراحت کند؛ زیرا ارجمندی از آن خداوند می‌باشد!
- ۲) سخن ایشان تو را ناراحت نکند؛ زیرا ارجمندی همه برای خداست!
- ۳) از سخن آن‌ها ناراحت نشو؛ زیرا ارجمندی همه از آن خداوند است!
- ۴) گفتار ایشان نباید تو را ناراحت کند؛ زیرا ارجمندی برای خدا می‌باشد!

(آسان - تمارین درس اول - خط به خط - ۱۲۰۱)

پاسخ: گزینه ۲

سخن ایشان تو را ناراحت نکند؛ زیرا ارجمندی همه برای خداست!

بررسی سایر گزینه‌ها:

«لَا يَحْزُنُكَ» نباید تو را ناراحت کند، تو را ناراحت نکند» ← رد گزینه ۳

زیر ذره‌بین: به سه مورد مهم از ترجمه فعل بالا دقت کنید:

۱. ضمیر «ك» متصل به فعل نقش «مفعول» را دارد، نه «فاعل».

نکته: هریک از ضمایر متصل (ه، هُما، هُم، ها، هُما، هُنَّ، كَ، كُما، كُمْ، لَهِ، كُما، كُنَّ) وقتی طبق ساختار [فعل + ضمیر متصل] به انتهای یک فعل می‌چسبند، قطعاً نقش «مفعول» را دارند؛ بنابراین دو نتیجه مهم از این نکته می‌توان گرفت:

✓ این ضمایر باید به شکل «مفعول» ترجمه شوند، نه شکل دیگری (مانند فاعل).

✓ فعل موردنظر در این ساختار، حتماً «متعدی» و «معلوم» است و «لازم» و «مجهول» نمی‌باشد. (پس نباید به شکل «مجهول» ترجمه شود).

۲. به تشابه دو فعل زیر و تفاوتشان در ترجمه دقت کنید:

شماره	ماضی	مضارع	نوع فعل
۱	حَزَنَ: ناراحت شد	يَحْزُنُ: ناراحت می‌شود	لازم
۲	حَزَّنَ: ناراحت کرد	يَحْزُنُّ: ناراحت می‌کند	متعدی

۳. گاهی اوقات ممکن است در تست‌های ترجمه در گزینه صحیح موردی یافت شود که در نگاه اول یا به صورت کلی اشتباه محسوب شود، اما در چنین حالتی نباید فراموش کرد که تیتیر تست‌های ترجمه با «عین الأنسب للجواب: مناسب‌ترین [گزینه] را برای جواب مشخص کن» شروع می‌شود؛ یعنی ملاک ما برای رد گزینه باید اشتباهات فاحش‌تر و بیشتر باشد.

با توجه به نکته فوق، «لَا يَحْزُنُ» فعل «نهی» صیغه «غایب» است؛ بنابراین طبق ساختار [نبايد + مضارع التزامی] ترجمه می‌شود، اما در این آیه «نبايد» در ترجمه نیامده و صحیح است.

استراتژی

جالب است بدانید این نکته از همین آیه در امتحان نهایی دوازدهم انسانی (دی ماه ۱۴۰۲) نیز مطرح شده و لفظ «نبايد» در ترجمه گزینه صحیح (۱) نیامده بود اما دلیل رد گزینه (۲) ترجمه «لَا يَحْزُنُ» به شکل «مضارع اخباری» و «العزة: ارجمندی» به شکل «جمع» بوده.

إِتِّخِبَ الصَّحِيحُ فِي التَّرْجُمَةِ:
الف) ﴿لَا يَحْزُنُكَ قَوْلُهُمْ إِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا﴾
۱: گفتارشان تو را اندوهگین نکند، زیرا ارجمندی همه از آن خداست.
۲: گفتار آنها تو را ناراحت نمی‌کند، همه ارجمندی‌ها از آن خداست.

«جمیعاً: همه» در گزینه‌های (۱) و (۴) ترجمه نشده است.

۱۲- «ما أغفل الشخص الذي يفتخر بالأصل و النسب دائماً؛ كأنه نسي أن الناس خلقوا من طينة و لا فرق بينهم!»:

- ۱) شخصی که به اصل و نسب افتخار می کند چه غافل می باشد؛ گویا او فراموش کرده است مردم از یک گل آفریده شده اند و فرقی بینشان نیست!
- ۲) چقدر شخصی که همیشه به اصل و نسب افتخار می کند ناآگاه می باشد؛ گویا او فراموش کرده که مردم از یک گل خلق شدند و هیچ فرقی بینشان نیست!
- ۳) غافل ترین شخص کسی است که همواره به اصل و نسب افتخار می کند؛ گویا او فراموش می کند مردم از یک گل آفریده شدند و هیچ فرقی میان آنها نیست!
- ۴) چه غافل است شخصی که به اصل و نسب افتخار می کند؛ زیرا او فراموش کرده مردم را از یک گل خلق کرده اند و فرقی میان آنها نیست!

(دشوار - ترجمه درس اول - ترکیبی - ۱۲۰۱)

پاسخ: گزینه ۲

چقدر شخصی که همیشه به اصل و نسب افتخار می کند ناآگاه می باشد؛ گویا او فراموش کرده که مردم از یک گل خلق شدند و هیچ فرقی بینشان نیست!

بررسی سایر گزینه ها:

«ما أغفل: چه (چقدر) غافل (ناآگاه) است (می باشد)» با «ترین» ترجمه نمی شود. ← رد گزینه ۳

نکته

ساختار **إِما أَفْعَلٌ + اسم «منصوب» (ـِ)** بیانگر «تعجب» است و در ترجمه اش از «چه، چقدر...» استفاده می شود.

توجه!

سه حالت زیر برای ترجمه این ساختار **اشتباه** است:

۱. «پرسشی» (چرا، چه چیزی؟) ۲. «اسم تفضیل» (ترجمه به کمک «تر، ترین») ۳. «فعل منفی»
- مثال:** ما أكثر ارتفاع هذه الشجرة: ارتفاع این درخت چه زیاد است. ✓
چرا ارتفاع این درخت زیاد است؟ ✗ ارتفاع این درخت بیشتر است. ✗ ارتفاع این درخت زیاد نیست. ✗

«دائماً: همیشه، همواره» در گزینه های (۱) و (۴) ترجمه نشده.

توجه!

حواستان به قیدهایی مانند «أبدأ»، «أيضاً»، «دائماً» و ... باشد و بدانید اگر ترجمه نشوند، غلط محسوب می شوند.

کأن: گویا ← رد گزینه ۴

توجه!

«كأن: گویی» را با «لأن: زیرا» اشتباه نگیرید.

(نسی: فراموش کرد، فراموش کرده است، فراموش کرده) ماضی است، نه مضارع ← رد گزینه ۳

«خلقوا: خلق (آفریده) شدند، آفریده شده اند» فعل **ماضی (ـِ)** «دار می باشد؛ بنابراین مجهول است، نه معلوم. ← رد گزینه ۴
«لا فرق» بیانگر ساختار «لا»ی نفی جنس است که همراه با «هیچ» ترجمه می شود. ← (هیچ فرقی) ← رد گزینه های ۱ و ۴

نکته

ساختار **إلا + اسم بدون «ال» و دارای «فتحه» (ـِ)** به شکل «هیچ ... نیست» ترجمه می شود.

مثال: لا عامل في المصنع: هیچ کارگری در کارخانه نیست.

۱۳- «ليت الماضي يعود حتى أعوض عن ذنوب ارتكبتها في حق الأصدقاء الذين لم أر منهم إلا المحبة!»:

- ۱) کاش گذشته برگردد تا گناهی را جبران کنم که در حق دوستانی مرتکب شدم که از آنها به جز محبت ندیدم!
- ۲) ای کاش گذشته بازگردد تا گناهی را جبران کنم که آنها را فقط در حق دوستانی مرتکب شدم که از آنها محبت دیده ام!
- ۳) امید است گذشته باز گردد تا گناهی جبران شود که در حق دوستانی آنها را مرتکب شدم که از ایشان فقط محبت دیدم!
- ۴) کاش گذشته برگردد و گناهی را جبران کنم که در حق آن دوستانی مرتکب شدم که از ایشان به جز محبت ندیده ام!

پاسخ: گزینه ۱

دشوار - تمارین درس اول - ترکیبی - ۱۲۰۱

کاش گذشته برگردد تا گناهی را جبران کنم که در حق دوستانی مرتکب شدم که از آن‌ها به جز محبت ندیدم!

بررسی سایر گزینه‌ها:

لیت: کاش ← رد گزینه ۳

حتى أَعُوْذُ: تا جبران کنم ← رد گزینه‌های ۳ و ۴
«آن» در «آن دوستانی» اضافی است. ← رد گزینه ۴
در گزینه «۲» «فقط» در جای نادرستی آمده است.

۱۴- عَيْنُ الْخَطَا فِي الْمَفْهُومِ: «اعلم أَنَّ الصَّبْرَ مِفْتَاحُ الْفَرَجِ»:

صبر کن کانست تسبیح درست!
این جا به کار ناید تدبیر کاردانان!
عمری دگر ببايد تا صبر بر دهد!
کسی را که تنها بماند ز دوست!

۱) صبر کردن جان تسبیحات تست
۲) در عشق صبر باید تا وصل رو نماید
۳) من عمر خویش را به صبوری گذاشتم
۴) شکیبایی و صبر کاری نکوست

پاسخ: گزینه ۳

آسان - تمارین درس اول - خط به خط - ۱۲۰۱

این عبارت با توجه به ترجمه‌اش (بدان که صبر، کلید گشایش است) به همراه گزینه‌های «۱»، «۲» و «۴» به مفهوم کلی «صبر کردن کلید هر مشکل است و راهگشاست» اشاره دارد که با مفهوم گزینه «۳» که بیان می‌کند «صبر کردن فایده‌ای ندارد» ارتباطی ندارد.

۱۵- «کاش فصل بهار در کشورمان طولانی باشد، زیرا بهار، اینجا کوتاه است!»:

۱) عسی أن یكون الربیع طویلاً فی البلد لأنَّ الربیع قصیر هناک! ۲) لیت فصل الربیع طویل فی بلدنا، لأنَّ الربیع قصیر هنا!
۳) لعلَّ فصل الربیع طویل فی بلدنا لكنَّ الربیع أقصر هناک! ۴) لیت فصل الربیع أطول فی بلدنا، لأنَّ الربیع قصیر هنا!

پاسخ: گزینه ۲

متوسط - تمارین درس اول - ترکیبی - ۱۲۰۱

لیت فصل الربیع طویل فی بلدنا، لأنَّ الربیع قصیر هنا!

بررسی سایر گزینه‌ها:

کاش: لیت ← رد گزینه‌های ۱ و ۳
فصل بهار: فصل الربیع ← رد گزینه ۱
کشورمان: بلادنا، بلدنا ← رد گزینه ۱
طولانی: طویل ← رد گزینه ۴
زیرا: لأنَّ ← رد گزینه ۳
اینجا: هنا ← رد گزینه‌های ۱ و ۳
کوتاه: قصیر ← رد گزینه ۳

■ عَيْنُ الْمُنَاسِبِ لِلْجَوَابِ عَنِ الْأَسْئَلَةِ التَّالِيَةِ (۱۶ - ۲۰)

۱۶- عَيْنُ الْخَطَا فِي ضَبْطِ حَرَكَاتِ الْكَلِمَاتِ:

۱) فِي اللَّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ مِثْلُ الْكَلِمَاتِ الْمُعْرَبَةِ ذَاتِ الْأَصُولِ الْفَارِسِيَّةِ! ۲) كَانَ الْأَطْفَالُ يَلْعَبُونَ بِالْكَرَةِ عَلَى الشَّاطِئِ وَ صَارُوا نَشِيطِينَ!
۳) إِنَّ تَبَادُلَ الْمُفْرَدَاتِ بَيْنَ اللَّغَاتِ فِي الْعَالَمِ يَجْعَلُهَا غَنِيَّةً!
۴) اِبْحَثْ عَنِ مَعْنَى «الْعَصَاة» فِي الْمُعْجَمِ لَعَلَّ الْكَلِمَةَ مَكْتُوبَةٌ فِيهِ!

بررسی موارد نادرست:

العصارة صورت صحيح اين واژه است؛ زیرا اسم مبالغه است و بر وزن «فَعَالَة» می آید.

۱۷- عَيْن «كَأَنَّ» يَخْتَلِفُ فِي الْمَعْنَى:

۱) كَأَنَّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ رَبِّهِمْ بِنِيَانٍ مَرْصُوصٍ!

۲) هَذَا التَّمَثَالُ الَّذِي صَنَعْتَهُ كَأَنَّهُ أَسَدٌ يَرْكُضُ نَحْوَ فَرِيستِهِ!

۳) هَذِهِ السَّمَاءُ وَمَا فِيهَا مِنَ الْكَوَاكِبِ كَأَنَّهَا عِبَاءَةٌ زَيَّنَتْ بِالذَّرْرِ!

۴) كَأَنَّ هَذَا اللَّاعِبَ يَسْتَطِيعُ أَنْ يَصِيرَ فَائِزًا فِي مُبَارَاةِ كُرَةِ الْمَنْضَدَةِ!

گاهی «كَأَنَّ» معنای «گویی، انگار و...» داشته و حدس و گمان را بیان می کند. مانند آن چه در گزینه ۴ آمده است: «این بازیکن انگار می تواند که در مسابقه تنیس روی میز برنده شود.»

بررسی سایر گزینه ها:

«كَأَنَّ» گاهی معنای «مثل، مانند...» می دهد و برای بیان تشبیه به کار می رود، مانند آن چه در گزینه های ۱، ۲ و ۳ دیده می شود:

۱) کسانی که در راه پروردگارش مبارزه می کنند، مانند ساختمان استواراند.

۲) این تندیس که تو آن را ساخته ای مانند شیری است که به سمت شکارش می دود.

۳) این آسمان و ستارگانی که در آن است مانند چادری است که با مرواریدها آراسته شده است.

۱۸- عَيْن الصَّحِيحِ عَنِ «لَا» النَّافِيَةِ لِلْجِنْسِ:

۱) لَا شَمًّا أَقْوَى مِنْ شَمِّ الْكَلْبِ بَيْنَ الْبِهَائِمِ!

۲) مَنْ يَبْأَسُ عِنْدَمَا يُوَاجِهُ الصَّعَابَ فَلَا نَجَاحَ لَهُ!

۳) لَا الْأَسْوَةَ أَحْسَنُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ لِعِبَادِ اللَّهِ!

۴) قَالَ النَّبِيُّ (ص): لَا عَمَلَ أَطِيبَ مِنَ الزَّرْعَةِ!

بررسی سایر گزینه ها:

۱) «لَا شَمًّا» ← اسم «لا» نفی جنس نباید تنوین بگیرد.

۳) «لَا الْأَسْوَةَ» ← اسم «لا» نفی جنس نمی تواند «ال» بگیرد.

۴) «لَا عَمَلَ أَطِيبَ» ← «أَطِيبَ» خبر «لا» است و باید مرفوع باشد.

انواع لا

«لا» به معنای «نه» در پاسخ به «هل، أ»

«لای نفی مضارع» ← لا يذهب: نمی رود

«لای نهی» ← لا تذهبوا: نروید لا يذهبوا: نباید بروند

«لای نفی جنس» بر سر اسم بدون ال و بدون تنوین می آید و معنای «هیچ ... نیست» می دهد.

ویژگی های اسم لا نفی جنس:

اگر بعد از (لا) یکی از جار و مجرور، یا فعل باشد قطعاً (لا) نفی جنس نیست باید بعد از آن اسمی بیاید که فتحه (ـَ) دارد.

اسم (لا) هیچ گاه (ال) و (تنوین) نمی گیرد.

جمله ای که دارای (لا) نفی جنس باشد به صورت (هیچ... نیست) ترجمه می شود.

اسم (لا) نکره می باشد.

بیشتر بدانیم: گاهی اوقات خبر (لا) قرینه لفظی و قرینه معنوی محذوف است.

مثال: لا معلم فی المدرسة و التلمیذ (هیچ معلمی در مدرسه نیست و هیچ دانش آموزی (در مدرسه نیست)) * قرینه لفظی شده است.*

مثال: لا کنز أعنی من القناعة. هیچ گنجی بی نیاز کننده تر از قناعت نیست.

مثال: لا لباس أجمل من العافیه. هیچ لباسی زیباتر از عافیت نیست.

فرمول فعل نهی (دستور منفی): کسی را از انجام کاری یا داشتن حالتی باز داریم.

گفتیم مضارع آخرش با ^ا در مجزوم شدن تبدیل به ^ه (ساکن) می‌شود.

لا + مضارع مجزوم

مضارعی که آخرش ن دارد در مجزوم شدن در همه صیغه‌ها حذف می‌شود. جز صیغه‌های ۶ و ۱۲

لا ناهیه آخر فعل مضارع را تغییر می‌دهد ولی لا ناهیه تغییری ایجاد نمی‌کند. لا ناهیه معنی منفی می‌دهد ولی لا ناهیه دستور منفی است.

مثال: لا تذهب (نرو) ← ناهیه لا يذهب (نمی‌رود) ← ناهیه

متکلم	مخاطب		غائب		
	مونث	مذکر	مونث	مذکر	
مفرد	۱۰. لا تذهبي	۷. لا تذهب (نرو)	۴. لا تذهبي	۱. لا يذهب (نبايد برو)	
مثنی	۱۴. لا تذهبا	۸. لا تذهبا (نروید)	۵. لا تذهبا	۲. لا يذهبا (نبايد برون)	
جمع	۱۲. لا تذهبن	۹. لا تذهبا (نروید)	۶. لا يذهبن	۳. لا يذهبا (نبايد برون)	

لای نهی در صیغه‌های غائب و متکلم به صورت (نبايد) و معادل (مضارع التزامی) ترجمه می‌شود.

يسافرون ← سفر می‌کنند لا يسافروا ← نبايد سفر کنند

۱۹- عَيْن ما فيه «التَّحَسُّر»:

- ۱) العَمْرُ يَمْرُ مَرَّ السَّحَابِ فَإِنْ لَا تَعْتَنِمُهُ فَعَاقِبْتُكَ النَّدَامَةَ!
- ۲) لَعَلَّنِي أُسْتَطِيعُ أَنْ أَذْهَبَ بِأَمِّي الْعَجُوزَ لِمَشَارَةِ مَرْقَدِ تَامَنٍ أَتَمَّتْنَا (ع) فِي مَشْهَدِ الْمُقَدَّسَةِ!
- ۳) إِنَّ كَثِيرًا مِنَ الْمَوَاطِنِينَ لَا يَحْتَرِمُونَ قَوَانِينَ الْمُرُورِ فَلِذَلِكَ نَشَاهِدُ حَادِثَاتٍ مُؤَسَفَةً!
- ۴) عِنْدَمَا وَصَلْتُ إِلَى بَيْتِ جَدِّي لِأُزَوِّجَهُ مَا تَذَكَّرْنِي، يَا لَيْتَنِي جِئْتُ لِمَشَارَتِهِ قَبْلَ سِنَوَاتٍ!

(متوسط - حروف مشبهة بالفعل - ترکیبی - ۱۲۰۱)

پاسخ: گزینه ۴

برای اینکه ببینیم مفهوم «تحسّر» یا «حسرت» در کدام گزینه وجود دارد باید به دنبال عبارتی باشیم که در آن حرف «لیت» به کار رفته باشد. این مورد در گزینه ۴ دیده می‌شود: «وقتی به خانه پدر بزرگم رسیدم تا او را ببینم، مرا به یاد نیاورد، کاش سال‌ها پیش برای دیدنش می‌آمدم.»

نکات «لیت» رو همینجا توی ذهنت دسته‌بندی کن:

حرف «لیت» که از حروف مشبهة بالفعل است، به معنای «کاش» بوده و معانی زیر را در خودش دارد:

۱) امری که «امیدی به وقوع آن فعل نداریم». (لا نرجو وقوعه)

مثال: یا لیتک تفوز فی هذه المباراة ← ای کاش در این مسابقه برنده شوی! (یعنی برنده شدن تو در این مسابقه از نگاه گوینده، نزدیک به محال است.)

۲) نشان دهنده «حسرت» در گوینده است. زیرا انجام آن دیگر ممکن نیست.

مثال: «يقولُ الكافرُ یا لیتنی كنتُ تراباً» ← کافر می‌گوید ای کاش من خاک بودم.

۲۰- عَيْن الصَّحِيحِ لِلْفَرَاعَاتِ:

«.... في يومِ القيامةِ يقولُ: كنتُ تراباً، لأنه ... وقوع هذا الأمر.»

- ۱) إِنَّ الْكَافِرَ / یا لیتنی / لا یرجو
- ۲) إِنَّ الْكَافِرَ / لَعَلَّنِي / یرجو
- ۳) أَنْ الْكَافِرُ / لَكُنِّي / لا یرجو
- ۴) أَنْ الْكَافِرَ / یا لیتنی / یرجو

(دشوار - تمرین درس اول - ترکیبی - ۱۲۰۱)

پاسخ: گزینه ۱

ترجمه عبارت صورت سوال: همانا کافر در روز قیامت می‌گوید: ای کاش من خاک بودم، زیرا او امیدی به وقوع این امر ندارد.

همانا: إِنَّ

ای کاش من: لیتنی

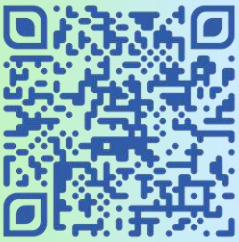
برای اموری که امیدی به وقوع آن نداریم از لیت استفاده می‌کنیم.

لا یرجو: امید ندارد

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۲ «لعلّ» زمانی استفاده می‌شود که به وقوع یک امر امید داریم؛ کافر در روز قیامت امیدی به اینکه خاک بوده باشد ندارد. **یرجو:** «امید دارد» نیز به همین علت نادرست است.
- ۳ «أُنّ: که» باید وسط جمله بیاید و از نظر معنایی نیز مناسب جای خالی نیست. «الکافر» صورت صحیح این واژه است؛ زیرا اسم حرف مشبّهة است و باید منصوب باشد. «لکّنی: ولی من» از نظر معنایی مناسب جای خالی نیست.
- ۴ «أُنّ: که» باید وسط جمله بیاید و از نظر معنایی نیز مناسب جای خالی نیست. **یرجو:** امید دارد» نادرست است؛ زیرا کافر در روز قیامت امیدی به اینکه خاک بوده باشد ندارد.

برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
یا روی لینک زیر بزنید!

پاسخنامه ویدئویی آزمون

هستی و چیستی (درس اول) / جهان ممکنات (درس دوم) / جهان علی و معلولی (درس سوم تا پایان دیدگاه فلاسفه مسلمان) / صفحه‌های ۱ تا ۱۸

بودجه‌بندی
این آزمون

درس‌های اول تا سوم فلسفه دوازدهم، در مجموع ۲ تست از ۲۰ تست کنکور را پوشش داده‌اند.

سهم در
کنکور

۲۱- کدام گزاره قطعاً منطبق بر «وجود» است؟

- ۱) می‌توان آن را از ماهیت سلب نمود و ماهیت را بدون وجود تصور کرد.
- ۲) علم به وجود و ماهیت در جهان خارج به صورت همزمان رخ می‌دهد.
- ۳) منشأ کثرت در جهان خارج است و تفاوت‌های هستی به آن باز می‌گردد.
- ۴) مغایرت آن با ماهیت در جهان خارج از طریق برهان عقلی اثبات می‌شود.

(متوسط - هستی و چیستی - مفهومی - ۱۲۰۱)

پاسخ: گزینه ۱

ممکن است مفهوم وجود و ماهیت، در ذهن از یکدیگر جدا شوند؛ یعنی می‌توان وجود را از ماهیت سلب کرد و ماهیت‌هایی را فرض کرد که وجود ندارند.

مثال

می‌توانید ماهیت دیو ۶ سر را فرض کنید، بدون اینکه این ماهیت وجود داشته باشد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲) گاهی به وجود چیزی علم داریم، اما ماهیت آن را نمی‌دانیم.

مثال

در جاده تاریک، نور یک وسیله را می‌بینید و می‌دانید که چیزی وجود دارد؛ اما ماهیت آن (موتور است یا ماشین؟) را نمی‌دانید.

۳) وجود، منشأ شباهت و ماهیت، منشأ تفاوت و کثرت در جهان است.

۴) وجود و ماهیت در جهان خارج مغایرت ندارند.

۲۲- با توجه به گام سوم از مغایرت میان وجود و ماهیت، رابطه بیان شده در کدام گزینه به‌نحو بهتری مغایرت میان هستی و چیستی را

بیان می‌کند؟

- ۱) نسبت میان آب و اجزای آن
- ۲) نسبت میان هواپیما و موتور آن
- ۳) نسبت میان انسان و حیوان ناطق
- ۴) نسبت میان تلفن همراه و سیم‌کارت

(دشوار - هستی و چیستی - ترکیبی - ۱۲۰۱)

پاسخ: گزینه ۳

قلش رو یاد بگیر!

به دنبال گزینه‌ای باشید که مغایرت میان آن‌ها، صرفاً در عالم ذهن باشد و در عالم خارج، قابل تفکیک نباشند.

«انسان و حیوان ناطق» هر دو در عالم خارج یک چیز هستند و صرفاً در عالم ذهن تفاوت دارند؛ به‌نحوی که یکی گسترده‌تر از دیگری بیان شده، اما هر دو به یک واقعیت خارجی اشاره دارند. همانطور که «وجود و ماهیت» در عالم خارج یک چیز هستند و تفاوت میان آن‌ها صرفاً در عالم ذهن است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ آب و اجزای آن (اکسیژن و هیدروژن) در جهان خارج قابل تجزیه و تفکیک هستند؛ درحالی‌که وجود و ماهیت در جهان خارج، عینیت دارند.

۲ هواپیما و موتور آن در جهان خارج قابل تجزیه و تفکیک هستند؛ درحالی‌که وجود و ماهیت در جهان خارج، عینیت دارند.

۴ تلفن همراه و سیم‌کارت در جهان خارج قابل تجزیه و تفکیک هستند؛ درحالی‌که وجود و ماهیت در جهان خارج، عینیت دارند.

چنین تیپ سؤالاتی در کنکور اردیبهشت ماه ۱۴۰۳ برای نخستین بار طرح شد که از این پس ممکن است از هرکجای کتاب درسی، مجدداً طرح شود.

کدام تشبیه برای بیان نسبت میان حقیقت انسان با بدنش، نزد معتقدین به «انسان تک‌ساحتی»، مناسب‌تر است؟

- ۱) راننده اتومبیل با اتومبیلش
 ۲) آب با اجزای تشکیل‌دهنده‌اش
 ۳) جوانه با بذری که از آن سر می‌زند
 ۴) بخار آب با ظرفی که آن را به حرکت وامی‌دارد

پاسخ: گزینه ۲

۲۳- نوع کدام حمل بی‌نیاز از دلیل است؟

- ۱) حقیقت تغییرناپذیر است.
 ۲) خورشید طلوع می‌کند.
 ۳) درختان اکسیژن تولید می‌کنند.
 ۴) دمای قطب پایین است.

(متوسط - هستی و چیستی - مفهومی - ۱۲۰۱)

پاسخ: گزینه ۱

«حقیقت» به معنای **مطابقت با واقع است** و اگر چیزی حقیقت داشته باشد، یعنی همواره درست است. به عبارت دیگر، «تغییرناپذیری» در ذات حقیقت نهفته است؛ زیرا اگر یک گزاره حقیقت داشته باشد، با تغییر شرایط نباید از حقیقت ساقط شود.

تذکره! در فلسفه اسلامی و فلسفه ارسطویی، اگر حقیقت تغییر کند، دیگر حقیقت نیست، بلکه امر متغیری است که در شرایطی صادق و در شرایطی دیگر کاذب خواهد بود؛ اما حقیقت، همان چیزی است که همواره صادق باقی می‌ماند.

دام تستی

اگر در هنگام پاسخگویی به این تست، دیدگاه پراگماتیسم‌ها و سوفسطائیان به ذهن‌تان آمد و حقیقت را تغییرپذیر تلقی کردید، در دام طراح افتاده‌اید. فراموش نکنید که حمل نیازمند به دلیل و بی‌نیاز از دلیل در فلسفه اسلامی و توسط ابن‌سینا مطرح شده و گزاره‌ها را باید مطابق با عموماً پذیرفته شده در فلسفه اسلامی پاسخ دهید؛ نه فلسفه‌های یونانی و اروپایی.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲ حمل مذکور نیازمند دلیل است.

توضیح بیشتر...

طلوع خورشید به دلیل حرکت زمین اتفاق می‌افتد و در ذات خورشید نیست. پس برای اثبات این گزاره، باید به یک دلیل بیرونی (چرخش زمین) رجوع کنیم.

۳ حمل مذکور نیازمند دلیل است.

توضیح بیشتر...

این ویژگی بر اثر فتوسنتز اتفاق می‌افتد و ذاتی درخت نیست، پس نیازمند دلیل است.

۳ حمل مذکور نیازمند دلیل است.

توضیح بیشتر...

این ویژگی بر اساس ویژگی‌هایی است که در قطب وجود دارد و می‌توان برای آن دلایلی همچون زاویه تابش خورشید ذکر کرد.

۲۴- موضوعی خیالی را در نظر می‌گیریم که نمی‌دانیم در آینده موجود خواهد شد یا نه؛ کدام مطلب را درباره این موضوع با اطمینان می‌توان گفت؟

(۱) ممکن است علت آن موضوع، امکان وجود داشته باشد.

(۲) این موضوع ممکن است ممتنع‌الوجود بالذات باشد.

(۳) یا واجب‌الوجود بالذات است یا واجب‌الوجود بالغير.

(۴) قطعاً در آینده پا به عرصه وجود خواهد گذاشت.

(دشوار - جهان ممکنات - مفهومی - ۱۲۰۲)

پاسخ: گزینه ۱

ترجمه سؤال

صورت سؤال به ممتنع‌الوجود بالغير اشاره می‌کند که هنوز به وجود نیامده اما ممکن است در آینده به وجود بیاید.

در چنین سؤالاتی باید صورت سؤال را با دقت بخوانیم تا منظور دقیق سؤال را متوجه شویم. پس قدم‌به‌قدم پیش می‌رویم:

کلمه اول

در صورت سؤال گفته شده موضوعی «خیالی» را در نظر بگیریم، بنابراین این موضوع نمی‌تواند واجب بالذات یا بالغير باشد؛ زیرا واجب بالذات و بالغير هر دو واقعاً در جهان خارج موجود هستند و دیگر «خیالی» محسوب نمی‌شوند (رد گزینه ۳).

کلمه دوم

ممتنع‌الوجود بالذات به دلیل تناقض در ذات خود، «هیچ‌گاه» موجود نخواهد شد و اصلاً فرض وجود برای آن محال است. درحالی که در صورت سؤال گفته شده «نمی‌دانیم در آینده موجود خواهد شد یا نه»؛ پس این موضوع قطعاً ممتنع‌الوجود بالذات نیست؛ چون می‌توانیم وجودش را فرض کنیم (رد گزینه ۲).

کلمه سوم

بنابراین اگر نه واجب‌الوجود بالذات است و نه ممتنع‌الوجود بالذات، پس قطعاً ممکن‌الوجود بالذات است و ممکن است به وجود بیاید و ممکن است به وجود نیاید؛ درحالی که در گزینه ۴ گفته شده که قطعاً در آینده به وجود می‌آید. (رد گزینه ۴).

کلمه آخر

در نتیجه از آن جایی که این موضوع ممکن‌الوجود بالذات است، با وجود علت تامه، موجود خواهد شد و اگر علت تامه‌اش محقق نشود، موجود نخواهد شد؛ بنابراین ممکن است علت تامه آن به وجود بیاید یا ممکن است هیچ‌گاه علت تامه آن به وجود نیاید (تأیید گزینه ۱).

مشاوره

سعی کنید در دور اول به حل چنین سؤالاتی نپردازید؛ زیرا دشوار هستند و وقت زیادی از شما می‌گیرند. در دور دوم با آرامش ذهنی و دقت بیشتری می‌توانید پاسخ را بیابید.

مشابه سؤال اخير در كنكور سراسرى ۱۴۰۳ (نوبت اردیبهشت ماه) طرح شده بود.

- موضوعی فرضی را در نظر می‌گیریم که هرگز مصداق خارجی نداشته و نخواهد داشت کدام مطلب را درباره این موضوع با اطمینان می‌توان گفت؟
- (۱) تاکنون موجودی که علت تامه‌اش باشد، تحقق نیافته است.
 - (۲) به دلیل نبودن همیشگی علت تامه، ممتنع بالذات است.
 - (۳) ذات این موضوع تاکنون از هستی امتناع داشته است.
 - (۴) این موضوع و علت آن، هیچ‌یک، امکان وجود ندارند.

پاسخ: گزینه ۱

۲۵- کدام عبارت در مورد «ممتنع الوجود بالغیر» دقیق‌تر بیان شده است؟

- (۱) ماهیتی که صرف نظر از علت خارجی به عدم گرایش دارد؛ ممتنع الوجود بالغیر است؛ مانند دایره زاویه‌دار.
- (۲) ماهیتی که امتناعش وابسته به شرایط و اوضاع خاصی باشد، ممتنع بالغیر نام دارد؛ مانند پرنده سیمرغ.
- (۳) ممتنع الوجود بالغیر ماهیتی است که هیچ‌گاه قابل تصور در ذهن نبوده و به سوی عدم حرکت کرده است.
- (۴) با فرض وجود داشتن ممتنع الوجود بالغیر، قواعد بدیهی در ذهن انسان نقض شده و استثناء پیدا می‌کنند.

(دشوار - جهان ممکنات - خط به خط - ۱۲۰۲)

پاسخ: گزینه ۲

اگر چیزی به این دلیل که شرایط و علت آن موجود نیست، به سوی عدم حرکت کند، ممتنع الوجود بالغیر است؛ مثل سیمرغ و همه ممکن‌الوجودهایی که الان در عالم وجود ندارد. در واقع امتناع این ماهیت‌ها، به دلیل شرایط خاصی بوده که ایجاد شده است.

جمع‌بندی

به واسطه خودش و بدون در نظر گرفتن شرایط، ممتنع است.

بالذات

به واسطه دیگری و با در نظر گرفتن شرایطی خاص، ممتنع است.

بالغیر

ممتنع الوجود

بررسی سایر گزینه‌ها:

اولاً، متن گزینه یک درباره تعریف ممتنع الوجود بالذات است. ثانیاً، مثال بیان شده برای آن نیز مربوط به ممتنع الوجود بالذات است؛ در واقع دایره به هیچ عنوان نمی‌تواند زاویه داشته باشد و منحنی‌الدور است.

نکته

ممتنع الوجود بالغیر به دلیل علت خارجی به سوی عدم گرایش دارد و ممتنع الوجود بالذات، صرف نظر از علت خارجی، گرایش ذاتی به سوی عدم دارد.

ممتنع الوجود بالغیر در حال حاضر وجود ندارد؛ نه اینکه در ذهن قابل تصور نباشد؛ مثلاً می‌توان دیو را ذهن تصور کرد.

راز طراح

گاهی عبارت‌های نادرست در میان عبارت‌های درست پنهان می‌شوند؛ مثلاً در گزینه ۳ اینکه ممتنع الوجود بالغیر به سوی عدم حرکت کرده است؛ اما قبل از آن نوشته شده که این ماهیت قابل تصور نیست که نادرست می‌باشد.

وجود نداشتن ممتنع الوجود بالذات از بدیهیات است؛ نه ممتنع الوجود بالغیر.

مثال

اینکه «مربع مثلث» وجود ندارد، از بدیهیات است؛ حال آنکه اگر وجود پیدا کند، یک قاعده بدیهی در ذهن انسان نقض شده و استثناء پیدا می‌کند.

۲۶- چه تعداد از قضایای زیر امکانی هستند؟

الف - هر گردی گردو نیست.

ب - هر مثلثی دارای سه ضلع است.

ج - روح، جسمانی است.

د - اجسام، دو بُعدی هستند.

ه - آب جسم است.

یک (۴)

سه (۳)

هیچ کدام (۲)

دو (۱)

(دشوار - جهان ممکنات - مفهومی - ۱۴۰۲)

پاسخ: گزینه ۴

یک مورد از قضایا، یعنی قضیه «الف» امکانی است.

بررسی موارد:

قضیه الف: امکانی است و ظاهر عبارت نیز گویای این موضوع می باشد و «گردو بودن» را ذاتی «گرد» ندانسته است.

تذکر!

قضیه «هر الف ب نیست» به صورت یک قضیه موجبه جزئیه و سالبه جزئیه بازنویسی می شود.

بازنویسی قضیه «الف»

برخی گردها، گردو هستند - برخی گردها گردو نیستند

قضیه ب: سه ضلع داشتن ذاتی مثلث است؛ پس قضیه مذکور وجوبی است.

قضیه ج: هیچ روحی نمی تواند جسمانی باشد؛ پس قضیه مذکور امتناعی است.

نکته

قضایای همواره کاذب، امتناعی هستند.

قضیه د: هیچ جسمی دو بُعدی نیست (زیرا همه اجسام سه بُعدی هستند)؛ پس قضیه مذکور امتناعی است.

دام تستی

سطوح، دو بُعدی بوده و اجسام، سه بُعدی هستند.

قضیه ه: آب قطعاً جسم است؛ پس قضیه مذکور وجوبی است.

توجه کنید که...

هر چیزی که مادی باشد، جسم است.

••• **ابو** •••

۲۷- با توجه به رابطه علیت، چند مورد از گزاره های زیر صادق هستند؟

الف - رابطه علیت برخلاف سایر روابط میان موجودات، ماهوی نیست.

ب - پرسش از منشأ درک و پذیرش رابطه علیت، پرسشی هستی شناختی است.

ج - از نظر هیوم، رابطه علیت یک امر حسی نیست و بنابراین هیچ انعکاسی در شناخت ذهنی ندارد.

د - از نظر فیلسوفان مسلمان، هر تلاش تجربی، پذیرش رابطه علیت را پیش فرض می گیرد.

چهار (۴)

سه (۳)

دو (۲)

یک (۱)

(متوسط - جهان علی و معلولی - ترکیبی - ۱۴۰۳)

پاسخ: گزینه ۲

گزاره های «ب» و «ج» نادرست و گزاره های «الف» و «د» درست هستند.

بررسی موارد:

الف) این گزاره درست است. رابطه علیت برخلاف سایر روابط میان موجودات (همچون رابطه دوستی و رابطه اتکا و ...) که روابطی ماهوی هستند، رابطه‌ای وجودی است و در خود وجود رخ می‌دهد. پس رابطه علیت را نمی‌توان ماهوی دانست.

تذکره!

رابطه علیت، رابطه‌ای وجودی است و به ماهیت طرفین ارتباطی ندارد.

ب) این گزاره نادرست است. پرسش از منشأ درک و پذیرش رابطه علیت، پرسشی معرفت‌شناختی است؛ زیرا در اینجا نحوه شناخت علیت مد نظر است نه خود رابطه علیت.

منشأ درک رابطه علیت به چه معناست؟

یعنی چگونه رابطه علیت را درک می‌کنیم؟ از طریق حس؟ از طریق عقل یا به‌طور مادرزادی؟

ج) این گزاره نادرست است. از نظر هیوم رابطه علیت یک امر حسی نیست؛ اما اینگونه نیست که او انعکاس رابطه علیت را در ذهن آدمی انکار کند. از نظر او با مشاهده توالی‌های حسی اینطور در ذهن ما منعکس می‌شود که گویی رابطه ضروری میان این پدیده‌های متوالی وجود دارد؛ بنابراین اینطور نیست که رابطه علیت هیچ انعکاسی در شناخت ذهنی ما نداشته باشد.

دام تستی

در بسیاری از عبارت‌ها، بخش اول عبارت کاملاً درست است اما بخش دوم آن نادرست است؛ بنابراین همواره عبارت‌ها را کامل بخوانید و در اعتماد به صحت آنها عجله نکنید!

د) این گزاره درست است. از نظر فیلسوفان مسلمان، دانشمندان علوم تجربی به دلیل پذیرفتن اصل علیت دست به تجربه می‌زنند تا علل حوادث را پیدا کنند؛ یعنی از پیش پذیرفته‌اند که هر حادثه‌ای دارای علت است؛ بنابراین پذیرش رابطه علیت، پیش‌فرض هر تلاش تجربی است.

۲۸- کدام گزینه به وجه اشتراک دیدگاه دکارت و هیوم درباره علیت اشاره دارد؟

- ۱) درک مصادیق علیت نیاز به تجربه و آموزش ندارد.
- ۲) اصل علیت از طریق حس و تجربه قابل اثبات نیست.
- ۳) تنها راه شناخت واقعیات، از جمله علیت، حس و تجربه است.
- ۴) تداعی علیت، حاصل عادت به توالی و پشت سر هم آمدن پدیده‌ها است.

(متوسط - جهان علی و معلولی - ترکیبی - ۱۲۰۳)

پاسخ: گزینه ۲

هم هیوم و هم دکارت معتقدند که اصل علیت از طریق حس و تجربه قابل درک و اثبات نیست، اما به دلایل مختلف. دلیل دکارت این است که درک اصل علیت اساساً فطری و مادرزادی است و هر انسانی با درکی از رابطه علیت متولد می‌شود؛ همچنین پذیرش علیت خود مقدمه و پایه هر تجربه و آموزشی است؛ اما دلیل هیوم این است که رابطه ضروری میان علت و معلول، قابل مشاهده حسی و تجربی نیست و بنابراین با حس و تجربه نمی‌توان آن را اثبات کرد.

تفاوت دیدگاه هیوم و دکارت

دکارت: رابطه علیت تجربی نیست؛ پس فطری است.
هیوم: رابطه علیت تجربی نیست؛ پس وجود ندارد و حاصل تداعی ذهن است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

الف) مصادیق علیت در جهان طبیعت از نظر همه فیلسوفان، تجربی است؛ اما درباره خود رابطه علیت، اختلاف نظر وجود دارد.

اصل علیت چه فرقی با مصادیق علیت دارد؟

اصل علیت: به تعریف این رابطه مربوط است؛ یعنی رابطه وجودبخشی میان علت و معلول.
مصادیق علیت: به مثال‌های این رابطه در جهان طبیعت مربوط است؛ مثلاً رابطه آتش و نور.

- ۳ این دیدگاه مختص هیوم و سایر تجربه‌گرایان است و دکارت بر خلاف آن‌ها، شناخت عقلی محض را نیز علاوه بر تجربه معتبر می‌داند.
- ۴ این دیدگاه صرفاً مختص هیوم است و حاکی از انعکاس رابطه علیت بر اساس عادت ذهنی است.

مشاوره

مقایسه دیدگاه فیلسوفان درباره یک موضوع فلسفی از رایج‌ترین سؤالات کنکور فلسفه و منطق در سال‌های اخیر می‌باشد. برای پاسخگویی به این سؤالات شما باید دیدگاه هر فیلسوف را به طور دقیق مطالعه و فهم کرده باشید تا بتوانید وجوه اشتراک و اختلاف آنها را بیابید.

مقایسه دیدگاه فیلسوفان درباره رابطه علیت

<p>رابطه علیت، واقعی است که به صورت تجربی درک می‌شود.</p> <p>درک مصادیق رابطه علیت، تجربی است.</p> <p>تجربه‌گرایان (به جز هیوم)</p>	<p>رابطه علیت، واقعی است که به صورت عقلی درک می‌شود.</p> <p>درک مصادیق رابطه علیت، تجربی است.</p> <p>فیلسوفان مسلمان</p>
<p>رابطه علیت، واقعی است که به صورت فطری درک می‌شود.</p> <p>درک مصادیق رابطه علیت، تجربی است.</p> <p>دکارت</p>	<p>درک رابطه علیت، تجربی نیست.</p> <p>رابطه علیت، جعلی و قراردادی است.</p> <p>هیوم</p>

۲۹- کدام گزینه دیدگاه فیلسوفان را درباره رابطه علیت به درستی بیان می‌کند؟

- ۱) دکارت ← عقل و تجربه در فهم ابتدایی از رابطه علیت بی‌تأثیر نیستند.
- ۲) هیوم ← برای شناخت رابطه علیت حتماً باید از روش حسی و تجربی استفاده کنیم.
- ۳) ابن‌سینا ← تجربه‌های انسان که از عقل محض نشأت می‌گیرند، مبنای اصل علیت می‌باشند.
- ۴) عموم تجربه‌گرایان ← بر اساس مشاهده و تجربه تنها تکرار و توالی میان پدیده‌ها را درک می‌کنیم.

دشوار - جهان علی و معلولی - ترکیبی - ۱۲۰۳

پاسخ: گزینه ۲

هیوم تجربه‌گرا بود و معتقد بود که برای کشف رابطه علیت، تنها باید به تجربه رجوع کرد؛ هرچند که نهایتاً رابطه علیت را به دلیل تجربی نبودن انکار کرد.

یک برش از صفحه ۱۶ کتاب درسی فلسفه دوازدهم برای رفع ابهام در گزینه ۲:

در میان فیلسوفان تجربه‌گرا، دیوید هیوم، فیلسوف قرن هجدهم انگلستان نظر خاصی دارد. او با تجربه‌گرایان هم عقیده است که تنها راه شناخت واقعیات حس و تجربه است، اما می‌گوید رابطه ضروری میان علت و معلول یک موضوع حسی نیست و آن را نمی‌توان از طریق مشاهده حسی و تجربه به دست آورد و باید یک راه تجربی دیگر برای آن پیدا کرد. او می‌گوید حس فقط می‌تواند اجسام

تأکید مجدد بر روش تجربی

اشاره به اینکه تنها راه شناخت واقعیت، روش حسی و تجربی است.

اشاره به انکار اصل علیت به دلیل عدم توانایی حس برای درک آن

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) دکارت معتقد بود اصل علیت بدون دخالت عقل و تجربه به دست می‌آید و هر انسانی با درکی از آن متولد می‌شود.
- ۳) از نظر فیلسوفان مسلمان (از جمله ابن‌سینا)، علیت مبنای تجربه‌های انسان‌ها است؛ نه برعکس.

تذکره!

واژه «عقل محض» در این گزینه انحرافی است؛ زیرا نهایتاً اصل علیت به تجربه نسبت داده شده؛ نه عقل محض.

این گزاره مربوط به نظر هیوم و فیلسوفان مسلمان است؛ در واقع تجربه‌گرایان با مشاهده تکرار و توالی میان حوادث، رابطه ضروری علیت را پایه‌گذاری می‌کنند.

از خودتان پرسید که...

تجربه‌گرایان صرفاً به تکرار و توالی میان حوادث پی می‌برند یا به رابطه ضروری علیت اعتقاد دارند؟

۳۰- کدام گزینه مستقیماً بیان‌کننده رابطه علیت توسط فیلسوفان مسلمان است؟

- (۱) پدیده‌ها خود به خود به وجود نمی‌آیند.
- (۲) وجود یک چیز با عدم آن جمع نمی‌شود.
- (۳) یک چیز نمی‌تواند هم خودش باشد هم غیر خودش.
- (۴) یک چیز نمی‌تواند هم موجود باشد و هم موجود نباشد.

(آسان - جهان علی و معلولی - مفهومی - ۱۲۰۳)

پاسخ: گزینه ۱

فیلسوفان مسلمان بر اساس قاعده امتناع اجتماع نقیضین، یعنی این قاعده که یک چیز نمی‌تواند هم‌زمان هم باشد و هم نباشد، اصل علیت را نتیجه می‌گیرند؛ یعنی این اصل را که پدیده‌ها خود به خود به وجود نمی‌آیند، بلکه هر پدیده‌ای برای موجود شدن نیازمند علتی خارج از خود است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲ این گزینه بیانی از اصل امتناع اجتماع نقیضین است که مقدمه پذیرش علیت است؛ نه خود اصل علیت.

امتناع اجتماع نقیضین به چه معناست؟

یعنی دو قضیه متناقض مانند «هر الف ب است» و «بعضی الف ب نیست» نمی‌توانند هم‌زمان صادق باشند؛ پس یک چیز نمی‌تواند هم‌زمان هم باشد و هم نباشد.

۳ این گزینه به محال بودن جمع دو نقیض اشاره می‌کند؛ نه اصل علیت.

نکته

محال بودن جمع دو نقیض، صرفاً مقدمه پذیرش اصل علیت است و خودش مستقیماً بیان‌کننده اصل علیت نیست.

۴ این گزینه نیز بیانی دیگر از گزینه دو است و به اصل امتناع اجتماع نقیضین اشاره دارد.

رد گزینه

وقتی گزینه ۲ و ۴ یک چیز را می‌گویند، پس هیچ‌کدام نمی‌توانند پاسخ سؤال باشند.

آزمون

کارنامه رتبه‌های بهرتر

رتبه‌های ا تا ۳۰۰۰

جزوه

فیلم

مشاوره

www.
arefonline.ir

مرکز مشاوره عارف

